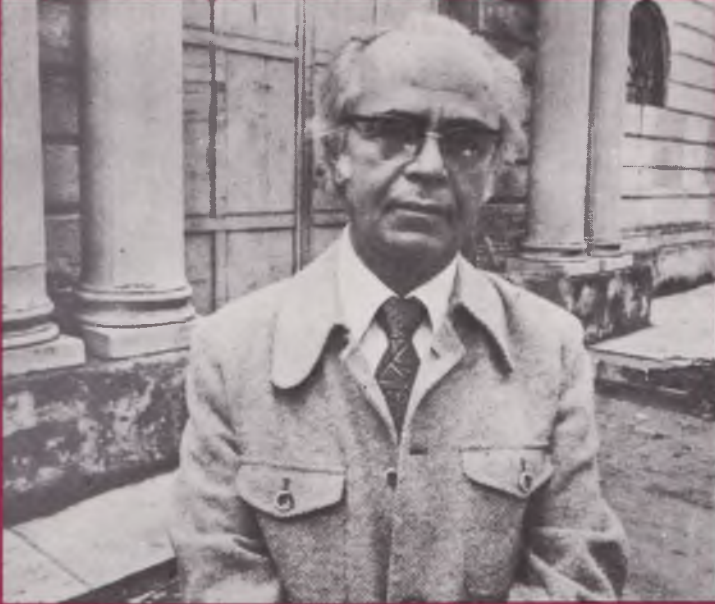

Prof. BAHRİ SAVCI

KAYNAKÇASI

**Cumhuriyete - Demokrasiye
İnsan Haklarına
ve**

**Laik Hukuk Devletine
Adanmış Bir Yaşam**

**Yayına Hazırlayan
Mehmet Ö. ALKAN**

Prof. BAHRİ SAVCI

KAYNAKÇASI

**Cumhuriyete - Demokrasiye
İnsan Haklarına
ve
Laik Hukuk Devletine
Adanmış Bir Yaşam**

**Yayına Hazırlayan
Mehmet Ö. ALKAN**

**Derleyenler
Serkan AŞIK - Sualp ERDOĞAN - Sırrı Mete ERNA
Hakan KORHAN - Mehmet Ö. ALKAN**

MÜLKİYELİLER BİRLİĞİ VAKFI YAYINLARI : 15

© Mülkiyeliler Birliği Vakfı
Yayın No: 15

Konur Sokak No: 1, 06640 Kızılay-ANKARA

Tel: (0.312) 417 80 98 - (0.312) 418 55 72

Faks : (0.312) 418 82 98

Ankara, 1995

Baskıya Hazırlık : İMAJ YAYINEVİ

Tel+Fax : 319 32 25

Baskı : Zirve Ofset 229 66 84

ISBN 975-7400-03-3

İÇİNDEKİLER

Sayfa

SUNUŞ	1
-------------	---

PROF. BAHRİ SAVCI'NIN MAKALELERİNDEN SEÇMELER

Demokrasi Güçlerinin Kaynağı.....	29
Muhalefetin Durumu	35
Bir Nizamın Hayat Şartları	41
Çirkin Siyasetçi - İrtica İlişkileri	47
Devrim Doğrultusunun Prensipleri	53
Parlamentonun İtibarı.....	59
Bir Padişahlık Aranıyor	65
Avrupa İle Bütünleşme.....	70
Anayasa Sorununun "Kalbi" Nerededir?	76
"Savulun, İkinci Cumhuriyet Geliyor".....	79
Bir yeni "Misak-ı Milli" Arama	84
"İnsan Hakları" Dersleri.....	89

A. KİTAPLARI

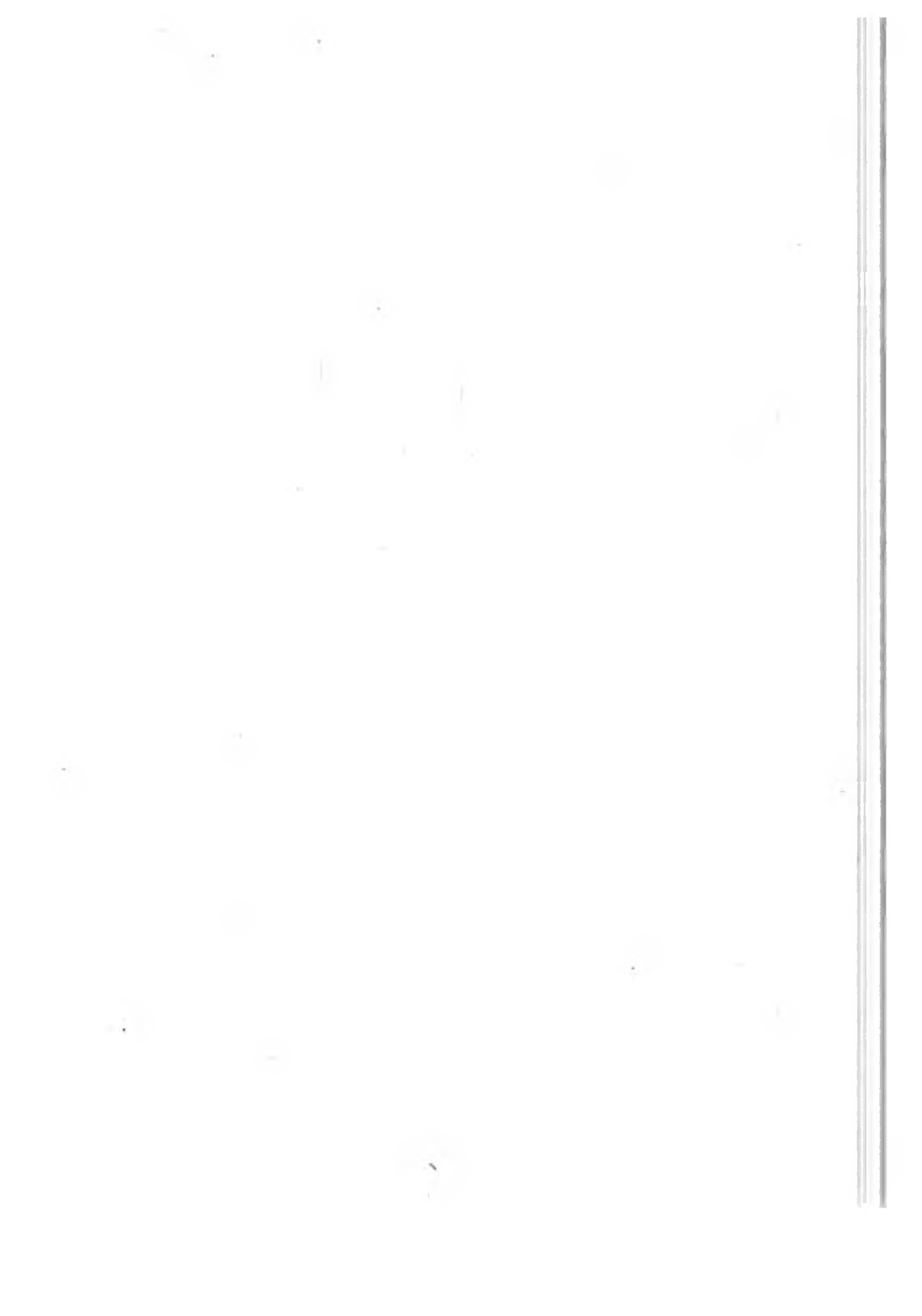
a. Kitap Adına Göre.....	95
b. Yayın Yılına Göre	99

B. MAKALELERİ

a. Makale Adına Göre.....	103
b. Tarih Sırasına Göre.....	183
c. Yayın Adına Göre.....	265

Prof. Bahri SAVCI Bibliyografyası
Ya da
Cumhuriyet'e - Demokrasi'ye -
İnsan Hakları'na -
Laik Hukuk Devleti'ne
Adanmış Bir Yaşam

Ülkemizin isimsiz kahramanları
olarak düşündüğüm ve aralarında
babam Şeref **ALKAN**'ın da bulunduğu,
yaşamını ülkesine adanmış onurlu
insanlara saygı ile..

Prof. Bahri SAVCI Bibliyografyası
Ya da
Cumhuriyet'e - Demokrasi'ye - İnsan Hakları'na - Laik
Hukuk Devleti'ne
Adanmış Bir Yaşam

Cumhuriyet deyince usuma, Bahri Savcı, Tarık Zafer Tunaya, Hıfzı Veldet Velidedeoğlu, Reşat Kaynar... gibi isimler gelir. İmparatorluk'ta doğmuşlar, Cumhuriyet'te yetişmişler. Hem yaşamışlar, hem savaşmışlar, hem eleştirmişler, hem de Cumhuriyet tarihinin en görkemli ve en acılı günleri de dahil olmak üzere tanığı olmuşlar. Kişisel olarak benim, kitaplardan, belgelerden, arşivlerden öğrenmeye çalıştığım bir çok konu onların yaşamlarının bir parçası olarak anılarında kalmış... görerek, tanık olarak, uygulayarak öğrenmişler, öğretmişler. Eleştirmesini de bilmişler, ama hep yapıcı olmuşlar.. Tutuklanmışlar, yargılanmışlar ama hep Cumhuriyet'e bağlı kalmışlar. Bu nedenle Cumhuriyet, laiklik, Atatürk, hukuk devleti, demokrasi...konularında en yetkin yorumlar hep bu isimlerden gelmiş. İç çelişkilerinden arınmış, kendisiyle barışık, pırıl pırıl ufukları olan, bu kuşağı tanımış olmanın bir ayrıcalık olduğunu düşünüyorum.

Prof. Bahri Savcı, 1914 yılında Balıkesir'in Sındırgı ilçesinde doğmuş, ilkokula Yunan işgali altındaki Gönen'de başlamış ve Edremit'te bitirmiştir. İstanbul Lisesi'nden 1933 yılında mezun olmuş ve Mülkiye

Mektebi'nin (daha sonra Siyasal Bilgiler Okulu ve Siyasal Bilgiler Fakültesi) giriş sınavını kazanarak parasız yatılı öğrencisi olmuştur. İkinci Dünya savaşının ortalarında Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne asistan olarak girmiş ve 1983 yılında yaş haddinden emekliliğine dört ay gibi kısa bir süre kalmışken, o zamanki YÖK ve Üniversitelere yönelik hukuk dışı tutumlar nedeniyle zorunlu olarak emekliliğini istemiştir. Asistan olarak girdiği Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde doçent ve profesör olmuştur. Hiç kuşku yok ki Prof. Bahri Savcı'nın yaşamında önemli bir yere sahip olan, yakın çevresinin çok iyi tanıdığı, sevinçlerini paylaşması kadar, bütün güç anlarında onun hep yanbaşında olan ve bitimsiz bir destek veren eşi sayın **Sudiye SAVCI**'yı unutmamak gerekiyor.

Profesör Bahri Savcı savaşları ve işgalleri yaşayarak başladığı öğrenimine tek parti döneminde devam etmiş, tek partiden çok partili siyasal yaşama geçişin sorunlarına tanık olmuştur. Çok partili dönemin her evresinde daha demokrat bir Türkiye için savaşmış, 1950'li yılların en önemli düşün dergilerinden olan **Forum**'un çıkarılmasında ve yayınlanmasında büyük emeği geçmiştir. Türkiye'nin çağdaş demokratik bir anayasaya kavuşmasında son derece önemli roller üstlendiği gibi Türkiye'nin bu güne kadar görebildiği en demokratik anayasa olan 1961 Anayasası'nın da mimarlarından ve altında "imzası" olan kişilerden biri olmuştur. Bu açıdan bakıldığında bile Bahri Savcı'nın Türk siyasal ve toplumsal yaşamına yaptığı katkıyı anlamak olanaklıdır. Kendisi, 1960 askeri darbesi olduğu zaman, yeni bir anayasa hazırlamak amacıyla İ.Ü. Rektörü Prof. Dr. Sıddık Sami Onar'ın başkanlığında kurulan Anayasa Komisyonu'nunda görev almıştır. Bu komisyonun çalışmaları sürerken A.Ü. S.B.F. İdare Hukuku Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. Tahsin Bekir Balta'nın öncülüğünde

anayasanın bir "kurucu meclis" tarafından yapılması düşüncesi ortaya atılmıştır. Komisyon da bu düşünceye katılmış ve hazırladıkları metni bir taslak biçiminde ele alarak, bitimi ardından Milli Birlik Komitesi'ne sunmuşlardır. M.B.K. de "kurucu meclis" düşüncesini benimseyerek bu meclisin oluşturulması görevini beş kişiden oluşan ve içlerinde Prof. Bahri Savcı'nın da bulunduğu kurula vermiştir. Bu kurul dönemin duyarlı ortamı içinde sivil toplum kurumlarının dökümünü yaparak, herbirine güçleri oranında kontenjan vermiş ve her kurumun temsilcisini kendisinin seçmesi esasını benimsemiştir. Bu yöntemle oluşan 1961 Kurucu Meclisi'nin bir üyesi de Ankara Üniversitesi Senatosu'nca yapılan seçimi kazanan Prof Bahri Savcı olmuştur.¹

Bahri Savcı, 41 yıllık üniversite yaşamı boyunca fahri olarak da kamusal görevlerde bulunmuş, sivil toplum kurumlarında çalışmıştır. Bunlar arasında Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu Genel Başkan Yardımcılığı ve ardından Genel Başkanlığı, Türk Dil

¹ Ancak belirtmeden de kendimi alamıyorum. Zaman zaman dile getirilir: Harbiye'ye giren her öğrenci, ileride bir gün cumhurbaşkanlığı koltuğunda oturacağını düşünürmüş. İşin bir de "sivil" tarafı var, anayasa hukuku veya idare hususu küselerinde çalışan kimi akedemisyenlerin anayasa yazma fırsatının geleceği günü beklemeleri ve zaman zaman da bu amaçla hazırlık yapmaları. "Çekmecelerinde bir anayasa taslağı bulundurmaları." Sanırım işin bu yönü üzerinde de düşünmek gerekli. Ben kendi payıma, Türkiye'de anayasaları, anayasa ve idare hukukcuları yazdıkları sürece demokrat bir toplum olamayacağımızı düşünüyorum...! Öte yandan Bahri Hoca'nın Anayasa yazımı konusunda katıldığı görüş de Anayasa'nın sivil toplumun ürünü olmak gerektiği yolunda dönemin en ilerici görüşlerinden olarak değerlendirmek gerekir.

Kurumu Yönetim Kurulu Üyeliği, Unesco Türkiye Milli Komisyonu Yönetim Kurulu Üyeliği ve İkinci Başkanlığı, Uluslararası Siyasal Bilimler Derneği Türkiye Kolu Üyeliği, Siyasal Bilimler Türk Derneği Başkanlığı ve Üyeliği, Türk Hukuk Kurumu Yönetim Kurulu Üyeliği, Türkiye Amme İdaresi Enstitüsü Üyeliği, A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi İnsan Hakları Merkezi Kurucu Başkanlığı, Ankara'da kurulan ilk Edebiyatçılar Derneği üyeliği ve temsilciliği gibi görevleri ve etkinlikleri sayabiliriz.²

Bahri Hoca, gençlerle her zaman son derece demokratik, yüreklendirici, hoşgörü ikliminde ve "anlama"ya dayalı ilişkiler kurmuştur... Onlara pırıl pırıl ufuklar açmış, yapıcı eleştiriye, sorgulayıcı, kuşkucu ve çağdaş düşünmeye yöneltmiştir. Kıskançlıkların ötesinde paylaşmanın ve dayanışmanın erdemini anlatmaya çalışmış, daha mutlu ve demokrat bir Türkiye için savaşımın simgesi olmuştur.³

Kimi öğretim üyelerinin hocamız olmasından ayrı bir onur duyarız. Kendi payıma böylesine böbürlendiğim insanlar vardır: Mülkiye yıllarından Mete Tunçay, Sina Akşin, İlber Ortaylı, Mümtaz Soysal ilk aklıma gelenler.

² Bu bilgilerin bir kısmı **Prof. Dr. Mehmet Bahri Savcı'nın Yaşam Öyküsü-"Kendi Kaleminden"** (Ankara: Yargıcı Matbaası, 1995) adlı broşürden alınmıştır.

³ Bazı kişilerin ise bu kuşağı tanımalarına rağmen hiç pay almadıklarını görmek hüzün vericidir. Yalnızca konuşurlar... Hiçbirşeyi beğenmezler... ama hiç bir şey de üretmezler... Bildikleri kitap isimleridir, ama kendilerini allâme sanırlar: "Şifâhen Neşriyât" yaparlar... Onlar için yalnızca üzülüyorum. Arkalarında bırakacakları izleri bile olmayacak. Bazan, her nedense, insanlar kendilerini anlaşılmasız kılmak için ellerinden geleni yapıyor diyerek geçiştiriyorum.

Kimi insanların da önce kitapları, yazıları veya araştırmalarıyla, sonra da kendileriyle tanıştım. Bunlardan biri merhum Prof. Dr. Tarık Zafer Tunaya'dır. Biri de Prof. Bahri Savcı'dır. Kendisi benim "hocalarımın da hocası" olmuştur.

Ben Mülkiye'ye girdiğim zaman Bahri Hoca henüz Fakülte'den ayrılmamıştı. Ben İkinci sınıfa geçtiğim vakit çok değerli diğer hocalarımızla birlikte atılanlardan/ayrılanlardan biri de O olmuştur. Türk Akademik yaşamı bu kıyımla çok kan kaybetti. Bunu, şimdilerde anlamak daha kolay oluyor. Ama o günlerde pek anlatılamamıştı.

Bahri Hoca akademik yaşamda eşine pek sık rastlanmayan bir velûdluğa sahiptir. Bini aşkın makalesi bunun başlıca kanıtıdır. Bahri Hoca Türk Siyasal yaşamının sorunlarına ilişkin düşünmekten hiç bir vakit geri kalmamış ve bu sorunları makaleler biçiminde tespit edip, yazıya geçirmiştir. Son yıllarda geçirdiği ameliyatlara karşın hiç durmaksızın yazmaya devam ediyor. Bana sorarsanız Türkiye'deki siyasal sorunların "korkulu rüyası" durumundadır. Eleştirelliği, bizim yazınımızda ender görülen biçimde, yapıcı bir nitelik, edebî anlamda bir üslûb ve çekicilik taşır. En karmaşık siyasal, anayasal sorunları son derece yalın ve edebî bir üslûbla yazar. Ama erbabına...

Bahri Hoca'nın makale konularına bakıldığında çok çeşitli temaları ve sorunları ele aldığını görülür. Anayasa hukuku, dış politika, edebiyat, tiyatro, siyaset bilimi, siyasal akımlar... onun ele aldığı konulardan sadece bir kaçıdır. İlgi alanı yalnızca disiplini ile sınırlı kalmamış sanat ve edebiyat konularıyla da yakından ilgilenmiş bu konuda da

yüzlerce makale yazmıştır. Bu nedenle Prof. Bahri Savcı'nın hem bir bilim adamı hem de bir düşün adamı hem de bir sanat adamı olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Bahri Hoca'nın makalelerine baktığımız zaman bir anlamda Türk Siyasal yaşamının geçirdiği evrimi de başlıklar halinde görmek olanaklıdır. Bu makaleler ve kitaplar sayesinde, örneğin, Türkiye'de laik hukuk devletinin, parlamentonun, insan haklarının geçirdiği sıkıntılı yılları ve sorunlarını anlayabilmek, bir yönüyle çok partili siyasal yaşamın tarihini, ara başlıklar halinde okumak mümkün olmaktadır. Yalnızca yazdığı makalelerin başlıklarına baktığımızda, Prof. Bahri Savcı'nın İnsan Haklarına, Laik Hukuk devletine, Anayasa'ya, parlamentarizme, "konsensüs devletine"... kısaca dörtbaşı mağmur demokrasiye adanmış yaşamı ile karşı karşıya kaldığımızı farkediyoruz. Bize bu onurlu emeğin önünde saygı ile eğilmek düşüyor.

Bahri Savcı'nın akademik kariyeri bir çok bakımlardan Anayasa Hukukuna ve Türk Siyasal Bilimine katkılarla doludur. Kendisi "İnsan Hakları" olgusunu Türkiye'de ilk çalışma konusu yapmış ve yazdığı kitap bizim literatürümüzde uzun süre tek kaynak olma özelliğini taşımış, sonrakilere de esin kaynağı olmuştur. Yine kendisi 1950'li yıllardan itibaren çağdaş siyasal bilimin Türkiye'de yüksek öğrenime girmesine katkıda bulunduğu gibi hem bu disiplinin gelişmesine çabalamış hem de anayasa hukukunu siyasal bilimlerle içiçe ele alarak anayasa hukukundan anayasa bilimine geçişin önderlerinden biri olmuştur.⁴ Ayrıca binlerce öğrenci yetiştirdiği gibi,

⁴ Bu arada Türkiye'de "Anayasa Bilimi" deyimini ilk kullanan ve "Anayasa Hukuku"nda "Anayasa Bilimi"ne geçişi simgeleyen ilk

Mülkiye'deki bir çok bilimadamına da yolgöstermiştir. Kendisinin Mülkiye'de yol göstereni olmadığından sözeden Bahri Hoca, genç akademisyenleri teşvik ettiği, onlarla yapıcı ve sıcak diyaloglar kurduğu gibi onların yetişmeleri için de elinden geleni yapmıştır. Şimdi kendileri de hoca olan bu kuşak halâ Bahri Hoca'yı bitimsiz bir saygı ve ilgi ile yalnız bırakmamaktadırlar. Son olarak, bu değerli insanlar geçen yıl, Bahri Hoca'nın yazılarını geçirdiği Ören'e giderek Hoca'nın 80. Yaş Gününü kutlamış, ve O'na bu amaçla hazırladıkları broşürü vererek bir sürpriz yapmışlardır. Şimdi Hocamız 81. yaş gününü kutlamaya hazırlanıyor.⁵ Kendisine uzun ömürler diliyoruz.

Son olarak belirtilmesi gereken konu bu Bibliyografya'nın eksiksiz olmak gibi bir iddiasının olmadığıdır. Olanak olduğunca gazete koleksiyonları ve dergiler dikkatlice taranmıştır. Bahri Hoca'nın hatırlayabildiği tüm yayınlara bakılmıştır. Ancak hepsine ulaşıldığı söylenemez. Örneğin Bahri Hoca'nın ilk dönem yazılarından bir kısmının bulunduğu **Yeni Asır Gazetesi** taranamamıştır. Bunlara karşılık en azından yaklaşık bir oran vermek gerekirse % 95'in üzerinde yazılarının toparlanabildiğini rahatlıkla ifade edebiliriz. Bunun dışında Bahri Hoca kimi dergi ve gazetelere takma isimlerle veya isimsiz yazılar da yazmıştır. Ama ne yazık ki bu

ürünü veren kişinin **Prof. Dr. Bakır ÇAĞLAR** olduğunu vurgulamak gerekir.

⁵ Prof. Bahri SAVCI'nın yaşamı ile anayasa ve Türk Siyasal Yaşamı konusunda daha fazla bilgi almak için Bkz. Cem Eroğul; "Prof. Bahri SAVCI'nın Özyaşam Öyküsü ve Kişiliği" iç. **BAHRİ SAVCI'YA ARMAĞAN** (Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, 1988) s. 1-32 ve Cem Eroğul; "Prof. Bahri SAVCI'nın Anayasa ve Türk Siyasal Yaşamına İlişkin Bazı Görüşleri" iç. **BAHRİ SAVCI'YA ARMAĞAN** (Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, 1988) s. 37.53

takma isimleri hatırlayamadığı için bunları da derleyemedik. Bununla birlikte **Forum** dergisinin 1950-1960 yılları arasındaki nüshalarında imzasız yazıların çoğunun Bahri Savcı'ya ait olduğunu, bu dönemi araştırarak olanlara aydınlatıcı bir bilgi olur umuduyla belirtmek isteriz. Ülkemizin kitaplıklarının yetersizliği böylesi bir kaynakçanın hazırlanmasında başlıca engeli oluşturmuş, eksik süreli yayın koleksiyonları arasında en iyi sonuç alınmaya çalışılmıştır. Bu nedenle Bahri Hoca'nın makalelerinden, 1050 adedine ulaşılabilmektedir.

Bu Bibliyografya'nın hazırlanması düşüncesinin sahibi olan Sayın **Sudiye SAVCI**, Bibliyografya'nın bu haliyle de olsa yayınlanmasını istemiştir. Kendisi bu çalışmanın hazırlanması ve basılması sırasında, her aşamada hiç bir yardımı esirgememiştir. Çalışmanın örgütlenmesi ve editörlüğü ise benim tarafımdan yapılmıştır. Bu kaynakçanın ortaya çıkması ise Bahri Hoca'yı ve onun kuşağını ve düşüncelerini büyük bir saygı ve ilgi ile izleyen genç arkadaşlarım sayesinde olmuştur. İsimleri Derleyenler olarak geçen genç arkadaşlarım **Serkan AŞIK**, **Sualp ERDOĞAN**, **Sırrı Mete ERNA**, **Hakan KORHAN** büyük bir değerbilirlik örneği göstermişler ve yoğun ders yükleri arasında bu işi tamamlamayı başarmışlardır. Ulaşabildikleri binlerce süreli yayını elden geçirmişler, taramışlar ve olanak olduğu ölçüde kaynakçayı tamamlamaya çabalamışlardır. Kendilerine ayrıca teşekkür etmek sanırım ödenmesi güç bir borcun vurgusundan başka bir şey değildir. Can yoldaşım **Kafiye ABDİK ALKAN** ise, bir yandan Bibliyografya'nın hazırlanmasına yardım etmiş öte yandan da makalelerin bilgisayara girilmesi ve sınıflandırılması gibi yorucu bir işin paylaşılmasını üstlenmiş olmasına rağmen adının derleyenler arasına konulmasına razı olmamıştır. Bu

nedenle, kendisine içten, ama sıcacık bir teşekkürle yetiniyoruz. Arkadaşımız **Serdar RODOPLU** ise basımı büyük ölçüde kolaylaştıran disketleri Matbaada kullanılabilecek hale getirmek için uğraşmıştır, kendisine teşekkür ederiz.⁶

Bu Bibliyografya'nın başına Bahri Hoca'nın çeşitli tarihlerde yayınlanan makalelerinden bazılarını koyduk. Öneri bana, seçim ise Hocamızın kendisine aittir. (Bir de Bahri Hoca, bu Bibliyografya için benim ricam üzerine bir makale kaleme almıştır.) Bu makalelere, Türkiye kitaplıkları ölçüsünde inanılmayacak bir hızda ulaşarak, fotokopilerini bize ileten Cumhuriyet Gazetesi Arşiv Bölümü'nden Sayın **Edibe BUĞRA**'ya da teşekkür ederiz.

Mehmet Ö. ALKAN

Mühürdar
Haziran 1995

⁶Bir veri tabanı içinde hazırlanan Bibliyografya disketi, matbaanın istediği programa çevrilirken kimi sıralama hatalarına uğramıştır. Bu nedenle bir kez daha baştan sona bakılmasına karşın yine de bir kaç sıralama hatası gözden kaçmış olabilir. Bizim dışımızdaki nedenlerden doğmuş olsa da -ve varsa- bu hatalardan dolayı özür dilerim.

Bibliyografya'ya İlişkin Açıklamalar

Hazırladığımız *Prof. Bahri Sıvı Bibliyografyası* kitap ve makalelerin ayrı ayrı derlendiği iki ana bölümden oluşmaktadır. Kitaplar isme ve tarih sırasına göre iki alt başlıkta verilmiştir. Makaleler ise üç alt bölümden oluşmaktadır: İlki alfabetik sıraya göre, ikincisi tarih sırasına göre, üçüncüsü de yayın isimlerine göre sıralanmıştır. Böylece Bibliyografya'dan yararlanacak olanlara, olası her açıdan yardımcı olmak amaçlanmıştır.

Bibliyografya'da yer alan süreli yayınların bir kısmı günlük, bir kısmı aylık bir kısmı ise düzensiz aralıklarla yayınlanmış veya kitapların içinde bulunmaktadır. Biz, anlamlı bir tarih sıralaması yapabilmek amacıyla aylık ya da daha fazla süreli yayınlanan dergilerin, aylık ise yayınlandığı ayın ilk günü, iki ya da çok aylık olma durumu var ise yine yayın aralığında verilen ilk ayın birinci gününü yayın tarihi olarak kabul ettik. (Örneğin, nisan ayında yayınlanan bir dergi nisan ayının birinci günü yayınlanmış olarak kabul edilmiştir. Eğer "eylül-aralık" gibi bir zaman dilimi verilmiş ise derginin eylül ayının birinci günü yayınlandığı kabul edilmiştir.) Armağanlar veya derlemelerdeki yazıları için de kitabın yayınladığı ay veriliyorsa o ayın ilk günü, verilmiyorsa o yılın ilk ayı olan ocak ayının birinci günü yayınlandığı kabul edilmiştir. Böylece makalelerin tarih sırasına göre anlamlı bir biçimde dizilebilmeleri sağlanmaya çalışılmıştır. Tarihlemede kullanılan sıralama ise **ay/gün/yıl** olarak verilmiştir.

Bibliyografya'daki makalelere konuları açısından baktığımızda, genel olarak bilimsel, kültürel ve düşün yazıları biçiminde üç ana öbek göze çarpmaktadır. Bilimsel

yazılar ise yine iki alt ana tema olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan biri Anayasa Hukuku, diğeri ise siyasal bilimlerdir. Bunların da altbaşlıklar halinde sıralanması olanaklıdır. Bunlar siyasal partiler, parlamento, propaganda, siyasal liderler, dış politika, insan hakları, siyasal tarih, hukuk devleti, siyasal rejimler, karşılaştırmalı sistemler, siyasal toplumbilim, siyasal ruhbilim, seçimler ve seçim sistemleri...Yine kültürel yazılar da ağırlıklı biçimde tiyatro, roman, öykü.. biçiminde alt anabasklıklara ayrılabilir ve kendi içlerinde altbaşlıklar olarak, sahne, yönetmenlik, kurgu, uslûb... gibi sınıflandırılabilir. Ancak hazırladığımız Bibliyografya'da bu tematik tasniflemeye gidilmemiştir. Bunun tek nedeni Bahri Hoca'nın bir konuyu ele aldığında birden fazla bilimsel disiplini kullanarak makale yazmasından kaynaklanmaktadır. Böyle olunca sınıflandırma kendi içinde sürekli tekrarlara uğrayacağı, yalnızca makale adını kullanarak yaptığımızda da yanıltıcı olabileceği nedeniyle tematik sınıflandırmaya Bibliyografya'da yer verilmemiştir. Ayrıca Bahri Hoca'nın bu Bibliyografya için kaleme aldığı makale de dahil edilmemiştir.

Bibliyografya'da Kullanılan Kısaltmalar:

S.B.F.: Siyasal Bilgiler Fakültesi

A.Ü.S.B.F.B.Y.Y.O.: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Basın Yayın Yüksek Okulu

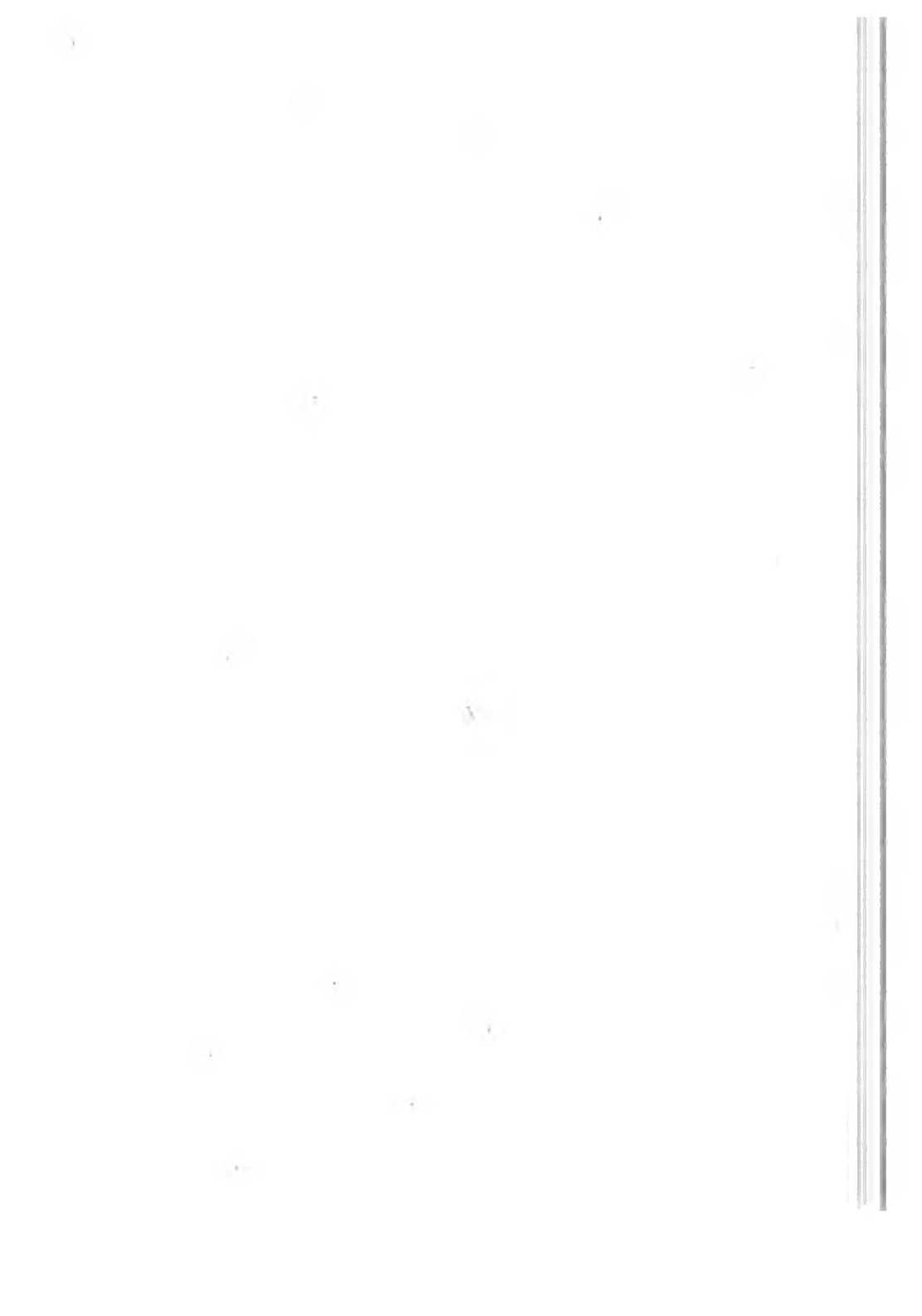
A.Ü.S.B.F.D.: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi

A.Ü.S.B.O.D.: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Okulu Dergisi

Mehmet Ö. ALKAN

Mühürdar

Haziran 1995

YASALARIN-ANAYASA'NIN DA ÜSTÜNDE

*Prof. Bahri SAVCI**

Herkesin bildiği bir gerçek vardır: Anayasa en üstün bir hukuk düzenlemesidir. İnsanları -Toplumlari- Devletlerini-hükümetlerini, hep anayasa kuralları yönetir; Anayasaya uygun, Anayasa ile uyumlu öteki hukuk düzenlemeleri yürütür. Bütün politik ve de sosyo-ekonomik ve kültürel tutumların ek-senini, yönünü, bu anayasalra gösterir, belirtir.

Bir de "ulus üstü hukuk" denen bir olgu vardır. Burada benim söz etmek istediğim, o değildir. Benim söylemek istediğim, onun yüksek değeri ve gücü değildir. Çünkü, bu konu, tartışmalıdır: Ulus üstü hukuk, ona imzasını koyarak katılmış ve uygulanması için yükümlülük altına girmiş olan ülkenin, ya-salarına, özellikle anayasalarına, eşit midir, üstün müdür ko-nusu, hukukçular, yargı içtihadında irdelenmektedir. Ben, ondan değil bir anlamda onu da kapsayan bir kurumdan söz etmek istiyorum: Her şeyin üstünde olan "Sosyal Pakt"dan...

Hemen belirteyim: İlk anda, bu terim, "Anayasa"yı deyimler gibi gözüktür. Çünkü, anayasa, ülkenin dinamiklerinin kon-

* Eu yazı, bibliyografya için kaleme alınmıştır.

sensüsü ile varılmış, uygulanması zorunlu bir uyuşmadır, bir kabuldür.

Fakat hukuk düzenlemeleri alanına, çağdaş bir algı ile yaklaşır isek, diyebiliriz ki, dememiz gerekir ki, çağdaş yaşamın her alanındaki tutum ve davranışlara, içeriğini, biçimini-üslubunu veren çok üst "değerler-kurumlar-kurallar" vardır. Bunlar yazılı anayasayıda etkiler. Belirler ulus üstü hukuk da asıl gücünü, uygulama olanağını, işte bu üst değerler-kurumlar-kurallarla uyuşum içindeliğinden alır.

Bu Sosyal Pakt, ülkenin tarihinin, türlü kaynakların verilerinin birikiminden oluşur. Bu ürün, toplumun, sosyal gelişiminin ilerleme yönünün bir verisi olarak, toplumu bağlar. Bu bir eksendir, onun üzerindeki birikimlere ters gidilirse, sosyal gelişim duraksar, sapar. Sosyal Pakt, ülkenin geçmişinden, dünyanın birleşik kanılarından ve kurumlarından kaynaklanmıştır. Geçmişten gelip, şimdiyi kapsar, geleceklere doğru da yönelir.

Onun için, iyi bir anayasa, sosyal gelişim yönünün değerlerini-kurumlarını eksiksiz içeren: Onlara ileriye doğru gitme istidatlarını da veren bir üst üründür: Bunlar geçmişten gelerek, şimdide biriken umutları-dilekleri, gelecekteki özelemleri vurguladığı, işaret ettiği için üstün bir nitelik kazanmış olurlar.

İşte Sosyal Pakt böyle bir cevherdir.

Örneğin XVII inci yüz yılın başlarında Avrupadaki dinsel baskılardan kaçarak vicdansal ve dünyasal serbestliklere kavuşmak için "Bakar çiçeği (May Flavour)" adındaki gemi ile muhacir olarak Amerika'ya doğru yola çıkan protestanlar, bu kıtada uyacakları kuralları saptamak üzere gemilerinin güvertesinde, kendilerini bağlayıcı bir akit bir yükümlülük belgesi kabul etmişlerdi.

İşte bu belge kafalarındaki-vicdanlarındaki özgürlük kurumunu geçerliliğe kavuşturan bir belge olarak, kendilerinin Sosyal Pakt'ı olmuştur.

Bizim 1800'lerin başlarındaki "sened-i ittifak" imiz, Anadolu ve Rumeli Ayanı ile, Padişahın kendisini, hatta, ancak moral olarak bağlayıcılığı, ama, bir yaşam zorunluluğu oluşuyla, zamanının entelliwensiyosunun bir sosoyal paktıdır: Onların, özlem ve istemlerini yansıtan niteliğiyle...

Gene bizim, 1961 tarihli bir belgemiz var: O, adındaki "61 Anayasası"lığın dışında, ikiyüz yıldan beri, çağdaşlığa yönelmiş bir toplumun sosyal gelişim yönünün değerlerini-kurumların-mekanizmalarını içeren bir "Sosyal Pakt"tır. Bundan dolayı da, Türk insanlarını, kurumlarını bağlar. Onu resmen, ortadan kaldırmış olaslar da onun ilkeleri, kurumları vicdan ve kafalardaki istem ve özlemleri ile... Ne tekim Türk aydınlanmasının, Mustafa Kemal devrimlerinin ilkelerinin kimileri de resmen yürürlükte olmadıkları halde, vicdanları ve bilinçleri bağlamalarını sürdürmektedir.

Şimdi daha aydınlık bir algı ile kavranabilir ki Sosyal Pakt temelde ülkelerin geçmişlerinden gelip, şimdinden geçerken, geleceğe doğru olan sosyal gelişme doğrultusunu gösteren, niteliği ile, anayasalara'da üstün değerleri -kurumları-kuralları-mekanizmaları içerir ve anayasalar, kendi güçlerini, buna gösterdikleri uyum gücünden alırlar: 61'in olumlu değeri, Türklerin Sosyal Pakt'ına koşutluğundan, 82'nin olumsuz niteliği de, aynı Sosyal Pakt'la tersliğinden kaynaklanır. Yani, bizde de, bizim içinde geçerli bir "Sosyal Pakt" vardır: Bu tarihimizdeki-şimdimizdeki-geleceğimizdeki "Sosyal gelişim yönümüzü" gösteren bir ışıklar, ilkeler demeti ve de sürecidir. Anayasalarımız yazsa da, hatta saptırsa da, biz, bu, ışıkları-ilkeleri-tarihsel değer ve kurumları, bu ebedi, süreç içinde arayıp bulabiliriz. Onlara uygunluk gösterince de, gerçek

gelişim değişmelerine kavuşuruz; onlara ters gidince de, durağanlığa uğrar, hatta gericiliğe düşeriz.

Anayasalarımızı da belirleyen "Sosyal Pakt"ımızın öğeleri nelerdir ve tarihimiz içinde nasıl oluşmuşlardır?

Bu, derin bir algı konusudur. Bir kuş bakışı ve hızlı bir uçuş ile konuya göz atarsak ilk planda neler görürüz?

Osmanlı, kuruluşundan beri, hep Batı karşısında kalmıştır. Bu Batı, ateşli silahları, zamanların teknolojisine göre geliştirdikçe sosyal yapısını, kentlerde (burgularda) yeni dinamik öğelerle yaygınlaştırdıkça; üstelik geri kalmış dünya bölgelerini sömürerek zenginleştikçe; Osmanlıyı aşmaya, ona egemen olmaya başlamıştır.

Osmanlı aydınları ve devlet adamlarından kimileri de, Osmanlıyı Batının egemenliğinden-sömürsünden kurtarıcı yolları aramaya başlamıştır.

Bu arayış ince-uzun bir süreç oluşturmuştur. Onun verileri de "Sosyal Pakt"ımızın, kesin olarak kendisine uyulması gereken öğelerini meydana getirmiştir: Geriye dönüştürülmesi olanaksız veriler olarak...

I. EGEMENLİĞİN YERYÜZÜLÜĞÜ: Çağdaş "Sosyal Pakt"ımızın ilk ögesi egemenliği, semaviliğe değil, yeryüzü dinamiklerine bağlamanın kural oluşudur. 1807 sened-i ittifak'ı ile, Padişah iktidarı, yalnızca uluhiyet'den gelen bir güç olmaktan soyutlanmış; bir yeryüzü olgusu niteliği kazanmıştır. Padişah gücü artık, ayanın kılıçlarına dayalıdır. Hüküm varlığı oradan gelmektedir.

II. EGEMENLİĞİN İNSAN HAKLARIYLA BAĞIMLILIĞI: 1839 Tanzimat'ı ile, Padişah Devleti'nin kimi insan haklarıyla bağlı ve görevli kılınması kuralı Sosyal Pakt'ımızın bir ögesi olmuştur. İnsan Hakları, artık, tanrının ve dolayısıyla Padişahın bir lutfu olmaktan, Padişahı istediği zaman, is-

teyeceği kadar vereceği ve geri alabileceği bir atıfet olmaktan çıkarmıştır: Devletin de yasalarında uyması gereken bir üst kurum olmuştur.

III. EGEMENLİĞİN ORTAKLIĞA UĞRAMASI: 1876

Genç Osmanlıları, Padişahın insan haklarıyla çevrilmiş egemenliğine, bu kez, bir de halk ortaklığı getirmişlerdir: Bu zaten yeryüzülüğüyle bağlanmış olan merkezsel semavi egemenlik gücüne, bir başka yeryüzü ögesi olan "Halk Ortaklığı"dır: Meşrutiyet biçiminde olarak...

IV. EGEMENLİKTE HALK ORTAKLIĞI PAYININ ARTMASI: 1908 Genç Türkleri ve ittifak ve terakki'cileri egemenlikteki halk payını çoğaltmışlardır: Padişahınkileri azaltarak, çok partili seçim ve siyasal yaşam içinde, genel istenci öne almışlardır. (Burada bir parti sultanının doğuşu, ayrı bir siyasal yaşam olgusudur.)

V. BİR "TÜRK AYDINLANMASI" İÇİNDE ULUS EGEMENLİĞİ EKSENİNDE, DEMOKRASİYE AÇILIM: 1919 ve ötesinde yeni bir oluşum görülür. Halkı da içine alan bir karma Entelijensiya, ortaklığı kaldırıp, egemenliği, bütünüyle ulusa mal etmiştir; siyasal yaşamı da demokrasi kurum-kural-ilkeleri eksenine oturtma dönemini açmıştır. Artık bu semavi değerlerin değil, US-bilim-bilimsel mantık-bilimsel deneyim ile belirlenen demokratik değerlerin-kurumların-kuralların etnik ve estetiklerin tarihsel deneyimlerin verileri egemendir.

Bunun içerdiği kuralları ve bunların da kaynaklarını bir özet sıralamada gösterebiliriz ki bunlar, 1960 devriminin doğurduğu 1961 Anayasasının içerikleri ve dayanakları "Sosyal Pakt"ımızın da öğeleri olmuştur:

**A."SOSYAL PAKT"ımızın, ÇAĞDAŞ
DEMOKRASİLERDEN GELEN DEĞERLERİ,
KURUMLARI, İLKELERİ**

1. ULUSAL EGEMENLİK İLKESİ: Ulusal egemenlik kendisine rakip, üstün, benzer, ortak bir başka güç bulunmadan buyurma gücüdür. Bölünmez, parçalanmaz, paylaşılmaz. Bir bölümü ya da tümü ile, bir başkasına, bir hanedana, bir zümreye, bir koruyucu devlete, bir bölgeye Ferağ ve devir edilemez, bir cevherdir. Birdir ve bütünüyle ulusundur.

2. TEMSİLİ HÜKÜMET İLKESİ: Bu, ulusun kendi tekelindeki ve tasarrufundaki duyurma gücünü, seçimden ve yasadan çıkan temsilciler eliyle kullanmasıdır: Seçimden gelmek üzere parlamento ve hükümet, yasadan gelmek üzere de yargı...

3. KUVVETLER AYRIMI İLKESİ: Ulus egemenliğinin üç yetki alanının ayrı organlar eliyle kullanılmasıdır, bu da... Bu yol ile "erk"lerden ve onu kullananlardan birinin ötekilere üstün olması ve böylece birden ötekilere üstün olması ve böylece bir dengenin sağlanması elde edilmiş olur.

4. PARLAMENTARİZM İLKESİ: Bu, böylece kurulacak düzen ve dengenin, parlamenter sistem içinde sağlanması şemasıdır. Bunda yasama ve yürütme erkleri ve organları birbirleri üzerinde, yapılarının özelliklerine göre karşılıklı etkinliklerde bulunurlar: böylece birbirlerini, hem dengeler, hem de birbirleriyle bir işbirliğinde bütünleşmiş olurlar.

5. KONSENSÜS İLKESİ: Türkiye Osmanlıdan beri izlenen bir süreç ile, demokrasiye yönelmişti. Demokrasi iktidarı Muhalefeti, sosyo-politik-ekonomik ve kültürel sivil toplum dinamikleriyle, bir ulusal egemenlik uygulamasıdır. Onda artık salt ve soyut bir "çoğunluk istencinin hükümranlığı" yoktur. Atatürkün deyim ve algısı ile, kesintisiz çalışacak olan bir "mcc-

lis" ve onun içinde sürekli bir "meşveret" ile politika üretme vardır.

Bu algı geliştirilerek, şu çağdaş demokrasi anlayışına varılmıştır: Demokrasinin toplumu, çoğulcudur. Bu çoğulun dinamikleri ulusal egemenliğin politikalarının inşasına katılırlar.

"Karar" klasik demokrasinin gereği, gene çoğunluğundur: Fakat çoğunluğun yeğlemesi, bütün öteki sosyal-politik-kültürel dinamiklerin bir genel meşverette beliren gereksinimlerinin-istemlerinin-özlemlerinin çoğunlukça "özümsemesi" ile alınır. Bu süreçte ideolojinin kesin ve katı belirmesi yoktur; türlü türlü yeğlemelerin özgür bir "tefahhus (derin bir düşün ameliyesi) içinde birbirleriyle telahuku (bütünleşmesi, eklenmesi) sonucunda varılan bir rıza, bir kabul, uzlaşma vardır. Yani karar Mustafa Kemal'in "meşveret"i içinde varılan bir özümsemeden ibaret olur.

İşte bu konsensüs de, anayasaların üstünde bir zorunluluk olarak, sosyal pakt'ın bir ögesi, bir duyurusu olur.

B. SOSYAL PAKT'ımızın, KENDİ İLERLEME YÖNÜMÜZDEN GELEN İLKELERİ

I. TOPLUMU, DEVLETİ İLE ULUSCULUK İLKESİ: Osmanlı türlü etnik ve dinsel grupları bir osmanlılık düşünüşü üzerinde bütünlemeye kavuşturmak istemiştir. Özündeki hoş görü ile yönetsel aygıtlanmasında izlediği sistem etnik bağlnazlıklardan uzak bir devlet yapısı meydana getirmiştir. Ulusal birimlerin bağımsızlığı akımı önünde bu Osmanlılık akımı yetersiz kalınca, Osmanlı bir başka ülküye sığınmak zorunda kalmıştır: İslamlık ilkesi.

Bu aslında eşyanın doğasına da uygun idi: Genelde, toplum, ve özelde devlet islamsal bir karakterde idi: Hilal'i, salib'e karşı hem korumak hem de geliştirmek; "Fıtrat'ı İslam" üzere bir yaşam uslubu içinde yaşamak...

Fakat islamsallığın temel eksenini olan "kavm'ineci"deki Osmanlıdan kapma ve "tefrika" güdüsü, bu akımı da verimsiz kılmıştır. Ve o zaman Orta-Asyadan gelen etnik cevhere, ve orası ile bütünleşme ülküsüne dayalı bir akım ortaya çıkmıştır. Turan Türkçülüğü...

Bu da tutmayınca hepsinin yerini, bu kez gerçekçi-bilimsel eşyanın doğasına uygun olarak, tarihteki, şimdideki geleceğe sarkmadaki birleşik zorunlulukları ve özelemleri içeren bir kanı aldı: Misak'ı Milli sınırları içindeki farklılıkları bir mozayik panonun uyumluluğu içinde bütünleştirmeci ulusçuluk. (Milliyetçilik)... O ulusçuluk ki, kendi yazgısını, kendinin çözmesi; kendi ulusal güçlerini herşeyin yapıcısı kılması; kendi istencini, egemen kılması nitelikleriyle, hem yeni bir üründe hem de evrensel bir kavrayıştır, toplumu insanı...

Ve de, gene bu nitelikleri-nitelemi ile Türk toplumunu, emperyalizmi; enternasyonalizm içinde erimekten korur. Böylece topluma bir kişilik kazandırır, hem kendisini "Beyi" hem de dünyasallığın "onurlu" eşiti olarak... Bu Türkiye'nin Batıya yönelik "sosyal ilerleme doğrultusu"ndan gelen bir "kendini korumaya ve geliştirme" ilkesidir.

II. HER YÖNDEN YERYÜZÜ İNSANLIĞIN-TOPLUMSALLIĞI DEĞERLERİ İLE LAİKLİK İLKESİ:
Çağdaşlıkta, uhreviyet-semavilik-öteki dünya dışındaki bütün yeryüzü ilişkileri, us'dan bilimden, bilimsel mantık ve deneyimden gelen yeryüzü değerleri, kurumları, kuralları ile kavranır, yönetilir. Uhreviyet-semavilik birey vicdanına bırakılmıştır. Orada da sonsuz bir özgürlüğe sahiptir. Bu dünyalığın yeryüzülüğün bütün ilişkileri de, yeryüzü kurallarına, kurumlarına bırakılmıştır. Orada da Us'un, bilimin, tarihsel gelişim deneyimleriyle oluşan olumlu birikimlerin serbesliği vardır. Bir yandan vicdanlardaki saf metafizik inançlar, siyasal gücün-iktidarın ve devletin karışmasından azadedir; öte

yandan da, toplumun, toplum içindeki öteki bölümler, dinin siyasallaşmasının tahakkümünden azade kılınmıştır. Tarihsele gelişim yönümüz, Türkiye ye Batının değerlerini-kurumlarını-yaşam uslubunu getirmiştir, getirmektedir. Semaviliğe vicdansal özgürlüğünü tanıyarak, yeryüzü ilişkilerini yeryüzülüğe tanıyarak, yeryüzü ilişkilerini yeryüzülüğe bağlamayı öngörmüştür, öngörmektedir.

III. "SOSYAL PAKT"ımızın, ÇAĞDAŞ DEMOKRASİNİN VE YEREL KOŞULLARIN İÇİNDEN SIZDIRIP BENİMSEDİĞİ İLKELER: Bizim "Sosyal Pakt"ımızın ilkeleri, aslında, demokrasiden sızan ilkelerdir. Fakat bunlardan kimileri, özellikle toplumsal zorunluklarımız arasındadır: İnsan Haklarının çağdaş algısı-sosyallik farklılıklar konseri gibi ilkeler.

A. İNSAN HAKLARININ ÇAĞDAŞ ALGISI: Buna göre, İnsan Hakları, herşeyden önce, doğrudan ulhiyetin, bir hanelanın, -bir sosyal grubun- bir siyasal ideolojinin, lütfen yapılan bağışı değildir. Onlardan bir hak olarak, resmen istenemeyecek olan, verilmesi, ve derecesi ancak onlarca saptanan, istendiği zaman da geri alınabilecek olan bir ikram da değildir. Bu yüzden, ancak onlar tarafından düzenlenip, kimilerini bundan yoksun kılmak olanaksızdır. Onlar tarafından geri almak da, hiç söz konusu olamaz. İnsan Hakları insanın yeryüzündeki insanlığından doğar. O insanın bizatihi "insan" oluşu olgusundan sızan fiziksel-entellektüel, moral olanaklar, müsadeler, ayrıcalıklardır. Devletten resmen istenir. Devlet de onu yerine getirmek zorundadır. Devleti onun dayanağı olan "Ulusal Egemenliği" onu kullanan bütün organları, bağlar sınırlar. Devlet her şeyi yapabilir, ama İnsan Haklarını bozamaz. Yani devlete "İnsan Hakları Doktrini"nin yap dediklerini yapmak ve de yapma dediklerini de yapmamak zorundadır. Anayasalar yazsa da, yazmasa da, çağdaş devlet ve ona gidiş kanalını gösteren bizim sosyal pakt'ımız, devleti, onun

milli egemenliğini, çağdaş demokrasinin bu çağdaş ilkesi ile bağlar: Çünkü demokrasinin çağdaş ilkesi, budur: Toplumu-ulusal egemenliği bütün organları ile devleti bağlaması.

B. SOSYALLİK İLKESİ: Bir bakımdan, İnsan Hakları Doktrinini ile ilgili olmak üzere, bizim toplumsal koşullarımız ve zorunluluklarımız, "Sosyallik ilkesi"ni de, Sosyal Pakt'ımızın içine sokmuştur. Anayasalar yazsa da, yazmasa da, kimi sosyal kesitler sıcak baksada bakmasa da sosyallik ilkesi, yaşamaktadır; özel programı üstünde bir ilke olarak bütün siyaset dinamiklere de kendini zorlamaktadır.

Evet Türkiye, demokrasiye doğru açılıyor. Bu bireyin-ailenin-mesleğin-sosyal katmanın devlet ve başkaları karşısında toz mesabesinde kalmayıp, korunmasıdır, Geliştirilmesidir.

Yani demokrasi, bireyin-ailenin-mesleğin-sosyal katmanın, içinde bulunduğu bütün ekonomik-sosyal-siyaset-kültürel gelişimlere açılması, ulaşması yöntemidir. İsteddiği kadar tutucu (muhafazacı) istediği kadar Liberal olsun devlete adamları, organları, bizzat kendisi olarak çağdaş devlet, ekonomik-sosyal-kültürel açılardan zayıf olan bireyleri, aileleri, meslekleri, sosyal katmanları bu zayıflıklardan arındırıp demokrasinin birer onurlu ögesi kılma işlevindedir. Bizim toplumsal sosyal Pakt'ımız, İnsan Hakları doktrinini ve onunla bağlantılı "sosyallığı" yerli toplumsal koşullarımızdan çıkan zorunluluklar saymaktadır.

Anayasalar yazsa'da yazmasada her türlü hükümet, iktidar, bunları bütün ideolojik içeriklerin üstünde, çağdaş açık toplum algısı içinde çözümlemek zorundadır.

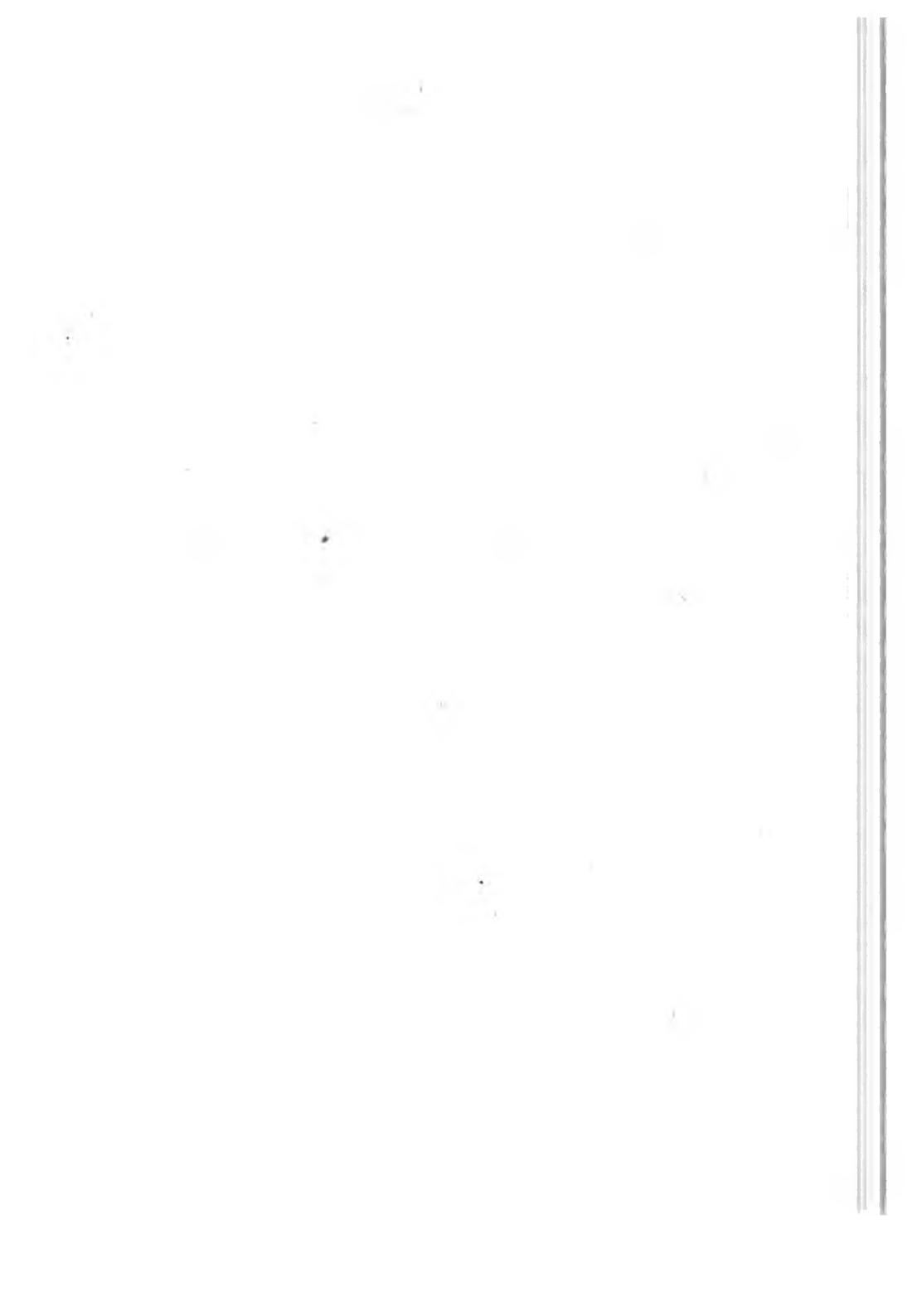
C. FARKLILIKLAR KONSERİ YARATMA İLKESİ: Çağdaş demokrasi, farklılıklardan bir konser yaratma becerisidir. Bunda, ülkedeki bütün farklılıklar bir bütünlük

gösterirler ve böylece demokrasi bir "konsensüs demokrasisi" çizgilerini kazanır.

Bizim sosyal pakt'ımızda, konsensüs demokrasisi yöntemleriyle, ülkenin sosyo-kültürel yapısı içindeki, ayrı renklerden, aynı fonolitelere, ayrı niteliklerden ve ayrı öğelerden bin senfoni oluşturmayı içerir ve buyurur. Onda, vicdansal inançlar, hurafelerden, hurafeci doğmalardan arınıp, özgürlük kazanmıştır. Onda etnik yeterlilik dışında olmak üzere çağdaş yaşam ve kültürün birliğine ulaşmayı deyimleyen bir ulusculuk bütünlüğü aranır ve güdülür. Onda Ekonomik-sosyal-kültürel zayıflıklar dolayısı ile bir bölgenin içine düştüğü "kapalı ve kilitli bir toplum"luluktan kurtularak, ülkenin her yeri ile eşit bir statü kazanılır. Onda bir hukuk düzeni içinde, siyasa eşit katılır. Ve gene onda, yararlanmalar ve yükümlülük yüklenmeler konusunda da verim değerini öne alan bir sosyal eşitlik vardır. İşte o böyle bir konserdir.

Ve "Sosyal Pakt"ımız bunun gereklerini Anayasa yazsa da yazmasa da yasa üstü bir buyru ile zorunlu kılar. Çünkü demokrasi yararlar-yükümlülükler, serbestlikler ve riayetler konseridir. Geliştikçe, karşımıza yeni renkler-tonaliteler çıkan bir konser.

Prof. Bahi SAVCI

DEMOKRASİ GÜÇLERİNİN KAYNAĞI

*Prof. Bahri SAVCI**

Genel olarak, bütün Batılı demokrasilerin, özel olarak da, hâlâ ona uymaya çabalayan bizim demokrasimizin güçlükleri vardır. Bunlar, bir bakıma, tarihi oluş içinde, hem Batılı demokrasiyi, hem de bizim demokrasimizi tehdit eden güçlüklerdir. Her iki demokrasi, buna çare bulmak zorundadır.

Batılı demokrasi, insan hakları doktrini ve ekonomik serbestlik ilkelerine dayanarak, önce, merkezîyetçi büyük monarşilerin mutlakîyetini kırmıştır. Sonra da; "en iyi toplum, içinde hürriyet bulunan bu topluma ait olduğu toplumdur" diyen ilkelere dayanarak monarşileri veya monarşik mutlakîyet idarelerini tasfiye etmiştir. Bireyci ve özel teşebbüsçü hürriyet düzenini ve bu anlamda, bu anlama yarıyan millet egemenliğini kurmuştur.

Bu Batı'lı demokrasi, kuvvetini, tarih içinde ispat etmiştir: Dayandığı Greko-lâten Hristiyanî medenîyetin unsurları ile Osmanlı otoritaryanizmine, önce dayanmış, sonra onu çöktürmüştür. 1917 denberi, Markçı demokrasi karşısında,

* Cumhuriyet 4.12.1962

hayatına ve kendi gelişmesine devam etmektedir. Birinci Dünya Savaşından sonra ta kendi bünyesi ve medeniyeti içinde doğmuş bulunan faşizm ve nazizm otoritaryanizmlerine, önce dayanmış, sonra da bunları tasfiye etmiştir. Franko ve Salazar otoritaryanizmlerini ise, siyasi sebeplerle tasfiye yoluna gitmemiş ise de, İberik Yarımadasında hapsedmiştir. Batılı demokrasi, jeopolitiğin geniş etkisinin de bir sonucu olarak, ancak Doğu Avrupa'da ve Balkanlar'da yer ve nüfüz kaybetmiştir.

İşte bu tablo, Batılı demokrasinin, tarih içinde gerçekleşmiş kuvvetini göstermeye yetmektedir.

Prensipler ve siyasal kurumlar alanına baktığımız zaman da, bu demokrasinin bir hayli mesafe aldığını ve birçok noktaları gerçekleştirdiğini görürüz: Bireyci ve özel teşebbüsçü temel üzerindeki bir hürriyet, sağlam bir anayasa rejimine bağlama: İktidarı, her hal ü kârda halk seçimine dayatma; iktidarın bütün icralarını bir hukuki temele dayatma; iktidarın bütün icralarını hukuki ve sosyal yollarla sürekli denet altında tutma; siyasal kuvveti, mümkün olduğu kadar kamu oyu dalgalanmaları ile paralel yürütme; kişiyi, kendi, bireyciliği içinde, siyasal, dini, ahlâki serbestliğe kavuşturma ve korkudan âzade kılma gibi... Bunlara, kişide, şimdiye kadar tarih içinde görülmemiş seviyede bir maddi refah getirilmiş olmasını da ekleyebiliriz.

Fakat, bu tablonun rekli çizgilerine rağmen, Batı demokrasileri altında yaşayan toplumların, XX. Yüzyıl uygarlık düzenine uygun olarak mesut olduklarını söylemek; toplumsal munasebetlerin, modern bilim, sanat ve teknolojinin getirdiği imkanlar derecesinde gelişmiş olduğunu ileri sürmek pek de mümkün değildir. Batılı demokrasi, bireyci ve özel teşebbüsçü hürriyet düzeni içinde yapılabileceklerini başarmıştır, fakat, toplumsal adalet, toplumsal güven meselelerini XX. Yüzyılın insani ve ahlâki seviyesine uygun olarak henüz çözememiştir. "Genel Oy"u, yüzyıllar boyu teşkilatlanmış türlü özel menfaat,

baskı ve kuvvet merkezlerinin etkisinden kurtarıp, gerçek toplum ihtiyaçlarının ve toplum eğilimlerinin gerçekleşmesine hizmet eden bir demokratik liderlik kurumunun dayanağı haline getirememiş; böyle bir liderliğin toplumsal adaleti, toplumsal güveni yerleştiren ve uygulayan dinamik hürriyetçi teşkilâtını kuramamıştır. Bu: Batılı demokrasinin, çağımızda uğradığı güçlüktür. Bu güçlük, dış görünüşünde şimdilik, hiçbir buhranlı olay izi görülmiyenler de dahil, bütün Batılı demokrasi ülkelerinin birleşik güçlüğüdür; Batılı siyasal düşüncenin, te-oride ve uygulama alanında çözmeye uğraştığı ve çözme zorunda olduğu bir meseledir.

Bir başka deyimle, Batılı demokrasi de, çağımızda, çağımıza özge bir güçlüğü uğramıştır. Bunun da kaynağı, bu demokrasinin, tarihi temelinde yatan bireyci ve özel teşebbüsçü unsurlara dayanan hürriyet anlayışı ve düzenini, zamanın ihtiyaçları karşısına ayarlayıp, her yerde çağımızın idrak seviyesine uygun bir insani ve ahlâki ölçü içinde toplumsal adaleti, toplumsal güveni sağlayacak hale getirememiş olmasıdır.

Demokrasi modeli; iktidar mevkiini hukuki açıdan rasyonalizasyona tâbi tutmada pek ileri gitmiştir. Fakat, bireyci temelini; çağımızın gerekli kıldığı toplumsal adaleti, toplumsal güvenliği ve refahı sağlayacak şekilde rasyonelize edip bir sosyal muhteva istikamatinde - her yerde ve geniş ölçüde - geliştirememiştir.

Keza demokrasi modeli; atılğan, cesur, öncü, akıncı özel teşebbüsçülük üzerinde devam ederken, modern çağın süratle getirdiği nüfus, teknoloji, sosyal münasebetler alanlarındaki müdil gelişmeler yüzünden yerine getirilmesi gereken kalabalık ve müdil hizmetleri topluma arz etmede bir noksana uğramıştır; özel teşebbüsçülük temelini, topluma ve onun bireylerine arz edilecek yekûn hizmeti getirmeye kadir kamu teşebbüsleri lehine ayarlamaya ve fakat, ekonomik ve sosyal alanda bu geniş

ve hızla tatminleri getirecek kamu teşebbüsçülüğünün bir diktatoryaya düşmemesi için de kişiyi, "insan" yapan bütün moral, entellektüel, fikri değerleri korumaya ve geliştirmeye son derece önem verip, ileri derecede başarı gösteren bir manipulasyon bulmağa muvaffak olamamıştır. Fransa gibi eski demokrasilerin bazılarında bunları başarmak için, iktidarın gerçek halk temeli ile siyasi müesseseler arasındaki ayniyetini ilmi anlamda daha sağlam esaslara, pratik alanda da daha verimli mekanizmalara kavuşturma araştırmaları yapılmaktadır. Daha yeni demokrasilerin bazılarında da, o memleketlerde daha belirli olarak gerçek anlamından sapıp, pek dar bir ağalık, sermayedarlık, dincilik gibi baskı gruplarının tekeline düşen "genel oy"u, bu sapmalarından kurtarma yollarının araştırılması yapılmaktadır.

*

Bizim demokrasilerimizin güçlüğüne ve bunun da kaynağına gelince: Bunu da şöyle incelemek mümkündür: 1- Bizatihi bir Batılı Hristiyan uygarlığı eseri olan Batılı demokrasinin, pek eski "İslâm-Osmanlı" telâkkileri kalıntıları"ndan gelen güçlükler: 2- Bizatihi demokrasinin kendisinde mündemiç olan bazı meselelerin, Türk toplumunda daha belirli bir kesafet kazanmasından doğan güçlükler.

I- Gerçekten, Batılı uygarlığın eseri olan demokrasi, bu uygarlığın, "kişiyi saygı gösteren ve kişiyi muhtar bir ünite sayan" bir prensibi ile, "kişiyi kendinin, kendi kaderinin hâkimi ve yapıcısı sayan" bir değer prensibine dayanır.

Genel olarak söylemek mümkünse diyebiliriz ki; pek eski İslâm-Osmanlı telâkkilerinin kalıntıları içinde ise, kişi, kendi kendinin hâkimi, kendi kaderinin yapıcısı değildir; bir merkezi otoritenin tâbiidir. Muhtar bir ünite değildir, böyle bir otoriteye tâbi bir kuldur.

Keza Batı uygarlığında iktidarı, beşeri bir olay sayma; dev-

leti, beşeri bir oluş sayma anlayışı, pek eskiden ve sağlam olarak kurulmuştur. Binaenaleyh bu uygarlık içinde, iktidarı, beşeri yollarla düzenleme, sınırlama kontrol etme, bu anlayışın mantıki bir sonucu olarak mümkün olabilmıştır. Bunun da mantıki sonucu olarak; "idare eden-İdare edilen" ayırımı, kökte bir ayırım değildir, biçimde bir ayırımdır ve geçici bir ayırımdır: Bugün idare edilen, yarın, kolaylıkla idare eden olabilir. Bizim kalıntı telâkkilerimizde ise; iktidar semavi bir hâdisedir; Devlet, Tanrısal bir oluşturmaktır. Binaenaleyh, onu, yeryüzü kurumları ile, yeryüzü araçları ile düzenleme, sınırlama, kontrol etme söz konusu edilemez. İktidar, bir semavi farklılaşmadan doğan bir haktır, geçici bir durum değildir.

İşte, Türk demokrasisi; kişiyi, kendinin ve kendi kaderinin hâkimi muhtar bir ünite değil; bir merkezi otoritenin tabii bir kul sayan bu anlayış kalıntılarından gelen bir güçlük ile karşılaşmaktan belki tam kurtulamadığı içindir ki, kendisini bilimsel ve pratik açılardan sarsılmaz bir temele oturtmakta zorluk çekiyor denebilir.

Keza, Türk demokrasisi; iktidarı beşeri yollarla bir hukuk temeli üzerinde rasyonalize edebilecek bir beşeri olay değil; ancak, tanrısal mevki tarafından üzenlenebilecek bir metafizik olay sayan bu anlayışın kalıntılarından gelen bir diğer güçlük ile karşılaşmaktan da tam kurtulamadığı içindir ki, onu, bir hukuk devleti halinde teşkilâtlandırmada ve işletmede zorluk çekiyor, denebilir.

Fakat, Türk toplumu, bu kalıntılardan gittikçe sıyrılmaktadır. Atatürk İnkılâpları, kadına ve halk tabakalarına inen yönü ile, kişiyi laisize eden felsefi temeli ile, kişiyi "saygı değer bir özgür ünite" olarak ele alıp geliştirmenin en büyük hamlesidir. Bu inkılâplar; Halife-Sultan iktidarını tasfiye eden yönü ile, halk temeline dayanan bir idare ve siyaset mekanizması kurma prensipi ve tatbikatı ile, yine toplumu laisize eden felsefi temeli ve tatbikatı ile de, iktidarı,

beşeri yol ile rasyonalize ederek Hukuk Devletini kurma yolunu açmanın hamlesidir. Bu itibarla, Batı uygarlığı mahsulü olan Batılı demokrasiyi, Türk toplum yapısında tutturma konusundaki tarihsel çalışma bilhassa Atatürk'ten beri gittikçe daha geniş ölçüde gerçekleştirme imkânı elde etmektedir.

II- Fakat: Türk demokrasisi, aynı zamanda, bizatihi Batılı demokrasinin zamanımızın mudil şartlarla dolu toplumlarında, gerek teori, gerek tatbikat alanlarında çözemediği problemlerinden gelen güçlüklerle karşı karşıyadır ve bu güçlükler, az gelişmiş bir toplum ortamında, büsbütün belirli bir durum kazanmaktadır. Yâni demokrasinin bireyci temelini, bir sosyal muhteva ile zenginleştirip, toplumsal adaleti, toplumsal güvenliği ve refahı sağlayacak bir rasyonalizasyona ulaşmayı mümkün kılacak bir gelişmeye kavuşmada, büsbütün güçlükler ortaya çıkıyor. Kişi muhtariyeti, kişiyi etkisi altında hapsedmiş özel menfaat gruplarının hesabına işlemiye istidat kazanıyor. Bu sebeple de, bizatihi demokrasinin çözmeğe uğraştığı "iktidarın halk temeli ile siyasi müesseseler arasındaki gerçek ay-niyet"i bulma problemi, Türkiye'de, daha kesin bir problem halini alıyor.

Keza demokrasinin özel teşebbüsçülüğü Türkiyede, Topluma ve onun bireylerine arzedilmesi yekûn hizmeti, adaleti güvenliği tam olarak getirmek için kamu teşebbüsü lehine âyarlama teşebbüsü de, Türkiyede, veriminden kaybediyor. Çünkü, bugün, siyasete hâkim aydınlar çevresinde, kamu teşebbüsçülüğünü, bir diktatöryaya götürmemek için kişiyi, insan yapan moral, fikri, entellektüel değerleri koruma manipülasyonu bulma araştırmalarına girişmekten uzak duruluyor.

Demokrasinin yukarıda gösterilen güçlüklerini teoride yenmek ve çözmek, sonra da bu işi başaran teoriye uygun bir modern demokrasi manipülasyonu bulup uygulamak, hem Batı demokrasilerinin, hem de Türkiyenin sorunlarından birisidir.

MUHALEFETİN DURUMU

*Prof. Bahri SAVCI**

İktidara göre Tabii ve Kontenjan Senatörleri ile bir tür cephe kurmuş olan muhalefet, önce, bir vuzuhsuz tavır içine düşmüştür. Ayrıca siyasal tercihleri deyimlemesi gereken siyasal kararların, muhalefetin rızasına ihtiyaç duyurduğu gibi bir abes görüşe kaymıştır. Bunlar, muhalefetin, meclisler içindeki aşırı hacminden ileri gelen sakatlıklardır. Bu sebeple muhalefeti, rejimin işlemesine engel olamayacağı bir "oran"a indirmelidir.

Bu görüşler üzerine şöyle düşünmek gerekir:

Muhalefetin Vuzuhsuz tavrı

İktidar açısından bakılınca muhalefeti, şu vuzuhsuz, tutarsız durum içinde görürüz:

Muhalefet, bir yandan, "demokrasi, çoğunluk rejimi değildir, parlâmente rejimidir; çoğunluğun mûta olduğu bir rejim değildir; Yönetimin parlâmentonun iradesi, kararı, denetimi altında yapıldığı bir rejimdir" demek istiyor.

* Cumhuriyet 15.10.1966

Bu suretle muhalefet siyasal kararların alınması, uygulanması içinde; çoğunluk tercihlerinin bir mutlakiyet tekeli kurmasından kurtulunulup bu kararların, parlâmento genel görüşü olması yolunun açık tutulmasını sağlamak istiyor. Yani, siyasal tercihler konusunda çoğunluk mutlakiyetinin realize edilmesi halini, parlâmentonun tüm varlığının etken olması haliyle yumuşatmak istiyor. Fakat, böyle bir görüş, tutarlı, açık bir sonucu dâvet eder: Tüm varlığı ile bu parlâmentoyu etkili kılmak için, onu tüm varlığı ile, çalışma içinde tutmak...

İşte iktidara göre muhalefet bu mantık sonucuna uymuyor. Bir taraftan meclisler etkenliğini ileri sürerken, öte yandan bu Meclisleri çalışmaktan alakoyuyor. İktidarın tercihlerinin realize edilmesini önleyeyim derken bizzat üzerine bindiği dalı kesercesine, parlâmentoyu atlete itiyor. Parlâmento denen kurumu yıpratıyor. Bu suretle onun içindeki kendi varlığını da yıpratıyor. Bu durum vuzuhsuz, tutarsız bir tavidir.

Gerçekten de öyle ama için aslı şu yanlıştan geliyor:

Sanılıyor ki, demokrasi, çoğunluk görüşünün kayıtsız şartsız her türlü imkâna kavuştuğu, yürüdüğü, realize olduğu bir rejimdir. "İdare" bunun içindir. Bizzat parlâmento bunun içindir. Oysaki, iktidardan başka merkezler, bunu böyle kabul etmiyorlar. Onun için, iktidarın, parlâmentoyu böyle kullanmasına direniyorlar. Parlâmentoyu ataletle itmenin saiki bu konudaki görüş ayrılığındadır. Doğru davranışları ancak şu düşünceden kalkarak bulabiliriz: Demokrasi, ancak, bir yönü ile çoğunluğun mûta olduğu bir rejimdir. Gerçek mahiyetiyle demokrasi:

1- Çoğunluk beğenisini kazanmış görüşlerin uygulama hakkını elde edebilmesi için, iktidarın serbest rejimden çıkması;

2- Fakat bu iktidarın mutlaka ve mutlaka anayasa içinde hareket etmesi; bu çoğunluk idaresinin, gerçek milli irade olan anayasa iradesi ile sınırlanması;

3- Binaenaleyh, siyasal kararların, anayasanın gösterdiği şekil ve şartlar içinde, anayasanın emrettiği prensiplerin öngördüğü muhteva alanı içinde alınabilmesi rejimidir.

Bunun için de azınlıkların ve serbest fikir merkezlerinin, çoğunluğun kararlarını fiilen etkileyebilmesinin, onu anayasa içine irca edebilmesinin mümkün olması gerekir.

Anayasa Mahkemesi işe karışmasın karışmasın, siyasal açıdan organize olmuş kuvvetlerin büyük bir bölümü ile, serbest fikir yuvaları, bir kararı, bizi birbirimize bağlayan **"Sosyal Pakt"** ımıza aykırı görmekte direniyorlarsa, halâ **"Ben çoğunluğun; böyle irade ediyorum"** diye dayatmak sosyal barışı sarsan tepkilere yol açar. Çünkü, bu kararın **"Sosyal Pakt"**la uyuşmazlığını gören bütün bu siyasal-sosyal kuvvet merkezleri, demokrasilerinin ancak bir şartı olan bu **"çoğunluğun muta olması"** kuralına kendilerini körü körüne teslim etmezler. Siyasal hayatın bütün gelmiş geçmiş yorumu, bu gerçeği teyid etmektedir. Binaenaleyh manevraları, işlemleri yaparken bu sosyo-politik gerçeği de hesaplmalıdır.

Rızanın gerekmezliği

Hükümet görüşü şöyle bir mantık izlemektedir: Bir parti, millete vaatlerde bulunarak iktidara gelir. O zaman, bu vaatler, millete taahhüt haline girmiş olur. Millet bu taahhütlerini yerine getirmesi için siyasal iktidara rıza göstermiştir. Şimdi, iktidara gelen bir partinin, kendisine milletin rızasını sağlayan bu taahhütlerini yerine getirmesi için de muhalefetin rızasını alması düşünülebilir mi?

Kanımızca bu konuda da unutulmaması ve sıhhatli bir siyasal ilişkiler dünyasına girilmek isteniyorsa uyulması gereken gerçek şundan ibarettir.

Millete, genel olarak genel vaitlerde bulunulur. Bunların muhtevaları, hiçbir zaman uluorta tâyin edilmez: I. Anayasa içre tâyin edilir. II. Öteki teşkilâtı siyasal akım merkezleriyle siyasal akım merkezleriyle siyasal örgüt haline gelmemiş, ama sosyal açıdan varlıklarını, ağırlıklarını duyurmakta olan gene politik kuvvet merkezlerinin etkilerini de alarak tâyin edilir.

Böyle yapılmazsa, iktidardan ötede kalan bütün siyasal kuvvetler (Les forces politiques) direnirler. Onların bu direnmesi, demokrasinin bir âmili ve garantisidir. Bunun içindir ki, bu siyasal kuvvetlerin siyasal açıdan en örgütlenmiş ve sosyal ağırlık bakımından en önemlisi olan muhalif partileri anayasamız, demokratik siyasal hayatın vazgeçilmez unsuru saymıştır. Temel meselelerde genel vaitlerin zamana ve yere göre somut muhtevalarını tayinde, muhalefetin, iktidarı etkilemesi vetiresi cereyan etmiyecek ise; siyasal hayatın resmi oluşma yeri olan Meclislerde, bir anayasa kurumu halindeki bir muhalefetin anlamı ne olur?

Böylece, diyebiliriz ki: Muhalefetin rızası diye bir mesele politik olarak vardır. Bu, iktidarın yaptıklarını muhalefetin lûtfen kabul ve tasvibine dayatma zorunu halinde var olan bir rıza değildir. Bu rıza, İktidarın, "**Yapma işi**"nde, muhalefetin katkısını da bir âmil haline getirerek onu parlâmentonun birleşik görevi içine sokup orada değerlendirebilmesi anlamındadır. Her meselede bunu reddederek bu muhalefet katkısından yoksun düşen iktidarlar, hem politik olarak, hem sosyal olarak zayıf düşerler. Sosyal zayıflık ise, daha da ağırdır. Bunu gördük.

Muhalefet oranının düşürülmesi

İktidara göre şimdiki hacmi ve oranı ile muhalefet, meclislerde müzakere ve karar nisabını sağlatmama imkanına sahiptir. Onun elinden bu nısapı almak gerekir. Muhalefet devamsızlık engellemesine kalktığı zaman bile iktidarın,

kolaylıkla çoğunluğu sağlayabilecek şekilde meclisler içinde kuvvetle yerleşmesini mümkün kılmak gerekir. Yani muhalefetlerin meclislerdeki bugünkü hacmini ve oranını düşürmelidir. Muhalefeti zayıflatarak o duruma gelmelidir ki, iktidar, tek başına meclisleri toplayıp çalıştırabilsin.

Muhalefetin gücünü zayıflatmak hatta meclisten tasfiyesini seçim yoluyla gerçekleştirmek, eski bir fikirdir. Sahiplerine de mutluluk getirmemiştir. İktidarın, seçim sistemi yoluyla bir istikrarlı hükûmet elde etme fikri de, bu eski ve şanssız fikir ile - ister istemez- bir bağlantı kuruyor.

Türkiyenin kaderi, çok yönlü bir siyasal parti sistemi içinde kendi demokrasisinin yolunu bulmasına bağlıdır. Bugünkü seçim sistemini kırmak onu Türkiyenin kendisini bulmasına yarıyacak çok yönlü parti sisteminden yoksun kılacaktır.

Türkiye böyle bir şart içindeyken onun kaderini seçim yoluyla kurulacak bir parti mutlakiyetine teslim etmeyi ihtiva eden yukarıki görüş karşısında insan derin bir kedere kapılıyor "İstikrarlı Hükümet" 1. öteki partileri ve grupları zorla zayıflatmada gören bu görüş karşısında söylenebilecek olan şudur:

Türk Demokrasisinin bazı kurumlarını zayıflatmayı ön gören bir görüş, bazı gerçeklerden habersizdir. Bir kere anayasamızın, muhalefeti neden bir anayasal kurum haline getirdiğinden habersizdir. Neden tabii ve kontenjan senatörlükleri kurduğundan da habersizdir. Bu görüş, yalnız bir şeyden habersizdir: Demokrasi, çoğunluğun iradesidir. Çoğunluğun dediği mutlaka olur. Buna ortak tanınmaz.

Burada uzun boylu konuşmaktansa yalnız politik bir gerçek niteliğindeki şu vakıayı işaret edelim: Olmuyor işte... Milli artıklı nisbi temsil "istemi kaldırılrsa da olmayacak. Çünkü, Türkiye'deki siyasal "tabiatı eşya" ülkeyi, bir iktidar çoğunluğunun mutlakiyetine bırakma safhasını aşmıştır.

Türkiyede bütün resmi muhalefetler ile, gayri resmi siyasal ve sosyal kuvvet merkezleriyle muvazene halinde kalınmadıkça istikrarlı bir iktidar yürütmeye imkân olmayacaktır. Türkiyede, istikrarlı hükûmeti ve sıhhatli politik düzeni demokrasinin öteki etik ve sosya-politik unsurlarını ve şartlarını ihmâl ederek sadece çoğunluk prensibinde aramak beyhudedir. Demokrasinin öteki etik ve sosyo-politik unsurlarını da iktisadi ve sosyal kalkınmanın desteği ve yaratıcısı kuvvetler olarak değerlendirip bu konuda katkıya yöneltmek gerekir. İstikrarın temel şartı budur.

BİR NİZAMIN HAYAT ŞATLARI

*Prof. Bahri SAVCI**

GERÇEK İNANCIN YERİ: Başbakan, tabii ve kontenjan senatörlerini birer siyasal realite olarak değil, ancak, Anayasa gereği Parlâmentoda bulunan kuvvtler olarak görüyor ve bunların politik ve sosyal değerine inanmıyor. "**Bizim inancımız, Türk milletinedir, hakka, adalete ve aklıselimedir**" diyor.

Soyut bir demokrasi yapısı unsuru olarak bunlara yer vermiyebiliriz. Fakat milletin, bir ihtilâlin içinde arayıp bulduğu ve bir referandum ile de teyid ederek kabul ettiği Anayasa kurumlarını, bugünün bir siyasal realitesi olarak inkâra kalkmak, doğru değildir.

Evet Türk milletine, hakka, adalete ve aklıselime inanacağız. Yâni, davranışlarımızı tâyin eden faktör, şartlandıran etken olarak bunları kabul edeceğiz.

Peki, bunlar, vakıa halinde nerededir? Milletin, hakkın, adaletin, aklıselimin ifadesi nerededir? Bunları siyasal olay olarak kim temsil eder?

* Cumhuriyet 16.10.1966

Buna hükûmetin cevabı hazır: **"Ben... çünkü sandıktan ben çıktım"** Bu cevaba da siyasal bilimin cevabı hazır: Bunların ifadesi, her zaman ve her an sandıktan çıkan değildir.

Bir demokraside bir milletin kendisi, onun hak duygusu, adalet telâkkisi, akliselimi, ancak o milletin sosyal paktı olan Anayasadır, Anayasanın tüm kurumlarındadır, bütün Anayasa kurumları harekete geçiren, işleten Anayasanın temel felsefesindedir, yönetici ilkelerindedir. Hakkın özü, adaletin niteliği, akliselimin ölçüsü ve nihayet dayandığı felsefesi, sahip olduğu hayat görüşü ile millet realitesinin kendisi, Anayasadan başka bir yerde değildir.

Hükûmet, bir uyanmamışlık içindeki tutucu eğilimlerinden, günlük iktisadi çıkarlarından yakalanmış yığınların üstünde, birbuçuk yüzyıllık demokrasileşme ve modernleşme çabası geçiren Türk milletini tarihsel gelişmesinin tabii doğrultusundaki gerçek istekleri, ihtiyaçları, dilekleri içinde teşhis etmek istiyorsa, Anayasa bakmalıdır.

Hükûmet, halkın, adaletin, akliselimin nerede olduğunu kavramak istiyorsa, başlangıç bölümünde deyimlenen ilkelerden itibaren Atatürk devrimlerine kanat germiş maddelerine kadar tüm Anayasanın hürriyetçi-eşitçi-halkçı-sosyalistik ilkelerine bakmalıdır. Bu hakkın, bu adaletin, bu akliselimin ışığı altında Türk milletinin tabii gelişim ihtiyacıyla kimleri, neden mahkûm ettiğini öğrenmek istiyorsa gene bu anayasaya bakmalıdır. Anayasanın partizan ön yargılardan uzak incelenmesi inanılacak ve siyasal davranışlarımızı tâyin eden etken olarak kabul edilecek değerleri öğrenmemize yarar. O zaman, 27 Mayısı daha iyi değerlendiririz.

Azinlığın tahakkümü

BİZDEN ÖTESİ AZINLIĞIN TAHAKKÜMÜDÜR: Gerçek inancın yeri sandıktan çıkarak Türk milletiyle ayniyet haline gelmiş olan **"biz...iz"** demek isteyen hükûmet, kendisinden

başka yerden gelen "**takdir**"leri, azınlığın tahakkümü sayarak bertaraf ediyor. Azınlıktan gelen takdirlere de bir mutaiyet tanımanın milletin kendi kendini idaresiyle bir uyuşmazlık teşkil ettiğini belirtiyor. Kendilerine göre çıkacak kanunların memlekete yararlı olduğunu azınlık tâyin ve takdir edemez. Bu suretle kanunların çıkmasına mâni olamaz. Böyle olursa, bu, azınlığın tahakkümü olur.

Demek ki, kanunların zararsız olduğunu, tersine yararlı olduğunu yalnızca sandıktan çıkan çoğunluk tâyin ve takdir edecek.

Peki, bu da, bir çoğunluğun tahakkümüne yol açmaz mı? Onun için, en iyisi, işlerinizi, tahakkümlerin ötesinde görmek değil midir? İçine girdiğimiz demokrasi oyununda ne azınlık, ne de çoğunluk tahakkümü yer almalıdır.

Bunun da yolu, çoğunluğu bir yönetme, ama ancak Anayasa için bir yöneme hakkı tanımaktır. Fakat bu öteki Anayasa kurumları ve öteki sosyo-politik kuvvetlerle denge halinde kalan bir yöneme; sosyo-politik realiteyi Anayasa içinde değerlendiren bir yönetme olacaktır. Yoksa, sandıktan çıkmışlığın; bütün milletin adaletini, hakkını, akliselimini kendisinde "**tecilli ve temerküz ettirdiği**" galatına kapılarak bir çoğunluğun mutlakiyet haline giren ve kendisinden ötesini bir tahakküm sayarak reddeden bir yönetme değil....

Şart ve Müeyyide

BİR NİZAMIN HAYAT HAKKINA SAHİP OLMASININ ŞARTI VE MÜEYYİDESİ: Hükûmete göre bir nizam kurmada, bu nizamı yaşatmada esas dayanak, halkın itibarı, halkın hakemliğidir.

(Bu pek doğru bir görüştür.)

Hükûmet felsefesine göre bir nizamın; kuvvetin, olubittinin şu veya bu zorun ile yerleştirilmesinin ötesinde, meşru olarak hayat hakkına sahip olması şu kurallara bağlıdır:

1- Bir nizamı "milletin iradesine", "milletin güvenine", "milletin teveccühüne" dayanmalıdır.

(Bu da, hiç kimsenin itiraz edemeyeceği bir gerçektir.)

2- Bir nizamın meşruiyeti "bizzat milletçe meşru" sayılmaktadır.

(Bu da demokrasinin bir diğer değerli prensibidir.)

3- Oysa ki, bazı davranışlar, bir nizama meşruiyetini veren "millet iradesine tasallut" istidadındandır. Ama o zaman bu tasallutun karşısında yer alacak kuvveter vardır: "Devletin gücü", "vatandaşların uyanıklığı"

İşte böylece Başbakan bazı gerçekleri, yukarıda gösterilen güzel formüller içinde deyimlemiştir.

Başbakanın bir ders veriş halinde bu formülleri ileri sürmesinin bir nedeni olmak gerekir. O da şudur:

Başbakan sandıktan çıkmışlık olayı sonucu, milletin güvenini teveccühünü yalnız kendisinin haiz olduğunu; **"milletin iradesine-yalnız kendisinin"** dayandığını; halkın hakemliğinin ve itibarının yalnız kendisinde olduğunu; bin-naenaleyh, bizzat **"milletçe"** ancak kendisinin **"meşru"** sayıldığını; bundan ötede nizam unsuru olma iddiaları vardı-ki, kendilerince sırf Anayasa gereği mevcut olan bazı unsurlar, kendilerinde haksızca bu niteliği görerek siyasal rol oynamak istemektedir. - Bunların yaşama hakkına sahip olmadıklarını bilmeleri gerektiğini; Bu gereği kavrayıp da kendisinde tecelli ve temerküz eden millet iradesine bu tasallutlarını sürdürmekte ısrar ederlerse, devletin gücünün vatandaşların uyanıklığının, onları yok edeceğini belirtmek istiyor.

Bir kelime ile Başbakan, tarihsel kaynağını, Anayasal dayanağını düşünmeden, kendisini bir demokrasi içinde sandıktan çıkmışlık gerçeği sonucu millet ile ayniyet halinde görüyor. Artık milletin **"hak"**kı, **"Adalet"**i, **"Aklîselim"**i kendi vicdanında, kendi bilgisinde, kendi bilincinde hâsıl olan il-

hamlardan ibarettir. Kendi vicdanına, bilgisine, bilincine gelen "Sünühât", milletin hakkı, adaleti, akliselimi olmuş oluyor "bu sünühât" içinde bu ilhamlar içinde, bu inançlar ve görüşler içinde bulunmayan, yer almayan unsurlar, kurumlar, değerler, milletin gelmeyen ve millet ile ilgisi olmayan, şeylerden ibaret kalıyor. Belki onlar, Anayasa içindedir, denecektir. Olsun. Onlar, ancak şeklen Anayasa içindedirler. Şeklen bir Anayasa unsurudurlar. Aslında ise, millettten gelmeyen milletin dileklerinde ve kabulünde olmayan şeylerden ibarettirler. Günü geldiğinde şartları doğduğunda kendi vicdanı, bilgisi ve bilincinde tecelli edecek millet hakkı, adaleti, akliselimi ile tasfiye edileceklerdir.

İşte hükümet görüşünde böyle bir galat vardır ve bu galata bir tek cevap verilebilir.

Milletin bir ihtilâl içinde arayıp tarihinin içinden bulup çıkardığı ve bir referandumla da teyit edip yasal ve sosyal etikleri yirminci yüzyılın ikinci yarısında ve kendi modernizasyonunun 150. yıllarında millet ile ayniyet vahimesine ve galatına bırakması, teslim etmesi, sosyal determinize ve siyasal tâbiata aykırıdır.

Milletçe meşru sayılmak

Burada ayrıca, bizzat milletçe meşru sayılma kuralı üzerinde durmak gerekir.

Milletçe meşru sayılmak:

- İktidarı millettten serbest ve halkın tam aydınlanmış olduğu samimi bir seçimle almak;
- Bütün icraatında; ilkeleri, temelleri, dayanak güçleri, kurumları ile yürürlükte tutulan Anayasa içre kalmak suretiyle elde edilebilir.

Sandıktan çıkmak meşruiyet şartlarından başta gelenidir. Fakat hiz bir zaman milleti "ikame" etmek, onun yerini almak

değildir. Binaenaleyh, milleti ikame ederek bazı Anayasa ilkeleri ve kurumları üzerinde operasyonlara teşebbüs etmek meşruiyete aykırı düşer.

ÇİRKİN SİYASETÇİ-İRTİCA İLİŞKİLERİ

*Prof. Bahri SAVCI**

Değişici toplumlarda çirkin siyasetçi tipi pek gelişmiştir. Onun baş müttefiki de irticadır. Osmanlı ve biraz da Cumhuriyet tarihinde, bu ülkenin gelişme sürecini saptırmaya uğraşan irtica ile, iktidarı elde etmekten ve orada kalmaktan başka amacı olmıyan, bundan ötürü de kaderi kötüye giden çirkin siyasetçinin ittifak örnekleri vardır.

Oysa ki, irticai destekçi, onu teşvikçi, ona kuryapıcı bir davranış gösterme beyhudeliği de, en çok, gene bu ülkede görülmüştür. Ama buna rağmen, Türkiyemiz, değişme sürecini tamamlamadıkça: geleneksel -ilkel- âsiyai kurumların ve değerlerin etkisinden kendisini tüm kurtaramadıkça, onun az gelişmişlik tabiatı, çirkin siyasetçiyi, "mürteci"yi, ve bu ikisi arasında bir tutuculuk ittifakını yaratmakta devam edecektir.

Bunu daha iyi anlamak için, bu terimlerin içinde yatan anlamları açıklığa kavuşturmak gerekir.

* Cumhuriyet 29.2.1968.

Değişici toplum

Değişici toplum, değişen toplum ne demektir? Şüphesiz bunun ekonomik, sosyal, eğitimsel açılardan tanımları, ölçüleri vardır. Biz bunların tümünü -biraz dışardan ama esas bakımdan da bir yukarı plândan- şöyle göstermek istiyoruz: Değişici toplum, değişen toplum; sosyo-ekonomik ve kültürel açılardan bir kökten değişme, bir kökten yenileşme süreci içine girmiş; bunun sonunda lâik idrak ve kültür, bağımsız bir endüstri ekonomisi, organize halk gücüne dayalı bir milli siyasal iktidar evresine (safhasına) erişmeğe yönelmiş bir toplumdur.

Bu toplum; her şeyden önce, ekonomisini ilkel, tarımsal üretim ekonomisi olmaktan kurtaracaktır. Endüstri üretimi evresine geçecektir. Fakat ekonomik ilişkilerini, kapitalist para ekonomisi çemberinden de kurtarıp bir milli düzeye çıkaracaktır. Bunun sonucu ve aynı zamanda zorunlu koşulu olmak üzere de, eski arkaik geleneksel sosyal, etik ve kültürel kurum ve değerlerden de sıyrılıp, lâik düşünce içinde sosyal ilişkilere ulaşacaktır. Bütün bunların sonucu ve toptan deyim olmak üzere de, organize halk güçlerine dayalı bir siyasal iktidara gidecektir.

Bir kelime ile söylemek gerekirse değişici toplum; üretim biçimini ve ilişkileri değiştirerek ekonomik yapıda; sosyo-kültürel ve hattâ estetik kurum ve değerleri değiştirerek, bu alanın yapılarında; halkla siyasal olay arasındaki sosyal-ekonomik-dinsel araçları değiştirerek, ve saf organize halk güçlerine imkân vermeyen engelleri kaldırarak siyasal yapıda değişme ve gelişmeye yönelmiş toplumdur.

İşte bu kavramların anlattığı bir oluşun üzerine eğilen ilk toplumlardan birisi de -Japonya ile birlikte- Türkiyedir. Bu iki ülke, daha toplumsal değişmeciliği deyimleyen modern terimler ortada yok iken bir uygarlık gelişmesi süreci içinde girmişlerdir. Bu; üretimde, maddesel refahta, insancıl kültürde

Batı Uygarlığına ulaşma süreci idi. Japonya, bir tüm endüstrileşmeye geçerek bunu başarmıştır.

Türkiye'ye gelince

Türkiyeye gelince: O bu endüstrileşme gelişmesine henüz erememiştir. Üretimi hâlâ, esas bakımından, ilkel tarımsal üretim biçimi içindedir. Sosyo-kültürel yapısı da geleneksel sosyal kültürel ve estetik kurumların ve dar kalıp kültürünün içindedir. Lâik düşünceli ilişkilere tüm geçemediği için, katıksız halk güçlerine dayalı bir siyasal iktidar evresine de tüm erememiştir.

Bunların sonucu olarak da Türkiye, ekonomik ilişkiler alanında "aracı"ların egemenliği altında kalmıştır. Bu suretle de "milli bağımsız bir ekonomi"ye ulaşamamıştır. Lâik idrake karşı olan eski, geleneksel, arkaik kurumların aracılığını ve etkisini reddedememiştir. Bütün bu durum, siyasal olay alanına da yansımıştır. Bu suretle, siyasal olay alanında da, dinsel araçların nüfusu altında kalmıştır.

İşte -gene bir başka deyimle söylemek gerekirse diyebiliriz ki- bütün az gelişmiş ülkelerde olduğu gibi Türkiyede de toplum hayatındaki değişme sürecinin tamamlanamamasından gelen bir karma durum ortaya çıkmıştır, çıkmaktadır. Bu karma durum, bitirilememiş bir değişmecilik hayatı içinde iki sosyal kuvvetin, iki sosyal elitinin yan yana, karşı karşıya yer aldığı bir durum biçimi kazanmıştır:

- Bir yanda, az gelişmişliğin içinde bulunduğu ana sorunu gören ve bunu çözmek için milliyetçi bir felsefe ile kökten değişmeciliği gerçekleştirmeğe uğraşan aydın devrimci kitle halinde bir sosyal kuvvet, bir sosyal elit yer almaktadır.

Bu elit, bir ekonomik "sosyal" kültürel siyasal kalkınmayı arar. Bu kalkınma, ekonomik ve siyasal alanda milli bağımsızlığı verecektir. Devlet yönetiminde halk egemenliği verecektir. Maddesel ve kültürel yüklemde bir halkçılığı teşkil

edecektir. Bağımsızlık ve kalkınma ilkeleri dolayısıyla bu aydın devrimci elitin milliyetçi felsefesi, Atatürk devrimciliği ile birleşmektedir. Onun, İkinci Dünya Savaşı sonu koşulları içindeki "inkışafı"nı meydana getirmektedir.

• Fakat öte yandan buna karşı olan bir başka sosyal kuvvet, bir başka sosyal elit daha vardır Türkiyemizde... Bu da, değişici değişmeci bir toplum hayatının doğal ürünüdür. Hatta kökten yenileşme sürecinin bir evresinde, topluma egemen bir sosyal kuvvettir bu...

Bu kuvvet, bu elit, değişmecilerin getirmeye uğraştığı yeni hayat kurumlarını yeni değerleri, açık kültürü ve lâik idrakı bu sosyal ortamın, hemen hazmetmeğe elverişli olmamasından doğar. Çünkü bu sosyal ortam, hem ekonomide, hem sosyal alandaki ilişkilerde, bir ilkel tarımsal hayat geçiminin kurumları ve değerleri altındadır. Direkt "gâvur silâhlı kuvvetleri"ni kendi üzerinde görmemek hariç, iç yönetimde ve ekonomide milliyi; bağımsızlığı, yüksek maddesel düzeyi, bizzat kendi halk yönetimini, bir "sosyal talep" halinde istemeğe ve yöneticilerini ona zorlamaya pek hevesli değildir. Direkt gavur silâhı kuvvetlerini görmediği zaman, kendi üretim ve sosyal ilişkileri alanında kapalı ekonomi, kapalı aile, kapalı köy ve küçük kasaba hayatı içinde yaşamağa razı ve hatta heveslidir. Bunu da toprağa, ekonomiye, kültüre egemen çevrelerin kendisine vermesinden fazla bir "sosyal talepte" bulunmaz.

Binaenaleyh sosyal ortam, esas bakımından toprağa-ekonomiye- kültüre egemen çevrelerin yönetimi altında yaşamağa razı bir ortamdır ibarettir. Türkiyede... Bu ortam bundan ötesini, bundan ötesinde bir milli hayat dalgalanmasını ısrarla istemez. Hatta buna lâkavittir. Çünkü eski geleneklerine bağlıdır. Yani tutucudur. Mutluluğu, kültüre egemen çevrenin kendisine verdiği metafizik unsurların içinde arar. Bu yüzden ümmetçi ve mukaddesatçı olmağa istidatlıdır.

Yani bu sosyal ortam, ilkel tarımsal hayat biçiminden gelen bazı imtiyazlı zümrelerin (toprağa, ekonomiye, dine egemen zümrelerin) kendisine verdiğiyle yetinen kapalı, tutucu nitelikte bir sosyal ortamdır.

Böyle olduğu için de kendisine uygun yani değişmeye ve gelişmeye kapalı lâik idrak ve açık kültüre dinsel bir direnç gösteren bir sosyal elit yaratmaktadır. Sonra da kendisini, bu sosyal kuvvete teslim etmektedir.

Fakat

Fakat bu sosyal kuvvet, bu elit, daha da ileri gider... Sosyal koşulların kendiliğinden, kendisine teslim ettiği, geleneklerine bağlı, ümmet ve mukaddesat değerlerine tâbi halkın, milliyetçi bir felsefe ile toplumu değiştirmek isteyen aydın devrimcilerin uyarısı ile, kendisinden, toplumsal değişme yönünde yeni sosyal, ekonomik ve milli taleplerde bulunmasından korkar. Bunun için özel tedbirlere başvurur:

1- Önce: dış yardım, enflasyon, yabancı sermaye, kendiliğinden artar. İnsan gücünün kendiliğinden yaratacağı hareket gibi faktörleri kullanarak, direkt sonuçlarını hemen verecek olan tehlikesi yok, kârı çok alanları iktisaden hareketlendirir.

2- Bu iktisadı hareketliliği; mahire, becerikli, zekiye, enerjik olana olanak ve şans veriyormuş gibi davranarak, zaten toprak statüsüne ve toprağın fiili durumuna, para ekonomisine egemen imtiyazlı zümrelere kaydırır, onları devlet eliyle daha da zenginleştirir. Bu suretle, onların toplumsal yapıya, sosyal katlara ve kategorilere egemenliğini büsbütün artırır. Ve bunlar eliyle, bunlar aracılığı ile, kitleye olan egemenliğini de garanti altına almış olur.

3- Sonra ve bilhassa kitle üzerinde bir eğitim ve kültür karşı devrimine girer: Halkın geleneklerine bağlılığını, metafizik değerlere tabiliğini kıskırtır ve yoğunlaştırır. Dinsel bir

örgütlenme halinde bir statüko yaratıp, mutluluğun ancak bunda olduğu anlayışını verir. Bu dinsel örgütlenme halindeki statükonun tek "iyi" olduğu, binaenaleyh hiçbir yolla değişmemesi gerektiği görüşünü yerleştirir ve binaenaleyh, değişme isteyenlerin, tanrısal isteğe ve emre göre yaşama düzenine karşı çıkmış isyancılar olduğu, bu yüzden de tasfiye edilmeleri gerektiği inancını yarar.

Sonuç

İşte bir az gelişmişlik içindeki ülkede böyle bir karma durum vardır. Yani, -bir kere daha söyliyelim- bir yanda az gelişmişliğin milli hayat, ekonomik bağımsızlık, sosyal-ekonomik ve kültürel kalkınma sorumunu: ekonomik-sosyal yapılarda ve siyasal ilişkilerde değişmeler yaparak bir milliyetçi felsefe içinde çözüme yönelmiş aydın devrimci kitle vardır. Bunun karşısında sosyal ortamın geleneksel kurum ve değerlere hâlâ dayalı olmasından doğmuş bulunan ve doğumu ile birlikte, bazı yüzeyden islâhların uyuşturuculuğu altında bu ortamı esas bakımından gene muhafazalcı, ümmetçilikte ve mukaddesatçılıkta tutarak siyasal egemenliğini sürdürmek için savaşılan "biçimsel düzenciler" kitlesi vardır. Bu biçimsel düzenciler kitlesi, politikasını, metafizik değerler üzerine dayatma yoluna sapınca, doğal olarak, bir çirkin siyasetçi görüntüsü kazanıyor. Bu çirkin siyasetçi de, lâik toplum, lâik yönetim, lâik ekonomik ve kültürel ilişkiler gelişmesine direniyor. Böylece irtica ile paralellik ilişkisi kurmuş oluyor. Bu ikisinin savaşı, az gelişmişliğin dramını teşkil ediyor.

DEVİRİM DOĞRULTUSUNUN PRENSİPLERİ

*Prof. Bahri SAVCI**

Adı ne olursa olsun, şimdi artık ülkemiz, Silâhlı Kuvvetler Yüksek Komuta zinciri içerisinde, bu kollektif etkileme faaliyetleri alanı içine girmiştir. Bu, aslında, bir yeni devrim doğrultusu içine girmelidir.

Bu evrede, siyasal partilerle, gittikçe bir kollektif yönetim biçimi almaya kayma istidadı olan bu zincir arasında, gizli ya da açık bir yarış, hattâ bir savaş da olacaktır. Bu, birbirini etkileme ve kendini izletme anlamında bir siyasal ilişkiler yarışıdır. Bu yarışta çok zorunluk duymadıkça, komuta zinciri "zecir" yoluna girmekten kaçınacağı benzenmektedir.

Bu evrede, bir başka plâtförmde da bir başka yarış daha olacaktır. Bu, siyasal ilişkiler kulislerinde ya da meclisler kürsülerinde başlayıp öylece süreceğ bir siyasal plâtförm savaşı değildir. Bu, devrimci eylem sahibi gençlik ile üretim güçleri bileşğinin bu evrenin iktidarını, silâhlı kuvvetlerinin kollektif yönetim biçimini devrim çizgisinde sürekli olarak etkilemeye

* Cumhuriyet 16.3.1971

örgütlenme halinde bir statüko yaratıp, mutluluğun ancak bunda olduğu anlayışını benimseyen bir devrimci...

uğraşma çabası olacaktır. Bu, amaç edinilen reformculuğun yüzeyde ve sudan bir reform görüntüsü kazanması ile yetinmeme bilincini getiren bir gayret olacaktır. Bu, üretim güçlerinin ve Mustafa Kemal'in "sal erbabı"nın ülkenin "sahibi-hakikisi" kılınmasını kapsayan bir ciddi ve geniş isteğin, silâhlı kuvvetler katına ulaştırılıp, onun amacı kılınması için devrimci eylem sahibi gençlik ve üretici güçler birliğinin sesini duyurma faaliyeti olacaktır.

İşte bu kanat ile, adı geçen silâhlı kuvvetler etkileme ve yönetme evresini açan komuta zincirinin ilişki kurması doğaldır. Bu ayrıca, bu yeni devrim evresini sıhhatlandırmanın bir koşuludur da...

Fakat bu iki faktörün bir ilişkiler kurmasının gene de zorluğu vardır: Devrimci gençlik ve üretim güçlerinin reform anlayışı ile gidişi kolektif etkileme ve yönetme evresini açan kuvvetin reform anlayışı arasında bir uyumsuzluğun belirmesi...

Bu uyumsuzluk, giderek büyüyebilir ve komuta zincirinin alerjisini dâvet edebilir. Onun, reformculuğa, zecre davalı bir dar sınır koymasına varabilir. O zaman da tutucu-durucu-eski değerlere ve ekonomik düzene taraflı çevreler bundan yararlanıp komuta zincirini bu devrimci eylemin ezilmesine doğru yöneltebilir.

Onun için, şimdiden, bu yeni devrimci genel doğrultunun prensiplerini aramak, saptamak gerekir:

Buna ilk anda, ülkenin kalkınmasını ve çağdaşlaşmasını, kapitalizm çerçevesi içinde görenler karşı gelebilirler. Geleceklerdir de...

Fakat bunun önemi yoktur. Önemi olan; tarihin objektif koşullarının Türkiyede yansıttığı, yarattığı, dinanizme ittiği kuvvetleri görerek ve bunları dayanarak bir devrimci doğrultu çizmededir.

Hemen şimdiden, bu doğrultunun prensiplerini arayıp bulma işine girişmeliyiz. Bu, bizi baştan yanlış yönlere düşürmekten ve birbirimize yük olmaktan hattâ birbirimize kahretmekte alakor. Ayrıca devrimci eylemin kaşısındaki güçlerin karşısında birleşik bir cephe kurmasını sağlar.

Hiç de yadsımaya kalkmadan bir durumu olduğu gibi görme cesaretini göstermeliyiz: Siyasal partilerce bazan açık vaidlerle, bazan da açık tâvizlerle tahrik edilmiş bir anti-lâyik akım vardır. Buna orda karşıdır. Fakat buna rağmen bu akım, az gelişmiş bir demokrasi oyunu içinde sürüp gitmiştir. Şimdi tasfiyesi gerekir. Şiddet yolundan çok anti-lâyikliğe kayma istidadındaki durgun kitleleri, sosyo-ekonomik olarak bir üstün plâtforma çıkarmakla...

Sosyalizan akımlara alerji

Fakat ayrıca, bir de, sosyalizan akımlar ve onlara duyulan alerji var.

Bu alerjiyi egemen sınıflar yaratmıştır. Bir sermayecilik çıkar grubu, bir feodal kalıntılar grubu, orduyu bu alerji ile koşullandırmaya gayret etmiştir.

Şimdi bu alerjiden sıyrılarak gerçeği görmek ve bu gerçek içinde yeni açılan reformlar evresindeki gerçek dayanak noktalarını ve müttefikleri gözlemlemek gerekir, kollamak gerekir.

Bu işi iyi yapabilmek için de bu yeni devrim doğrultusunun dayanacağı prensipleri saptamamış gerekir. Bu prensipler sözünü ettiğimiz kolektif etkileme ve yönetme evresini açanların gerçek dayanaklarını ve müttefiklerini gün ışığına çıkarmaya yaratacaktır.

Partilerin arkasına takılmamak

1- Siyasal partilerin arkasına takılmamak, tersine onları devrimci eyleme doğru itmek: Gerçekten siyasal partilerimiz şimdi, bu yeni devrimci akımı açanları hemen kendilerine

bağlamak ve kendileri ile bütünleştirmek isteyeceklerdir. Çünkü bizdeki siyasal partilerin kodamanları, aslında öyle pek reformcu değildirler. Tersine, çevrede türlü alerjiler yaratarak, radikalizme yönelik akımları durdurucudurlar. Onun için onlar arkasına takılmamak gerekir. Tersine onları -gidebildikleri ve güçleri yettiği oranda- devrimci eyleme doğru itmek gerekir.

Sol ve aşırılığa alerjisi

2- Öğrenci-üretim güçleri birleşği ile dayanışma diyalogu kurmak: Silâhlı kuvvetlerin karşısında kaldığı bir önemli problem, adı geçen bu birleşim ile ilişkilerini nasıl kuracağıdır. Bazı alerjilerin kompleksi altında kalırsa bu birleşik cephe, bir aşırı uç ithamı ile suçlanıp tasfiyeye kalkışılabilir.

Fakat alerjiler ve komplekslerden kurtulmuş bir serin kanlılıkla bir analiz yapılırsa bu yola gidilmez. Bu kitleleri anlamaya yönelinir. Silâhlı kuvvetler esin kaynağı olan Mustafa Kemal esprisi de bunu gerektirir: Geleceği gençliğe emanet, üreticileri memleketin gerçek sahipleri yapmak Mustafa Kemalden gelen birbirine bağlı iki prensiptir.

Fakat, dediğimiz gibi, ve itiraf etmeliyiz ki burada silâhlı kuvvetleri bir alerjiden gelen bir tuzak beklemektedir.

Önemli Olan

Silâhlı kuvvetler öteden beri, günlük basit politikacıların kapıldığı bir korku ile icad ettikleri bir terimin etki alanı içine girmişlerdir: Aşırı solun ülkeyi bir başka emperyalizmin kucağına atıp, bağımlı kılması; istiklâlinden yoksun kılması..."

Bu yüzden "sol" üzerindeki, onun "aşırılığı" üzerindeki spekülasyon sonucu öğrenci ve üretici güçler üzerine yüklenme yolu açılabilir. Fakat bu yol, aslında kimseye yaramaz. Ancak bu alerjiyi yaratan sermaye gruplarının işine yarar. Ayrıca bu yoldaki operasyonlar, reformculuğu ve devrimciliği kökten ve temelden yoksun bir yüzeyselliğe mahkûm eder.

Aslında yapılacak olan şudur: Yukarıda açıklanan alerjiye kapılmadan öğrenci-üretim güçleri ile bir dayanışma diyalogu kurulmak gerekir. Çünkü siyasal hayattaki her oluşum, kendi tabiatına uygun bir sosyo-politik temele dayanmalıdır. Şimdi açılan yeni devrimcilik doğrultusunun sahipleri de, kendi tabiatlarına uyan sosyo-politik devrimcilik doğrultusunu ve plâtformunu, bu devrimci gençlik ve üretim güçleri potansiyelinde bulacaktır.

Bu potansiyelin tarım üreticiliği bölgesi, ancak çok ciddi bir toprak reformu ile bu yeni devrimciliğe bağlanabilir. Esnaflık -zaanatkârlık- sanayi alanlarındaki kitleler de üretim hayatındaki yapısal reformlarla devrimciliğe bağlanabilir. Bu potansiyelin gençlik kanadı ise, tüm üreticilerin yararına bir ses çıkarma olanağı mevcut oldukça devrime bağlanabilir ve ona destek olabilir.

Şimdi bu gerçeği ihmal edip yapısal gelişme alanlarında taleplerde bulunan öğrenci-üretim güçleri birleşimini, bu taleplerinden ötürü mahkûm ederek ezici bir yol izlemek Mustafa Kemal ile başlayan radikalizmin ve muhtırada sözü geçen reformların kısırlığa itilmesi sonucunu verir. O zaman da silâhlı kuvvetler etkisi ve deneti altındaki bu yeni devrim doğrultusunun gerçek reformlar yapması mümkün olmaz.

Onun için sosyalizan politikalar arayan öğrenci-üretim güçleri birleşimini ezmekten çok onlara bir diyalog aramak, içine girilen yeni doğrultunun büyük bir prensibidir.

Tarihin mirası prensipleri

3- Tarihin miraslarını geliştirme prensibi: Türk ulusu siyasal hayat tarihinden bazı miraslar almıştır. Bunlar bu yeni devrim doğrultusunda da geçerli prensipleri meydana getirir:

- Bunların başında iktidarın lâikleştirilmesi prensibi gelir.

12 Mart devrim doğrultusu, tüm Anadolu'da uyandırılmış

bulunan şariat devleti kurma akımına karşı bu prensibi yeniden ve kuvvetle ele almakla savaşılabılır.

- Tüm toplumun toplumsal ilişkilerinin lâikleştirilmesi de, devletin lâikleştirilmesi devrimin doğal sonucudur. Toplumun içindeki yaşamımızın her yönü lâikleştirilmezse, devletin lâikliği lâftan ibaret kalır.

- Ekonominin ulusalaştırılması, bağımsızlaştırılması, üretim güçlerinin denetimi deyimleyen bir yönde örgütlenmesi prensibi de, modern radikalizmin bir gereği olarak kendini getirmiştir. Ekonominin bu yönde örgütlenmesi, bu yeni devrim doğrultusunun gerçek dayanaklarından biri olmuştur.

- En sonunda özgürlük prensibi: Türklerin kendilerini idrak etmesinin ve gelecek reformları açık seçik olarak belirleyebilmesinin zorunlu koşulu olarak bu yeni devrim evresinin en geçerli prensibidir.

Sonuç

Bu özgürlük: emperyalizmin sömürücünün gönderilmesi, ısrıflı burjuvacılık çıkarlarının gönderilmesi, üretici güçler merceği üzerinde bir halk ekonomisi kurulması, insanın onuruna lâıyk bir düzenin ve bağımsızlığın kurulması için gerekli araştırma -deyimleme- örgütleme-devrime katkı getirme serbestlikleri ve olanaklarıdır.

PARLAMENTONUN İTİBARI

*Prof. Bahri SAVCI**

Parlamento, itibarını korumalıdır, Türkiye'de...

Huzursuzdur Türk ulusu: Açık-aydın-berrak bir iç ve dış politikanın sağlıklı çizgisinden yoksunluğun rahatsızlığını çekmektedir ülkemiz...

Bu çizgiyi bulmak Parlamentonun görevidir. Çünkü onun itibarı, her yerdekinden fazla olarak, ulusun itibarına, ulusun geleceğine dönüşmüştür Türkiye'de...

Kanun-u Esasinin ilk Mebuslar Meclisini düşününüz: O, bugünün değil, çağının bile en garip, en ilkel, bir seçiminden çıkmıştır. İstanbul için ayrı bir sistem ve mebus kontenjanı vardı. Müslüman olmayan uyruk için de ayrı bir kontenjan vardı. Atama ile kurulan Meclis-i Ayan, Halife-Sultan'ın hükümranlılık hakkının bekçisi, gözcüsü olarak Abdülhamit'in buyruğuna, dileğine, görüşüne, keyfine bırakılmıştı. Abdülhamit, bir durumu, Al-i Osman'ın yüksek otoritesine ve

* Cumhuriyet 7.4.1976

egemenlik hakkına uygun görmezse, bunun karşısına, önce, bu gözcüsünü ve bekçisini çıkarırdı. Durumu, ona reddettirirdi.

Sözde halk seçiminden çıkmış olan Meclis-i Mebusan, bir gerçek parlamentonun bir gerçek temel dalı olmaktan çok uzakta idi. Ne hükümeti sorumlu kılmada güçlü idi, ne de bir gerçek yasama organı yetkilerini kullanabilirdi. Padişahın vasilîği, Meclis-i Ayan'ın gözetimi altında idi.

Fakat bu zayıf, bu güçsüz, bu yetkisiz, bu kudretsiz ve kısıtlı organ, ne için kurulduğunun ve neden var olduğunun bilincinde idi: Orta Asya geleneklerinin ve İslâmsal egemenlik anlayışının, gökyüzünden alıp yer yüzünden Tanrının gölgesine, (Zillullah)'a bahsettiği hükümlerlik gücünün artık yeryüzüne indirilip, bir yeryüzü kurumu kılındığı biliyordu. Kendisinin de, buna ortak olduğunu biliyordu. Bir de, Sultanın yürütme yetkilerini Sultanın buyrukları-buyrultuları- işaretleri doğrultusunda kullanmakta olan Sadrazamın ve hükümetin uygulamalarının, halk adına eleştircisi ve denetleyicisi olduğunu biliyordu.

Bundan dolayı, hükümet politika ve uygulamalarının tümünü eleştiriye vururdu. Hele usulsüz harcamaların üstüne, büyük bir cesaretle yürürdü. Sarayın mutfak hesaplarını bile ele almıştı. Böylece çok eksik bir siyasal kuruluş olduğu halde, egemenliğe ortak, yürütme uygulamalarına denetçi bir parlamento olduğunu bilmekten gelen bir bilinç ile, kendi itibarını kurmuştu ve korumuştı.

Sonra, 1908 ve sonrası Mebuslar Meclislerini düşününüz: Onlar aslında, İttihat ve Terakki Genel Merkez oligarşisinin ağırlığı altında eziliyorlardı. Bir cahil, bir patizan yönetimin tutarsızlıkları karşısında ve içinde koşuşmağa itiliyorlardı.

Fakat yıllarca süren bir İttihat ve Terakki yurtseverliğinin savaşçılığından gelen bir ülkü kalıtının (mirasın) sahibi olarak, Mebuslar Meclisinde bir serbest eleştirinin ve hesap sormanın

sorumluluğunu yerine getirmeğe çabalıyorlardı. Öyle ki, Al-i Osman ve Halife-i Ruy-u Zemin, bir köleler ülkesi yaratıp, yabancı desteği ile bunun üzerinde bir gölge hükümdarlığı razı olunca bu Parlamento, ulusun bağımsızlık onurunu, "Misak-ı Milli" ile dile getirdi. Böylece tarihe, onurunu kurtarmış bir Parlamento olarak geçti.

Destan Oluşuyor

Hele daha sonraki Kuva-yı Milliyecilerin, Müdafaa-yı Hukukçuların meclisine, o tek dallı parlamentosuna geliniz: O katıksız som altın cevherinde somut bir ulus simgesi idi. Ulusun tıpkılığı bilincinde idi. Ulusun alın yazısı, ulusun kendisinden başkası tarafından çizilemeyecek bir dramın içinde yaşıyordu, o zamanlar... Bu dram, bir ulusal ihtilâl yaratmıştı. Ve bunun bilinci ve iradesi, ulusun tıpkısı olan bu parlamentoda belirmişti.

Bu parlamento, Eskişehir Nasuhçalık, İnönü, Sakarya düzlüklerinde kimi zaman gerileyerek, ama hiç bir zaman eğilmeden, ulusun alın yazısını, ulusun kendisi olarak çiziyordu.

Bir destan oluşuyordu. Onun içinde de bir kahraman oluşuyordu: Mustafa Kemal...

O, Amasya Bildirgesinin "Kuva-yı Milliyeyi âmil, irade-yi milliyeyi hakim kılma" kuramcısı: Erzurum ve Sivas Kongrelerinde, direnme örgütlenmesinin (Heyet-i Temsilîyetinin) liderliğini somutlaştırmıştı. Ankara'nın Büyük Millet Meclisi evresinde, bu liderlik, uluslaşmanın tüm boyutlarını kazanmıştı.

Fakat bu parlamentonun; İttihat ve Terakki ülkücülüğünden ve Misak-ı Millîciliğinden, Red-di İlhak derneklerinin yerel dirençlerinden, Müdafaa-yı Hukukun ulusal bütünlük isteğinden süzülerek oluşan bir ulus tıpkılaşması olgusu vardı ki, bu, O'na büyük bir kişilik veriyordu. O'nda büyük bir onur sahipliği olgusu yaratıyordu.

Böyle bir onur ile, bu Parlamento, bir yandan, önderine "Gazilik payesini tanıyordu; O'na, ulusun maddesel ve moral bütün birikimlerini kullanma ve yönetme yetkisini veriyordu; fakat öte yandanda, O'nunla, iç ayaklanmaların tozu dumanı, savaşların bunalımları, dış dünya ile diplomatik kavgaların çıkmazlara sarışları için de, kıyasıya tartışma-hesap soruşma ilişkilerine giriyordu.

Ulusla tıpkılaşıma olgusu bu Parlamentoya, Gazi Müşir Mustafa Kemal bile olsa, bütün yöneticilere hesap sorma, onlardan hesap alma görevini taşıma zorunluluğunu yüklemişti. Bu nedenle, bu Parlamento, Gazi Müşir Mustafa Kemal'e, yönetimin tüm yetkilerini önderliğin tüm güçlerini tanırdı ama, hesap da sorardı. Çünkü Amasya kuramından, Erzurum ve Sivas bütünleşmelerinden geçerek gelinen TBMM evresi, bir "Usul-ü meşveret" kurumu olarak tarihin sahnesinde kurulmuştu.

Usul-ü meşveretin demokratik ruhu ve yaşayıp sürüp gitme olayının gizemi (sırı), "yetki verme-yetkinin uygulanmasını denetleme" kuralının uygulanmasında toplanıyordu. Bunu, Gazi Müşir Mustafa Kemal, kendisinden çatır çatır hesap sorularak, kendisi de sorulara çatır çatır yanıt vererek kurmuştu, yürütmüştü.

Devrimlerin Atatürk'ü ise, usul-ü meşveretin bu demokratik ruhunu ve onun yaşayıp - sürme gücünün gizemini, tarihin potasında pişe pişe gelen ve deneyimlerden geçmiş olan önderliğinin verdiği inandırma gücü ile sürdürüp götürmüştü.

Böylece, bir özet yaparsak diyebiliriz ki: Kanun-u Esasi'nin Parlamentosu bir itibar merkezi olmuştur: Hükümdarlık gücüne ortak olduğunu bu ortaklığın ona yürütmeyi denetleme gücünü verdiğini bilmekten gelen bir bilinç ile... İttihat ve Terakki oligarşisinin altındaki II. Meşrutiyet Parlamentosunun da bir itibarı olmuştu: İttihat ve Terakki ülkücülüğünün dürtüsü ile eleştirilene kalkarak ve sömürgeleşmeyi kabul eden

Sultan ile ona bunu kabul ettiren düşman kuvvetlerine karşı Misak-i Milli ile direnerek bu itibarını tarihi yazdırmıştır.

Müdafaa-yı Hukuk'un doğurduğu Parlamentonun itibarı ise, tarihin bir yıldızı olarak pırıl pırıl bir gerçektir: Bu parlamento, Kuva-yı Milliye'nin "amili", ulusal iradenin "egemenliği" işlevinin sahipliğini bilmekten gelen bir bilinç ile, ayrıca bir "usul-ü meşveret" sistemi olduğunu bilmekten gelen bir güç ile, itibarını içeriye ve dışarıya kabul ettirmiştir.

Şimdi de Parlamantomuzun bir itibarı olmuştur: Kim ne derse desin, nereden ve kimin karıştırması ve kışkırtması ile olursa olsun, sosyal-siyasal gelişim çizgimizi bozucu ve tersine döndürücü bir 12 Mart Olayı ile karşılaşmıştır Türkiye... Bu; Anayasanın demokratik kurumlarını arıtlayıcı; demokratik toplum olmanın düşün yapısını yadsıyıcı; tepeden inme, faşist felsefede monolitik bir yöntemin iradesine ve yöntemin biçimine dönüşme yoluna sapma eylemi olmak üzeri idi.

Buna ülkemizin sosyo-politik doğası direndi. Bu doğayı deyimleyen kurumlar arasında, parlamento da kendi yerini almıştır denebilir. Belki 12 Mart'a, bütün görkemi ile açıktan açığa direnememiştir. Ama ona hemen teslim olup, onunla salt bir bütünleşmeye de gitmemiştir. Daha çok bir biçimsellik içinde de olsa, -hatta zaman zaman koşutluk istidatları da göstermiş olsa- demokratik bir kurum olduğu görünümünü korumaya çaba göstermiştir. Bu dönemi aşmada, kendisinin de rolü olmuştur.

Şimdilere gelince:

Bugün Türkiye, iki tehlike içindedir. Bunlardan birisi şudur:

Bütün dünyayı kapsayan uluslararası bir tekelleşme akımı vardır. Bu akım, Türkiye'yi, 19. yüzyılın ilk yarısının ortalarında yaptığı gibi, sömürgeleşme sürecine bağlanmak ister. Bunun için, önce, Türkiye'de, bir "ekonomik büyüme isteği" yaratmıştır. Fakat hemen onu, uluslararası tekelleşmenin ege-

menliği, ipoteği altına da almıştır. Türk ekonomisini, uluslararası tekelleşmenin gereksinmelerine bağlı kılmıştır.

Bunun için de, aynı zamanda, Türkiye'yi, kapitalist gelişme dünyasının uluslararası egemenliği politikasına koştur bir dış politika uygulamaya da zorlamıştır.

İşte bu, ekonomide ve dış politikada ulusallıkla uyuşması zor bir durumu yaratarak, Türkiye'nin birinci tehlikesini teşkil etmiştir.

Görevi: Direnme

Öteki tehlikeye gelince, bu da, Türkiye'de, bu uluslararası tekelleşme akımından sıyrılma dileğinin ve eylemlerinin doğup gelişmemesi için, bunları vermeğe istidatlı bütün düşünsel eleştirel gelişmelerin baskı altına alınarak arıtlanması, mahkûm edilmesi olgusudur.

Bir başka deyimle söylemek gerekirse, Türkiye; bir yandan ekonomi politikası ile dış politika açılarından uluslararası tekelleşmenin bağımlısı kılınma tehlikesi içine sokulmuştur. Öte yandan da, uluslararası tekelleşme egemenliğinin sürüp gitmesi için, iç politikada demokrasi dışı tepeden inme, monolitik bir yöntemine boyun eğme tehlikesi içine sokulmuştur.

İşte parlamentomuzun şimdilerdeki tarihsel görevi bu iki tehlikeye direnmektir, bunları önlemektir. Bugünkü itibarı, bunu başarma oranına bağlıdır.

Üsler alıp satma işlemlerini kontrolü altına alamazsa, cunta-sunta istidatlarını denetlemeyi kesin olarak başaramazsa; Demirel lojiklerini, Çağlayangil kurnaklıklarını, bağınaz partizanlığın bir soruşturma komisyonu başkanını seçtirme manevralarını aşamazsa, parlamentonun itibarı gölgelenecektir.

BİR PADİŞAHLIK ARANIYOR!

*Prof. Bahri SAVCI**

Evet, evet, yüz yıllık, parlamenter demokrasiye ulaşma gelişimimizi tersine çevirip, gene, bir merkezzel iktidarın "Hakimiyet-i Şahsiye" sistemini arayanlar türedi. Bunun anlamı, "Padişahlık saltlığı (mutlakiyeti)" aramaktır. Bu saltlığı gizleyici kılıfı da, "kuvvetli yürütme" ve "istikrarlı hükümet" terimleridir. Kuzuyu, nasıl olsa yemeğe niyetli "hain kurt" gerekçesi de, toplumsal çalkantıları durdurup, sosyal dinginlik ve istikrar yaratmaktır.

Sözde şunu yapacaklar: Devlet, kişiselleşmiş bir merkeze simgelenecek ve toplanacak. Demokrasinin "yönetimsel (idari) rejimi" yıkılacak; onun siyasal kararın ögesi alacak olan "seçenekler" arama-bulma-sunma özerkliği kaldırılacak; yönetim, yürütmenin, daha doğrusu bir başkanın, kulu-ajan-komisi (comis'si) durumuna sokulacak.

Durunuz lütfen, daha bitmedi: Yasama organının kendisi de, türlü yasal araçlarla bu Başkanın istencine bireysel ve kişisel

* Cumhuriyet 5.5.1980

egemenliğine bağlanacak; onun sermaye sınıfının özlemlerini yansıtan politikasının formölçüsü kılınacak. Bu formölçüleri, bir sosyal hukuk devletinin, bu laik demokrasinin ilkeleri açısından denetleyen Anayasa Mahkemesi kuşa döndürülecek. Başkanın kulluğuna indirgenen yönetimin (idarenin) gene bu başkanın sekreterliğine indirgenen hükümetin (yürütmenin) eylemlerini (tasarruflarını) hukuksallık açısından denetleyen Danıştay; bu niteliğinden soyulacak. Ve bunların her ikisi, Genel Yargı organı ile birlikte, Başkanda bütünleşip, sermayenin deyimleyicisi olacak olan bireysel istencin ve kişisel egemenliğin politikasına yardımcı olacak, onun gerçekleşmesine araç kılınacak. Yasamayı, yürütmeyi ve yargıyı bile kendi kişisel, fakat aslında bir sermaye devletinin sınıfsal hegemonya politikasına bağlanmış olan Başkanın karşısına, bir "İnsan Hakları" ağırlığı da dengeci olarak getirilmeyecek.

Böylece, devlet, bütün kurumları ile, Başkanda eriyecek; ulusal istenç, demokrasiye dayalı anayasal istenç, Başkanda merkezleşip kişiselleşecek. Ve böylece, tepeden inme, bir baskı istikrarı kurulacak; onun monolitik (yekpare) icra kuvveti oluşturulacak.

Gene, lütfen, biraz daha durunuz, çünkü daha bitmedi henüz:

Demokrasinin üç ögesi olan yasamayı, yürütmeyi, yargıyı, bu monolitik Başkanlık istencine, onun "kuvvetli icra" politikasına bağladığımız halde, insan hakları, gene kıpırdasa; laik nitelikte, çağdaş boyutlarda, sermayeyi dengeleme gücünde bir sosyal görüş çıkması ve gelmesi gene olursa; bu kez de, insan haklarının ve laik -çağdaş- dengeci sosyal gelişmenin üzerine DGM'lerle hatta İstiklâl Mahkemeleri ile yürünecek...

İşte, bu önce, Türkiye'deki insan hakları ile çevrilmiş ve dengelenmiş; sosyalleşme ile çağdaşlığa doğru yönlenmiş; hukuksallaşma ile, içeriğinde demokrasileşmiş parlamenter de-

mokrasimizi iptal ederek, onun yerine, bir "hakimeyet-i şahsiye", onun da, bir padişahlık saltlığını (mütlakiyetini) getirme olur.

Bu kez de, lütfen dikkatli olunuz: Bunu size, istikrar getirecek, kuvvetli icra getirecek, bunalımları arıtlayacak bir Başkanlı Hükûmet türü diye sunacaklardır. "Birleşik Amerika'yı yücelten budur; Fransa'yı huzura kavuşturan budur" diyeceklerdir.

İnanmayınız. Bu noktalara gene döneceğiz. Fakat, hemen şimdiden söyliyelim: Evet, son ikiyüz yılda yücelmiş olan Birleşik Amerika'nın "siyasi sistemi" budur. Ama, onu yücelten, bu sistem değildir; dünya sürecindeki "kapitalist evre"nin doğal koşullarıdır; bu koşullardan sızan Amerika ekseninde tekelleşme olgusudur. Bu koşullar değişmeye yüz tutmuştur ve tekelleşme, son aşamasından bir inişe başlamıştır.

Bununla birlikte, adi geçen siyasal sistem Birleşik Amerika'da sürmektedir, sürecektir. Çünkü Amerika tarihinin ürünüdür. Bu tarih, onu, Amerika daha bir İngiliz kolonisi iken üretmeğe başlamıştır. Ayrıca, Amerika, onu kendi parti sisteminin kefaleti altına koymuştur, kendi yargı sistemi ile sınırlamış ve dengelemiştir. Yani Başkan partisinin sorumluluğu altındadır; Partisi, onu "hakimiyet-i şahsiye"ye saptırmaz; son derece gelişmiş ve Anayasa ile kamuoyunun korunması altına alınarak kuvvetlendirilmiş bir yargı sistemi de, Başkanı ve onun icrası ile kongresini adeta sınırlayarak dengeler ve, onu bir keyfci olmaktan alakoyar.

Dünyanın başka yerlerinden bu koşullar olmadığı için -yani Başkanlı hükümet, başka yerlerde, o yerin tarihinin ürünü ve doğal koşullarının sonucu olmadığı için- mutlu sonuç vermemektedir.

Fransa'daki sistemden ise, sağcı siyasal tekellcilerin dışındaki kamu hukukçuları -siyasal bilimciler-düşünürler- po-

litikacılar -özgürlükçü olan ve finans kapital tekelcisi olmayan kamuoyu kesimleri, hiç de hoşnut değildir. Sağcı tekel de, dizginlere sahipliğini yitirmektedir. Fransa'da bugün eğer bir istikrar varsa, bu, yarı Başkanlık sisteminden doğan sosyal ve siyasal bir istikrar olmaktan çok, kamu görevlerinde süreklilik istikrarıdır ve daha çok "İdare Mekanizmasının modernleşme"sinden gelir.

Her iki ülkenin koşullarından çok ayrı bir durum içinde olan bir Türkiyemiz var. Daha düne kadar, rakipsiz, - ortaksız - sınırlandırılmamış - dengelendirilememiş bir "hakimiyet-i şahsiye mutlaklığı" vardı ortada... Ne kefil parti sistemi, ne sınır niteliğinde bir insan hakları algısı, ne dengeleyici yargı sistemi, ne sosyalleşmiş kamuoyu etkisi...

Tek bir şey vardı ve hâlâ ancak o var: ilkel bir düzeyde de olsa, 100 yıl önce Parlamentarizme başlanarak; kesintili de olsa, onu sürdürmek; 1924 ve hele 1951'den beri, bu parlamentarizmin öteki dengesi öğelerini işletmek...

Bizim siyasi gelenceğimiz, doğal yolumuz budur.

Ama, başta Demirel, bu yolun tersinde olanlar var. Onlar, şimdi yeni bir padişahlık arıyorlar özgürlükler, sosyal gelişmeler dünyamızı, tersine çeviren bir otorite merkezleşmesi; dikta uygulanması sistemi arıyorlar.

Bu tersine arayışta, Demirel'in adının geçmeyeişine bakmayın, arayış onundur, düşün onundur, felsefe onundur. Gizli gizli Anayasa taslağı yazarlar; onu pompalamak üzere Tarabya Otelinde "tâbiye" oluşturanlar, aslında Demirel'in başlattığı sermaye devletinin "hakimiyet-i şahsiye" rejimine, yeni padişahlığa hizmet etmektedirler.

Böylece, topu birden; Anayasasının özerklikler yolu ile kurduğu özgürlük sistemine karşı geliyorlar. Yüzyıllar bir gelişim ile ulaştığımız parlamenter mekanizmanın kefaleti altındaki demokrasileşmemizi saptırmak, sonunda bir diktaya

varacak olan bir bireysel iktidar merkezleşmesini arıyorlar. Böylece, sosyalleşme akımımızı saptırarak, sermayenin sınıfsal çıkar egemenliğini kurmağa yöneliyorlar. Özgürleşme akımımızın önünü tıkayarak, bir ölü toplum istikrarı getirecek, olan, bir otoritaryanizmi özlüyorlar. Hem de bu otoritaryanizmi, ya Başkanlı hükümet ya da Meclisi, dolu dizgin, her şeyin üstüne koyan bir demokrasi örtüsü ile örterek...

Sistemi, Başkanlı Hükümet örneğine oturtma savları da yalandır: Çünkü bu sisteme "Başkana Partinin kefaleti" denen bir kurum vardır; bir tür Anayasa Mahkemesi rolü oynayan bir yüksek yargı organı yolu ile siyasal kuvveti sınırlama kurumu vardır; insan hakları yolu ile, siyasal iktidarı dengeleme yöntemi vardır.

Bizim değiştirmecilerin elinde ise, böyle bir kefalet işlevli particilik yok; insan haklarına iktidarı sınırlama işlevini tanıma yok; iktidarı dengeleyen Anayasa yargısını idari yargıyı, genel yargıyı etkin kılma yok, tersine kuşa döndürüp rota kaldırma var.

Bu koşullarda ve Türkiye'nin doğal ortamında; Başkanlı Hükümet -onun her hangi bir türü- olmaz, olamaz; ancak bir merkezleşmiş iktidarın otoritaryanizmi, yani padişahlığı olur. Bir Meclis üstünlüğü de olamaz. Çünkü o da, gelişen "particilik olgusu" dolayısı ile, Meclis ile tipkilaşarak, onu da kendine tutsak kılmış bir başka padişah olur.

AVRUPA İLE BÜTÜNLEŞME

*Prof. Bahri SAVCI**

Çok kaba bir sınıflama ile şunu söylemek, yanlış olmaz: Sağ ve sol şiddet yanlılarının dışındaki bütün dünyada, şu iki eğilim belirginleşmiştir:

a) Bireyin gücünü, kendi sorumluluğu altındaki kendi girişimciliğini ve bu yol ile, kendi yazgısını kendisinin belirlemesini temel alan görüş.

b) Toplumda, korkudan (yoksulluktan, her tür tutsaklıktan, sağlıksızlıktan) eğitimsizlikten kurtulmuşluğun kökten sağlanması için, insanı, ailesi, toplum katı ve mesleğiyle birlikte koruyan ve devinime olanaklı kılan görüş...

İşte, şimdilerde bu iki eğilim, birbirini kıracak bir diyalektik içinde olmaktan çok, birbirlerini bütünleyecek bir "konsensüs" (uyuşma birleşik rızası) arama dönemine girmiştir. Ağırılık, şu ya da bu görüşte olabilir. Ama temel, bu ikiliğin bir konsensüse ulaşmasıdır.

* Cumhuriyet 16.6.1985

Bu durumda Türkiye, ne yapmaktadır, ne yapabilmeye olanaklıdır?

SODEP, önce, "dar bile olsalar, 82'nin kabul ettiği özgürlükleri isteyelim ve işletmeye başlayalım" diyerek, durum irdelemelerini ve demokratikleşmenin önerilerini, Devlet Başkanının dikkatine, Hükümet Başkanın kendisine sunmaktadır: Muhtıra ile...

DYP de, yeni başkanı ile, bütün kurum ve kuralları ile işleyen bir tam demokrasileşme kampanyasına girişmiştir.

Tarihin yanıtı da şudur: Madem ki bir konsensüsler dönemi açılmıştır, Türkiye de, bunun ortamı olan bir demokrasi yapar, ancak bunu yapar, bunu yapmaya da herkesten çok o zorludur.

Gerçekten, Türkiye'nin IMF-AET-Avrupa Konseyi-Baş Müttefiğimiz karşısındaki durumunun irdelenmesi, bu yargıyı doğrular. Dördü ile de sorunlarımız var. Dördü karşısında da, sıkı durmalıyız. Bunu da ancak demokrasileşmeden gelen bir güç ile başarabiliriz.

IMF AÇISINA BAKALIM

IMF, bize çok "sert paracı" politikalarla, ancak borçlarını ödeyebilen; bütün kaynaklarını buraya yöneltmiş bulunan; bu nedenle, ekonomik büyümeyi küçülten, böylece ekonomik istikrarı, durgunluk içinde elde etmeye varan acı politikalar zorlar.

Evet, o Türkiye'nin de "sebest pazarcı" olmasını ister. Buna, "free sociaty" (serbest toplum) olma der. Buraya, kendi kuram gereğince, tam bir "free entreprise" (serbest girişim) ile varılır. Gel gör ki, IMF, Türkiye için, bunu tam öngörmez; tersine ancak "monogopolculuğun girişimciliği"ni öngörür.

Asıl acısı da gene kurama göre, bu serbest girişimcilik ve serbest toplum sloganlarının temeldeki koşulu olan "free man"

(özgür insan) yaratma koşulunu, katiyen düşünmez. Düşünmemek şöyle dursun, ondan, Türkiye'de korkar. Onunla, Türkiye'nin "uyanık Doğu"ya ulaşmasından; böylece, "uyanık Batının eşit hak sahipliği" yerine gelmesinden ürker.

Aslında, IMF ile de, ekonomi politikalarında, bir konsensüse varmak zorundayız. IMF ile, bir konsensüs ilişkisi kurabilmek için de, her şeyden önce, bizim, bir çağdaş demokrasi olma ağırlığına erişmemiş gerekir.

AET AÇISINDAN...

Görülüyor ki, bizim ekonomide, "bağlı" bir durumumuz var: IMF reçetelerine bağılılıktır bu...

Öte yandan, bir Avrupa kuruluşu olan, AET Avrupa'nın, kendi usu, kendi teknolojisi, kendi birikimleri ve en önemlisi, kendi değerler kalıtı ile, kendi kalkınması için sağlam politikaları arıyor ve olabildiğince, bulup uygulamay uğraşıyor.

Bu durumda, AET için bizim, bu bağlı durumumuzla, Avrupa'nın kendini kalkındırma politikası içinde, gerçekten etkin (faal) bir öge olup olmayacağımız sorunu ortaya çıkar: Biz, böyle bağlı bir ekonomi ile Avrupa'nın kendi temelde, kendi usu, kendi bilgisi, kendi yaratıcı muhayyilesi (imgesi) kendi üretken bilimi, kendi teknoloji kendi örgütçülüğü kendi öncü ruhu ile, kendi kalkındırmasına katkı getirir miyiz? AET, bundan kuşku duyar. Hatta, bu konuda, kendisine "ayak bağı" olacağımızdan kaygı duyar. Bizim, Avrupa'nın bütünleşmesine, Avrupa dışı büyük ekonomilerin, Avrupa'yı uydulaştırma sularını sızdırma yeri olarak gelişmemizden ürker. Onun için de bizi "dışlar."

Biz, bu korku-ürkme ve kaygıları, gene, AET ile tartışarak; bu tartışmada varılacak konsensüsleri uygulayarak gidebiliriz. Bunun için de, gene bütün kuram ve kurumları ile işletilen geleneksel Avrupa demokrasisi ile bütünleşmemiz gerekir.

AVRUPA KONSEYİ AÇISINDAN...

Avrupa'nın kendisi ile bir bütünleşme ruhu vardır. Bu ruhtan gelen bir geleneksel ve klasik demokrasileşme tohumu ile, kendini oluşturmuştur bir ileri özgürlük dünyası olarak... Fakat, aynı zamanda, adı geçen o klasik ve geleneksel tohum, geleceklerin "özgürlük, sosyallik" sentezini de vermeye başlamıştır. Şimdi de, bizim, bir özgürleşme, demokrasileşme silkinmesi yaparak, kendisi ile, gerçekten bütünleşme içine girmemizi beklemektedir.

Fakat, bir yandan da, bizim gerçekten, anakarasal (kıtasal) yani çağdaş bir "özgürleşme, demokrasileşme"ye içtenlikle hevesimiz olup olmadığı konusunda, ikirciliklere düşmemekten kendini alamamaktadır. Çünkü böyle bir özgürleşme, demokratikleşme devinimlerine olan yeteneklerimizi bir türlü, kanalları içinde oturmadığımızı görmektedir. Avrupa, bundan yakındır. Hatta, acı duyar. Konseydeki olumlu destekleyicilerimiz çırpınmaktan, kırılıp dökülmektedir.

Öyle ya, kendi Batılılığı içindeki Avrupa'dan geriye, ne kaldı ki, bir de, bizden yoksun kalsın? Doğuya ve Balkanlar'a uzanan kanatları ile, bu Avrupa, zaten küçülmüştü. Ege'ye uzanan yönünde de, demokrasileşen Avrupahlaşmaya uyumsuzluk gösterenler olmasından, konseyin Avrupa'sı, ancak acı duyar. Yunan otoritaryanizminden ürkmüştü. Onar yıllık döngülü "olağanüstü dönemlerli" bir Türkiye'den de, neşe almaz. Bizim, Batı'da aranan o özgürleşme, sosyalleşme sentezi içinde kalacak olan Batılı demokrasileşme ile uyumlaşmamızı biryandan ipotekli ekonomilerle, öte yandan, polisiye önlemlerle sağlamaya kalkışlarımızdan kuşku duyar.

"Duyarsa, Türkiye'den, pekâlâ kopabilir"i, ne onlar, ne biz söyleyebiliriz. Avrupa'nın, süperler karşısındaki çıkarı, kişilik kazanması, Türkiye ile, birbirlerini karşılıklı özümsemelerine de bağlıdır. Bizim, Batı'ya karşın Batılılaşma, yani çağdaşlaşma gereksinmemiz, tarihimizin zorunlu buyruğudur

(emperatifidir). Bu da, bir yandan, tekyanlı tutsakçı nitelikli paracı önlemleri aşan, ama ciddi ve kapsamlı özverilere dayalı olan, oldukça da sert ekonomi politikaları ile AET'ciliği özümsemeye bağlıdır. Ayrıca, Antik Çağlar'dan gelen "özgürlük, hukuksallık /hukuk devleti)" ilkelerini benimsemeye bağlıdır. Sonra, XVIII'lerde oluşan "ulusal egemenlik kurumlaşmaları"na ulaşmaya bağlıdır. Ve en sonunda, ulusal egemenliği, türlü siyasal dinamikler arasındaki "konsensüs"ler içinde belirlemede gören bir demokrasileşmeye yönelmeye bağlıdır.

"DEMOKRASİ BAĞLAMI"

Ama "ne gereği var? Siz. 1000 yıllık tarihinizden sızan değerlerle, yard "otorite"ye dayalı, böyle bir otoritenin velayet ve vesayetini örgütleyen sınırlar içindeki bir demokrasi ile yetinin" diyenler de var. "Sosyo-ekonomik ve politik gereksinmelerinizin öğretisi de, liberalizm olmalıdır" demektedir bunlar.

"Otorite"ye, geçmiş açısından bakış, bizi ancak Orta Asya'ya götürür. Velayetçilik, vesayetçilik, gözetimcilik; gelişen ulusal egemenlik akımı karşısında, tarihin rafına kaldırılmıştır.

Genel özgürlük, eşitlik, güvence ilkelerini; siyasal örgütlenme serbestliğini, siyasal dinamiklerin siyasaya katılmalarını ve başta belirttiğimiz iki eğilimi, konsensüslere ulaştırma yollarını içermeyen bir güdük liberalizm, ancak, monogopol tekelinden başka bir şeye yaramamıştır.

Türkiye, insanı, aileyi, mesleği, sosyal katmanları, ruhları, zihinleri, düşünleri, şiddet ötesindeki tavırları ile serbest kılan bir "demokrasi gerçeğinin liberalizmi"ni arar. Bu, başta belirttiğimiz iki akımı da, konsessuse götürme ortamıdır. Bu aynı zamanda, Türkiye'yi, IMF-AET- Avrupa Konseyi, müttefiklerimizle eşitlik diyaloguna, verimli konsensüslere de ulaştıracak bir bağlamdır.

Türkiye'yi bu bağlam içine yükseltemezsek, yeni partileri, Meclis dışındakilerin, Meclis içine girme zorlamalarını meclis içindikilerin, kimi direnmelerini; dışındakilerin, anayasada, yasalarda, yönetim zihniyetlerinde ileri sürdükleri istemelerini kavrayamayız, yani demokrasi gerçeğini, onun tek çıkar yol olduğunu anlayamayız.

Peki, ne olacak? Bu durumdan korkulmaz mı? Yok canım, tarihsel kökeni olan gelişmeler hiç durmuş mudur ki?

ANAYASA SORUNUNUN "KALBI" NEREDEDİR?

*Prof. Bahri SAVCI**

Anayasa konusunun kalbi önce eskimiş bir Meclis'te kendileri de eskimiş şu üç partinin tekeli altında oluşturulacak bölüm pörçük palyatifleri bırakmaktadır.

Bize göre bugünkü anayasa konusunun kalbi iki öğeden oluşmuş bir bütündür: Anayasa yeni bir anayasa olarak inşası artı, yeni anayasanın da yeni bir Meclis ile yapılması.

Sorunun kalbi, işte buradadır. Ve bunu görmemiz toplumumuzun bir buyruğudur.

Çünkü:

1) 82 Anayasası, bölüm pörçük değiştirme işlemleri ile düzeltilemeyecek bir kusurlar toplamıdır. Felsefesi; insan, insan onuru ve onun aile-meslek-sosyal konumlarının onuru yerine, devlet mutlakîyetinin ezici gücünü yeniden yaratmaya

* Cumhuriyet 5.4.1991

dayanır. Siyasal şeması, devleti örgütlenme biçimi; çağdaş açık toplum, onun bütün dinamiklerinin özgürce siyasal katılım olanağına kavuşmuşluğundan gelen konsensüs demokrasisini reddeden bir yapı oluşturmaktadır.

Şimdi, ANAP'n sahipliğini ülkenin sahipliğine kadar genişletmek isteyen zatı da özgürlükler konusundaki birkaç yüzeysel kandırmacılık altında, çağdaş Türkiye'de Orta Asya hakanlarının, Ortadoğu Emir-Ül müminlerinin salt hükümdarlığını, hatta tiranlığını getirme hevesindedir. Yani, bu felsefe ve örgütlenme biçimi, bir yeni konsensüs demokrasi ile toptan değiştirilmelidir.

2) Bu zor bir iştir. Bu zor işin üstesinden de ancak ülkelerdeki bütün siyasal-sosyal-kültürel dinamiklerin birleşik rızaları (konsensüsleri) ile yeni bir Meclis gelebilir. Hiç çekinmeden ve kimsenin gücenmesine neden olmadan şunu itiraf etmeliyiz: Bugünkü Meclis, ANAP'ın meclisi siyasal kişiliğine uğramıştır. Onun için de geniş bir konsensüse varılamaz. Bu Meclis, süresini ve işlevini bitirmiştir. Taş çatlasa 1.5 yıl sonra yoktur. Bu giderayaklığı içinde, türlü endişeler kısıncında, uzun-ağır-içerikli-ciddi serbest tartışmalardan çıkan konsensüslere varma olanaksızdır.

Ayrıca bu Meclis, topu topu 3 siyasal dinamikten ibarettir. Onların içindeki muhalefetler de eskimiştirler. Onların şimdilik yeni bir seçimde, anayasa hakkındaki, anayasanın temel felsefesi ve siyasal yapısı üzerindeki görüşlerini yeni bir Meclis'e yansıtmaktan ve yeni bir seçime kadar da ANAP'ın rejimi resmen tebliğini önlemekten başka yapacakları bir şey yoktur. Yeni Meclis'e de -ki muhakkak orda da yerlerini alacaklardır, belki de çoğunluk olacaklardır- Türkiye'nin, öteki sosyo-politik ve kültürel dinamiklerinin görüşlerini yansıtarak ülkenin tümlüğünün konsensüsünü sağlamak tarihsel görevleri vardır.

İşte anayasa konusunun kalbi önce eskimiş bir Meclis'te kendileri de eskimiş şu üç partinin tekeli altında oluşturulacak

bölük pörçük palyatifleri bırakmaktadır. Sonra da şu bir bir buçuk yıllık süremiz içinde haklı-adil-rasyonel-bütün siyasal yasası hazırlamaktadır ve en sonunda oluşacak yeni Meclis'te, Meclis içi ve dışı dinamiklerin katkıları ile yeni bir anayasa yapmaktadır. Yani böyle güçlü bir tarihsel emperatiftedir anayasa sorununun kalbi...

"SAVULUN, İKİNCİ CUMHURİYET GELİYOR!"

*Prof. Bahri SAVCI**

Cumhuriyetimizde tam "gelişememe duraklamaları" olmuştur. Olmaktadır da... Ama özde ve temelde ilkesel red ve yansımalara dayalı kesin kesilmeler (Rupture categorique)ler sürekliliği yoktur.

Efendim, ne imiş? Cumhuriyet, şu kadar yıl önce ilan edilmiş, ama o, asla ve katâ, bir demokrasi değilmiş, ve olmamış... O, otoritaryanizmlerin at oynattığı bir dünya konjonktürünün gereği ve kopyası, bir tür diktatorya imiş. Türkiye'yi, hâlâ baskı altında tutarak, demokrasileşmesine engel de olmuşmuş; olmakta imiş, hâlâ. Onun için, tarihte kalmalı imiş. Ve şimdi, bireyi-serbest girişimi-sermayeyi-Sevr'le bütünleşen bir federasyonculuğu öne çıkaran bir yeni Cumhuriyet (ikinci Cumhuriyet) kurulmalı imiş!... Birincisine "Cumhuriyettir" di-

* Cumhuriyet 31.8.1992

yerek, onunla demokrasileşme kapısının iyice açılmış olduğu sanısına kapalmamalı imiş! Bu seferkini demokratik kılmalı imiş: Devleti, küçülterek-bireyi, öne alarak ülkeyi, Sevr bölücülüğü içinde federasyonculuğuyla sermaye girişimciliğini de en öne alarak...

Şimdi, gerçeğe bir bakalım

O zaman, ilkönce şunu saptamak zorunda kahrız:

Batılı Demokrasi, Atina'dan-Rönenanstan-Aydınlıklar Çağından- 1776, 1789, 1830, 1848'lerden gelen bir süreç içindeki bir gelişimdir. Felsefesal özü, usun (rasyonun) laik egemenliğidir. Hukuksal içeriği, bireyin-ailenin-mesleğin-sosyal katmanın-ulusun özgürlüğü, eşitliği, mülkiyeti, güvencesi, zulme direnmesi ilkeleridir. Siyasal çatısı, Kırallı Bertaraf eden Cumhuriyet ya da etkisiz kılan meşrutiyettir. Bu çatı altındaki siyasal yapısı da Temsili Hükümet-Kuvvetler Ayrımı (erklerin bir kurumda, daha doğrusu bu kuruma egemen bir "Tek" in elinde olmaması) bu ilkeler altında bir ulusal devlet; bu devlet içinde de, yasama-yürütme erklerinin dengesi temelinde parlamantarizmdir. Sosyal dayanağı ise, çoğulcu bir toplum (bütün bireyler ve gruplar mozayigi üniter bir parlamantarizm içinde merkezi kimliklerine kavuşturan bir plüralizm)dir. Yönetimi de, kararı konsensüsten çıkarmadır (Üniter parlamantarizm mozayiginde, çoğunluğun, tartışmaya, katılan bütün eğilimleri özümseyerek ulaştığı birleşik rıza oluşturma yöntemidir.

Sonra, ikinci olarak şunu da saptamak gerekir: Almanya'nın Hitler döneminde, cumhuriyet ile demokrasi arasında tıpkılık yoktur. Hitler, sözde "Halk Ruhu"nun tek temsilcisidir. O ni-telemi ile, "halkın kendini kendi seçtiği temsilciler eliyle yönetmesi demek olan cumhuriyetin ve onun meclisinin üstündedir.

İşte bizim cumhuriyetimiz, böyle bir konjonktürün ürünü olarak, bir diktatorya özünde değildir. Bizim saltanatı-Hilafeti

mülga ve merfu kılan (kaldıran); kavmiyetten ulus tekliğine geçen cumhuriyetimiz, hemen yukarıki satırlarda özetlenen demokrasi ilkeleriyle, bir üniter parlamantarizm demokrasisine, yani temelde, ulusun kendini, kendi seçtiği temsilciler eliyle yönetmesi sistemine bir açılmıdır.

Üçüncü olarak saptamak zorunda olduğumuz gerçek de şudur: Türkiye'nin siyasal rejimi (ve cumhuriyeti), Hakan, Halife, Sultan otoritaryanizmlerinden demokrasiye yöneliş (o tek ve ebedi cumhuriyete, her aşamada onu, demokrasiyle tıpkılaştırmaya yöneliş)tir: Bir göksel erkten, bir Sevr tut-saklığından, laik usun, insanı ve halkı her türlü bağ ve bağınazlıktan özgürlüğe doğru götürdüğü bir oluşumdur.

Bu nedenle, bizim siyasal rejimimizin özünde halkın, kendi kendisini yönettiği demokrasiyi reddeden, yadsıyan, ondan cayan bir ilke yoktur. Kurulan ve geliştirilmek istenen demokraside, "Erbab-ı sai"den oluşan bir halk vardır. Onun oluşturduğu ulus bütününde kişi, zümre ayrıcalığı yoktur. Türkiye, yaklaşık iki yüz yıldır, Orta Asya, hakan, kagan otoritaryanizminden, Ortadoğu Tanrısal hukuk sultancılığından, demokratik dinamikler dengesi demek olan bir rejime doru gelişmektedir.

Çağdaşlaşma, aşamaları gösterir

Aslında bu otoritaryanizm ve sultacılık çok köklü bir gelenektir. Onun için, sürecin demokrasi-cumhuriyet evresinde bile, demoksasileşmede büyük güçlükler yaratmıştır, yaratmaktadır da...

Fakat, bütün duraksamalara, sapmalara, kimi gerilemelere karşın siyasal gücün, önce yeryüzüne inişi; insan haklarıyla sınırlanışı, halkla ortaklığa uğraması; bu ortaklıkta Halife-Sultanın arıtlanışı, böylece, halkın kendi kendini yönetme istencinin bir mecliste kıvamlanışı, siyasal örgütün, parlamantarizm biçimine yönelişi; onun içinde de bir konsesüs de-

mokrasisi karakterinin aranışı, çizgisi yitmemiştir. Bu çizgi hep, toplumu, bir "asri Heyet-i İçtimaiye" kılma yönünde aşamalar göstermiştir.

Evet efendim, bir başka deyimle söylemek istersek, şu gerçeği vurgulamak gerekir ki: Bizim cumhuriyetimiz totaliter cumhuriyetlerden ayrı olarak, demokrasinin, şu ezeli ve de sürekli olan ilkeleri üzerindedir:

Ulusun yazgısını, gene ancak, ulusun azim ve kararı kur-tarır, diyerek;

Kuvay-ı Milliyeyi amil yapıcı irade-i milliyeyi hakim kılmak, esastır, diyerek;

Egemenlik, kayıtsız şartsız ulusundur diyerek;

Bu egemenliğin ve erklerin Meclis'te belirlendiğini vur-gulayarak;

Ve Ankara'daki bu meclisin, ulusun ve tüm ülkenin gerçek temsilcisi olduğunu vurgulayarak;

Ve de Meclis'in üstünde, başka hiç bir makam ve siyasal ku-rulu yoktur, diyerek;

Ve en sonunda, bu meclisi (parlamentoyu) bile, de-mokrasinin en öndeki kuralarından olan 'hukuk'a ram ederek (hukuka bağlayarak, meclisi hukukun buyruğu altına so-karak)...

Sonuç

Böylece, Türkiye'de de cumhuriyet ile Aydınlıklar çağının, demokrasi devrimlerinin evrensel ilkeleri, rejimin temeline, özüne yerleştirilmiştir; Acemiliklere, zikziklara-duraganlıklara karşın... Tarihten gelen, tarihe giden cumhuriyetin "dünü"ne eleştirileriniz olabilir; "bugünü"nden hoşcul olmayabilirsiniz; "yarını"ndaki sorunlarından korkabilirsiniz. Fakat, eğer tarihi okuyabilerseniz, yukarıda, ancak başlıklarını koyabildiğim il-kelerin ışığında, demokrasi ile bütünleşmiş cumhuriyetimizin

nasıl bir laik-üniter yapı içinde "bir" ve "bütün" olarak süregelenlik kazandığını da algıyorsunuz.

Siz, Fransa'daki cumhuriyetlerin numaralanmalarına bakmayın. Onları, orada gene kendi tarihleri yaratmıştır. Bu tarihin özeti şudur; 1789'lardan beri, cumhuriyeti (cumhuriyetleri) otoritaryanizmler kesmiştir. En sonuncusunda da, parlamantarizmden, bir tür başkanlık rejimine doğru bir denemenin getirdiği bir kesinti vardır. Bu kesinti (rupture) ve denemelerin içindeki cumhuriyetleri anlatmak için numaracılığa gidilmiştir. Numarayı demokrasinin uğradığı kesintiler verir.

Bize gelince; Cumhuriyetimizde "tam gelişememe duraklamaları" olmuştur. Olmaktadır da... Ama, özde ve temelde ilkesel red ve yansımalara dayalı kesin kesilmeler (Ruptur categorique)ler sürekliliği yoktur.

BİR YENİ "MİSAK-I MİLLİ" ARAMA

*Prof. Bahri SAVCI**

İrkçilik ve köktencilik yeni değildir. Ama çağımızda, tarihlerinin büyük bir bölümünde bir arada yaşadıkları halde, kendilerini o hep bir arada yaşayanlardan ayrı ve hatta onlara üstün oldukları ileri süren ırkçılık ve ayrımcılık eğilimleri artmıştır. Ülkeyi ve ulusu oluşturan kitleye kendi semaviliklerini (ilahi, tanrısal) egemen kılıcılık da artmıştır. Bu her iki akım, birbirlerini karşılıklı özümleyerek birlikte yaşamayı yadsımaktadırlar. Bunların kendi dışındakileri toptan dışlamaları, bir sosyo-kültürel doğaya aykırıdır. Ama yakın dünya tarihinde bu **"kendinden dışardakileri dışlama"** olgusu da artmaktadır. Bosna'daki, Kafkasya'daki bilmem nerelerdeki olaylar bunun kanıtıdır. **Paul Henze**'lerin ve gizli servislerin tersini ileri sürmelerine karşın, yakın dünya tarihinde, bu birbirlerini dışlamacılığa karşı **"hoşgörü-laiklik-farlı kültürel mozaiklerden bir çağdaş bütünlük"** kurma eğilimi de en aşağı Avrupa'da artmaktadır.

Çünkü günümüzde ırkılığın, belli bir semaviliği kitlelere

* Cumhuriyet 1.3.1995

egemen kılmacılığın bilimsel olmadığı iyice görülmektedir. Bu nedenle aşırı uçlar dışındakiler bu yeni gerçeği kavramışlardır. Bugün artık hiç olmazsa Avrupa entelejensiyasında hem etnik köken hem de semavi inançlar dünyasında farklılıklar olduğu düşünö gittikçe yoğunluk kazanmaktadır. Aynı zamanda bütün farklılıklar arasında **"salt bir eşitliğin"** de egemen olduğu açıkça görölmektedir.

Uygarlığın yarınlarına doğru gidişin dinamiği olmuştur bu görüşler. Şimdilik her yerde gördüğümüz türlü vahşetlere karşın Avrupa'da bir birlik kurma düşünö bir bütünleşme siyasi giderek hız kazanmaktadır.

Laikliğin de evrensel demokrasinin insanlığı götürdüğü bütünleşmenin zorunlu harcı ve gereği olduğu gittikçe açıklığa kavuşmaktadır. (Gerçek globalleşme galiba asıl buradadır.)

Bizi de içeren Ortadoğu semaviliğindeki bir ilke de yani **"Dinde zorlama olmaz"** kavramı (konsepti) de semavi farklılıklarını karşılıklı eşitlik içinde tutma ve geliştirme ilkesinin canlı bir ögesi olabilir.

Bu, yani böyle bir globalleşme Türkiye için bir imgesel düşün değildir.

Toplumumuzun Osmanlı'dan beri yaşadığı bir üslubun da gereğidir. Bu üslubun özünde, toplumun - yaşamın - devletin - sosyal paktın temelini bozmadan, yani etnik zorlamalarla, belli bir semaviliği zorlamanın yeri yoktur. Hoşgörü vardır. Birlikte yaşama, birbirlerine tahammöl etme ve dayanma esprisi vardır. Bu espri olmasa, Osmanlı, kendi içinde türlü ırksal ve semavisel farklılıklara razı olur muydu? Onlara Tanzimat'ta yasal bir eşitlik statüsü tanır mıydı? Toplumumuzun yakın geçmişinde **"Dinde zorlama olmaz-toplu yaşamda ırkçılık bir temel olmaz"** ilkesi yaşanmıştır. Sonra da buna 1789'un içeriği olan Aydınlanma Çağı'nın **"usbililimsel mantık"** ilkeleri eklenmiştir. Toplumumuz **Mustafa Kemal** ile bu il-

kelerin bilimsel içeriğine iyice nüfuz etmiştir. Usun ve bilimin kılavuzluğu Türk toplumunun "şiar"ı (ayırıcı niteliği, ilkesi) olmuştur. Laik toplum, laik devlet şiarı, semaviliğin vicdanlardaki özgürlüğünü ve onun vicdanlara dayalı ibadet ve törelerini uygulama serbestliğini getirmiştir. Laik toplum-laik devlet şiarı, Türkiye'ye laik siyasa ve laik yaşam biçimini getirmiştir. Bu, her türlü semaviliğe vicdanlarda eşit özgürlüktür; bu, bu öze uygun ve dalayısıyla hurafeleşmemiş ibadet ve töre biçimlerine, bunların birbirleri karşısındaki farklılıklara saygı göstermedir. Yani kısacası Türk devriminin laiklik ilkesi, eğitimden-nikâhtan-sanayi ve ticaret ilişkilerine, ussal ve bilimsel mantıktan gelen yeryüzü kurallarını uygulama yöntemleri olmuştur. Bu gelişime karşın ırksal-semavi bir otoritaryanizm gütmeye eğilimleri de hep var olmuştur. Bu var oluş bir tehdit düzeyine çıkma yetenekleri göstermiştir. Oysa bu özdeki otoritaryanizmler Türkiye'yi, demokrasiden kesin olarak soyutlar. Türkiye'yi hoşgörü ve özgürlüklerde eşit bir çağdaş ulus bütünlüğünden yoksun kılar. Tehlike buradadır. Böylece çağdaşıktan ve ulusal bütünlüğünden yosun bir Türkiye, Avrupa ve dünya için de bir tehlike oluşturur.

Batı bunu anlamaktadır. Irksal ve semavi köktenliğin bozduğu, bozacağı bir Türkiye'nin kendisi için de bir kötülük olacağını kestirmekte, Batı bir anlayışa doğru yükselmektedir. Bu uğurda mutlaka bir şeyler yapma zorundadır. Çağdaşlığın son kalesi olan Türkiye düşerse, bu, dünyanın geri kalan bölümlerinin de "**karanlıklaşılmaya gidişi**"ne yol açar. Evet, Batı'da us-bilim-bilimsel mantığın uygarlığında bir yaşam biçimi vardır. Bu bir laik yaşam biçimidir. Uzayda da insanlığı bütünleştirme teknolojisi de vardır Batı'da... Ama hâlâ sınıfsallığın uçurumlarını giderememe, ruhbanın-kilise gücünün-ırkçılığın otoritaryanizm istidatlarını kıramama da yaşamaktadır. Batı, bir açıdan emeğe dayalı politikaların rasyonuna tam uyum sağlayacak bir düzen objektifliğine kökten

erişmeden uzaktadır. Eğer Türkiye'de, bir semavilik köktenciligi egemen olursa, Batı'daki bu istidatlar güçlenir.

Oralarda da semavi köktencilik felsefesi yaşamaya başlar: Hristiyanı bir köktencilik halinde. Bu, Batı için gözardı edilemeyecek bir olumsuzluktur. Onun için Batı henüz gücü varken, henüz olanakları varken Türkiye kalesini elinden çıkartmamak için bir şeyler yapmak zorundadır.

Ama asıl Türkiye, kendisi için bir şeyler yapmak zorundadır. Bilimsel usçuluğu (akılcılığı, rasyonu) hem düşünsel olarak hem uygulam olarak güçlendirmek zorundadır. Bu husustaki yitirilmiş zamanlarını durdurup, bu zaman içinde yiten olanakları yeniden kazanma zorundadır.

Bu, laikliğin Misak-ı Milli'sini aramadır. Onun da genel çizgileri o kadar bilinmez değildir:

- İbadatleriyle birlikte sonsuz ve herkese eşit bir semavilik özgürlüğü,

- Damardaki kanın rengine dayanmayan bir mozaik demokrasisi ulusalcılığı,

- Bireylerin bunlardan kaynaklanan haklarının güvencesi ile çağdaş düzenin, çağdaş demokrasisini kurmanın güvencesini birbiriyle uyumlaştırma,

- Bu eşitliklerin karşılıklı güvencelerin ölçütlerini de demokrasinin kendi evrensel ilkelerinden başka yerlere aramama.

Böyle olunca şu mahut 24. maddenin bölücülüğü ve şeriatçılığı durdurucu son fıkrasını kaldırmayı, demokrasi adına isteminin bizzat demokrasiye karşıtlık olduğu açıkça anlaşılır.

Yadsınmaya uğrayan Mustafa Kemal'in yine o ebedi **"Kuva-i Milliye'yi amil İrade-i Milliye'yi hâkim kılma"** ekseninde yola çıkarttığı ve İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra hemen uy-

gulamına geçilen çoğulcu demokrasinin ağdaş Misak-ı Milli'sini ancak bu kapsam içinde arayabiliriz.

"İNSAN HAKLARI" DERSLERİ

*Prof. Bahri SAVCI**

Ugulamayı saptırmamaya dikkat gereği var: Önce ciddi bir müfredat... Diyanet İşleri'nden fetva almadan, gerçekten laik bilim adamlarınca yazın ders kitapları okutulmalı.

Orta öğretimde insan hakları öğretilecek. Burada, nazik bir husus, gündeme gelebilir: Bu dersi, görmezlikten gelinemeyecek bir bölümü molla esprili olan hocalara okutmak... Önce konunun önemi üzerinde duracağım. İnsan hakları doktrini (literatürde böyle denmektedir) ulusul egemenlik eksenini üzerinde kurulmuş çağdaş demokrasinin, en temeldeki bir çağdaş kavramıdır: Bizzat **ulusal egemenliği** bile o belirler, sınırlar. Onun, çağdaş demokraside, ulusal egemenliği bile sınırlayan bir işlevi vardır.

Bu nedenle çağdaş demokraside ve onun laik toplumunda, her yönüyle bilinmeli, kavranmalı özümsemelidir. Ancak o zamandır ki onun başka hiçbir öğretilde (doktrininde) -ideolojide- olmayan örneksiz değeri anlaşılmış olur.

* Cumhuriyet 30.3.1995

Çağdaş demokraside, artık, soyut ve dokunulmaz bir **"ulusal istenç"** (irade) kavramı üzerine dayanma düzeyi, aşılmıştır. Demokrasi, ulusun egemen olarak kendisini yönetmesidir. Fakat, türlü yollarla deyimlenen o yüce (müteal) ulusal istenç **"insan hakları"** ile çevrilidir. İnsan hakları denen öğretiye bu yüce ilkeyi bile belirleme ve sınırlama işlevi verilmiştir: Buna göre ulusal istenç, her şeye kadirdir, her şeyi yapabilir; yalnız, insan hakları öğretisinin **"Yapma"** dediği bir şeyi yapamaz. Ve de tersine olarak insan hakları öğretisinin **"Yap"** dediği şeyi yapmakla yükümlüdür. Yani, insan hakları öğretisinin ulusal istenci bile sınırlama işlevi vardır. Çağdaş demokraside...

İnsan hakları, ilk önce, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde (Mülkiye'de), eğitim alanına girmiştir. İstanbul ve Ankara Hukuk fakültelerindeki Kamu Hukuku alanındaki hocalar da kendi disiplinleri içinde insan haklarına yer vermişler, bu alanda yayımlar yapmışlardır.

Konunun, pek bilinmeyen ilginç bir yönü daha vardır: Bizde Latin kökenli yeni Türk harfleri kabul edilmeden önceki İstanbul Hukuk Fakültesi dergisine bakarsanız, orada uzun bir bilimsel tartışmanın yapıldığını görürsünüz: Daha eski harflerle çıkan bu dergide, **"Türk muhakimi, kanunların, Esas Teşkilat Kanunu'na mugayeretini tetrike salahiyetkâr mıdır? (Türk yargıçları, yasaların, anayasaya aykırılığını -yani, yasaların, anayasada deyimlenen ve güvence altına alınmış olan hakları ihlal edip etmediğini-araştırıp karar vermeye yetkili midir) konusunu irdelenmiştir. Ve dah 70 yılı bulan bir süre önce, insan hakları konusu gündeme gelmiştir; ama, onun yaygın eğitimi, daha yeni yeni başlayacaktır. Batı'da ise İkinci Dünya Savaşı'ndan hemen sonraki yıllarda bu disiplin, üniversite ve ortaöğretime girmiştir. Hatta, Nazilerin işgali altındaki Paris'te, Hukuk Fakültesi'nde profesörler, ne dersleri veriyorlardı, biliyor musunuz?"**

Hukuk fakültesinden otuz metre uzaktaki bulvar üzerinde, çifte Nazi nöbetçisi kol gezerken bu profesörler, "**bireycilik**" (individualisme) -bireyin kişiliği ve hakları- bu hakların yadsınması öğretisi olan Nazizmin ve faşizmin bilim ve ahlak dışılığı belirten dersler veriyorlardı. Ve otuz metre ilerdeki bulvarda işgalci Nazi nöbetçileri, Vichy kentinde de Fransa'ya Nazizmi getirmeye uğraşan **Petaine-Lavalle** yönetimi... Bu dramatik çelişkidir ki savaştan hemen sonra insan hakları, üniversite ve orta öğretimde yer almaya itelemiştir.

Buna, Londra ve Washington'dan iki olgu da hız katmıştır: Londra'daki Lord Beverich Planı denen olgu, çalışan alt sosyal katmanların haklarını sağlamaya hız getirmiştir.

Çalışana iş, -işinin haklı ücreti- elinde olmaya nedenlerle çalışamayacak duruma gelene de kendisinin ve kendisine bağlı olanların sefaletle düşmesini öneleyecek bir gelire sahip olmasını ileri süren bir plan, sosyal hukuk kavramını pekiştirmiştir.

Washington'da da **Roosvelt**, mülkiyete ve eğitime, kordudan, yoksulluktan, sefaletten azadeliik sağlama ilkesiyle, kitlelere ve onların eğitimine yönelmiştir. (Fakat sonraları, **Johnson**, bunun Amerika'ya maliyetinin büyük geleceği savı ile Roosvelt'in ilerici politika ve planlarını gölgeye çekmiştir.)

Ulus içi hukukta önemi gittikçe artan insan hakları ve onun kitleler vicdanlarına sızması devinimini, Birleşmiş Milletler ve Avrupa Konseyi'nin bildiri ve protokolleriyle, dünya çapında bir ilgi ve bilgi yaratışına vesile olmuştur.

Böylece, 1789 Fransız Devrimi'nin düşün ve eylemcilerinden rahip Siéyes'in önerisi, insan haklarını öğretme düşü, gerçekleşme alanında yeni aşamalara kavuşmuştur.

Ne diyordu rahip Siéyes? "**İnsan haklarını tunç levhalar üzerine yazmalı (hak etmeli) bütün köşebaşlarına dikmeli: Gelen okusun, giden okusun. Ve böylece, insanlar,**

kendi haklarını öğrensinler; devletinden istesinler, böyle bir isteğe hakları olduğunu öğrenmiş olsunlar."

Bu arada biz, nerelere dolanıp durduk?

Evrensel demokrasnin, uluslararası alanda "**ulus üstü**" nitelikte ürettiği mevzuata, boyuna "**çekinceler**" koyarak diplomasi becerileri (hünerleri) gösteriminde kaldık; bu ulus üstü mevzuata, yargıçlarımızın yabancılaşmalarını imrendirdik.

Ancak şimdilerde, orta öğretimde insan hakları okutmayı, devlet yükümlülüğü kılmaya yöneldik.

Geç, ama kutlu olsun.

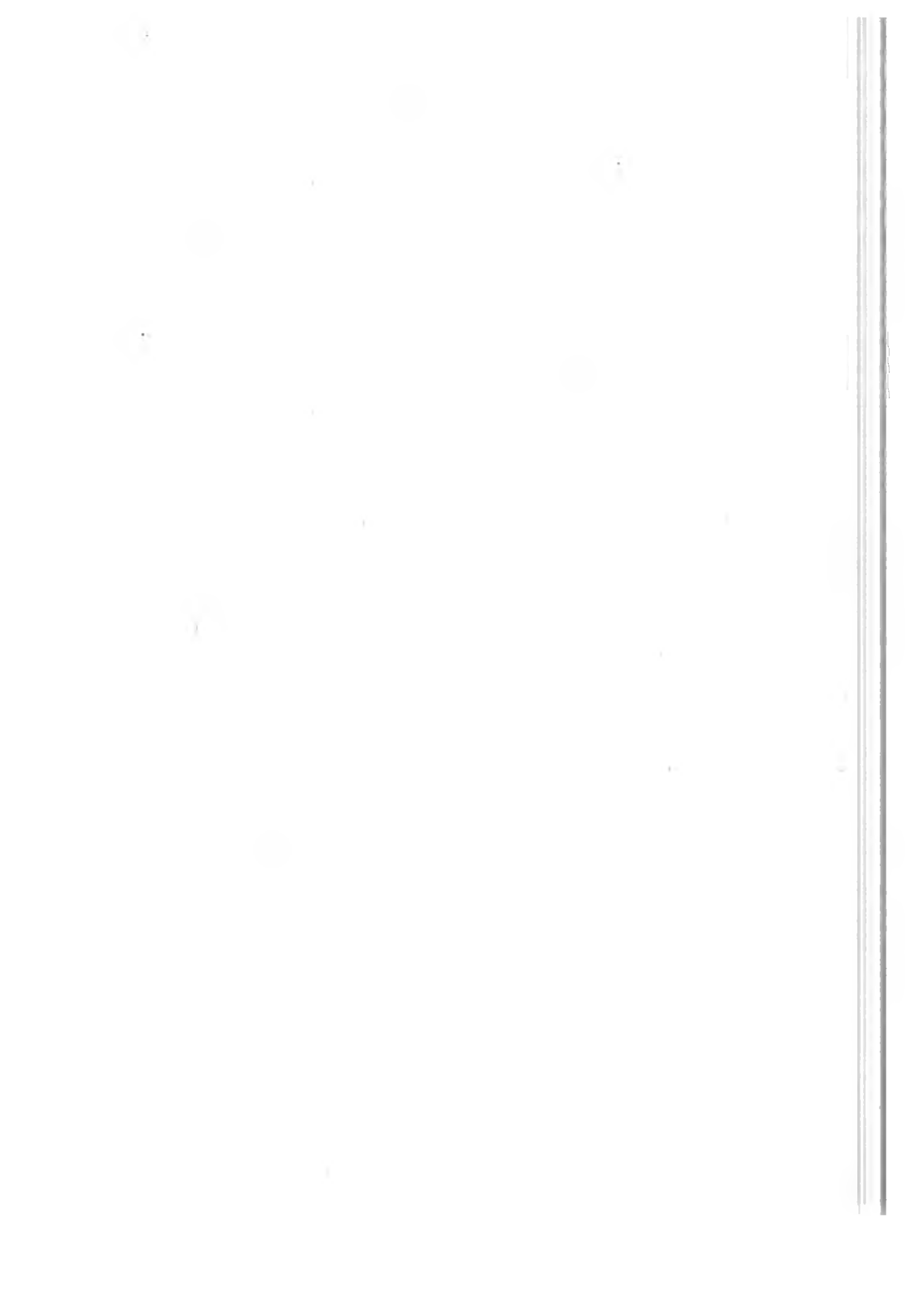
Ve de uygulamayı saptırmamaya dikkat gereği var: Önce ciddi bir müfretad... Diyanet İşleri'nden fetva almadan, gerçekten laik bilim adamlarınca yazılan ders kitapları okutulmalı. İnsan hakları derslerini, din derslerini, mollaca okutanların işgaline uğratmamak gerekir.

Emin olun, kısa bir süre sonra dincilik taslayanlar ortaya çıkacaktır. Bunlar "**Doğuda 1215 tarihli Batılı Magna Carta'dan önce insan hakları semayi bir belgeye kavuşmuştur. O halde bunları, mevcut din ve ahlak dersleri içinde okutmaktan başka yapılacak bir iş yoktur**" diyeceklerdir.

Laik Türkiye Cumhuriyeti'nin eğitime safsata değil bilimsel düşünce egemen olmalı, çağdaşığa göre insan hakları okutulmalı.

KİTAP ADINA GÖRE

- **Atatürk ve Çaşdaş Türkiye** (İstanbul:Varlık Yayınları,1981)
- **Demokrasimiz Üzerine Düşünceler** (Ankara: A.Ü.S.B.F. Yayınları,1963)
- **Hürriyetler Üzerine Düşünceler** (Ankara:Yargıçoğlu Matbaası, 1968)
- **Laik Düşünce ve Hareketin Gerilemesindeki Tehlikeler** (Ankara:Türk Hukuk Kurumu Yayınları,1958)
- **İncelemeler: Türkiye'de Meclis-Hükümet Münasebetlerine Bir Bakış** (Ankara: A.Ü.S.B.F. Yayınları, 1960)
- **İnsan Hakları (Kanunîlik Yolu İle Korunması)** (Ankara: A.Ü.S.B.F. Yayınları, 1953)
- **Türkiye'de Anayasa Gelişmelerine Bir Bakış** Prof Dr. Yavuz Abadan ile (Ankara:A.Ü.S.B.F. Yayınları, 1959)
- **Türkiye'de İnsan Haklarının Gelişimi** (Ankara:B.M. İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Sağlama Koruma Türk Kurumu, 1959)
- **Yaşam Hakkı ve Boyutları** (Ankara:A.Ü.S.B.F. Yayınları,1980)
- **Yeni Fransız Anayasası Üzerine Bir Seminer** Doç. Dr. Fahir Armaoğlu ve Dr. Bülent Daver ile (Ankara:A.Ü.S.B.F. Yayınları, 1960)

YAYIN YILINA GÖRE

- **İnsan Hakları (Kanunilik Yolu İle Korunması)** (Ankara: A.Ü.S.B.F. Yayınları, 1953)
- **Laik Düşünce ve Hareketin Gerilemesindeki Tehlikeler** (Ankara:Türk Hukuk Kurumu Yayınları, 1958)
- **Türkiye'de Anayasa Gelişmelerine Bir Bakış** Prof Dr. Yavuz Abadan ile (Ankara:A.Ü.S.B.F. Yayınları, 1959)
- **Türkiye'de İnsan Haklarının Gelişimi** (Ankara:B.M. İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Sağlama Koruma Türk Kurumu, 1959)
- **Yeni Fransız Anayasası Üzerine Bir Seminer** Doç. Dr. Fahir Armaoğlu ve Dr. Bülent Daver ile (Ankara:A.Ü.S.B.F. Yayınları, 1960)
- **İncelemeler:** Türkiye'de Meclis-Hükümet Münasebetlerine Bir Bakış İç. s.57-82 (Ankara: A.Ü.S.B.F. Yayınları, 1960)
- **Demokrasimiz Üzerine Düşünceler** (Ankara: A.Ü.S.B.F. Yayınları, 1963)
- **Hürriyetler Üzerine Düşünceler** (Ankara:Yargıçoğlu Matbaası, 1968)
- **Yaşam Hakkı ve Boyutları** (Ankara:A.Ü.S.B.F. Yayınları,1980)
- **Atatürk ve Çaşdaş Türkiye** (İstanbul:Varlık Yayınları, 1981)

MAKALE ADINA GÖRE

- "A Glance at The Military Component of State Practice and Its Influence In Turkey" (Çeviren Dr. Şerif Mardin) **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XVI No:3 10/01/1961, s.47-54
- "A.P.'nin Fikir Beyanını Deyimleyen Bazı Görüşler" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXII No:2 3/01/1967, s.43-72
- "Anayasa Nizamını, Milli Güvenlik ve Huzuru Koruyacak Kanun Üzerine Düşünceler" **Ulus**, No:13837 3/08/1962, s.3
- "Abdülhamid Bile Böyle Direnmedi" **Cumhuriyet** No:23276 6/10/1989, s.2
- "Açıkoturum" **Yön** No:7 1/31/1962,
- "Açılacak Kapılar" **Anadolu** No:7820 4/30/1939, s.2
- "Adı Konmamış Anarşizim" **Cumhuriyet** No:16017 3/03/1969, s.2
- "Af, Gerçek Hedefini Bulmalı" **Cumhuriyet** No:14900 1/21/1966, s.2
- "Affin Anahtar Sorunları" **Bilim ve Sanat** No:51 3/01/1985, s.8-9
- "Akademiye Dair" **Anadolu** No:7768 3/01/1939, s.2
- "Aktüalite ve San'atkar" **Anadolu** No:7636 9/22/1938, s.2
- "Aktüel Olaylar: "Kanun Tekniği İle İlgili Meseleler" Üzerinede Bir Seminer" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XVI No:4 12/01/1961, s.205-215
- "Aktüel Olaylar: "Milletlerarası Siyasi İlimler Derneği"nin Beşinci Dünya Kongresi" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XVI No:3 10/01/1961, s.131-137

- "Aktüel Olaylar: "Mukayeseli Devlet İdaresi ve Türkiye" Üzerine Bir Seminer" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XVI No:4 12/01/1961, s.189-190
- "Aktüel Olaylar: 1965 Milletvekilleri Seçimi Üzerinde Bir Analiz" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XX No:4 12/01/1965, s.177-218
- "Aktüel Olaylar: A.P.'nin İlk Genel Kongresi" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XVII No:3-4 9/01/1962, s.468-476
- "Aktüel Olaylar: Ara Seçimleri Üzerinde Tartışmalar" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIII No:3 9/01/1958, s.244-252
- "Aktüel Olaylar: Ara Seçimlerinin Mecburi Mahiyetini Tahkim Etmek" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIV No:4 12/01/1959, s.198-203
- "Aktüel Olaylar: Bakanların İstifaları" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIII No:4 12/01/1958, s.225-231
- "Aktüel Olaylar: Basın Hürriyeti-Radyo Rejimi" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIV No:4 12/01/1959, s.193-198
- "Aktüel Olaylar: C.H.P. İçindeki Buhran" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XVII No:3-4 9/01/1962, s.453-467
- "Aktüel Olaylar: C.H.P. XIV. Kurultayı" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XVII No:3-4 9/01/1962, s.477-482
- "Aktüel Olaylar: C.K.M.P.'nin Arabuluculuğu ve Partiler Arasında Yaklaşma Hareketleri" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIV No:4 12/01/1959, s.178-184
- "Aktüel Olaylar: D.P. Mirası Üzerinde Partileşme Çabaları" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XVIII No:1 3/01/1963, s.405-412

- "Aktüel Olaylar: D.P.'de Hizipleşme" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIV No:4 12/01/1959, s.187-192
- "Aktüel Olaylar: Demokrasiyi Var Kılan Fikir ve Müesseseler Üzerine" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIII No:4 12/01/1958, s.193-199
- "Aktüel Olaylar: Gençlik İçin Çıkar Yol" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XVIII No:1 3/01/1963, s.333-341
- "Aktüel Olaylar: Gensoruların Reddi ve Murakabenin Sahibi Üzerine" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIII No:3 9/01/1958, s.259-262
- "Aktüel Olaylar: Hava Kuvvetlerimizdeki Olay" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XVIII No:1 3/01/1963, s.413-420
- "Aktüel Olaylar: Hükümet Üyesi Kimin Vekilidir" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIII No:3 9/01/1958, s.255-256
- "Aktüel Olaylar: Hürriyet Partisi İstişari Kongresi" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIII No:2 6/01/1958, s.262-269
- "Aktüel Olaylar: Hürriyet Partisi'nin Seçim Kanunu Tadil Teklifi" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIII No:2 6/01/1958, s.255-262
- "Aktüel Olaylar: Husursuzluğun Amilleri" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XVIII No:1 3/01/1963, s.349-381
- "Aktüel Olaylar: Isbat Hakkı" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIV No:4 12/01/1959, s.170-172
- "Aktüel Olaylar: İhtilalcilik Meşruiyetçilik" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIII No:3 9/01/1958, s.263-269

- "Aktüel Olaylar: İktidarı Devretmeme Psikozu ve Davet Ettiği Tehlike" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XIV No:4 12/01/1959, s.184-187
- "Aktüel Olaylar: İnönü'de Sosyal Tema ve Karşılaştığı Çıkmaz-I" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XIX No:1 3/01/1964, s.291-299
- "Aktüel Olaylar: Laikliğin Sınırları" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XIII No:2 6/01/1958, s.247- 251
- "Aktüel Olaylar: Meclis Dışı Siyasi Tartışmalar" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XIII No:3 9/01/1958, s.269-275
- "Aktüel Olaylar: Meclis Gündemine Girmeyen Önerge ve Meclis Başkanlığının Sorumluluğu" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XIV No:4 12/01/1959, s.203-215
- "Aktüel Olaylar: Meclis'de Başkanlık Divanı Meseleleri" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XIII No:3 9/01/1958, s.256-259
- "Aktüel Olaylar: Meclis'in İkinci Olağanüstü Toplantısının Sebebi Ve Şekli" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XIII No:4 12/01/1958, s.211-224
- "Aktüel Olaylar: Milletvekili Tazminatı ve Yarattığı Problem" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XIV No:4 12/01/1959, s.150-159
- "Aktüel Olaylar: Muhalefetin Görevi" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XIV No:4 12/01/1959, s.144-149
- "Aktüel Olaylar: Parlamenter Mücadele Dışı Bir Seçim Taktiği" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XIV No:4 12/01/1959, s.173-178

- "Aktüel Olaylar: Parti Gençlik Kollarının İrtica İle Müşterek Savaşı" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XIII No:3 9/01/1958, s.252-254
- "Aktüel Olaylar: Partilerin Birleşmeleri ve Siyasi Güç Birliği" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XIII No:4 12/01/1958, s.200-210
- "Aktüel Olaylar: Politika-Din-Devrimler Veya Metafizik Kıpırdanmalar" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XIV No:4 12/01/1959, s.159-170
- "Aktüel Olaylar: Seçim Güvenliği" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XIII No:2 6/01/1958, s.251- 254
- "Aktüel Olaylar: Siyasette Faallik ve İlmilik" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XIII No:2 6/01/1958, s.240-247
- "Aktüel Olaylar: Siyasi Af Meselesi" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XVIII No:1 3/01/1963, s.383-403
- "Aktüel Olaylar: Siyasi Partiler kanun Tasarısı Dolayısıyla Bazı Mütalaalar-I" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XIX No:1 3/01/1964, s.301-319
- "Aktüel Olaylar: Türkiye'nin "Cemiyet İşi" ve "Hükümet Ödevi" Olarak Baş Meselesi" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XVIII No:1 3/01/1963, s.343-347
- "Aktüel Olaylar: Yabancı Öğrenci ve Stajyerlerin Avrupa Ülkelerinde Kabul ve İkametleri Üzerne Bir Kollok(Paris 1-9 Ocak 1964)" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XIX No:1 3/01/1964, s.247-290
- "Aktüel Olaylar: Yeni Üniversiteler Meselesi" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XIX No:1 3/01/1964, s.221-246

- "Aktüel Olaylar: Yuvarlak Masa" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XVI No:3 10/01/1961, s.107-130
- "Alaturka Adam, Alafranga Adam ve... Adam" **Anadolu** No:7519 5/31/1938, s.2
- "Albert Camus" **Yeditepe** No:32 12/01/1960, s.14
- "Alçakgönüllü Bir Gezi" **Cumhuriyet** No:19798 9/08/1979, s.2
- "Aman Baban Gibi Olma" **Anadolu** No:7903 8/05/1939, s.2
- "Amatör Temsilleri" **Anadolu** No:7424 2/02/1938, s.2
- "Amerika'nın Kısır, Haksız Yeri" **Cumhuriyet** No:14405 9/08/1964, s.2
- "Amerika'nın Süperlik Ehliyetsizliği" **Cumhuriyet** No:23941 4/15/1991, s.15
- "Anayasa (Kavram)" **Türk Hukuk Ansiklopedisi** (Ankara: Balkanoğlu Matbaacılık, 1962) Cilt:I, s.1045-1047
- "Anayasa Bilinci Hareketleri" **Cumhuriyet** No:15028 6/03/1966, s.2
- "Anayasa Dersi" **Yön** No:21 5/09/1962, s.7
- "Anayasa Düşmanlığı" **Cumhuriyet** No:19382 7/12/1978, s.2
- "Anayasa Hukuku Eğitiminde Üç Boyut" Cilt:Günümüzde Yargı No:31 11/01/1978, s.20-22

- "Anayasa Hukuku" **Türk Hukuk Ansiklopedisi** (Ankara: Balkanoğlu Matbaacılık, 1962) Cilt:I, s.1047-1055
- "Anayasa Hukukunun Kaynakları" **Türk Hukuk Ansiklopedisi** (Ankara: Balkanoğlu Matbaacılık, 1962) Cilt:I, s.1055-1060
- "Anayasa Kurumları Üzerine Spekülasyon" **Cumhuriyet** No:15086 7/31/1966, s.2
- "Anayasa Kurumlarına Karşı" **Cumhuriyet** No:15498 9/21/1967, s.2
- "Anayasa Nizamı Tasarısı" **Cumhuriyet** No:16036 3/22/1969, s.2
- "Anayasa Sorununun "Kalbi" Nerededir?" **Cumhuriyet** No:23931 4/05/1991, s.15
- "Anayasa Şekilleri" **Türk Hukuk Ansiklopedisi** (Ankara: Balkanoğlu Matbaacılık, 1962) Cilt:I, s.1063-1074
- "Anayasa ve Kuralların Karakteri" **Türk Hukuk Ansiklopedisi** (Ankara: Balkanoğlu Matbaacılık, 1962) Cilt:I, s.1060-1063
- "Anayasa'nın Getirdiği Siyasi İktisadi Meselelerde Yenileşme" **Dost** No:4 7/01/1961, s.1-2
- "Anayasa'ya Ters Düşen Bir Lider" **Cumhuriyet** No:17662 10/03/1973, s.2
- "Anayasacılık Oportünizmi" **Cumhuriyet** No:16418 4/13/1970, s.2

- "Anayasacılık Üzerine" **Cumhuriyet** No:20428 6/17/1981, s.2
- "Anayasaların Konusu" · **Türk Hukuk Ansiklopedisi** (Ankara: Balkanoğlu Matbaacılık, 1962) Cilt:I, s.1090-1092
- "Anayasaların Meydana Çıkış Yolları" **Türk Hukuk Ansiklopedisi** (Ankara: Balkanoğlu Matbaacılık, 1962) Cilt:I, s.1074-1085
- "Anayasaların Muhtevası ve Alan Genişliği" **Türk Hukuk Ansiklopedisi** (Ankara: Balkanoğlu Matbaacılık, 1962) Cilt:I, s.1092-1094
- "Anayasaların Nev'ileri" **Türk Hukuk Ansiklopedisi** (Ankara: Balkanoğlu Matbaacılık, 1962) Cilt:I, s.1085-1090
- "Anayasaların Üstünlüğü" **Türk Hukuk Ansiklopedisi** (Ankara: Balkanoğlu Matbaacılık, 1962) Cilt:I, s.1094-1118
- "Anayasanın Sahipliği" **Emek** No:272-73 8/15/1976, s.4
- "Anayasaya Aykırılık Meselesi ve Bir Özel Kanun Yolu İle Düzenlenmesi" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XV No:1 3/01/1960, s.334-346
- "Anayasayı Bozma Girişimi" **Cumhuriyet** No:19996 3/27/1980, s.2
- "Anılar "Montaigne"" **Mülkiyeliler Birliği Dergisi** Cilt:X Cilt:77 2/01/1985, s."
- "Ankara Sahnelerinde" **Yeditepe** No:22 4/01/1960, s.2

- "Ankara'da İki Oyun" **Yeditepe** No:14 12/01/1959, s.10
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Batak"" **Yeditepe** No:52 1/01/1954, s.5
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Bir Ümit İçinde (Montserrat)"" **Yeditepe** No:83 4/15/1955, s.4
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Çığ"" **Yeditepe** No:39 6/15/1953, s.5
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Derin Mavi Deniz"" **Yeditepe** No:50 12/01/1953, s.5-7
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Gelin"" **Yeditepe** No:55 2/15/1954, s.5
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Güzel Helena"" **Yeditepe** No:54 2/01/1954, s.5-7
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Harput'ta Bir Amerikalı"" **Yeditepe** No:96 12/01/1955, s.5
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Keçiler Adası"" **Yeditepe** No:75 12/15/1954, s.5
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Lady Frederick"" **Yeditepe** No:59 4/15/1954, s.5
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Mevsim Sonu"" **Yeditepe** No:87 7/01/1955, s.5
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Ruhlar Gelirse"" **Yeditepe** No:98 1/01/1956, s.5
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Sahne Dışındaki Oyun"" **Yeditepe** No:38 6/01/1953, s.5

- "Anayasaların Muhtevası ve Alan Genişliği" **Türk Hukuk Ansiklopedisi** (Ankara: Balkanoğlu Matbaacılık 1962) Cilt: I s. 1000-1004
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Sevmek"" **Yeditepe** No:153 4/15/1958, s.5-7
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Şemsiyeli Adam"" **Yeditepe** No:49 11/15/1953, s.7
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Tanrıdağı Ziyafeti"" **Yeditepe** No:73 11/15/1954, s.5-7
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Tanrılar ve İnsanlar" (Gılgamesh)" **Yeditepe** No:76 1/01/1955, s.5
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Taşkiran Jübilesi"" **Yeditepe** No:14 6/01/1952, s.5
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Yanlış Yanlış Üzerine"" **Yeditepe** No:30 2/01/1953, s.5-7
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Yaslı Aile" "Onikinci Gece"" **Yeditepe** No:78 1/30/1955, s.5
- "Ankara'da Sahne Hareketleri Küçük Tiyatro'da "Akif Bey"" **Yeditepe** No:95 11/15/1955, s.5
- "Ankara'da Sahne Hareketleri" **Yeditepe** No:26 12/01/1952, s.5-7
- "Ankara'da Sahne Hareketleri" **Yeditepe** No:61 5/15/1954, s.7
- "Ankara'da Sahne Hareketleri" **Yeditepe** No:80 3/01/1955, s.4
- "Ankara'da Sahne Hareketleri" **Yeditepe** No:149 2/15/1958, s.5
- "Ankara'da Sahne Hareketleri" **Yeditepe** No:155 5/15/1958, s.5-7

- "Ankara'da Sahne hareketleri: "Maria Stuart"" **Yeditepe**
No:53 1/15/1954, s.5
- "Ankara'da Sanat Hareketleri "Branda Bezi"" **Yeditepe**
No:11 4/01/1952, s.5
- "Ankara'da Sanat Hareketleri "Köşe Başı"" **Yeditepe**
No:12 5/01/1952, s.5
- "Ankara'da Sanat Hareketleri "Ölü Kraliçe"" **Yeditepe**
No:31 2/15/1953, s.5-6
- "Ankara'da Sanat Hareketleri "Yarasa"" **Yeditepe**
No:15 6/15/1952, s.5
- "Ankara'da Sanat Hareketleri" **Yeditepe** No:10
3/01/1952, s.5
- "Ankara'da Sanat Hareketleri" **Yeditepe** No:24
11/01/1952, s.5
- "Ankara'da Sanat Hareketleri" **Yeditepe** No:25
11/15/1952, s.5
- "Ankara'da Sanat Hareketleri" **Yeditepe** No:34
4/01/1953, s.7
- "Ankara'da Sanat Hareketleri" **Yeditepe** No:35
4/15/1953, s.5
- "Anlamak" **Anadolu** No:7451 3/07/1938, s.2
- "Anlaşılmayan Bir Deneyim" **Cumhuriyet** No:18837
1/08/1977, s.2
- "AP Çıkmazındaki Türkiye: Plan Konuşmasında
Beliren Çıkmaz" **Cumhuriyet** No:15460 8/14/1967, s.2

- "AP Grupları ve Başkanı" **Cumhuriyet** No:14991 4/27/1966, s.2
- "AP Kongresinde Bazı Yanlış Görüşler" **Cumhuriyet** No:13779 12/12/1962, s.2
- "AP Liderinin Anlaşmazlıkları ve Bir Sorusu" **Cumhuriyet** No:15093 8/07/1966, s.2
- "AP'den Kalan" **Cumhuriyet** No:19085 9/13/1977, s.2
- "AP'nin Karşı İhtilal Seçimi" **Cumhuriyet** No:16235 10/07/1969, s.2
- "AP'ye Tarihin Kurduğu Tuzak" **Forum** No:195 5/15/1962, s.10-12
- "Arayışlar" **Cumhuriyet** No:18450 12/10/1975, s.2
- "Arenaya Çıkamayacak Başkanlar" **Cumhuriyet** No:24699 5/22/1993, s.2
- "Arı Bir Dil ve Bir Dil Akademisinin Vazgeçilmez Koşulu Üzerine" **Türk Dili** No:196 1/01/1968, s.534
- "Arkadaş "Namık"a" **Anadolu** No:7853 6/08/1939, s.2
- "Arkasında Halk Olmama" **Cumhuriyet** No:23478 1/01/1990, s.2
- "Arkasında Halk Olmayınca" **Cumhuriyet** No:23552 1/15/1991, s.17
- "Artık Nasıl Birleşecekler?" **Anadolu** No:7446 3/02/1938, s.2
- "Artık Sorumluluk BM'de" **Cumhuriyet** No:17982 8/22/1974, s.2

- "Asker Gönderme O Kadar Kolay Mı?" **Cumhuriyet** No:23722 9/07/1990, s.17
- "Atatürk Demokrasisi" Cilt:İlgaz No:19 11/01/1979, s.6-8
- "Atatürk Deneyimi" **Türk Dili** No:302 11/01/1976, s.566-573
- "Atatürk Deneyimi" **Türk Dili** No:339 12/01/1979, s.321-329
- "Atatürk Devrimciliğinin Dinamiğinde Red-Kabul İkilemesi" **Türk Dili** No:282 3/01/1975, s.165-173
- "Atatürk Devrimi" **Türk Dili** No:170 11/01/1965, s.90-94
- "Atatürk Devrimleri: Sosyal Düzenleme" **Kemalizim** No:63 10/01/1967, s.19
- "Atatürk Düşünü"nün Felsefe ve Toplumsal Özü Üzerine" **Türk Dili** No:278 11/01/1974, s.848-859
- "Atatürk Düşününün Özündeki Temel Öğeler" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXXVI No:1-4 1/01/1981, s.263-270
- "Atatürk Laikliğinin Gerçek Amacı ve Anlamı" **Türk Dili** No:158 11/01/1964, s.67-78
- "Atatürk Olayında" Gerçeğin Yüzü" **Cumhuriyet** No:16629 11/10/1970, s.2
- "Atatürk'de Çağdaş Bir Demokrasinin Boyutları" **Türk Dili** No:290 11/01/1975, s.621-629
- "Atatürk'te Çağdaşlaşma Kalkınmacılığın Yöntemi: Devletçi Sosyalci Bir Oluşma" **A.Ü. S.B.F. B.Y.Y.O. YILLIK-1981** No:6 1/01/1981, s.41-59

- "AP Kongresinde Resmî Vaka

- "Atatürk'te Çok Parti Sistemi" **Cumhuriyet** No:14003 7/29/1963, s.2
- "Atatürk'te Halkçılığa Bir Bakış" **A.Ü. S.B.F. B.Y.Y.O. YILLIK-1981** No:6 1/01/1981, s.61-69
- "Atatürk'te Temel Dayanak ve Fikir" **Yeditepe** No:91 11/01/1963, s.4
- "Atatürk'ten Gelenler" **Yeditepe** No:54 1/01/1962, s.3-14
- "Atatürk'ü Yeniden Değerlendirme" **Cumhuriyet** No:15190 11/12/1966, s.2
- "Atatürkçü Demokrasi-Bilim Politikası" **A.Ü. S.B.F.D. Doç. Dr. CEM SAR'A ARMAĞAN** Cilt:XXVII No:3 9/01/1972, s.457-464
- "Atatürkçülükte Devlet - Sosyal İçerik" **Cumhuriyet** No:18048 10/29/1974, s.2
- "Atatürkçülükte Devlet - Sosyal İçerik" **Cumhuriyet** No:18049 10/30/1974, s.2
- "Atatürkçülükte Devlet - Sosyal İçerik" **Cumhuriyet** No:18050 10/31/1974, s.2
- "Atatürkçülükte Devlet - Sosyal İçerik" **Cumhuriyet** No:18051 11/01/1974, s.2
- "Atatürkçülükte Devlet - Sosyal İçerik" **Cumhuriyet** No:18052 11/02/1974, s.2
- "Atatürkçülükte Devlet - Sosyal İçerik" **Cumhuriyet** No:18053 11/03/1974, s.2
- "Atatürksüz Bir Türkiye" **Türk Dili** No:230 11/01/1970, s.119-123

- "Atatürksüz Dünya" **Anadolu** No:7687 11/19/1938, s.2
- "Ateştir, Yakar!" **Cumhuriyet** No:19826 10/06/1979, s.2
- "Atmosfer" **Anadolu** No:7412 1/19/1938, s.2
- "Avara Mu..." **Forum** No:28 5/15/1955, s.21-22
- "Avrupa İle Bütünleşme" **Cumhuriyet** No:21843 6/16/1985, s.2
- "Avrupa ile Diyalog" **Cumhuriyet** No:20377 4/27/1981, s.2
- "Avrupa'nın Kendini Buluşuna Doğru" **Anadolu** No:8167 5/06/1940, s.2
- "Avrupalı Vicdan" **Anadolu** No:8063 1/15/1940, s.2
- "Avrupaperestlik" **Anadolu** No:7556 7/01/1938, s.2
- "Ay Gözetleme Komitesi" **Milliyet Sanat** No:204 11/01/1987, s.51
- "Ayakta Durma"nın Gizi" **Cumhuriyet** No:23988 6/03/1991, s.2
- "Aydın Liberal" Üzerine" **Cumhuriyet** No:14671 6/06/1965, s.2
- "Aydınların Önderliği Çağı" **Dost** No:10 1/01/1962, s.1-2
- "Aynı Batış Çizgisi" **Cumhuriyet** No:15990 2/01/1969, s.2
- "Az Gelişmiş Türkiye'deki Durum" **Cumhuriyet** No:15478 9/01/1967, s.2
- "Az Gelişmiş Ulusların Siyasal ve İdeolojik Eğilimleri" (Yazan Prof. J. D. B. Miller Çev: Prof. Bahri Savcı) **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXV No:2 6/01/1970, s.143-154

- "Aziz Nesin Değil Düşün Tehlikede" **Cumhuriyet** No: 1/03/1994, s.2
- "Bakalım Ulus Hazır Mı?" **Cumhuriyet** No:20148 8/28/1980, s.2
- "Bakan'a Anayasa Dersi..." **Cumhuriyet** No:24072 8/29/1991, s.2
- "Bankalar!" **Cumhuriyet** No:18057 11/07/1974, s.2
- "Basın Toplantısında Beliren Çıkamaz" **Cumhuriyet** No:15462 8/16/1967, s.2
- "Baskı Grupları - Fikir Yuvaları" **Cumhuriyet** No:15323 3/30/1967, s.2
- "Başbakanın Amacı ve Gücünün Sınırı" **Cumhuriyet** No:15408 6/23/1967, s.2
- "Başbakanın İstedığı" **Cumhuriyet** No:18877 2/17/1977, s.2
- "Başbakanlık - Gelişimler - Çelişimler" **Cumhuriyet** No:18073 11/23/1974, s.2
- "Başka Türüsü Olmaz" **Cumhuriyet** No:21088 5/13/1983, s.2
- "Başkan Politikası - İktidar Politikası" **Cumhuriyet** No:15303 3/07/1967, s.2
- "Başkanlara Güvensizlik" Cilt:Somut No:72 2/28/1986, s.1,7
- "Başkanlı Hükümete Bakın" **Cumhuriyet** No:23768 10/23/1990, s.2

- "Batılı Demokrasi Bize Göre Değil"miş" Cilt:Somut No:76 3/28/1986, s.1,10
- "Batılı Demokrasinin Bazı Temel Kavramları Üzerine" **Forum** No:47 3/01/1956, s.10
- "Batılı İlkeler Altında Demokrasileşme" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XXIX No:1-2 3/01/1974, s.1-18
- "Batının Oyunu" **Cumhuriyet** No:19255 3/07/1978, s.2
- "Bayar'ın Senatörlüğü" **Cumhuriyet** No:17870 5/02/1974, s.2
- "Bayarcılık Hafifliği - Suç Ortaklığı" **Cumhuriyet** No:24805 9/25/1993, s.2
- "Bayarizm ve Ulusçu Sağcı Koalisyon" **Vatan** No:10155 6/12/1974, s.3
- "Bazı Özerk Kurumlar Üzerine: ODTÜ Bunahımı" **Cumhuriyet** No:16358 2/09/1970, s.2
- "Bazı Özerk Kurumlar Üzerine: TRT Bunalımı" **Cumhuriyet** No:16359 2/10/1970, s.2
- "Bedri Rahmi Eyüboğlu ile Bir Konuşma" **Mülkiye** No:2 3/01/1952, s.8
- "Beyhude Bir Hükümet" **Cumhuriyet** No:19054 8/13/1977, s.2
- "Beyhude Referandum" **Cumhuriyet** No:22617 8/14/1987, s.2
- "Beynelmillel Kundakçılık" **Anadolu** No:8031 12/14/1939, s.2

- "Bezgin Ruhlar ve Otoriteryanizm Hasreti" **Forum**
No:198 7/01/1962, s.8-9
- "Bıktım "İnsan Hakları"ndan" **Cumhuriyet** No:24897
1/04/1994, s.2
- "Biçim Demokrasısından İçerik Demokrasisine" **Dost**
No:11 2/01/1962, s.1
- "Bilgi-Davranış İlişkileri" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXI No:1
3/01/1966, s.125-141
- "Bilim ve Bilginleri Soyutlaştırma" **Cumhuriyet**
No:15599 12/31/1967, s.2
- "Bilim ve Sanat Hürriyetlerinin Özelliği ve Şartları"
Yeditepe No:23 10/15/1952, s.1-3
- "Bilim ve Sanatın Kesiştiği Yer" **Türk Dili** No:289
10/01/1975, s.543-548
- "Bilimsel-Teknolojik Devrim Çağında Atatürk
Demokrasisi" **Türk Dili** No:242 11/01/1971,
s.100-105
- "Bilinçlenme Başlayacak" **Cumhuriyet** No:14834
11/16/1965, s.2
- "1966 Kısmi Senato Seçimleri Tahlili" **A.Ü. S.B.F.D.**
Cilt:XXI No:3 9/01/1966, s.161-169
- "1961 Anayasasının Müdür Prensiplerine ve
Müesseselerine Mukayeseli Kısa Bir Bakış- I" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XIX No:3-4 9/01/1964, s. 11-36
- "1963'de Cumhuriyetimiz" **Cumhuriyet** No:14096
10/30/1963, s.2

- "1963'de Atatürk İnkırlar-Düzenleme" **Cumhuriyet** No:14111 11/14/1963, s.2
- "1981Umutlar, Karmaşalar ve Gene Umutlar Yılı" **Varlık Yıllığı** (İstanbul:Varlık Yayınları, 1982) s.7-20
- "1982'nin Getirdikleri" **PROF. DR. FADIL HAKKI SUR'UN ANISINA A R M A Ğ A N** (Ankara: A.Ü.S.B.F.Y. No:522, 1983) s.533-550
- "1982'nin Getirdikleri" **Varlık Yıllığı** (İstanbul:Varlık Yayınları, 1983) s.7-44
- "Bir "Evet ve Bir "Hayır"" **Cumhuriyet** No:19927 1/18/1980, s.2
- "Bir "Eylül Kardeleni"nin "Acı"dan "Umut"a Açılışı" **Milliyet Sanat** No:260 3/15/1991, s.45
- "Bir "Hukuk-u Hükümrani-i Padişahi" **Cumhuriyet** No:23400 10/15/1989, s.15
- "Bir "Kıdem"liden "Yeni" Öyküler" **Milliyet Sanat** No:219 7/01/1989, s.52
- "Bir Adam Yaratmak" Dolayısıyla" **Anadolu** No:7504 5/13/1938, s.3
- "Bir Adam Yaratmak" Dolayısıyla" **Anadolu** No:7505 5/14/1938, s.2
- "Bir Başka Diyalog" **Cumhuriyet** No:19763 8/02/1979, s.2
- "Bir Çağcıl Demokrasiyi Arayış" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXIX No:3-4 9/01/1974, s. 53-64
- "Bir Değişici Toplumda Öğretmen Anlayışı" **Ulus** No:15933 1/22/1968, s.2

- "Bir Demokrasi Savaşının Masraflarını Kontrol" **Ulus** No:13874 4/07/1964, s.2
- "Bir Demokratik Sosyalist Eğilimli Kuruluşun Dayanakları ve Yararları" **Forum** No:193 4/15/1962, s.10-11
- "Bir Denklemin Çözümü" **Cumhuriyet** No:22215 6/30/1986, s.2
- "Bir Destan ve Sonu" **Anadolu** No:8119 3/16/1940, s.2
- "Bir Dilek" **Anadolu** No:7819 4/29/1939, s.2
- "Bir Dünya Şuuru ve Saygısı" **Anadolu** No:7683 11/15/1938, s.2
- "Bir Fiske" **Cumhuriyet** No:23839 1/02/1991, s.2
- "Bir Forumcunun Cevabı" **Forum** No:19 1/01/1955, s.16
- "Bir Görev" **Cumhuriyet** No:14711 7/16/1965, s.2
- "Bir Hanedanlık Karizmasının Çöküşü" **Cumhuriyet** No:23993 6/08/1991, s.17
- "Bir Hassasiyetin Manası" **Anadolu** No:7551 6/25/1938, s.2
- "Bir İntikam Seçimi İhtimali Karşısında" **Cumhuriyet** No:14705 7/10/1965, s.2
- "Bir İrdeleme, Bir Öneri" **Cumhuriyet** No:18112 1/04/1975, s.2
- "Bir İstanbul Güzellemesi" **Milliyet Sanat** No:269 8/01/1991, s.54

- "Bir Kez Demirel Gitmelidir" **Cumhuriyet** No:16385 3/11/1970, s.2
- "Bir Koalisyon İlkeleri" **Cumhuriyet** No:17767 1/19/1974, s.2
- "Bir Konferans Dolayısıyla" **Anadolu** No:7477 4/07/1938, s.2
- "Bir Küçüğe Mektup -Acı Bir Fantazi-" **Anadolu** No:7867 6/24/1939, s.2
- "Bir Müflisin Düşü" **Cumhuriyet** No:23980 5/26/1991, s.17
- "Bir Nota Meselesi" **Anadolu** No:7864 6/21/1939, s.2
- "Bir Ortamın Demokrasisi: Batı Süreci ve Doğu Demokrasisi" **Cumhuriyet** No:16602 10/14/1970, s.2
- "Bir Ortamın Demokrasisi: Genel Olarak Demokrasiye Bakış" **Cumhuriyet** No:16601 10/13/1970, s.2
- "Bir Ortamın Demokrasisi: Türkiye'de Durum" **Cumhuriyet** No:16603 10/15/1970, s.2
- "Bir Otoriter İdeoloji Denemesi Üzerine Mütalaalar" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XVIII No:3-4 9/01/1963, s. 71-103
- "Bir Padişahlık Aranıyor!" **Cumhuriyet** No:20034 5/05/1980, s.2
- "Bir Sevgi Bildirimcisinin Ölümü (Ulvi Uraz)" **Türk Dili** No:275 8/01/1974, s.695-696
- "Bir Siyasi Eğitimin Unsurları, Prensipleri veya İstikametleri" **Eğitim Hareketleri** No:103-4 1/01/1963, s.1-6

- "Bir Siyasi Eğitimin Unsurları, Prensipleri" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XVIII No:3-4 9/01/1963, s. 61-69
- "Bir Siyasi Olgunun Romanı" **Milliyet Sanat** No:249 10/01/1990, s.52-53
- "Bir Şahaser" **Anadolu** No:8099 2/25/1940, s.2
- "Bir Şairin Hikayeleri" **Anadolu** No:7406 1/12/1938, s.2
- "Bir Teze Dikkat" **Cumhuriyet** No:22092 2/25/1986, s.2
- "Bir Ülkücü Aydını Kaybettik" **Kim** No:466 7/07/1967, s.4
- "Bir Vazifenin Karakteri" **Anadolu** No:8106 3/03/1940, s.3
- "Bir Yasanın "Demokrasi Açısı"ndan Anatomisine Bir Bakış" **Mülkiyeliler Birliği Dergisi** Cilt:X Cilt:79 8/01/1985, s.4-10
- "Bir Yeni" Misak-ı Milli" Arama" **Cumhuriyet** No: 3/01/1995, s.2
- "Bir Ziyafetten Sonra" **Anadolu** No:7480 4/10/1938, s.2
- "Biraz Geçikmiş Konular..." **Cumhuriyet** No:24304 4/19/1992, s.2
- "Bitmeyecek Af Meselesi" **Cumhuriyet** No:15081 7/26/1966, s.2
- "Boşluklar"lı Cumhuriyet" **Cumhuriyet** No:23953 4/29/1991, s.2
- "Boşuna Tartışma: Parlamenterliğin Sona Ermesi" **Cumhuriyet** No:24835 10/05/1993, s.2

- "Boynu Bükükler" Değil!" **Cumhuriyet** No:18421 11/11/1975, s.2
- "Boyutlarıyla - Sınırsızlığıyla" **Cumhuriyet** No: 10/20/1994, s.2
- "Bozukluk da Umut da Partiler de" **Forum** No:192 4/01/1962, s.13-14
- "Böyle Adamlar Lazım" **Anadolu** No:7625 9/08/1938, s.2
- "Böyle, Böyle Hanisliğe Düşülür" **Cumhuriyet** No:16742 3/08/1971, s.2
- "Bu Anayasanın Hükümeti" **Cumhuriyet** No:19023 7/13/1977, s.2
- "Bu Anayasayı Kavramak Gerek" **Cumhuriyet** No:13850 2/21/1963, s.2
- "Bu Direnmeyi Aşmalıyız" **Türk Dili** No:208 1/01/1969, s.571
- "Bu Düzen Savunulmaz" **Cumhuriyet** No:15791 7/15/1968, s.2
- "Bu İş, Seçimde Biter" **Cumhuriyet** No:19960 2/20/1980, s.2
- "Bu İşin Üstesinden Gelinir" **Cumhuriyet** No:18513 2/14/1976, s.2
- "Bu Pazartesi" **Cumhuriyet** No:18061 11/11/1974, s.2
- "Bu Sonuçla, Bu Mantıkla Hükümet Olur Mu?" **Cumhuriyet** No:16392 3/18/1970, s.2
- "Bu Tasarı Formüle Edilemez" **Cumhuriyet** No:15337 4/13/1967, s.2

- "Bu Zat İle Demokrasi Güç" **Cumhuriyet** No:20135 8/15/1980, s.2
- "Bugünden Yarına Umutlarla Öyküler" **Milliyet Sanat** No:263 5/01/1991, s.46
- "Buhran İstidadları ve Önleme Yolları" **Forum** No:34 9/01/1955, s."
- "Buhransız Bir Kabine Buhranı" **Anadolu** No:8126 3/23/1940, s.3
- "Bunlarla Demokrasi Olmaz..." **Cumhuriyet** No:23900 3/05/1991, s.2
- "Burjuva Ötesinde Sola Açılış" **Cumhuriyet** No:15190 11/08/1966, s.2
- "Bütçe Muhalefetinden Çıkan Sonuçlar" **Cumhuriyet** No:17902 6/03/1974, s.2
- "Büyük Düşünmek" **Cumhuriyet** No:24522 10/27/1992, s.2
- "C.H.P.'nin Trakya ve Ege Gezisi" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XV No:1 3/01/1960, s.317- 333
- "C.H.P. İçinde Kıpırdamalar" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XV No:1 3/01/1960, s.347-370
- "Can Sıkıntısı" **Anadolu** No:7597 8/18/1938, s.2
- "Cebhelerin Psikolojisi" **Anadolu** No:8044 12/27/1939, s.2
- "CHP Elbette Sosyalist Değildir" **Cumhuriyet** No:15063 7/08/1966, s.2
- "CHP İçin Vazife Sorumluluğu Nerededir?" **Cumhuriyet** No:13799 1/01/1963, s.2

- "CHP Kurultayı Nedeniyle Halkçılık" **Cumhuriyet** No:18095 12/15/1974, s.4
- "CHP Kurultayı Nedeniyle Halkçılık" **Cumhuriyet** No:18096 12/16/1974, s.4
- "CHP Kurultayı Nedeniyle Halkçılık" **Cumhuriyet** No:18097 12/17/1974, s.4
- "CHP Kurultayı Nedeniyle Halkçılık" **Cumhuriyet** No:18098 12/18/1974, s.4
- "CHP Kurultayı Nedeniyle Halkçılık" **Cumhuriyet** No:18098 12/19/1974, s.4
- "CHP Kurultayı Nedeniyle Halkçılık" **Cumhuriyet** No:18100 12/20/1974, s.4
- "CHP'den Korkanlar" **Cumhuriyet** No:18602 5/13/1976, s.2
- "CHP'nin Çıkmazı" **Cumhuriyet** No:19529 12/11/1978, s.2
- "CHP'siz Koalisyon" **Cumhuriyet** No:17704 11/14/1973, s.2
- "Cici Demokrasi Elbet Tartışılacaktır" **Devrim** No:79 4/27/1971, s.1.7
- "Cumhurbaşkanı Seçiminin Kalbi" **Cumhuriyet** No:23414 10/29/1989, s.2
- "Cumhurbaşkanının Yeri, Kararname İmzalama Sorunu" **Günümüzde Yargı** No:2 6/01/1976, s.17-19
- "Cumhurbaşkanlığı Vekilliği" **Cumhuriyet** No:20119 7/28/1980, s.2

- "Cumhurbaşkanlığına Oynuyor" **Cumhuriyet** No:20058 5/28/1980, s.2
- "Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanı Seçimleri Üzerinde Anlaşmazlıklar" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XVII No:3-4 9/01/1962, s.135-174
- "Cumhuriyet ve Demokrasi" **Cumhuriyet** No:24542 11/16/1992, s.2
- "Cumhuriyet'in Emrinde" **Anadolu** No:7985 10/29/1939, s.2
- "Cumhuriyet'in Tehlikede Kuruluşu: Laiklik" **YÜZÜNCÜ YIL ARMAĞANI** (Ankara: A.Ü.S.B.F.Y. No:15, 1959) s.191-212
- "Cumhuriyeti Yeniden Değerlendirme Sorunu" **Cumhuriyet** No:15156.10/09/1966, s.2
- "Çağdaş Olgu ve Tersine Gidişimiz" **Emek** No:248 8/15/1975, s.4
- "Çağdaş Parlamenterizm Ortamı" No:27 Mayıs Atatürkçülerindir No:31 9/01/1967, s.6-11
- "Çağdaşlaşmada Mustafa Kemal Çizgisi" **Türk Dili** No:194 11/01/1967, s.100
- "Çıkan Ders: Ulusal Savunma Zorunlu" **Cumhuriyet** No:15402 6/17/1967, s.2
- "Çıkar Yol Demokrasi İçindedir" **Forum** No:199 7/15/1962, s.10-11
- "Çile Üzerine" **Türk Dili** No:245 2/01/1972, s.312-317

- "Çirkin Siyasetçi - İrtica İlişkileri" **Cumhuriyet** No:15657
2/29/1968, s.2
- "Çocuk Ve Allah" **Aramak** No:15 8/01/1940, s.11
- "Çöl Faresi" **Dost** No:10 7/01/1958, s.27
- "Çözüm Yolları Aranırken" **Cumhuriyet** No:16479
6/13/1970, s.2
- "Çözümün Temel İlkeleri" **Cumhuriyet** No:18532
3/04/1976, s.2
- "Çürütülen Parlamenterizm" **Cumhuriyet** No:18720
9/08/1976, s.2
- "Danışma Meclisi Göreve Başlarken" **Cumhuriyet**
No:20550 10/22/1981, s.2
- "Demirel İle Gelen" **Cumhuriyet** No:19511 11/23/1978, s.2
- "Demirel'in "Law and Order"ı Yasa ve Düzen"
Cumhuriyet No:16724 2/18/1971, s.2
- "Demirel'in Asıl Muhalifi" **Cumhuriyet** No:16612
10/24/1970, s.2
- "Demokrasi Güçlüklerinin Kaynakları" **Cumhuriyet**
No:13771 12/04/1962, s.2
- "Demokrasi Sürecimizde Birkaç Sorun" **Cumhuriyet**
No:24365 6/12/1992, s.2
- "Demokrasi, Demokrasiye Karşı" **Cumhuriyet** No:21380
3/05/1984, s.2
- "Demokrasi-Düşün-Toplum İlişkileri" **Türk Dili** No:276
9/01/1974, s.697-703

- "Demokraside Çağcıl Çizgi" **Emek** No:256 12/15/1975, s.4,15
- "Demokraside, Amerikan-Türk Çıkarları ve Çıkmazları" **Cumhuriyet** No:14517 12/29/1964, s.2
- "Demokrasiden Sapmalar Üzerine" **Cumhuriyet** No:13923 5/10/1963, s.2
- "Demokrasiden Soyunmak " **Cumhuriyet** No:17654 9/25/1973, s.2
- "Demokrasilerimizi Durduran Sebebler" **Cumhuriyet** No:13745 11/18/1962, s.2
- "Demokrasimizi Yaratma Problemimiz: Çağdaş Parlamenterizm Ortamı" **Cumhuriyet** No:15477 8/31/1967, s.2
- "Demokrasimizin Başarı ve Yenilgi İhtimalleri" **Dost** No:3 6/01/1961, s.1-10
- "Demokrasinin Demogojisi" **Cumhuriyet** No: 12/08/1994, s.2
- "Demokrasiye Veda Çizgisi" **Cumhuriyet** No:15268 1/31/1967, s.2
- "Demokrasiyi Korumalıyız" **Cumhuriyet** No:15036 6/11/1966, s.2
- "Demokratik Bir Düzendeki Meclisin Gerçek Yeri" **Forum** No:45 2/01/1956, s.9
- "Demokratik Prensiblerle Yeni Bir Anaya Düzeni" **Bayram Gazetesi** 5/27/1961, s.3

- "Demokratik Siyasi Mekanizmanın Zaruriliği ve Değeri
Üzerine Bir Tahlil-1 **Forum** No:186 1/01/1962, s.7-9
- "Demokratik Siyasi Mekanizmanın Zaruriliği ve Değeri
Üzerine Bir Tahlil-2 **Forum** No:187 1/15/1962, s.5-7
- "Demokratik Yapı Sorunumuz" **Cumhuriyet** No:17812
3/05/1974, s.2
- "Demokratikleşme Hangi "Fasl-ı Bahar"a" **Cumhuriyet**
No:24797 8/28/1993, s.2
- "Devlet Anlayışında İhtilal: Meseleye Genel Bakış"
Cumhuriyet No:15971 1/31/1969, s.2
- "Devlet Anlayışında İhtilal: Somut Yanlışlar"
Cumhuriyet No:15972 1/14/1969, s.2
- "Devlet Başkanı Formülü" **Cumhuriyet** No:17728
12/08/1973, s.2
- "Devlet Başkanı-Meclis Çatışması" Üzerine" **A.Ü.
S.B.F.D.** Cilt:XX No:3 9/01/1965, s.141-152
- "Devlet Başkanlığının Yeni Safhası" **Cumhuriyet**
No:14912 2/04/1966, s.2
- "Devlet Başkanlığının Yeri" **Cumhuriyet** No: 4/13/1994,
s.2
- "Devlet Olmak"" **Cumhuriyet** No:20108 7/17/1980, s.2
- "Devlet Tiyatrosunda" **Yeditepe** No:36 5/01/1953, s.8
- "Devlet Tiyatrosundaki Oyunlar" **Dost** No:73 11/01/1970,
s.20

- "Demokraside, Amerikanın Rolü" **Cumhuriyet** No:14517 12/29/1964, s.2
- "Çıkmazları" **Cumhuriyet** No:14517 12/29/1964, s.2
- "Demokrasiden Sanmalar Üzerine" **Cumhuriyet** No:19000
- "Devleti, Devlet Yapan..." **Cumhuriyet** No:19903 12/25/1979, s.2
- "Devletin Değil, Rejimin Şekli Değişiyor" **Cumhuriyet** No:15345 4/21/1967, s.2
- "Devletin Esas Teşkilat Rejiminin Kaynağı (Teşkilat-ı Esasiye Kanunu) **İdare Dergisi** No:222 5/01/1953, s.30-68
- "Devletlerin İradesi" **Anadolu** No:8132 3/29/1940, s.2
- "Devrim Doğrultusunun Prensipleri" **Cumhuriyet** No:16750 3/16/1971, s.2
- "Devrimci Cebheden Bakanlığa Bir Öneri" **Cumhuriyet** No:15295 2/27/1967, s.2
- "Devrimciler De Yanılıyor" **Cumhuriyet** No:14248 4/01/1964, s.2
- "Devrimciler Dikkat" **Cumhuriyet** No:16462 5/27/1970, s.2
- "Devrimciliğe Saldırı" **Cumhuriyet** No:16148 7/12/1969, s.2
- "Diktatoryaya Dayanak" **Cumhuriyet** No:15283 2/15/1967, s.2
- "Dil, Deyiş, Anlayış Üzerine Bazı Düşünceler" **Forum** No:25 4/01/1955, s.18-19
- "Din Konusundaki Devlet İşlerinin Alanı" **Cumhuriyet** No:13939 5/26/1963, s.2
- "Dinci - Muhafazacı Kıpırdanışlar Üzerine" **Vatan** No:6702 11/09/1959, s.2

- "Diplomaside Müşterek Bir Avrupa" **Anadolu** No:8062 1/14/1940, s.2
- "Diyanet İşleri Teşkilatının Gelişmeleri" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXII No:3 9/01/1967, s. 85-102
- "Doğu Gerçeklerinden İçtenlikli Söylemler" **Milliyet Sanat** No:264 5/15/1991, s.44- 45
- "Dokunulmazlığın Kaldırılması Koşulları" **Cumhuriyet** No:15422 7/07/1967, s.2
- "Dokunulmazlık Konusunda Anayasa Mahkemesinin Yeri Ve Rolü" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXII No:2 3/01/1967, s. 73-81
- "Doruktan Önce" **Cumhuriyet** No:18580 4/21/1976, s.2
- "Düş'ten Uzak Gerçeğe Yakın Bir Kıbrıs Tezi" **Milliyet** No:9609 7/31/1974, s.2
- "Düşünen San'at" **Anadolu** No:7596 8/17/1938, s.2
- "Durum ve Zorlukları" **Cumhuriyet** No:17988 8/28/1974, s.2
- "Duvarların Ötesi" **Yeditepe** No:171 2/28/1958, s.5-6
- "Düşün Politikası Eksikliği" **Cumhuriyet** No:19466 10/06/1978, s.2
- "Düşün"den "Sanat"a Bir Uzanış" **Milliyet Sanat** No:271 9/01/1991, s.54
- "Edebiyatın İstikbalı" **Fikirler** No:212 2/15/1941, s.6
- "Education Relative Aux Droits de L'Homme Pour la Compr,hension la Coope,ration et l a P a i x

**Internationales" TURKISH YEARBOOK of HUMAN
RIGHTS No:2 1/01/1980, s.63-78**

- "Ekonomik Demokrasi"yi Geliştirme" **Emek** No:255
12/01/1975, s.4
- "Elbet İptal Edilecekti" **Milliyet** No:7080 8/10/1967, s.2
- "Elverişsiz Ön Durum" **Cumhuriyet** No:14569 12/21/1965,
s.2
- "Emek-Siyasi Parti Sorunu" **Emek** No:261 3/01/1976, s.4
- "Emniyet ve Hüsnüniyet Siyaseti" **Anadolu** No:7790
3/26/1939, s.2
- "En Asli Zevk" **Anadolu** No:7492 4/28/1938, s.2
- "En Kuvvetli Harb Edebiyatını Yaratanlar" **Anadolu**
No:7397 1/01/1938, s.2
- "Endistrüel Demokraside İşçinin Yeri" **Emek** No:252
10/15/1975, s.6,15
- "ENOSİS'ten Dengeye Doğru" **Cumhuriyet** No:17996
9/05/1974, s.2
- "Eski Bir Eserin Yeniden Yazılışı" **Anadolu** No:7407
1/13/1938, s.2
- "Eski DP'lilerin Yeri Ağırlığı" **Cumhuriyet** No:18131
1/23/1975, s.2
- "Eskil (Arkaik) Siyasal İktidarcılık "Çalışan Sınıflar"ı
Bölmesi-1: Eskil Siyasal İktidarcılığın Kökeni-1 **Emek**
No:258 1/15/1976, s.4

- "Eskil (Arkaik) Siyasal İktidarcılık "Çalışan Sınıflar"ı Bölmesi-2: Çalışan Sınıfları Bölme Çabası" **Emek** No:259 2/01/1976, s.4
- "Eskil İktidarın Saldırısı" **Cumhuriyet** No:18475 1/07/1976, s.2
- "Eskil ve Ulusculuk" **Cumhuriyet** No:18704 8/23/1976, s.2
- "Eskiye Diploması" **Anadolu** No:8109 3/06/1940, s.3
- "Esmer ve Karal'ın Ardından" **Cumhuriyet** No:20842 1/22/1982, s.2
- "Evet Biz Bir Demokrasiyiz" **Cumhuriyet** No:20180 9/29/1980, s.2
- "Evrenin "Merceği" İnsan Üzerine A.Ü. S.B.F.D. Prof. Dr. MUAMMER AKSOY'A ARMAĞAN Cilt:XLVI No:1-2 1/01/1991, s.1-19
- "Evrensel Kültüre Dayanma, Onu Yaratma Koşulları" **Türk Dili** No:272 5/01/1974, s.616-620
- "Ezbere Biliyormuş!" **Cumhuriyet** No:19324 5/15/1978, s.2
- "Faal Politika'nın Unsurları ve Bunu tahlilde Yetkili Organ" **Vatan** No:6044 2/07/1958, s.2
- "Felsefesiz Felsefe" **Anadolu** No:7783 3/18/1939, s.2
- "Fesih Hakkında Başka Bir Bakış" **Cumhuriyet** No:18087 12/07/1974, s.2
- "Fırsat Verilmemeli" **Cumhuriyet** No:17890 5/22/1974, s.2
- "Fikir Avrupası, Aksiyon Avrupası" **Anadolu** No:8064 1/16/1940, s.2

- "Fikir Müsamahası, Nizam Otoritesi" **Anadolu** No:7672 11/04/1938, s.2
- "Fikirilere mi, Şahıslara mı Oy Vermeli" **Mülkiye** No:4-5-6 7/01/1952, s.6-7
- "Fildişi Kule" Meselesi" **Anadolu** No:7559 7/06/1938, s.2
- "Fildişi Kule, Tek Tıp Sanat ve Düşünceye Dair" **Yeditepe** No:42 8/01/1953, s.1-7
- "Filimciliğimizin Yolu" **Anadolu** No:8093 2/19/1940, s.2
- "Finans Dünyamızın Düşü" **Cumhuriyet** No:22139 4/13/1986, s.2
- "Fizik Bünyenin Zaferi" **Anadolu** No:8074 1/29/1940, s.3
- "Folklor ve Edebiyat" **Aramak** No:9 12/01/1939, s.15
- "Gazi ve Ötekiler" **Cumhuriyet** No:23683 7/30/1990, s.2
- "Geç Kalmış Bir İstifa" **Cumhuriyet** No:23759 10/14/1990, s.18
- "Geleceği Avrupası" **Anadolu** No:7912 8/16/1939, s.2
- "Geleceği Belirleyen Sorunlar" **Emek** No:250 9/15/1975, s.6
- "Gelecek Günler Tehlikeli Mi?" **Cumhuriyet** No:15623 1/26/1968, s.2
- "Gelişme Dramı İçinde Evrensel Kültürün Durumu" **A.Ü. S.B.F. B.Y.Y.O. YILLIK- 1973** No:1 12/01/1973, s.1-14
- "Gemi Azıya Almış" **Cumhuriyet** No:19709 6/09/1979, s.2

- "Gemiye Doğrultmak" **Cumhuriyet** No:24098 9/24/1991, s.16
- "Genç Siyasetçinin Bilgi Kültürü" **Cumhuriyet** No:14657 5/23/1965, s.2
- "Gençliğin Siyasal Hayata Hazırlanması" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XX No:2 6/01/1965, s.829-853
- "Gençliğin Siyasi Hayata Hazırlanması" **Cumhuriyet** No:14656 5/22/1965, s.2
- "Gençlik Hareketleri" **Cumhuriyet** No:16679 1/01/1971, s.2
- "Genç Avrupa'nın Geleceğine Dair!" **Anadolu** No:7921 8/25/1939, s.2
- "Genel Görüşme Sınırlanmamalıdır" **Cumhuriyet** No:14881 1/02/1966, s.2
- "Gensoru ve Asıl Amacı" **Cumhuriyet** No:17911 6/12/1974, s.2
- "Gerçek Değerlendirmelere Doğru" **Türk Dili** No:328 1/01/1979, s.1-7
- "Gerçekçi, Çağdaş, Cesur Olma Dönemi" **Cumhuriyet** No:20215 11/06/1980, s.2
- "Gerçeklerimize Aykırılıklar" **Cumhuriyet** No:13869 3/14/1963, s.2
- "Gereksinme Var" **Cumhuriyet** No:19545 12/27/1978, s.2
- "Gerici Siyasetçiliğe Rağmen" **Cumhuriyet** No:15745 5/30/1968, s.2

- "Giden Meclisten Gelecek Meclislere" **Cumhuriyet** No:14718 7/23/1965, s.2
- "Gidiş Kötü" **Cumhuriyet** No:18496 1/28/1976, s.2
- "Gizem'in -Burukluğun- Umudun Çelişkilerinden Öyküler" **Milliyet Sanat** No:268 7/15/1991, s.52-53
- "Gizemde Birleşim" **Milliyet Sanat** No:261 4/01/1991, s.52
- "Gönül Avcısı" **Yeditepe** No:172 3/18/1959, s.5
- "Gözlemci Gözüyle" **Cumhuriyet** No:19602 2/22/1979, s.2
- "Gücü ve Güçsüzlüğü" **Cumhuriyet** No:19430 8/29/1978, s.2
- "Günaydın Meclis" **Cumhuriyet** No:21278 11/24/1983, s.2
- "Güneydoğu Panoramasının Özeti" **Cumhuriyet** No:24389 7/16/1992, s.2
- "Günümüzde Devlet Başkanı" **Cumhuriyet** No:14928 2/20/1966, s.2
- "Gürültüler ve Papuçlar!" **Anadolu** No:8098 2/24/1940, s.2
- "Güven Paritisi: Bir Yeni Burjuva Liberalizmi" **Milliyet** No:7007 5/29/1967, s.2
- "Güvenilir Hükümet Yolları" **Milliyet** No:9675 10/09/1974, s.2
- "Güvenilir Hükümet" **Cumhuriyet** No:18192 3/25/1974, s.2

- "Hadiseler ve San'atkar" **Anadolu** No:7894 7/26/1939, s.2
- "Hadisesiz Geçen Hadiseler" **Anadolu** No:7499 5/07/1938, s.2
- "Hala, Avrupa'nın "Hasta Adamı" mı?" **Cumhuriyet** No: 4/01/1995, s.2
- "Halka Dair-1 Halk Kim?" **Anadolu** No:7913 8/17/1939, s.2
- "Halka Dair-2 Halk Nerede?" **Anadolu** No:7916 8/20/1939, s.2
- "Halkçılık" Cilt:Halkevleri Dergisi No:100 2/01/1975, s.9
- "Halkı Arayış" **Cumhuriyet** No:18809 12/11/1976, s.2
- "Halkın Hükümeti" **Cumhuriyet** No:15069 7/14/1966, s.2
- "Halkın Uyanması Güçlüğü" **Cumhuriyet** No:14729 8/03/1965, s.2
- "Hamlet Temsili" **Mülkiye** No:29 11/20/1954, s.8-9
- "Hangi Hukuk?" **Anadolu** No:8112 3/09/1940, s.2
- "Harb Potansiyeli" **Anadolu** No:8191 5/31/1940, s.3
- "Hasta Bir Müessese Fakat Sağlam Bir Fikir" **Anadolu** No:7467 3/26/1938, s.2
- "Hayır! Şerefsiz ve Faydasız Değildir.." **Anadolu** No:8073 1/28/1940, s.3
- "Hazin Bir Toplantı" **Anadolu** No:8030 12/13/1939,
- "Hedef Tahtası Türkiye" **Vatan** No:10111 5/01/1974, s.3

• "Gönül Avcısı" **Yeditepe** No:172 3/18/1959, s.5

• "Gözlemci Gönül" **G** No:172 3/18/1959, s.5

• "Her Bakımdan "Kapalı" Toplumuz" **Cumhuriyet** No:14605 3/29/1965, s.2

• "Hiciv" **Anadolu** No:7600 8/21/1938, s.2

• "Hitler Medeniyete Hizmet Ediyor" **Anadolu** No:8165 5/04/1940, s.3

• "Hoşgeldiniz Partiler" **Cumhuriyet** No:21103 5/28/1983, s.2

• "Hukuk ve Siyasete Bulaşma-1 **Emek** No:267 6/01/1976, s.5

• "Hukuk ve Siyasete Bulaşma-2 **Emek** No:268 6/15/1976, s.6

• "Hukuk Zihniyeti" **Anadolu** No:7481 4/15/1938, s.2

• "Hukuka Dönüş" **Anadolu** No:8111 3/08/1940, s.2

• "Hükümet Buhranı Normal Değildir" **Cumhuriyet** No:14565 2/17/1965, s.2

• "Hükümet Etme" Çelişkisi" **Cumhuriyet** No:18002 9/11/1974, s.2

• "Hükümet Kurmada Seçenek Zenginliği" **Cumhuriyet** No:24764 7/26/1993, s.2

• "Hükümet Programı-Reform ve Rejim Anlayışı" **Cumhuriyet** No:14827 11/09/1965, s.2

• "Hükümet Programı" **Cumhuriyet** No:14578 3/02/1965, s.2

• "Hükümete Yardımcılık" Meselesinden Doğan Meseleler" **A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XXVIII** No:1-2 3/01/1973, s. 11-42

- "Hükümeti Uyarma ve Bir Dilek" **Cumhuriyet** No:16408 3/26/1970, s.2
- "Hükümetler ve Felsefe - Demirel Hükümetinin Niteliği" **Cumhuriyet** No:14958 3/22/1966, s.2
- "Hükümetler ve Felsefe - Hükümetlerin Niteliği" **Cumhuriyet** No:14957 3/21/1966, s.2
- "Huzursuzluk Kaynağı" **Cumhuriyet** No:18676 7/26/1976, s.2
- "Islak Kibrit" ve Seçenekler" **Cumhuriyet** No:23129 1/12/1989, s.2
- "İçsel'liğin Öyküleri" **Milliyet Sanat** No:250 10/15/1990, s.52-53
- "İçtimai Tesanüd" Duygusu ve Derecesi" **Anadolu** No:8048 12/31/1939, s.2
- "İdarenin Muhafazacılığı: Diyanet İşleri Başkanlığı Görevleri Üzerine Bir Kanun Tasarısı" **A . Ü . S.B.F.D.** Cilt:XX No:3 9/01/1965, s.119-139
- "İdari Yargı Kararlarının Uygulanması" Sempozyumuna Katılan Sayın Prof. Bahri Savcı'nın Konuşma Özeti" **Danıştay Dergisi** No:20-21 1/01/1976, s.90-92
- "İhtilal Ne Getirdi?" **Cumhuriyet** No:16106 5/31/1969, s.2
- "İhtilalci Özal ve Geleceği" **Cumhuriyet** No:24555 11/26/1992, s.2

- "İhtilalin liberal-Burjuva Yönüne Sosyal Muhalefet Akımının Gelişme Çizgisi" **A.Ü. S.B.F.D.**
Cilt:XX No:2 6/01/1965, s.761-827
- "İki Ön İlke" **Cumhuriyet** No:20232 12/08/1980, s.2
- "İki Sürecin Çatışması" **Cumhuriyet** No:23536 2/28/1990, s.2
- "İki Tipten: 1) Alkışlayıcı Adam" **Anadolu** No:7603 8/25/1938, s.2
- "İki Tipten: 2) Menfi Adam" **Anadolu** No:7604 8/26/1938, s.2
- "İki Türlü Tenkid" **Anadolu** No:7475 4/05/1938, s.2
- "İkinci Meclis ve Gerçek" **Vatan** No:6668 11/05/1959, s.2
- "İkinci Meclislerin Yeri" **Cumhuriyet** No:17864 4/26/1974, s.2
- "İkinci Mektup -Acı Fantazinin Devamı-" **Anadolu** No:7868 6/25/1939, s.2
- "İktidar Savaşı Yapmadan Siyaset" **Forum** No:32 7/15/1955, s.21
- "İktidar Sorumluluğu" **Cumhuriyet** No:17883 5/15/1974, s.2
- "İktidarı Sürdürme Günahı" **Cumhuriyet** No:18820 12/22/1976, s.2
- "İktidarın Ayrımı Nazariyesi" **Karınca** No:3 4/01/1952, s.4

- "İktidarın Rejim ve Uygulamalar Üzerine Bazı Görüşleri" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXI No:3 9/01/1966, s.125-159
- "İktidarın temerküzünden Doğan Tehlikeler ve Çaresi" **Forum** No:17 12/01/1954, s.7-8
- "İktidarın Temerküzünden Doğan Tehlikeler ve Çaresi" **Forum** No:18 12/15/1954, s.9-10
- "İktidarla Münasebeti Bakımından Hürriyet Problemi" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XIX No:2 6/01/1964, s.155-174
- "İleriye Yol Alırken" **Cumhuriyet** No:21179 8/14/1983, s.2
- "İlim Halinde Siyaset" **Anadolu** No:8096 2/22/1940, s.2
- "İngiliz İşçi Partisi'nin Gelişmesi" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXV No:2 6/01/1970, s. 1-13
- "İngiltere Mektubu Avrupalı Aktörde Birlik Duygusu" **Yeditepe** No:111 7/15/1956, s.5
- "İnönü'de Sosyal Tema ve Karşılaştığı Çıkmaz" **Cumhuriyet** No:14208 2/21/1964, s.2
- "İnsan Hakları "Buyruk"tur" **Cumhuriyet** No: 9/27/1994, s.2
- "İnsan Hakları Dersleri" **Cumhuriyet** No: 3/30/1995, s.2
- "İnsan Hakları Üzerine, Uluslararası Alanda, "Norm-İlke"ler ve Türk İç Hukuku" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXXV No:1-4 1/01/1980, s. 7-18

- "İki Ön İlke" **Cumhuriyet** No:20232 12/08/1980, s.2
- "İnsan Hakları ve Temel Özgürlükler ile İlgili Eğitim Boyutları" **İnsan Hakları Yıllığı** No:2 1/01/1980, s.77-93
- "İnsan Hakları Yılı Başlarken: Az Gelişmiş Ülkelerde Hürriyet Problemi" **Cumhuriyet** No:15616 1/19/1968, s.2
- "İnsan Hakları Yılı Başlarken: İnsan Hakları Meselesine Bir Bakış" **Cumhuriyet** No:15615 1/18/1968, s.2
- "İnsan Hakları-I" **Mülkiye** No:12 2/01/1953, s.4-5
- "İnsan Hakları-II" **Mülkiye** No:13 3/01/1953, s.6-7
- "İnsan Hakları-III" **Mülkiye** No:14 4/01/1953, s.8-9
- "İnsan Haklarını Sevmiyorlar" **Cumhuriyet** No:22051 1/15/1986, s.2
- "İnsan'ı Bulmak" **Fikirler** No:205 9/01/1940, s.3
- "İnsanı Çatlatan Yanlışlar..." **Cumhuriyet** No:23402 10/17/1989, s.2
- "İnsanın Kıymeti **Anadolu** No:8085 2/11/1940, s.3
- "İpotekli Bir Parlamentoculuk" **Cumhuriyet** No:19067 8/26/1977, s.2
- "İslam Devletinden Medet Umma" **Cumhuriyet** No:14757 8/31/1965, s.2
- "İstanbul'da Sahne Hareketleri" **Forum** No:21 2/01/1955, s.20-22
- "İstikrar - Erken Seçim" **Cumhuriyet** No:17820 3/13/1974, s.2

- "İsveç Üzerine Çeşitlemeler" **Milliyet Sanat** No:252 11/15/1990, s.45-46
- "İşbirliğinin Koşulu" **Cumhuriyet** No:19890 12/12/1979, s.2
- "İşçi Partisi'nin Kongresinden" **Cumhuriyet** No:15879 10/11/1968, s.2
- "İşçiler, Davayı Açıyor Musunuz?" **Cumhuriyet** No:23846 1/09/1991, s.17
- "İşçinin Demokrasi İçindeki İşlevi" **Cumhuriyet** No:24790 8/21/1993, s.2
- "İşi Bitik'in Çırpınışları" **Cumhuriyet** No:23897 3/02/1991, s.15
- "İtalya'da Seçimler" **Cumhuriyet** No:18639 6/19/1976, s.2
- "İyi Kavramalıyız" **Cumhuriyet** No:17670 10/11/1973, s.2
- "Jestler" **Anadolu** No:7500 5/08/1938, s.2
- "Kabahat İnsanlarda mı?" **Varlık** No:369 4/01/1951, s.7
- "Kaçanlar mı Var?" **Anadolu** No:8058 1/10/1940, s.3
- "Kadın"ın Da Çağdaşlaşması" **Cumhuriyet** No:22371 12/06/1986, s.2
- "Kan Yerine Şampanya" **Anadolu** No:7872 6/30/1939, s.2
- "Kanun ve Ötesi" **Anadolu** No:7769 3/02/1939, s.2
- "Kanuniyet Prensibi Yolu İle Ferdi Hakların Korunmasında Açıkta Kalan Noktalar" **A.Ü. S.B.O.D** Cilt:III No:1-2 1/01/1948, s.32-47

- "Karşı Devrimci Muhalefet" **Cumhuriyet** No:19264 3/16/1978, s.2
- "Kazan Karışıyor" **Anadolu** No:8024 12/07/1939, s.2
- "Kendi Yanıtımı Vereyim" **Cumhuriyet** No:23607 5/12/1990, s.17
- "Kendini Ammeye Kabul Ettirme" **Anadolu** No:7436 2/18/1938, s.2
- "Kendini Arayan Dünya" **Anadolu** No:7904 8/06/1939, s.2
- "Kendini Bulamayan Küçük Partilerimiz" **Cumhuriyet** No:14696 7/01/1965, s.2
- "Kendini İfşa Ediyor" **Cumhuriyet** No:23776 10/31/1990, s.17
- "Keşke "Roman"a Açılseydi" **Milliyet Sanat** No:262 4/15/1991, s.44
- "Keyfe Bırakılmaz" **Cumhuriyet** No:18772 11/01/1976, s.2
- "Keyfiliğe, İndiliğe Karşı, Hukuk Devleti" **Cumhuriyet** No:15239 12/31/1966, s.2
- "Kıbrıs Anayasası" **Cumhuriyet** No:18241 5/13/1975, s.2
- "Kıbrıs Anlaşmazlığında Sovyet Rusya'nın Yeri" **Cumhuriyet** No:14394 8/28/1964, s.2
- "Kıbrıs Davasının Dinamiği" **Cumhuriyet** No:15573 12/05/1967, s.2
- "Kıbrıs İçinde Temel İlke: Dayanmak" **Cumhuriyet** No:14381 8/15/1964, s.2

- "Kıbrıs Olayının Dinamikleri" **Cumhuriyet** No:18409
10/30/1975, s.2
- "Kıbrıs'ta Onurlu Çözüm" **Cumhuriyet** No:18007
9/16/1974, s.2
- "Kılına Dokunamazlar!.. **Cumhuriyet** No:23878
2/11/1991, s.2
- "Kırlangıçsız Geçti Yaz" **Milliyet Sanat** No:275
11/01/1991, s.52-53
- "Kıymetli Adam!" **Anadolu** No:7851 6/06/1939, s.2
- "Kim Dinler Anayasa Mahkemesini" **Cumhuriyet**
No:16698 1/20/1971, s.2
- "Kim Kaybeder, Kim Kazanır!" **Anadolu** No:7908
8/11/1939, s.2
- "Kimi Yanlışlar" **Cumhuriyet** No:20502 9/01/1981, s.2
- "Kimler Yaşayacak" **Anadolu** No:7469 3/29/1938, s.2
- "Kişi Hakları Kavramının ve Teorisinin Tarihde
Kuruluşu" (Prof. Walire'den Özetleyen Prof. Bahri
Savcı) **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXV No:1 3/01/1970, s. 95-134
- "Kitap Tahlili: Amme Hukukumuzda İkinci Meşrutiyet
Devri, G. Okandan" **A.Ü. S.B.O.D** Cilt:III No:3-4
1/01/1948, s.367-382
- "Kitap Tahlili: Devletler Hukuku Dersleri, Yazan Z.
Mesut Alsan" **A.Ü. S.B.O.D** Cilt:III No:1-2
1/01/1948, s.343-358

- "Kitap Tahlili: Devletler Hukukunda Yeni Gelişmeler, Yazan Z.Mesut Alsan" A.Ü. S.B.O.D Cilt:III No:3-4 1/01/1948, s.350-366
- "Kitap Tahlili: L'individualisme et le droit, Marcel Waline" A.Ü. S.B.O.D Cilt:IV Cilt: 1/01/1949, s.511-534
- "Kitap Tahlili: La garantie internationale des droits de l'homme, d'apres la charte de San Francisco" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:VI No:1-4 1/01/1951, s.374-411
- "Kitaplar Arasında: Sevdiğim Adam" **Anadolu** No:7896 7/28/1939, s.2
- "Kitaplar Arasında: Sevdiğim Adam-2" **Anadolu** No:7897 7/29/1939, s.2
- "Klasizme Varmak" **Anadolu** No:7920 8/24/1939, s.2
- "Koalisyon Protokolü" **Cumhuriyet** No:14572 2/24/1965, s.2
- "Kolaylıklar" **Cumhuriyet** No:21243 10/20/1983, s.2
- "Konferanslar" **Anadolu** No:7532 6/16/1938, s.2
- "Kongreler: Teşrii- İcra Arasındaki Münasebetleri Meselesinin Tartışılmasından Ortaya Çıkan Gerçekler" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIV No:2-3 7/01/1959, s.209-216
- "Kongresine Giderken AP" **Cumhuriyet** No:15205 11/27/1966, s.2

- "Konsensüs Demokrasisi" Üzerine" **MURAT SARICA ARMAĞANI** (İstanbul: Aybay Yayınları,(1988) s.295-306
- "Konsolos" Operası Üzerine..." **Yeditepe** No:30 2/01/1953, s.5
- "Konunun Kalbinde..." **Cumhuriyet** No:24340 5/25/1992, s.2
- "Konusabiliriz" **Forum** No:44 1/15/1956, s.7
- "Konuşan "Ne" Olmalıdır?" **Anadolu** No:7550 6/24/1938, s.2
- "Korkudan Ve Yoksullukdan Kurtulma Hürriyeti" **A.Ü. S.B.O.D** Cilt:II No:1-2 1/01/1947, s.36-49
- "Körfez'in "Kerrakesi"" **Cumhuriyet** No:23836 12/30/1990, s.15
- "Köy Enstitüleri ve Devrimler" Cilt:Birlik No:64 5/01/1964, s.18-21
- "Köy Enstitüleri Ve Halk Eğitimi" **Cumhuriyet** No:15703 4/18/1968, s.2
- "Kral Düğünleri" **Anadolu** No:7417 1/25/1938, s.2
- "Kraliçe ve Asiler" **Yeditepe** No:152 4/01/1958, s.5
- "Kronik: "Özel-Görev Düşünü"" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXVIII No:3-4 9/01/1973, s.239-245
- "Kronik: "Siyasi Partiler Kanun Tasarısı"" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XX No:1 3/01/1965, s.375-417

- "Kronik: 27 Mayıs Dinamiğinden Yönelimler" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XXV No:2 6/01/1970, s.285-293
- "Kronik: Bazı Yanılgılar" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XXVI No:1 3/01/1971, s.323-328
- "Kronik: Cumhuriyeti Koruma" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XXVI No:1 3/01/1971, s.329- 333
- "Kronik: Devlet Başkanı-Meclis Çatışması" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XVIII No:3-4 9/01/1963, s.319-340
- "Kronik: Devrimci Radikalizm, Yolunu Buluyor" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XXV No:2 6/01/1970, s.275-283
- "Kronik: Öncü ve Zinde Kuvvetlerin Rahatsızlığı" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XX No:1 3/01/1965, s.359-363
- "Kronik: Parti İçi Bunalımdan Hükümet Bunalımına...ve, Rejim Bunalımı" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XXV No:1 3/01/1970, s.253-289
- "Kronik: Toprak Reformu Üzerine" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XX No:1 3/01/1965, s.365- 374
- "Kronik: Türkiye'de 1954 Yılında İnsan Haklarının Sağlanmasına Meallik Hareketler" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:X No:4 12/01/1955, s.219-227
- "Küçük Davalar" Anadolu No:7404 1/09/1938, s.2
- "Küçük Devletlerin Kaderi" Anadolu No:8132 3/31/1940, s.2
- "Kurtuluş Yolu" Milliyet No:6479 12/07/1965, s.2
- "Kültüre Saldırı" Dost No:15 1/01/1966, s.15

- "Kuram, Zerzebil; Uygulama, Perişan" **Cumhuriyet** No:23357 9/02/1989, s.2
- "Kurultay Öncesi" **Cumhuriyet** No:19692 5/23/1979, s.2
- "Kuşku - Umut İkilisi" **Cumhuriyet** No:18120 1/12/1975, s.2
- "Laik Görüş Açısından "Anayasada İnanç Hürriyeti"nin Mütalaası" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XVII No:2 6/01/1962, s.179-195
- "Laiklik Prensibi Karşısında Öğretim ve Öğretim Hürriyeti" **A.Ü. S.B.O.D** Cilt:II No:3-4 1/01/1947, s.277-294
- "Laiklik Prensibinin "Türkiye Şartları" İçinde Mütalaası" **Cumhuriyet** No:14367 8/01/1964, s.2
- "Laiklik Prensibinin Türkiye Şartları İçinde Mütalaası-I" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XIX No:2 6/01/1964, s.139-153
- "Law and Order"" **Cumhuriyet** No:19551 1/02/1979, s.2
- "Le Droit de Vivre" **Milletlerarası Münasebetler Türk Yıllığı** No:18 1/01/1978, s.1
- "Le Droit De Vivre" **The International Seminar on The Philosophical Foundation Human Right** 9-13/6/1980 1/01/1982, s.61-66
- "Le Probleme de la Liberte du Point de Vue Sa Relation le Pouvoir" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XX No:2 6/01/1965, s.477-493

- "Les Normes Principes Internationales Relatives Aux Droits de l'homme et le Droit Interne les Normes Internationales" **PROF. DR. AHMED ŞÜKÜR ESME'E ARMAĞAN** (Ankara: A.Ü.S.B.F.Y. No:468, 1981) s.259-270
- "Liberalizme Bile Sadakatsizlik" **Cumhuriyet** No:19241 2/21/1978, s.2
- "Liberallik Üzerine" Cilt:Mülliyeleliler Birliği Dergisi Cilt:X Cilt:77 2/01/1985, s.16-25
- "Liseli ve Sinema" **Anadolu** No:8084 2/10/1940, s.2
- "Mahalli Renk" **Anadolu** No:7561 7/08/1938, s.2
- "Mahiyeti Eşyanın Sulhü" **Anadolu** No:8121 3/18/1940, s.2
- "Mazlum Milletimizin Direnci: 19 Mayıs" **Cumhuriyet** No:16454 5/19/1970, s.2
- "Meclis Başkanlığı Savaşı" **Vatan** No:6662 10/30/1959, s.2
- "Meclis Her Şeyi Yapabilir mi?" **Forum** No:19 1/01/1955, s.10-11
- "Meclisin Aranması Olayı" **Cumhuriyet** No:15007 5/13/1966, s.2
- "Meclissiz - Yargısız Bir Demokrasi" **Cumhuriyet** No: 2/08/1994, s.2
- "Meclisteki Önergeler Meselesi" **Vatan** No:6710 1/07/1960, s.2

- "Medeniyetin Davacısı Bilim" **Mülkiye** No:4-5-6 7/01/1952, s.3
- "Mektebler Kapanırken" **Anadolu** No:7857 6/13/1939, s.2
- "Memur Elitin Hürriyeti" **Vatan** No:7730 12/17/1965, s.6
- "Mes'ele, Muharrir, Sistem" **Anadolu** No:8079 2/05/1940, s.2
- "Meselenin Ruhu" **Anadolu** No:7487 4/22/1938, s.2
- "Meşrusuzluğun Anatomisi: Diyalogun Niteliği" **Cumhuriyet** No:19755 7/25/1979, s.2
- "Metafizığın Değil Müspetin Mucizesi" **Anadolu** No:8189 5/29/1940, s.3
- "Mısra Edebiyatı" **Anadolu** No:7461 3/19/1938, s.2
- "Mihenk Taşı" **Anadolu** No:7419 1/27/1938, s.2
- "Mihvele Karşı Blok" **Anadolu** No:7798 4/05/1939, s.2
- "Millet Savunmasında Anayasamızın Presibleri" **ANAYASA ve MİLLÎ SAVUNMA** (Hizmete Özel: J. Matbaası, 1964) No: 1/01/1964, s."
- "Millet Savunmasında Anayasamızın Prensipleri" **Cumhuriyet** No:14026 8/21/1963, s.2
- "Milletleri Tanımak" **Anadolu** No:8192 6/01/1940, s.2
- "Milletlerin Nezaketi" **Anadolu** No:7882 7/12/1939, s.2
- "Milletvekili Bağımsızlığı ve Parti Disiplini" **Mülkiye** No:3 4/01/1952, s.4

- "Milli Güvenlik Kurulu'nun Açıklaması" **Cumhuriyet** No:16408 4/03/1970, s.2
- "Milli Hakimiyet Prensiplerinin Sonuçları" **Mülkiye** No:10 12/01/1952, s.6-7
- "Milli İrade Anlayışı" **Cumhuriyet** No:14778 9/21/1965, s.2
- "Milli İrade ve Muhtevası" **Cumhuriyet** No:13713 10/07/1962, s.2
- "Milli Tiyatronun İlk Şartı: Yazar" **Mülkiye** No:7-8-9 11/01/1952, s.3
- "Milli Tiyatronun Şartlarından: Aktör" **Mülkiye** No:11 1/01/1953, s.3
- "Milli Tiyatronun Şartlarından: Yerli Rejisör" **Mülkiye** No:10 12/01/1952, s.3
- "Milli Vasıf ve Ümanizmacı karakter" **Fikirler** No:210 12/15/1940, s.1
- "Modern Kültür Adamı" **Mülkiye** No:2 3/01/1952, s.3
- "Modern" **Anadolu** No:7435 2/17/1938, s.2
- "Münakaşa İhtiyacı" **Anadolu** No:7901 8/03/1939, s.2
- "Münakaşa Ruhu" **Anadolu** No:7423 2/01/1938, s.2
- "Münevver ve San'at Kültü" **Anadolu** No:8169 5/08/1940, s.3
- "Müsbet Düşünme, Mistik Düşünme" **Anadolu** No:7784 3/19/1939, s.2

- "Mütearifeci ve Doğmatik Zihniyet" **Anadolu** No:7608 8/31/1938, s.2
- "Muhafazakarlıkta Son Durum: "Kapitalizme Dönüş"e Sarılma" **Cumhuriyet** No:15920 11/21/1968, s.2
- "Muhafazakarlıkta Son Durum: Kısırlık ve Tutarsızlık" **Cumhuriyet** No:15921 11/22/1968, s.2
- "Muhafazakarlıkta Son Durum: Korku ve Saldırı Güdüsü" **Cumhuriyet** No:15919 11/20/1968, s.2
- "Muhalefet Boşluğu" **Cumhuriyet** No:18650 6/30/1976, s.2
- "Muhalefet Seçenek Değil" **Cumhuriyet** No:19285 4/06/1978, s.2
- "Muhalefetin Durumu" **Cumhuriyet** No:19275 3/27/1978, s.2
- "Muhalefetteki Demirel" **Cumhuriyet** No:17791 2/12/1974, s.2
- "Muhit" **Anadolu** No:7468 3/27/1938, s.2
- "Muhtar Kurumlar Alerjisi" **Cumhuriyet** No:14620 4/16/1965, s.2
- "Murakabe Müessesesinin Korunması" **Forum** No:29 6/01/1955, s.9-10
- "Murakabe Müessesesinin Korunması" **Forum** No:31 7/01/1955, s.11-13
- "Murakabe Organı Nedir?" **Akis** No:7 6/26/1954, s.4
- "Mustafa Kemal Ekseninde" **Cumhuriyet** No: 11/14/1994, s.2

- "Mustafa Kemal'den Kalanlar" **Cumhuriyet'in 70. Yıldönümü Geçmişten Geleceğe ATATÜRK** (İstanbul: Ç.Y.D.D.,1993) s.127-137
- "Mustafa Kemalciliğin Siyasal Anlamı" **Kemalizim** No:11 6/01/1963, s.17
- "Mutlak İktidar"ın Temelleri" **Cumhuriyet** No:14784 9/27/1965, s.2
- "Müslüman Ülkelerle İlişki Eksenini" **Cumhuriyet** No:18859 1/30/1977, s.2
- "Muzaffer Buyrukçu: Hüzünlü Kar Çiçekleri" **Milliyet Sanat** No:189 4/01/1987, s.44
- "Nargile İçin Onsekizyaş" **Anadolu** No:7522 6/03/1938, s.2
- "Nasıl Bir Çoğulcu Toplum?" **Cumhuriyet** No:19298 4/19/1978, s.2
- "Nazari Bilgi mi, Nazariyecici Zihniyet mi?" **Anadolu** No:7483 4/17/1938, s.2
- "Nazari Hak Fikri ve Reel Kıymeti" **Anadolu** No:8067 1/19/1940, s.2
- "Neden Böyle Oldu?" **Cumhuriyet** No:19037 7/27/1977, s.2
- "Neredesin Avrupa" **Anadolu** No:8025 12/08/1939, s.2
- "Neye Yaradı?" **Devrim** No:14 1/20/1970, s.1,7
- "Nizam İhtiyacı ve Vasıtaları" **Anadolu** No:8107 3/04/1940, s.3
- "Nizam" Üzerine" **Cumhuriyet** No:15778 7/02/1968, s.2

- "Not Karneleri Alınırken -Talebe Velilerine" **Anadolu** No:8049 1/01/1940, s.2
- "O Bilinmez İnsan Hakları ve O Müthiş Gelişme ve İşlev Kazanma İstidadı" **Bilim ve Sanat** No:17 5/01/1982, s.5-6
- "O Saat Çalmalıdır" **Anadolu** No:8201 6/11/1940, s.3
- "O'nun 1939-40 Harbi Karşısındaki Manası" **Fikirler** No:208 11/15/1940, s.8
- "Okuma Şekli" **Anadolu** No:7450 3/06/1938, s.2
- "Okumak" **Anadolu** No:7413 1/20/1938, s.2
- "Olmayacak Dua" **Cumhuriyet** No:19229 2/09/1978, s.2
- "12 Mart ve Polemik" **Cumhuriyet** No:18083 12/03/1974, s.2
- "Onları Uyarma Görevi" **Cumhuriyet** No:18615 5/26/1976, s.2
- "Orman Oyunu" **Cumhuriyet** No:16309 12/22/1969, s.2
- "Ortanın Solundaki Problemler: Belirgin Çizgiler" **Cumhuriyet** No:16518 7/22/1970, s.2
- "Osmanlı Tarihinden: Zuyuf Akça" Cilt:Tanin No:499 1/20/1945, s."
- "Osmanlı Türk Reformlarının (İslahat Hareketlerinin) Bir Batı Demokrasisi Doğurma Çabaları" **A . Ü . S.B.F.D.** Cilt:XXI No:1 3/01/1966, s.107-124
- "30 Yıl Sonra 27 Mayıs" **Cumhuriyet** No:23635 6/09/1990, s.6

- "39 Kişi ve Demirel" **Cumhuriyet** No: 1/17/1994, s.2
- "Oyun Olmasaydı" **Forum** No:24 3/15/1955, s.20-21
- "Oyunlar Ortasından Gerçeğe Doğru" **Cumhuriyet** No:14149 12/22/1963, s.2
- "Ödöl Seçici Kurulları Üzerine" **Türk Dili** No:241 10/01/1971, s.22-26
- "Öğrenci Devrim İlişkileri" **Dost** No:77 3/01/1971, s.3
- "Öğretim Ailesindeki Tedirginlik" **Cumhuriyet** No:15246 1/07/1967, s.2
- "Öğretmenin Dertleri" **Cumhuriyet** No:15524 10/17/1967, s.2
- "Öksüzler Hakkında" **Anadolu** No:8055 1/07/1940, s.3
- "Ölü Denge" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXIX No:1-2 3/01/1974, s. 33-36
- "Önlem Başına" **Cumhuriyet** No:20467 7/26/1981, s.2
- "Önsöz Yerine: Bir Eleştiri-Bir Değerlendirme" **ARMAĞAN KANUN-U ESASİ'NİN 100. YILI** (Ankara: A.Ü.S.B.F.Y. No:423, 1978) s.III-XVII"
- "Önümüzdeki Yıllarda" **Cumhuriyet** No:18159 2/20/1975, s.2
- "Önyargıcılık ve Kökeni" **Türk Dili** No:250 7/01/1972, s.310-315
- "Özal'lı Kimse Yerinde Tutamaz" **Cumhuriyet** No:23977 5/23/1991, s.17

- "Özal'ın Başarısı" **Cumhuriyet** No:21299 12/15/1983, s.2
- "Özal'ın Son Fantazisi" **Cumhuriyet** No:24380 7/07/1992, s.2
- "Özel Okul Yoluyla Bilim Ticareti" **Ulus** No:15872 11/20/1967, s.2
- "Özgürlüğün Modern Anlamı ve Kefili" **Emek** No:240 4/15/1975, s.8-9
- "Özgürlüğün Sorunları Üstüne" **Milliyet Sanat** No:256 1/15/1991, s.37-38
- "Özgürlük Masalı" **Cumhuriyet** No:18659 7/09/1976, s.2
- "Özgürlük ve Demokrasi Yolunda Bir Şehit Daha" **Milliyet Sanat** No:234 2/15/1990, s.2-5
- "Özgürlüklerde Yeni Boyutlar" **Cumhuriyet** No:19621 3/13/1979, s.2
- "Parlamentarizmimizi Yıkmacılığa Düşmeyelim" **Cumhuriyet** No: 3/01/1994, s.2
- "Parlamentarizmin İçindeki Totaliteryalizmin Geçersizliği" **Cumhuriyet** No:23696 8/12/1990, s.15
- "Parlamenter Dokunulmazlığı" **Cumhuriyet** No:19373 7/03/1978, s.2
- "Parlamenter İmtiyazın Gerçek Saiki" **Cumhuriyet** No:15421 7/06/1967, s.2
- "Parlamenter Rejimde Hükümetin Unsurları" **A.Ü. S.B.O.D** Cilt:IV Cilt: 1/01/1949, s. 24-67

- (Cem Eroğul;) "Prof. Bahri SAVCI'nın Özyaşam Öyküsü ve Kişiliği" iç. **BAHRİ SAVCI'YA ARMAĞAN** (Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, 1988) s.1-32
- (Cem Eroğul;) "Prof. Bahri SAVCI'nın Anayasa ve Türk Siyasal Yaşamına İlişkin Bazı Görüşleri" iç. **BAHRİ SAVCI'YA ARMAĞAN** (Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, 1988) s.37-53
- "Program Yapılırken" **Cumhuriyet** No:16765 3/31/1971, s.2
- "Programın Başarı Şansı ve Şartı" **Cumhuriyet** No:14588 3/12/1965, s.2
- "Radyo Başında" **Anadolu** No:8023 12/06/1939, s.2
- "Radyo Dili Üzerine Soruşturma" **Türk Dili** No:204 9/01/1968, s.594
- "Ragıp Sarıca" **Cumhuriyet** No:24581 1/24/1993, s.2
- "Ramp Işığında 1959" **Dost** Cilt:VI No:28 1/01/1960, s.25-31
- "Rasyonel Çalışma" **Anadolu** No:7530 6/14/1938, s.2
- "Realist Siyaset" **Anadolu** No:7501 5/09/1938, s.2
- "Realizmin İçinde Fakat Realizmin Üstünde" **Anadolu** No:7627 9/11/1938, s.2
- "Redde İnkâr Karışmasın!" **Anadolu** No:8076 2/01/1940, s.3
- "Reform - Reform Zorunu" **Cumhuriyet** No:14898 1/19/1966, s.2

- "Reform - Reformlar İçin Dayanak Fikirler ve İlkeler" **Cumhuriyet** No:14899 1/20/1966, s.2
- "Reformcu - Devrimci Hükümet Üzerine" **Cumhuriyet** No:16758 3/24/1971, s.2
- "Rejim Buhranı Üzerine" **Cumhuriyet** No:15045 6/20/1966, s.2
- "Rejim Konusundaki Gerçek" **Cumhuriyet** No:14942 3/06/1966, s.2
- "Rejim Üzerine Eleştiri: Bazı Meselelerin Gerçek Niteliği" **Cumhuriyet** No:15133 9/16/1966, s.2
- "Rejim Üzerine Eleştiri: Bir Nizamın Hayat Şartları" **Cumhuriyet** No:15132 10/16/1966, s.2
- "Rejim Üzerine Eleştiri: Muhalefetin Durumu" **Cumhuriyet** No:15131 10/15/1966, s.2
- "Rejimi Veto Ediyorlar" **Cumhuriyet** No:17721 12/01/1973, s.2
- "Rejimin Demokratikleşmesinin Temel Kozu" **Emek** No:243 6/01/1975, s.8-9
- "Rejimin Doğrultusu ve Kayması" **Cumhuriyet** No:16790 4/25/1971, s.2
- "Reva Mı?" **Cumhuriyet** No:22273 8/30/1986, s.2
- "Roman"... "Hoca Efendinin Sandukası" **Milliyet Sanat** No:238 4/15/1990, s.52
- "Romanda Tip Meselesi" **Anadolu** No:7919 8/23/1939, s.2
- "Röportaj Edebiyatı" **Anadolu** No:7422 1/30/1938, s.2,8

- "Sağ Hükümet Aykırılığı" **Cumhuriyet** No:17714 11/24/1973, s.2
- "Sağ'a Mahkum Bir Demokrasi Çıkmazı" **Cumhuriyet** No:15688 4/03/1968, s.2
- "San'at ve Paradoks" **Anadolu** No:7884 7/14/1939, s.2
- "San'atda Reel Duygusu" **Anadolu** No:7911 8/15/1939, s.2
- "San'atın Aczi" **Anadolu** No:7879 7/08/1939, s.2
- "San'atın Cemiyete Teması" **Fikirler** No:209 12/01/1940, s.2
- "San'atkar Estet midir, Filozof mudur?" **Anadolu** No:7907 8/10/1939, s.2
- "San'atta An'ane" **Aramak** No:6 9/01/1939, s.8
- "San'atta Müşahade" **Aramak** No:8 11/01/1939, s.15
- "Sanat ve Dava" **Anadolu** No:7792 3/29/1939, s.2
- "Sandığa Yöneliş" **Cumhuriyet** No:17746 12/26/1973, s.2
- "Sarahata Hasret!" **Anadolu** No:8127 3/24/1940, s.2
- "Sarhoşlarla Mücadele" **Yeşilay** No:243 3/01/1953, s.5
- "Sath-ı Nail"deki Hızlanma" **Cumhuriyet** No:24039 7/27/1991, s.2
- "Sathi Ve Derin" **Anadolu** No:7555 6/30/1938, s.3
- "Savulun (Medeniyet!..) Geliyor" **Anadolu** No:7803 4/11/1939, s.2

- "Reform - Reformlar İçin Dayanak Fikirler ve İlkeler" **Cumhuriyet** No:14899 1/20/1966 s.2

- "Savulun, İkinci Cumhuriyet Geliyor!" **Cumhuriyet** No:24435 8/31/1992, s.2
- "Seçenekler" **Cumhuriyet** No:18753 10/13/1976, s.2
- "Seçim Hukuku" Yine Uzakta!" **Cumhuriyet** No:22692 10/28/1987, s.2
- "Seçim İklimi Yoktur" **Forum** No:33 8/01/1955, s.10-11
- "Seçim Kanununa Dikkat" **Cumhuriyet** No:14891 1/12/1966, s.2
- "Seçim Savaşında Ön Devre" **Cumhuriyet** No:14764 9/07/1965, s.2
- "Seçim Sistemi Altındaki Gerçek" **Cumhuriyet** No:15640 2/12/1968, s.2
- "Seçim Sistemlerinin Saçmalıkları" **Cumhuriyet** No:15002 5/08/1966, s.2
- "Seçim Yorumları" **Cumhuriyet** No:16258 10/30/1969, s.2
- "Seçim: Halkı, Partileri, Kimi Yorumcularıyla" **Cumhuriyet** No:24136 11/01/1991, s.16
- "Seçimden Gelmişliği" Yitirme" **Cumhuriyet** No:18025 10/04/1974, s.2
- "Seçime Gitme Hakları Yok" **Cumhuriyet** No:16374 2/28/1970, s.2
- "Seçmanın Yaptığı Iskat" **Forum** No:37 11/15/1955, s."
- "Seçmenlik Şartları Bakımından Seçim Rejimi" **A.Ü. S.B.O.D** Cilt:II No:3-4 1/01/1947, s.217-234

- "82 Kafası" **Cumhuriyet** No:24357 6/11/1992, s.2
- "Sendikacılığın Modern Boyutu: Siyaset" **Emek** No:241 5/01/1975, s.9
- "Sermaye Devleti" İçin" **Cumhuriyet** No:20045 5/15/1980, s.2
- "Sevgisizlik Gütmesi Mi?" **Cumhuriyet** No:21907 8/21/1985, s.2
- "Seyirci Meselesi" **Mülkiye** No:12 2/01/1953, s.3
- "SHP'ye Bir Devrim Gerekliyor" **Cumhuriyet** No:23744 9/29/1990, s.17
- "Sıkıyönetim'in Doğası Üzerine" **Cumhuriyet** No:19574 1/25/1979, s.2
- "Sinemanın İmkanları ve Biz-I" **Mülkiye** No:13 3/01/1953, s.3
- "Sinemanın İmkanları ve Biz-II" **Mülkiye** No:14 4/01/1953, s.3
- "Sivil Aydınslz Devrim Olmaz" **Cumhuriyet** No:19644 4/05/1979, s.2
- "Siyasal Buhran Var Mı?" **Cumhuriyet** No:15018 5/24/1966, s.2
- "Siyasal İdamın Reddi" Anıtı" **Cumhuriyet** No:23751 10/06/1990, s.2
- "Siyasal İktidar Yenileşmesi" **Cumhuriyet** No:17849 4/11/1974, s.2

- "Siyasal İlişkiler: Koalisyonun Zayıflığı ve Gücü" **Cumhuriyet** No:17839 4/01/1974, s.2
- "Siyasal Kurumlar Alanında Hukuksal Yenileşme: Devrimleşme Üzerine" **PROF. DR. CAHİT TALAS ARMAGANI**(Ankara: Mülkiyeliler Birliği Yayınları, 1990) s.405-452
- "Siyasal Meşruluk" Tartışması" **Cumhuriyet** No:24114 10/10/1991, s.2
- "Siyasal Oluşmamızdan Öğrendiklerimiz-I" **Cumhuriyet** No:14328 6/23/1964, s.2
- "Siyasal Oluşmamızdan Öğrendiklerimiz-II" **Cumhuriyet** No:14331 6/26/1964, s.2
- "Siyasal Özgürlükte Yeni Boyutlar" **Cumhuriyet** No:19660 4/21/1979, s.2
- "Siyasal Rejimimizin Unsurları" **Cumhuriyet** No:14606 3/30/1965, s.2
- "Siyasal Tasviye" **Cumhuriyet** No:15488 9/11/1967, s.2
- "Siyasal Uzmanlık Mahkemeleri" **Cumhuriyet** No:19352 5/27/1978, s.2
- "Siyasal Yapılaşma Operasyonu" **Cumhuriyet** No:22817 3/01/1988, s.2
- "Siyasi Guruplaşmalar" **Mülkiye** No:2 3/01/1952, s.6-7
- "Siyasi İktidarı Hukukla Bağlama Çabasının Geçirdiği Seyir" **A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XII** No:4 12/01/1957, s. 64-127
- "Siyasi Muharrirler" **Anadolu** No:7799 4/06/1939, s.2

- "Siyasi Mücade Hayatımızın Seyrinden Çıkan Ders" **Forum** No:35 10/01/1955, s."
- "Siyasi Parti Rejimimizin Her Zamanki ve Şimdiki Çıkmazı Üzerine" **Forum** No:168 4/01/1961, s.10-11
- "Siz Demirel'i Bilir Misiniz?" **Cumhuriyet** No:18464 12/27/1975, s.2
- "Sol Bölünmüş Değil Toplayıcıdır" **Emek** No:269 7/01/1976, s.5
- "Sol Muhtevaya Kapalılık" **Milliyet** No:7964 1/24/1970, s.2
- "Sol Olayı" ve Siyaseti Etkilemesi" **Cumhuriyet** No:14737 8/11/1965, s.2
- "Sol, Kaderi ve Çıkar Yolu" **Dost** No:49 11/01/1968, s.3
- "Sol, Kaderi ve Çıkar Yolu" **Cumhuriyet** No:15935 12/06/1968, s.2
- "Somut Öneriler" **Cumhuriyet** No:19854 11/06/1979, s.2
- "Sonun Başlangıcı" **Cumhuriyet** No:18799 11/28/1976, s.2
- "Sorumluluk Silinmez" **Cumhuriyet** No:18439 11/29/1975, s.2
- "Sorumsuz Tabanlı ve Başkanlı Hükümetler" **Cumhuriyet** No:19732 7/02/1979, s.2
- "Sorunlar ve Konular Yumağından" **Cumhuriyet** No:24879 11/18/1993, s.2

- "Sorunları Çoğaltan Bir Hükümet" **Cumhuriyet** No:16286 11/27/1969, s.2
- "Sosyal Adalet ve Özel Teşebbüs Konusundaki Çıkmaz" **Cumhuriyet** No:15461 8/15/1967, s.2
- "Sosyal Alanda Atatürk Düşününe Bir Bakış" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXXVI No:1-4 1/01/1981, s.271-279
- "Sosyal Değişim İçinde Hukukcular" **Cumhuriyet** No:15764 6/15/1968, s.2
- "Sosyal Demokratları Bütünleştirme" **Cumhuriyet** No:24624 3/08/1993, s.2
- "Sosyal Devlet Üzerine" **Cumhuriyet** No:13983 7/07/1963, s.2
- "Sosyal Düzenleme" **Varlık** No:633 11/01/1964, s.5
- "Sosyal Fonksiyon" **Anadolu** No:7670 11/02/1938, s.2
- "Sosyal Görüş Noksanı" **Cumhuriyet** No:14058 9/22/1963, s.2
- "Sosyal Kadro İçerisinde Sanat" **Fikirler** No:211 1/01/1941, s.2
- "Sosyal Muhtevaya" Kapanış" **Cumhuriyet** No:13815 1/17/1963, s.2
- "Sosyal-Siyasal Sorunların Çözümünde Atatürk'den Temel İlke: Demokrasi" **International Conference on Atatürk-Uluslararası Atatürk Konferansı 9-13 Kasım 1981** (İstanbul: Boğazici Üniversitesi Yayınları,1981) No: 1/01/1981, s.1-21

- "Sosyalleşme Akımı ve "Atatürk'e Dayanmak"" **Cumhuriyet** No:15350 4/26/1967, s.2
- "Sosyalleşme Dalgaları" **Cumhuriyet** No:19352 6/12/1978, s.2
- "Söz Artık Diplomasinin Değildir" **Anadolu** No:8078 2/04/1940, s.2
- "Sözler ve S kutlar" **Anadolu** No:7523 6/04/1938, s.2
- "Statükocu Kemalizm Olmaz" **Forum** Cilt:XX No:315 5/15/1967, s.8-9
- "Stockholm Öyküleri **Milliyet Sanat** No:227 11/01/1989, s.45-46
- "Sunay Üzerine Gerçekler" **Cumhuriyet** No:14976 4/12/1966, s.2
- "Sütçü Baba Olmamak!" **Cumhuriyet** No:19446 9/16/1978, s.2
- "Şakadan Anayasacılık" **Cumhuriyet** No:22774 1/18/1988, s.2
- "Şaşılasi Durum ve Seçmen" **Cumhuriyet** No:22718 11/23/1987, s.2
- "Şekil ve Muhteva" **Anadolu** No:7473 4/02/1938, s.2
- "Şeref Yarışı Değil İş Başı" **Anadolu** No:7856 6/11/1939, s.2
- "Şeriat İsteğinin Temelindeki Dilek" **Cumhuriyet** No:14283 5/09/1964, s.2
- "Şeyh Küşteri'nin Eseri" **Anadolu** No:7459 3/17/1938, s.2

- "Şiiri Öykülemeler" **Milliyet Sanat** No:232 1/15/1990, s.51-52
- "Şiirin Hüviyeti" **Anadolu** No:7677 11/10/1938, s.2
- "Şiirin Lisanı" **Anadolu** No:7462 3/20/1938, s.2
- "Şikayete Paydos!.." **Anadolu** No:8092 2/18/1940, s.2
- "Şöhret ve Hakikat" **Anadolu** No:7563 7/10/1938, s.2
- "Şu "Kaybolup Gitme" Konusu" **Cumhuriyet** No:24731 6/23/1993, s.2
- "Taban Kurtarılabilirdi" **Cumhuriyet** No:19611 3/03/1979, s.2
- "Tablo ve Hükümet" **Cumhuriyet** No:19003 6/23/1977, s.2
- "Tahakküm Endeksli Bir Seçime Doğru" **Cumhuriyet** No:24071 8/28/1991, s.15
- "Tahlili Tenkidden Terkibi Tenkide" **Anadolu** No:7602 8/24/1938, s.2
- "Taktik Hataları" **Anadolu** No:8086 2/12/1940, s.2
- "Tanıtmak" **Anadolu** No:7443 2/26/1938, s.2
- "Tanrı Aşkına" **Cumhuriyet** No:23807 12/01/1990, s.2
- "Tansu Hanım'ın Suyu Isındı mı?" **Cumhuriyet** No: 5/31/1995, s.2
- "Tansu'ya Tarihçe Yüklenen Görev" **Cumhuriyet** No:24755 7/17/1993, s.2
- "Tarafsızlık ve Devrim Bekçiliği" **Cumhuriyet** No:15873 10/05/1968, s.2

- "Tarifelere ve Milli Edebiyata Dair" **Anadolu** No:7424 6/05/1938, s.2
- "Tarih Bilinci İçinde" **Cumhuriyet** No:17972 8/12/1974, s.2
- "Tarih Ödetecektir" **Cumhuriyet** No:16644 11/25/1970, s.2
- "Tarih Tasviye Edecektir Elbet..." **Cumhuriyet** No:16239 10/11/1969, s.2
- "Tarihimize Terslik" **Cumhuriyet** No:23059 10/03/1988, s.2
- "Tarihin Akışı İçinde İnönü: Koşullara Ters Düşerken..." **Cumhuriyet** No:16331 1/13/1970, s.2
- "Tarihin Akışı İçinde İnönü: Koşullara Uygun Düşerken..." **Cumhuriyet** No:16330 1/12/1970, s.2
- "Tarihin Koşulları İçinde Devrimci Oluşma" **Cumhuriyet** No:16298 12/09/1969, s.2
- "Tarihin, Asıl Getirdiği" **Cumhuriyet** No:21559 11/02/1984, s.2
- "Tarihsel Kurumlaşmalar" **Cumhuriyet** No:20359 4/09/1981, s.2
- "Tarihsel Veriler İçinde" **Cumhuriyet** No: 6/30/1994, s.2
- "Tarihsel Zorunluluklar" **Cumhuriyet** No:23915 3/20/1991, s.17
- "Tasfiye Kanunu ve Üniversite" **Forum** No:24 3/15/1955, s.9-10

- "Taban Kurtarılabilirdi" **Cumhuriyet** No:19611 3/03/1979, s.2
- "Taşımızla Toprağımızla ve Erkekçesine" **Anadolu** No:7680 11/12/1938, s.2
- "Taşra Kokusu" **Anadolu** No:7535 6/18/1938, s.2
- "TCK 141-142. Maddelerinin Hukuksal Anlamsızlığı ve Onların Yerine Getirilebilecek Yeni Formülasyonların Özü ve Niteliği" **Ankara Barosu Dergisi** No:34 1/01/1977, s.485-489
- "Tecrid Edilmiş Üniversite" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XV No:1 3/01/1960, s.310-316
- "Tedailer" **Anadolu** No:7494 4/30/1938, s.2
- "Tedris Kitabı Meselesi" **Anadolu** No:7873 7/01/1939, s.2
- "Tehlike Şuuru" **Anadolu** No:8219 6/29/1940, s.2
- "Tehlikeli Bir Tarif, Yararlı Bir Usul" **Cumhuriyet** No:14560 2/12/1965, s.2
- "Tek Yönlü Sınıf Savaşı" **Cumhuriyet** No:16736 3/02/1971, s.2
- "Telifciliğe Doğru" **Anadolu** No:7416 1/23/1938, s.2
- "Temel İlke: Demokrasi" **Türk Dili** No:359 11/01/1981, s.271-279
- "Temel İlkeler, Yöntemler Belirliyor" **Cumhuriyet** No:20394 5/14/1981, s.2
- "Temelsiz İsnatlar" **Cumhuriyet** No:15730 5/15/1968, s.2
- "Tenkid ve İhtar Ahlakı" **Anadolu** No:7852 6/07/1939, s.2
- "Tenkidin Zaruriliği" **Anadolu** No:7609 9/01/1938, s.2

- "Ters Bir Tercih" **Cumhuriyet** No:18220 4/22/1975, s.2
- "The Role of President in Modernization" **PROF. DR. YAVUZ ABADAN'A A R M A Ğ A N** (Ankara: A.Ü.S.B.F.Y. No:280, 1969) s.205-239
- "Tilki" **Forum** No:30 6/15/1955, s.21
- "Tinorossi; Büyük Vals" **Anadolu** No:7880 7/09/1939, s.2
- "Tipler ve Benzerlikler" **Anadolu** No:7491 4/27/1938, s.2
- "Tiyatro Anıları Üzerine (Haldun Dormen: Sürc-ü Lisan Ettikse; Vasfi Rıza Zobu: O günden Bu Güne) **Türk Dili** No:319 4/01/1978, s.349-351
- "Tiyatro Eserine, Aktör ve Marangoza Dair"" **Anadolu** No:7510 5/20/1938, s.2
- "Tiyatro: Ankara'da Mevsim Başı" **Yeditepe** No:52 12/01/1961, s.14
- "Tiyatrosuz İzmir" **Anadolu** No:7403 1/08/1938, s.2
- "Tolerans" **Anadolu** No:7537 6/21/1938, s.2
- "Toplumcu Rayı Üzerinde Bir Cumhuriyet" **Emek** No:278 11/15/1976, s.6
- "Toplumsal Anlaşma" **Cumhuriyet** No:19406 8/05/1978, s.2
- "Toplumsal Değişim Gerçeği" **Cumhuriyet** No:19311 5/02/1978, s.2
- "Toplumsal Gerçeğin Uzağında Dolaşmalar" **Cumhuriyet** No:15679 3/25/1968, s.2

- "Toprağın Üstü ve San'atkar" **Anadolu** No:7637 9/23/1938, s.2
- "Toprak Reformunun Gerçek Açısı" **Cumhuriyet** No:14538 1/19/1965, s.2
- "Toprak Sınırlamasının Önemi ve Anayasadaki Yeri" **Cumhuriyet** No:14550 1/31/1965, s.2
- "Toptan Muhalefet" **Cumhuriyet** No:18483 1/15/1976, s.2
- "Türk Alfabesine Dair" **Anadolu** No:7869 6/27/1939, s.2
- "Türk Devletinde Tarihi Akışı İçinde İnsan Hakları" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XVIII No:2 6/01/1963, s. 83-99
- "Türk Devriminde Siyasal Hukuk Alanında Olanlar" No: Cilt: , s.425-508
- "Türk İnsan"ı Bulmak" **Fikirler** No:206 9/15/1940, s.2
- "Türk Kalabilmek" **Anadolu** No:7675 11/08/1938, s.2
- "Türk Kuşunu Seyrederken" **Anadolu** No:7863 6/20/1939, s.2
- "Türk Sağının Şanssızlığı" **Cumhuriyet** No:18201 4/03/1975, s.2
- "Türk Ulusçuluğu ve Türk İşçisi-1" **Emek** No:279 12/01/1976, s.5
- "Türk Ümanizması" **Anadolu** No:7804 4/12/1939, s.2
- "Türk ve Yunan İhtilalleri" **Cumhuriyet** No:15377 5/23/1967, s.2

- "Türkiye - ABD Üzerine" **Cumhuriyet** No:15090 8/04/1966, s.2
- "Türkiye'de Amme Hürriyetinin Mütalaasına Bir Bakış" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XIV No:2-3 7/01/1959, s.167-181
- "Türkiye'de Bir Çıkar Demokrasisinin Dayanakları" **Cumhuriyet** No:14418 9/21/1964, s.2
- "Türkiye'de Demokrasi Olur Mu?" **Cumhuriyet** No:21784 4/18/1985, s.2
- "Türkiye'de Demokratik Savaşın Şekli Prensipleri" **Forum** No:20 1/15/1955, s.8-9
- "Türkiye'de Demokratik Savaşın Şekli Prensipleri" **Forum** No:21 2/01/1955, s.9-10
- "Türkiye'de Devlet Hayatında Askeri Mahiyetin ve Tesirin Seyrine Bir Bakış" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XVI No:3 10/01/1961, s. 39-45
- "Türkiye'de İnsan Haklarının Gelişmesi İle İlgili Hareketler (1951 Yılında)" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:VIII No:1-4 1/01/1953, s.165-178
- "Türkiye'de İnsan Haklarının Gelişmesi İle İlgili Hareketler (1952 Yılında)" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:VIII No:1-4 1/01/1953, s.178-184
- "Türkiye'de Kamu Özgürlükleri" **ARMAĞAN KANUN-U ESASININ 100. YILI** (Ankara: A.Ü.S.B.F.Y. No:423, 1978) s.99-127
- "Türkiye'de Reform Hareketlerinin Bir Analizi" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XX No:4 12/01/1965, s.105-123

- "Türkiye'de Sosyalizm" **Cumhuriyet** No:14650 5/16/1965, s.2
- "Türkiye'de Sosyalizm" **Cumhuriyet** No:15370 5/16/1967, s.2
- "Türkiye'deki Akımlar" **Cumhuriyet** No:15134 9/17/1966, s.2
- "Türkiye'nin Hastalığı" **Cumhuriyet** No:18732 9/20/1976, s.2
- "Türkiye'nin Ortadoğu'daki Yeri" **Cumhuriyet** No:19783 5/22/1979, s.2
- "Türkiye'nin Şartları Açısından Siyasi Partiler Rejimine Bir Bakış-I" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XX No:1 3/01/1965, s.147-197
- "Tutuculuğun Parçaları" **Cumhuriyet** No:16133 6/27/1969, s.2
- "Türkiye'nin Yeni Bir Saati" **Cumhuriyet** No:17642 9/13/1973, s.2
- "Türkiye, Amerika ve Avrupa" **Cumhuriyet** No:21356 2/10/1984, s.2
- "Ulusal - Özgürlüklü Bir Sosyalizm Arama Deneyleri" **Emek** No:251 10/01/1975, s.6
- "Ulusal Niteli ve Laik Toplumlu Demokrasinin Kuruluşu" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXIX No:1-2 3/01/1974, s. 19-32
- "Ulusal Yarar" Kavramı" **Cumhuriyet** No:17735 12/15/1973, s.2

- "Uluscu, Halkçı Eğilim De" **Cumhuriyet** No:17693 11/03/1973, s.2
- "Ulusumuz Durumu Bilmeli ve Düşünmeli" **Cumhuriyet** No:16502 7/06/1970, s.2
- "Umumiyet ve Mücerrediyet Yolu İle Hükümler Koyma İşinde Devleti Hukuka Riayet Ettirme Vasıtaları" **A.Ü. S.B.O.D** Cilt:III No:3-4 1/01/1948, s. 1-32
- "Umut Kapıları" **Cumhuriyet** No:21522 7/27/1984, s.2
- "Umutlar, Beklentiler" **Cumhuriyet** No:21713 2/06/1985, s.2
- "Umutlu Sancılar" **Cumhuriyet** No:19148 11/17/1977, s.2
- "Umuttan da Ötede Bir Gerçek" **Milliyet Sanat** No:235 3/01/1990, s.52
- "Unutmak" **Anadolu** No:7432 2/11/1938, s.2
- "Unutulan Kahramanlar" **Anadolu** No:7449 3/05/1938, s.2
- "Unutulmaz" **Cumhuriyet** No:19679 5/10/1979, s.2
- "Ut ve Çümbüş" **Anadolu** No:7893 7/25/1939, s.2
- "Uyanık Durma Zorunu" **Cumhuriyet** No:17684 10/25/1973, s.2
- "Uzak Politikası, Yakın Politikası" **Anadolu** No:8120 3/17/1940, s.2
- "Üç Akım Ortasında Demokrasimiz" **Cumhuriyet** No:13725 10/19/1962, s.2

- "Türkiye'nin Ortadoğu'daki Yeri" **Cumhuriyet** No:19783
- "Üç Akım Ortasında Demokrasimiz" **Kemalizim** No:10 5/01/1963, s.17
- "Üç Akımın Ortasında Demokrasimiz..." **Kemalizim** Cilt:I No:10 1/05/1963, s.17
- "Ülkenin Hükümeti Üzerine" **Cumhuriyet** No:19010 6/30/1977, s.2
- "Üniversite Asistanlığı" **Akis** No:53 5/14/1955, s.24-25
- "Üniversite Meselesi" **Forum** No:262 3/01/1965, s.15
- "Üniversite Meselesinin Gerçek Yönü" **Cumhuriyet** No:13973 6/29/1963, s.2
- "Üniversitelerin Siyaset Alanındaki Görevi Üzerine" **Vatan** No:6679 11/16/1959, s.2
- "Üsluba Dair" **Anadolu** No:7885 7/15/1939, s.2
- "Veyl Bize!"" **Cumhuriyet** No:23956 5/02/1991, s.15
- "Volter'in Babası Yanılmış mıdır?" **Anadolu** No:7438 2/20/1938, s.2
- "Yahya Kemal'in Şiiri Dolayısıyla" **Anadolu** No:7411 1/18/1938, s.2
- "Yalnız Kelimelerde Değil, Cümlede Dilcilik-1" **Fikirler** No:226 1/01/1942, s.12
- "Yalnız Kelimelerde Değil, Cümlede Dilcilik-2" **Fikirler** No:227 2/01/1942, s.12
- "Yanılgılar" **Cumhuriyet** No:15230 12/22/1966, s.2

- "Yanlış Düşünceler Üzerine" **Cumhuriyet** No:14917 2/09/1966, s.2
- "Yanlış Kafa ve Alamadığı Gerçek" **Cumhuriyet** No:16443 5/08/1970, s.2
- "Yanlış!, Yanlış!" **Cumhuriyet** No:20863 11/02/1982, s.2
- "Yapılış Yolunda" **Cumhuriyet** No:20523 9/22/1981, s.2
- "Yarım Yüzyıl Sonra Atatürkçülük" **Türk Dili** No:347 11/01/1980, s.451-461
- "Yaşam Hakkı ve Toplum" **İNSAN HAKLARI ARMAĞANI (XXX. Yıl)** (Ankara: Sevinç Matbaası, 1978) s.1-23
- "Yaşam Hakkı Ve Uzantılarıyla İlgili Yasal Durumlar" **İNSAN HAKLARI ARMAĞANI (XXX. Yıl)** (Ankara: Sevinç Matbaası, 1978) s.24-34
- "Yaşam Hakkı" "Felsefesal Açıdan Pratiğe Doğru" **A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XXXV** No:1-4 1/01/1980, s. 19-27
- "Yaşam Hakkı" Felsefesal Açıdan Pratiğe Doğru" **İnsan Haklarının Felsefi Temelleri Uluslararası Semineri 9-13 Haziran 1980** 6/01/1980, s.57-63
- "Yaşam Hakkından Doğan Sorunlar" **A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XXXII** No:1-4 3/01/1977, s.1-21
- "Yaşanmışın Öyküleri" **Milliyet Sanat** No:281 2/01/1992, s.44
- "Yaşanmışlığa Uzanı" **Milliyet Sanat** No:276 11/15/1991, s.44

- "Yayın Yapan Memurların "Siyaset İçi Bir Alana Girme" Durumuna Mütcellik Bir Örnek Olay Tahlili" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XIX No:1 3/01/1964, s. 59-74
- "Yazarında Bütünleşmiş Öyküler" **Milliyet Sanat** No:287 5/01/1992, s.50
- "Yazıcı ve Okuyucu Seviyesi" **Anadolu** No:7621 9/03/1938, s.2
- "Yazık Oluyor Bu Dünyaya" **Cumhuriyet** No:16580 9/22/1970, s.2
- "Yedirmezler" **Cumhuriyet** No:23876 2/09/1991, s.15
- "Yelpazenin Geniç İçerisinde İnsalcıl (İnsan Hakları Üzerine)" **Bilim ve Sanat** No:8 8/01/1981, s.4-5
- "Yeni Amerikan Yöntemi" **Cumhuriyet** No:18890 3/02/1977, s.2
- "Yeni Anayasa Rejimine Doğru Gelişmeler" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XVI No:4 12/01/1961, s. 95-145
- "Yeni Anayasa Rejimine Doğru Gelişmeler" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XVII No:1 3/01/1962, s. 21-87
- "Yeni Bir Anayasa Rejimine Doğru Gelişmeler" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XVI No:1 3/01/1961, s. 62-101
- "Yeni Bir Anayasaya Doğru Giderken Çağdaşlığın Anayasal Öğeleri Üzerine" **TARIK ZAFER TUNAYA'YA ARMAĞAN** (İstanbul: İstanbul Barosu Yayınları, 1992) s.225-258
- "Yeni Bir İktidar Biçimi Mİ Aranıyor?" **Cumhuriyet** No:16656 12/03/1970, s.2

- "Yeni Bir Saatin Başladığı Türkiye" **Cumhuriyet** No:17643 9/14/1973, s.2
- "Yeni Bir Toplumsal Sözleşme!..1920'den 1982'ye Anayasa Tartışması" **Somut** No:66 1/17/1986, s.1,7
- "Yeni Boyutlar" **Cumhuriyet** No:18142 2/03/1975, s.2
- "Yeni Devletlerde Demokrasi" (Yazan Leon Hamon, Çev: Prof. Bahri Savcı) **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXIII No:4 12/01/1968, s.159-173
- "Yeni İtalyan Anayasasında Sosyal ve İktisadi Haklar Anlayışı" **Mülkiye** No:7-8-9 11/01/1952, s.6-7
- "Yeni Strateji" **Cumhuriyet** No:19877 11/29/1979, s.2
- "Yeni"lerin İzah Edilmeğe İhtiyacı var" **Fikirler** No:207 10/15/1940, s.11
- "Yenileşme ve Sistemi" **Cumhuriyet** No:20272 1/12/1981, s.2
- "Yenilgi ve Sürgün" **Yeditepe** No:89 9/01/1963, s.5
- "1978 Sonlarında Türkiye'nin Durumu" **Milliyet** No:11105 10/01/1978, s.2
- "Yine mi Kısmi Değişimler..." **Cumhuriyet** No: 1/26/1995, s.2
- "26 Mart Seçimi ve Ertesi" **Cumhuriyet** No:23562 3/26/1990, s.2
- "23 Nisan Üzerine" **Cumhuriyet** No:16428 4/23/1970, s.2
- "27 Mayıs ve Sonrası Üzerine Düşünceler" **Dost** Cilt:VII No:34 7/01/1960, s.13-15

- "Yazıcı ve Okuyucu Seviyesi" **Anadolu** No:10157
9/03/1938, s.2

ANADOLU NO: 10157

- "27 Mayıs'ın Getirdiği Anayasal Değerler Üzerine" **Forum** Cilt:XX No:316 6/01/1967, s.10-11
- "Yitik Cumhuriyet" **Cumhuriyet** No:16617 10/29/1970, s.2
- "Yitikleşme - Yabancılaşma" **Cumhuriyet** No:19942 2/02/1980, s.2
- "Yönetime Katılma Siyasaya Katılma" **Emek** No:265 5/01/1976, s.4
- "Yunanistan Sorunu" **Cumhuriyet** No:17951 7/22/1974, s.2
- "Yunanistan ve Gelişmeler" **Cumhuriyet** No:17959 7/30/1974, s.2
- "100 Yıllık Parlamentomuz" **Cumhuriyet** No:18907 3/19/1977, s.2
- "%39'a Rağmen Anayasa'ya Gelen" **Dost** No:5 8/01/1961, s.1
- "147'lerin Affı A.Y.'ya Aykırı mıdır?" **Vatan** No:7039 12/25/1960, s.2
- "Zor Nokta" **Cumhuriyet** No:16519 7/23/1970, s.2
- "Zordur. Ama, Tarihi Okuyabilmeliyiz" **Cumhuriyet** No:24887 11/26/1993, s.2
- "[Başlığı Yok]" **Cumhuriyet** No:19895 12/17/1979, s.2

TARİH SIRASINA GÖRE

- "En Kuvvetli Harb Edebiyatını Yaratanlar" **Anadolu** No:7397, 1/01/1938, s.2
- "Tiyatrosuz İzmir" **Anadolu** No:7403, 1/08/1938, s.2
- "Küçük Davalar" **Anadolu** No:7404, 1/09/1938, s.2
- "Bir Şairin Hikayeleri" **Anadolu** No:7406, 1/12/1938, s.2
- "Eski Bir Eserin Yeniden Yazılışı" **Anadolu** No:7407, 1/13/1938, s.2
- "Yahya Kemal'in Şiiri Dolayısıyla" **Anadolu** No:7411, 1/18/1938, s.2
- "Atmosfer" **Anadolu** No:7412, 1/19/1938, s.2
- "Okumak" **Anadolu** No:7413, 1/20/1938, s.2
- "Telifciliğe Doğru" **Anadolu** No:7416, 1/23/1938, s.2
- "Kral Düşünleri" **Anadolu** No:7417, 1/25/1938, s.2
- "Mihenk Taşı" **Anadolu** No:7419, 1/27/1938, s.2
- "Röportaj Edebiyatı" **Anadolu** No:7422, 1/30/1938, s.2,8
- "Münakaşa Ruhu" **Anadolu** No:7423, 2/01/1938, s.2
- "Amatör Temsilleri" **Anadolu** No:7424, 2/02/1938, s.2
- "Unutmak" **Anadolu** No:7432, 2/11/1938, s.2
- "Modern" **Anadolu** No:7435, 2/17/1938, s.2
- "Kendini Ammeye Kabul Ettirme" **Anadolu** No:7436, 2/18/1938, s.2
- "Volter'in Babası Yanılmış mıdır?" **Anadolu** No:7438, 2/20/1938, s.2

- "Tanıtmak" **Anadolu** No:7443, 2/26/1938, s.2
- "Artık Nasıl Birleşecekler?" **Anadolu** No:7446, 3/02/1938, s.2
- "Polemik Noksanı" **Anadolu** No:7448, 3/04/1938, s.2
- "Unutulan Kahramanlar" **Anadolu** No:7449, 3/05/1938, s.2
- "Okuma Şekli" **Anadolu** No:7450, 3/06/1938, s.2
- "Anlamak" **Anadolu** No:7451, 3/07/1938, s.2
- "Şeyh Küşteri'nin Eseri" **Anadolu** No:7459, 3/17/1938, s.2
- "Mısra Edebiyatı" **Anadolu** No:7461, 3/19/1938, s.2
- "Şiirin Lisanı" **Anadolu** No:7462, 3/20/1938, s.2
- "Hasta Bir Müessesese Fakat Sağlam Bir Fikir" **Anadolu** No:7467, 3/26/1938, s.2
- "Muhit" **Anadolu** No:7468, 3/27/1938, s.2
- "Kimler Yaşayacak" **Anadolu** No:7469, 3/29/1938, s.2
- "Şekil ve Muhteva" **Anadolu** No:7473, 4/02/1938, s.2
- "İki Türlü Tenkid" **Anadolu** No:7475, 4/05/1938, s.2
- "Bir Konferans Dolayısıyla" **Anadolu** No:7477, 4/07/1938, s.2
- "Bir Ziyafetten Sonra" **Anadolu** No:7480, 4/10/1938, s.2
- "Hukuk Zihniyeti" **Anadolu** No:7481, 4/15/1938, s.2
- "Nazari Bilgi mi, Nazariyeci Zihniyet mi?" **Anadolu** No:7483, 4/17/1938, s.2

- "Meselenin Ruhu" **Anadolu** No:7487, 4/22/1938, s.2
- "Tipler ve Benzerlikler" **Anadolu** No:7491, 4/27/1938, s.2
- "En Asli Zevk" **Anadolu** No:7492, 4/28/1938, s.2
- "Tedailer" **Anadolu** No:7494, 4/30/1938, s.2
- "Hadisesiz Geçen Hadiseler" **Anadolu** No:7499, 5/07/1938, s.2
- "Jestler" **Anadolu** No:7500, 5/08/1938, s.2
- "Realist Siyaset" **Anadolu** No:7501, 5/09/1938, s.2
- "Bir Adam Yaratmak" Dolayısıyla" **Anadolu** No:7504, 5/13/1938, s.3
- "Bir Adam Yaratmak" Dolayısıyla" **Anadolu** No:7505, 5/14/1938, s.2
- "Tiyatro Eserine, Aktör ve Marangoza Dair"" **Anadolu** No:7510, 5/20/1938, s.2
- "Alaturka Adam, Alafranga Adam ve... Adam" **Anadolu** No:7519, 5/31/1938, s.2
- "Nargile İçin Onsekizyaş" **Anadolu** No:7522, 6/03/1938, s.2
- "Sözler ve S kutlar" **Anadolu** No:7523, 6/04/1938, s.2
- "Tarifelere ve Milli Edebiyata Dair" **Anadolu** No:7424, 6/05/1938, s.2
- "Rasyonel Çalışma" **Anadolu** No:7530, 6/14/1938, s.2
- "Konferanslar" **Anadolu** No:7532, 6/16/1938, s.2

- "Taşra Kokusu" **Anadolu** No:7535. 6/18/1938, s.2
- "Tolerans" **Anadolu** No:7537, 6/21/1938, s.2
- "Konuşan "Ne" Olmalıdır?" **Anadolu** No:7550, 6/24/1938, s.2
- "Bir Hassasiyetin Manası" **Anadolu** No:7551, 6/25/1938, s.2
- "Sathi Ve Derin" **Anadolu** No:7555, 6/30/1938, s.3
- "Avrupaperestlik" **Anadolu** No:7556, 7/01/1938, s.2
- "Fildişi Kule" Meselesi" **Anadolu** No:7559, 7/06/1938, s.2
- "Mahalli Renk" **Anadolu** No:7561, 7/08/1938, s.2
- "Şöhret ve Hakikat" **Anadolu** No:7563, 7/10/1938, s.2
- "Düşünen San'at" **Anadolu** No:7596, 8/17/1938, s.2
- "Can Sıkıntısı" **Anadolu** No:7597, 8/18/1938, s.2
- "Hiciv" **Anadolu** No:7600, 8/21/1938, s.2
- "Tahlili Tenkidden Terkibi Tenkide" **Anadolu** No:7602, 8/24/1938, s.2
- "İki Tipten: 1) Alkışlayıcı Adam" **Anadolu** No:7603, 8/25/1938, s.2
- "İki Tipten: 2) Menfi Adam" **Anadolu** No:7604, 8/26/1938, s.2
- "Mütearifeci ve Doğmatik Zihniyet" **Anadolu** No:7608, 8/31/1938, s.2
- "Tenkidin Zaruriliği" **Anadolu** No:7609, 9/01/1938, s.2

- "Yazıcı ve Okuyucu Seviyesi" **Anadolu** No:7621, 9/03/1938, s.2
- "Böyle Adamlar Lazım" **Anadolu** No:7625, 9/08/1938, s.2
- "Realizmin İçinde Fakat Realizmin Üstünde" **Anadolu** No:7627, 9/11/1938, s.2
- "Aktüalite ve San'atkar" **Anadolu** No:7636, 9/22/1938, s.2
- "Toprağın Üstü ve San'atkar" **Anadolu** No:7637, 9/23/1938, s.2
- "Sosyal Fonksiyon" **Anadolu** No:7670, 11/02/1938, s.2
- "Fikir Müsamahası, Nizam Otoritesi" **Anadolu** No:7672, 11/04/1938, s.2
- "Türk Kalabilmek" **Anadolu** No:7675, 11/08/1938, s.2
- "Şiirin Hüviyeti" **Anadolu** No:7677, 11/10/1938, s.2
- "Taşımızla Toprağımızla ve Erkekçesine" **Anadolu** No:7680, 11/12/1938, s.2
- "Bir Dünya Şuuru ve Saygısı" **Anadolu** No:7683, 11/15/1938, s.2
- "Atatürksüz Dünya" **Anadolu** No:7687, 11/19/1938, s.2
- "Akademiye Dair" **Anadolu** No:7768, 3/01/1939, s.2
- "Kanun ve Ötesi" **Anadolu** No:7769, 3/02/1939, s.2
- "Felsefesiz Felsefe" **Anadolu** No:7783, 3/18/1939, s.2
- "Müsbet Düşünme, Mistik Düşünme" **Anadolu** No:7784, 3/19/1939, s.2

- "Emniyet ve Hüsnüniyet Siyaseti" **Anadolu** No:7790, 3/26/1939, s.2
- "Sanat ve Dava" **Anadolu** No:7792, 3/29/1939, s.2
- "Mihvele Karşı Blok" **Anadolu** No:7798, 4/05/1939, s.2
- "Siyasi Muharrirler" **Anadolu** No:7799, 4/06/1939, s.2
- "Savulun (Medeniyet!..) Geliyor" **Anadolu** No:7803, 4/11/1939, s.2
- "Türk Ümanizması" **Anadolu** No:7804, 4/12/1939, s.2
- "Bir Dilek" **Anadolu** No:7819, 4/29/1939, s.2
- "Açılacak Kapılar" **Anadolu** No:7820, 4/30/1939, s.2
- "Kıymetli Adam!" **Anadolu** No:7851, 6/06/1939, s.2
- "Tenkid ve İhtar Ahlakı" **Anadolu** No:7852, 6/07/1939, s.2
- "Arkadaş "Namık"a" **Anadolu** No:7853, 6/08/1939, s.2
- "Şeref Yarışı Değil İş Başı" **Anadolu** No:7856, 6/11/1939, s.2
- "Mektebler Kapanırken" **Anadolu** No:7857, 6/13/1939, s.2
- "Türk Kuşunu Seyrederken" **Anadolu** No:7863, 6/20/1939, s.2
- "Bir Nota Meselesi" **Anadolu** No:7864, 6/21/1939, s.2
- "Bir Küçüğe Mektup -Acı Bir Fantazi-" **Anadolu** No:7867, 6/24/1939, s.2
- "İkinci Mektup -Acı Fantazinin Devamı-" **Anadolu** No:7868, 6/25/1939, s.2

- "Türk Alfabesine Dair" **Anadolu** No:7869, 6/27/1939, s.2
- "Kan Yerine Şampanya" **Anadolu** No:7872, 6/30/1939, s.2
- "Tedris Kitabı Meselesi" **Anadolu** No:7873, 7/01/1939, s.2
- "San'atın Aczi" **Anadolu** No:7879, 7/08/1939, s.2
- "Tinorossi; Büyük Vals" **Anadolu** No:7880, 7/09/1939, s.2
- "Milletlerin Nezaketi" **Anadolu** No:7882, 7/12/1939, s.2
- "San'at ve Paradoks" **Anadolu** No:7884, 7/14/1939, s.2
- "Üsluba Dair" **Anadolu** No:7885, 7/15/1939, s.2
- "Ut ve Çümbüş" **Anadolu** No:7893, 7/25/1939, s.2
- "Hadiseler ve San'atkar" **Anadolu** No:7894, 7/26/1939, s.2
- "Kitaplar Arasında: Sevdığım Adam" **Anadolu** No:7896, 7/28/1939, s.2
- "Kitaplar Arasında: Sevdığım Adam-2" **Anadolu** No:7897, 7/29/1939, s.2
- "Münakaşa İhtiyacı" **Anadolu** No:7901, 8/03/1939, s.2
- "Aman Baban Gibi Olma" **Anadolu** No:7903, 8/05/1939, s.2
- "Kendini Arayan Dünya" **Anadolu** No:7904, 8/06/1939, s.2
- "San'atkar Estet midir, Filozof mudur?" **Anadolu** No:7907, 8/10/1939, s.2
- "Kim Kaybeder, Kim Kazanır!" **Anadolu** No:7908, 8/11/1939, s.2
- "San'atda Reel Duygusu" **Anadolu** No:7911, 8/15/1939, s.2

- "Geleceği Avrupası" **Anadolu** No:7912, 8/16/1939, s.2
- "Halka Dair-1 Halk Kim?" **Anadolu** No:7913, 8/17/1939, s.2
- "Halka Dair-2 Halk Nerede?" **Anadolu** No:7916, 8/20/1939, s.2
- "Romanda Tip Meselesi" **Anadolu** No:7919, 8/23/1939, s.2
- "Klasizme Varmak" **Anadolu** No:7920, 8/24/1939, s.2
- "Gene Avrupa'nın Geleceğine Dair!" **Anadolu** No:7921, 8/25/1939, s.2
- "San'atta An'ane" **Aramak** No:6, 9/01/1939, s.8
- "Cumhuriyet'in Emrinde" **Anadolu** No:7985, 10/29/1939, s.2
- "San'atta Müşahade" **Aramak** No:8, 11/01/1939, s.15
- "Folklor ve Edebiyat" **Aramak** No:9, 12/01/1939, s.15
- "Radyo Başında" **Anadolu** No:8023, 12/06/1939, s.2
- "Kazan Karışıyor" **Anadolu** No:8024, 12/07/1939, s.2
- "Neredesin Avrupa" **Anadolu** No:8025, 12/08/1939, s.2
- "Hazin Bir Toplantı" **Anadolu** No:8030, 12/13/1939, s.2
- "Beynelmilel Kundakçılık" **Anadolu** No:8031, 12/14/1939, s.2
- "Cebhelerin Psikolojisi" **Anadolu** No:8044, 12/27/1939, s.2
- "İçtimai Tesanüd" Duygusu ve Derecesi" **Anadolu** No:8048, 12/31/1939, s.2

- "Not Karneleri Alınırken -Talebe Velilerine" **Anadolu** No:8049, 1/01/1940, s.2
- "Öksüzler Hakkında" **Anadolu** No:8055, 1/07/1940, s.3
- "Kaçanlar mı Var?" **Anadolu** No:8058, 1/10/1940, s.3
- "Diplomaside Müşterek Bir Avrupa" **Anadolu** No:8062, 1/14/1940, s.2
- "Avrupalı Vicdan" **Anadolu** No:8063, 1/15/1940, s.2
- "Fikir Avrupası, Aksiyon Avrupası" **Anadolu** No:8064, 1/16/1940, s.2
- "Nazari Hak Fikri ve Reel Kıymeti" **Anadolu** No:8067, 1/19/1940, s.2
- "Hayır! Şerefsiz ve Faydasız Değildir.." **Anadolu** No:8073, 1/28/1940, s.3
- "Fizik Bünyenin Zaferi" **Anadolu** No:8074, 1/29/1940, s.3
- "Redde İnkâr Karışmasın!" **Anadolu** No:8076, 2/01/1940, s.3
- "Söz Artık Diplomasinin Değildir" **Anadolu** No:8078, 2/04/1940, s.2
- "Mes'ele, Muharrir, Sistem" **Anadolu** No:8079, 2/05/1940, s.2
- "Liseli ve Sinema" **Anadolu** No:8084, 2/10/1940, s.2
- "İnsanın Kıymeti" **Anadolu** No:8085, 2/11/1940, s.3
- "Taktik Hataları" **Anadolu** No:8086, 2/12/1940, s.2
- "Şikayete Paydos!.." **Anadolu** No:8092, 2/18/1940, s.2

- "Filimciliğimizin Yolu" **Anadolu** No:8093, 2/19/1940, s.2
- "İlim Halinde Siyaset" **Anadolu** No:8096, 2/22/1940, s.2
- "Gürültüler ve Papuçlar!" **Anadolu** No:8098, 2/24/1940, s.2
- "Bir Şahaser" **Anadolu** No:8099, 2/25/1940, s.2
- "Bir Vazifenin Karakteri" **Anadolu** No:8106, 3/03/1940, s.3
- "Nizam İhtiyacı ve Vasıtaları" **Anadolu** No:8107, 3/04/1940, s.3
- "Eskiye Diploması" **Anadolu** No:8109, 3/06/1940, s.3
- "Hukuka Dönüş" **Anadolu** No:8111, 3/08/1940, s.2
- "Hangi Hukuk?" **Anadolu** No:8112, 3/09/1940, s.2
- "Bir Destan ve Sonu" **Anadolu** No:8119, 3/16/1940, s.2
- "Uzak Politikası, Yakın Politikası" **Anadolu** No:8120, 3/17/1940, s.2
- "Mahiyeti Eşyanın Sulhü" **Anadolu** No:8121, 3/18/1940, s.2
- "Buhransız Bir Kabine Buhranı" **Anadolu** No:8126, 3/23/1940, s.3
- "Sarahata Hasret!" **Anadolu** No:8127, 3/24/1940, s.2
- "Devletlerin İradesi" **Anadolu** No:8132, 3/29/1940, s.2
- "Küçük Devletlerin Kaderi" **Anadolu** No:8132, 3/31/1940, s.2

- "Hitler Medeniyete Hizmet Ediyor" **Anadolu** No:8165, 5/04/1940, s.3
- "Avrupa'nın Kendini Buluşuna Doğru" **Anadolu** No:8167, 5/06/1940, s.2
- "Münevver ve San'at Kültü" **Anadolu** No:8169, 5/08/1940, s.3
- "Metafiziğin Değil Müspetin Mucizesi" **Anadolu** No:8189, 5/29/1940, s.3
- "Harb Potansiyeli" **Anadolu** No:8191, 5/31/1940, s.3
- "Milletleri Tanımak" **Anadolu** No:8192, 6/01/1940, s.2
- "O Saat Çalmalıdır" **Anadolu** No:8201, 6/11/1940, s.3
- "Tehlike Şuuru" **Anadolu** No:8219, 6/29/1940, s.2
- "Çocuk Ve Allah" **Aramak** No:15, 8/01/1940, s.11
- "İnsan"ı Bulmak" **Fikirler** No:205, 9/01/1940, s.3
- "Türk İnsan"ı Bulmak" **Fikirler** No:206, 9/15/1940, s.2
- "Yeni"lerin İzah Edilmeğe İhtiyacı var" **Fikirler** No:207, 10/15/1940, s.11
- "O"nun 1939-40 Harbi Karşısındaki Manası" **Fikirler** No:208, 11/15/1940, s.8
- "San'atın Cemiyete Teması" **Fikirler** No:209, 12/01/1940, s.2
- "Milli Vasıf ve Ümanizmacı karakter" **Fikirler** No:210, 12/15/1940, s.1

- "Sosyal Kadro İçerisinde Sanat" **Fikirler** No:211, 1/01/1941, s.2
- "Edebiyatın İstikbali" **Fikirler** No:212, 2/15/1941, s.6
- "Yalnız Kelimelerde Değil, Cümlede Dilcilik-1" **Fikirler** No:226, 1/01/1942, s.12
- "Yalnız Kelimelerde Değil, Cümlede Dilcilik-2" **Fikirler** No:227, 2/01/1942, s.12
- "Osmanlı Tarihinden: Zuyuf Akça" **Tanin** No:499, 1/20/1945, s.1
- "Korkudan Ve Yoksullukdan Kurtulma Hürriyeti" **A.Ü. S.B.O.D** , Cilt:II , No:1-2, 1/01/1947, s.36-49
- "Laiklik Prensibi Karşısında Öğretim ve Öğretim Hürriyeti" **A.Ü. S.B.O.D** , Cilt:II , No:3-4, 1/01/1947, s.277-294
- "Seçmenlik Şartları Bakımından Seçim Rejimi" **A.Ü. S.B.O.D** , Cilt:II , No:3-4, 1/01/1947, s.217-234
- "Kanuniyet Prensibi Yolu İle Ferdi Hakların Korunmasında Açıkta Kalan Noktalar" **A.Ü. S.B.O.D** , Cilt:III , No:1-2, 1/01/1948, s.32-47
- "Kitap Tahlili: Devletler Hukukunda Yeni Gelişmeler, Yazan Z.Mesut Alsan" **A.Ü. S.B.O.D** , Cilt:III , No:3-4, 1/01/1948, s.350-366
- "Kitap Tahlili: Amme Hukukumuzda İkinci Meşrutiyet Devri, G. Okandan" **A.Ü. S.B.O.D** , Cilt:III , No:3-4, 1/01/1948, s.367-382

- "Umumiyet ve Mücerrediyet Yolu İle Hükümler Koyma İşinde Devleti Hukuka Riayet Ettirme Vasıtaları" **A.Ü. S.B.O.D** , Cilt:III , No:3-4, 1/01/1948, s.1-32
- "Kitap Tahlili: Devletler Hukuku Dersleri, Yazan Z. Mesut Alsaç" **A.Ü. S.B.O.D** , Cilt:III , No:1-2, 1/01/1948, s.343-358
- "Kitap Tahlili: L'individualisme et le droit, Marcel Waline" **A.Ü. S.B.O.D** , Cilt:IV , 1/01/1949, s.511-534
- "Parlamenteer Rejimde Hükümetin Unsurları" **A.Ü. S.B.O.D** , Cilt:IV , 1/01/1949,
- "Kitap Tahlili: La garantie internationale des droits de l'homme, d'apres la charte de San Francisco" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:VI , No:1-4, 1/01/1951, s.374-411
- "Kabahat İnsanlarda mı?" **Varlık** No:369, 4/01/1951, s.7
- "Siyasi Guruplaşmalar" **Mülkiye** No:2, 3/01/1952, s.6-7
- "Bedri Rahmi Eyüboğlu ile Bir Konuşma" **Mülkiye** No:2, 3/01/1952, s.8
- "Modern Kültür Adamı" **Mülkiye** No:2, 3/01/1952, s.3
- "Ankara'da Sanat Hareketleri" **Yeditepe** No:10, 3/01/1952, s.5
- "İktidarın Ayrımı Nazariyesi" **Karınca** No:3, 4/01/1952, s.4
- "Ankara'da Sanat Hareketleri "Branda Bezi"" **Yeditepe** No:11, 4/01/1952, s.5

- "Politika Kadrolarında Fikir Adamının Yeri" **Mülkiye** No:3, 4/01/1952, s.3
- "Milletvekili Bağımsızlığı ve Parti Disiplini" **Mülkiye** No:3, 4/01/1952, s.4
- "Ankara'da Sanat Hareketleri "Köşe-Başı"" **Yeditepe** No:12, 5/01/1952, s.5
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Taşkiran Jübilesi"" **Yeditepe** No:14, 6/01/1952, s.5
- "Ankara'da Sanat Hareketleri "Yarasa"" **Yeditepe** No:15, 6/15/1952, s.5
- "Fikirilere mi, Şahıslara mı Oy Vermeli" **Mülkiye** No:4-5-6, 7/01/1952, s.6-7
- "Medeniyetin Davacısı Bilim" **Mülkiye** No:4-5-6, 7/01/1952, s.3
- "Bilim ve Sanat Hürriyetlerinin Özelliği ve Şartları" **Yeditepe** No:23, 10/15/1952, s.1-3
- "Yeni İtalyan Anayasasında Sosyal ve İktisadi Haklar Anlayışı" **Mülkiye** No:7-8-9, 11/01/1952, s.6-7
- "Ankara'da Sanat Hareketleri" **Yeditepe** No:24, 11/01/1952, s.5
- "Milli Tiyatronun İlk Şartı: Yazar" **Mülkiye** No:7-8-9, 11/01/1952, s.3
- "Ankara'da Sanat Hareketleri" **Yeditepe** No:25, 11/15/1952, s.5
- "Milli Hakimiyet Prensiplerinin Sonuçları" **Mülkiye** No:10, 12/01/1952, s.6-7

- "Ankara'da Sahne Hareketleri" **Yeditepe** No:26, 12/01/1952, s.5-7
- "Milli Tiyatronun Şartlarından: Yerli Rejisör" **Mülkiye** No:10, 12/01/1952, s.3
- "Türkiye'de İnsan Haklarının Gelişmesi İle İlgili Hareketler (1951 Yılında)" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:VIII , No:1-4, 1/01/1953, s.165-178
- "Milli Tiyatronun Şartlarından: Aktör" **Mülkiye** No:11, 1/01/1953, s.3
- "Türkiye'de İnsan Haklarının Gelişmesi İle İlgili Hareketler (1952 Yılında)" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:VIII , No:1-4, 1/01/1953, s.178-184
- "İnsan Hakları-I" **Mülkiye** No:12, 2/01/1953, s.4-5
- "Seyirci Meselesi" **Mülkiye** No:12, 2/01/1953, s.3
- "Konsolos" Operası Üzerine..." **Yeditepe** No:30, 2/01/1953, s.5
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Yanlış Yanlış Üzerine"" **Yeditepe** No:30, 2/01/1953, s.5-7
- "Ankara'da Sanat Hareketleri "Ölü Kraliçe"" **Yeditepe** No:31, 2/15/1953, s.5-6
- "Sinemanın İmkanları ve Biz-I" **Mülkiye** No:13, 3/01/1953, s.3
- "İnsan Hakları-II" **Mülkiye** No:13, 3/01/1953, s.6-7
- "Sarhoşlarla Mücadele" **Yeşilay** No:243, 3/01/1953, s.5

- "Sinemanın İmkanları ve Biz-II" **Mülkiye** No:14, 4/01/1953, s.3
- "İnsan Hakları-III" **Mülkiye** No:14, 4/01/1953, s.8-9
- "Ankara'da Sanat Hareketleri" **Yeditepe** No:34, 4/01/1953, s.7
- "Ankara'da Sanat Hareketleri" **Yeditepe** No:35, 4/15/1953, s.5
- "Devlet Tiyatrosunda" **Yeditepe** No:36, 5/01/1953, s.8
- "Devletin Esas Teşkilat Rejiminin Kaynağı (Teşkilat-ı Esasiye Kanunu) **İdare Dergisi** No:222, 5/01/1953, s.30-68
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Sahne Dışındaki Oyun""**Yeditepe** No:38, 6/01/1953, s.5
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Çığ"" **Yeditepe** No:39, 6/15/1953, s.5
- "Fildişi Kule, Tek Tıp Sanat ve Düşünceye Dair" **Yeditepe** No:42, 8/01/1953, s.1-7
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Şemsiyeli Adam"" **Yeditepe** No:49, 11/15/1953, s.7
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Derin Mavi Deniz"" **Yeditepe** No:50, 12/01/1953, s.5-7
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Batak"" **Yeditepe** No:52, 1/01/1954, s.5
- "Ankara'da Sahne hareketleri: "Maria Stuart"" **Yeditepe** No:53, 1/15/1954, s.5

- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Güzel Helena""
Yeditepe No:54, 2/01/1954, s.5-7
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Gelin"" **Yeditepe** No:55,
2/15/1954, s.5
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Lady Frederick""
Yeditepe No:59, 4/15/1954, s.5
- "Ankara'da Sahne Hareketleri" **Yeditepe** No:61,
5/15/1954, s.7
- "Murakabe Organı Nedir?" **Akis** No:7, 6/26/1954, s.4
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Tanrıdağı Ziyafeti""
Yeditepe No:73, 11/15/1954, s.5-7
- "Hamlet Temsili" **Mülkiye** No:29, 11/20/1954, s.8-9
- "İktidarın temerküzünden Doğan Tehlikeler ve Çaresi"
Forum No:17, 12/01/1954, s.7-8
- "İktidarın Temerküzünden Doğan Tehlikeler ve Çaresi"
Forum No:18, 12/15/1954, s.9-10
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Keçiler Adası""
Yeditepe No:75, 12/15/1954, s.5
- "Meclis Her Şeyi Yapabilir mi?" **Forum** No:19, 1/01/1955,
s.10-11
- "Bir Forumcunun Cevabı" **Forum** No:19, 1/01/1955, s.16
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Tanrılar ve İnsanlar"
(Gılgamesh)" **Yeditepe** No:76, 1/01/1955, s.5
- "Türkiye'de Demokratik Savaşın Şekli Prensipleri"
Forum No:20, 1/15/1955, s.8-9

- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Yaslı Aile" "Onikinci Gece"" **Yeditepe** No:78, 1/30/1955, s.5
- "Türkiye'de Demokratik Savaşın Şekli Prensipleri" **Forum** No:21, 2/01/1955, s.9-10
- "İstanbul'da Sahne Hareketleri" **Forum** No:21, 2/01/1955, s.20-22
- "Ankara'da Sahne Hareketleri" **Yeditepe** No:80, 3/01/1955, s.4
- "Oyun Olmasaydı" **Forum** No:24, 3/15/1955, s.20-21
- "Tasfiye Kanunu ve Üniversite" **Forum** No:24, 3/15/1955, s.9-10
- "Dil, Değiş, Anlayış Üzerine Bazı Düşünceler" **Forum** No:25, 4/01/1955, s.18-19
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Bir Ümit İçinde (Montserrat)"" **Yeditepe** No:83, 4/15/1955, s.4
- "Üniversite Asistanlığı" **Akis** No:53, 5/14/1955, s.24-25
- "Avara Mu..." **Forum** No:28, 5/15/1955, s.21-22"
- "Murakabe Müessesesinin Korunması" **Forum** No:29, 6/01/1955, s.9-10
- "Tilki" **Forum** No:30, 6/15/1955, s.21
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Mevsim Sonu"" **Yeditepe** No:87, 7/01/1955, s.5
- "Murakabe Müessesesinin Korunması" **Forum** No:31, 7/01/1955, s.11-13

- "İktidar Savaşı Yapmadan Siyaset" **Forum** No:32, 7/15/1955, s.21
- "Seçim İklimi Yoktur" **Forum** No:33, 8/01/1955, s.10-11
- "Buhran İstidadları ve Önleme Yolları" **Forum** No:34, 9/01/1955, s.1
- "Siyasi Mücade Hayatımızın Seyrinden Çıkan Ders" **Forum** No:35, 10/01/1955, s.1
- "Ankara'da Sahne Hareketleri Küçük Tiyatro'da "Akif Bey"" **Yeditepe** No:95, 11/15/1955, s.5
- "Seçmanın Yaptığı Iskat" **Forum** No:37, 11/15/1955, s.1
- "Kronik: Türkiye'de 1954 Yılında İnsan Haklarının Sağlanmasına Meallik Hareketler" **A.Ü. S.B.F.D. ,** Cilt:X, No:4, 12/01/1955, s.219-227
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Harput'ta Bir Amerikalı"" **Yeditepe** No:96, 12/01/1955, s.5
- "Parti Mutlakiyeti Üzerine" **Forum** No:42, 12/15/1955, s.9-10
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Ruhlar Gelirse"" **Yeditepe** No:98, 1/01/1956, s.5
- "Konuşabiliriz" **Forum** No:44, 1/15/1956, s.7
- "Demokratik Bir Düzendeki Meclisin Gerçek Yeri" **Forum** No:45, 2/01/1956, s.9
- "Batılı Demokrasinin Bazı Temel Kavramları Üzerine" **Forum** No:47, 3/01/1956, s.10

- "Aktüel Olaylar: Partilerin Birleşmeleri ve Siyasi Güç Birliği" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XIII No:4, 12/01/1958, s.200-210
- "Aktüel Olaylar: Meclis'in İkinci Olağanüstü Toplantısının Sebebi Ve Şekli" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XIII , No:4, 12/01/1958, s.211-224
- "Aktüel Olaylar: Demokrasiyi Var Kılan Fikir ve Müesseseler Üzerine" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XIII , No:4, 12/01/1958, s.193-199
- "Cumhuriyet'in Tehlikede Kurumu Laiklik" **S.B.F. YÜZÜNCÜ YIL ARMAĞANI** (Ankara: S.B.F. Yayınları, 1959) s.191-212
- "Gönül Avcısı" **Yeditepe** No:172,, No:3/18/1959, s.5
- "Türkiye'de Amme Hürriyetinin Mütalaasına Bir Bakış" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XIV , No:2-3, 7/01/1959, s.167-181
- "Kongreler: Teşrii- İcra Arasındaki Münasebetleri Meselesinin Tartışılmasından Ortaya Çıkan Gerçekler" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XIV , No:2-3, 7/01/1959, s.209-216
- "Meclis Başkanlığı Savaşı" **Vatan** No:6662, 10/30/1959, s.2
- "İkinci Meclis ve Gerçek" **Vatan** No:6668, 11/05/1959, s.2
- "Dinci - Muhafazacı Kıpırdanışlar Üzerine" **Vatan** No:6702, 11/09/1959, s.2
- "Üniversitelerin Siyaset Alanındaki Görevi Üzerine" **Vatan** No:6679, 11/16/1959, s.2

- "Aktüel Olaylar: Meclis Gündemine Girmeyen Önerge ve Meclis Başkanlığının Sorumluluğu" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XIV , No:4, 12/01/1959, s.203-215
- "Ankara'da İki Oyun" **Yeditepe** No:14, 12/01/1959, s.10
- "Aktüel Olaylar: Milletvekili Tazminatı ve Yarattığı Problem" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XIV No:4, 12/01/1959, s.150-159
- "Aktüel Olaylar: Parlamenter Mücadele Dışı Bir Seçim Taktiği" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XIV , No:4, 12/01/1959, s.173-178
- "Aktüel Olaylar: İktidarı Devretmeme Psikozu ve Davet Ettiği Tehlike" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XIV , No:4, 12/01/1959, s.184-187
- "Aktüel Olaylar: Politika-Din-Devrimler Veya Metafizik Kıpırdanmalar" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XIV , No:4, 12/01/1959, s.159-170
- "Aktüel Olaylar: Muhalefetin Görevi" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XIV , No:4, 12/01/1959, s.144-149
- "Aktüel Olaylar: İsbat Hakkı" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XIV , No:4, 12/01/1959, s.170- 172
- "Aktüel Olaylar: Ara Seçimlerinin Mecburi Mahiyetini Tahkim Etmek" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XIV , No:4, 12/01/1959, s.198-203
- "Aktüel Olaylar: D.P.'de Hizipleşme" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XIV , No:4, 12/01/1959, s.187-192

- "İngiltere Mektubu Avrupalı Aktörde Birlik Duygusu" **Yeditepe** No:111, 7/15/1956, s.5
- "Siyasi İktidarı Hukukla Bağlama Çabasının Geçirdiği Seyir" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XII , No:4, 12/01/1957, s. 64-127
- "Faal Politika'nın Unsurları ve Bunu tahlilde Yetkili Organ" **Vatan** No:6044, 2/07/1958, s.2
- "Ankara'da Sahne Hareketleri" **Yeditepe** No:149, 2/15/1958, s.5
- "Duvarların Ötesi" **Yeditepe** No:171, 2/28/1958, s.5-6
- "Partilerimizde Tabakalaşmanın Gerçek Mahiyeti ve Sosyal Muhtevalı Politika Meyli(I)" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XIII , No:1, 3/01/1958, s. 42-80
- "Kraliçe ve Asiler" **Yeditepe** No:152, 4/01/1958, s.5
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Sevmek"" **Yeditepe** No:153, 4/15/1958, s.5-7
- "Ankara'da Sahne Hareketleri" **Yeditepe** No:155, 5/15/1958, s.5-7
- "Aktüel Olaylar: Seçim Güvenliği" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XIII , No:2, 6/01/1958, s.251- 254
- "Aktüel Olaylar: Siyasette Faallik ve İlmilik" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XIII , No:2, 6/01/1958, s.240-247
- "Aktüel Olaylar: Hürriyet Partisi'nin Seçim Kanunu Tadil Teklifi" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XIII , No:2, 6/01/1958, s.255-262

- "Aktüel Olaylar: Hürriyet Partisi İstişari Kongresi" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XIII , No:2, 6/01/1958, s.262-269
- "Aktüel Olaylar: Laikliğin Sınırları" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XIII , No:2, 6/01/1958, s.247- 251
- "Çöl Faresi"" **Dost** No:10, 7/01/1958, s.27
- "Aktüel Olaylar: Ara Seçimleri Üzerinde Tartışmalar" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XIII , No:3, 9/01/1958, s.244-252
- "Aktüel Olaylar: Gensoruların Reddi ve Murakabenin Sahibi Üzerine" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XIII , No:3, 9/01/1958, s.259-262
- "Aktüel Olaylar: İhtilalcilik Meşruiyetçilik" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XIII , No:3, 9/01/1958, s.263-269
- "Aktüel Olaylar: Meclis'de Başkanlık Divanı Meseleleri" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XIII , No:3, 9/01/1958, s.256-259
- "Aktüel Olaylar: Meclis Dışı Siyasi Tartışmalar" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XIII , No:3, 9/01/1958, s.269-275
- "Aktüel Olaylar: Parti Gençlik Kollarının İrtica İle Müşterek Savaşı" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XIII , No:3, 9/01/1958, s.252-254
- "Aktüel Olaylar: Hükümet Üyesi Kimin Vekilidir" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XIII , No:3, 9/01/1958, s.255-256
- "Aktüel Olaylar: Bakanların İstifaları" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XIII , No:4, 12/01/1958, s.225-231

- "Aktüel Olaylar: C.K.M.P.'nin Arabuluculuğu ve Partiler Arasında Yaklaşma Hareketleri" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XIV , No:4, 12/01/1959, s.178-184
- "Aktüel Olaylar: Basın Hürriyeti-Radyo Rejimi" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XIV , No:4, 12/01/1959, s.193-198
- "Ramp Işığında 1959" **Dost** , Cilt:VI 28, 1/01/1960, s.25-31
- "Meclisteki Önergeler Meselesi" **Vatan** No:6710, 1/07/1960, s.2
- "C.H.P. İçinde Kıpırdamalar" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XV , No:1, 3/01/1960, s.347-370
- "Tecrid Edilmiş Üniversite" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XV , No:1, 3/01/1960, s.310-316
- "C.H.P.'nin Trakya ve Ege Gezisi" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XV , No:1, 3/01/1960, s.317- 333
- "Anayasaya Aykırılık Meselesi ve Bir Özel Kanun Yolu İle Düzenlenmesi" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XV , No:1, 3/01/1960, s.334-346
- "Ankara Sahnelerinde" **Yeditepe** No:22, 4/01/1960, s.2
- "27 Mayıs ve Sonrası Üzerine Düşünceler" **Dost** , Cilt:VII 34, 7/01/1960, s.13-15
- "Albert Camus" **Yeditepe** No:32, 12/01/1960, s.14
- "147'lerin Affı A.Y.'ya Aykırı mıdır?" **Vatan** No:7039, 12/25/1960, s.2
- "Yeni Bir Anayasa Rejimine Doğru Gelişmeler" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XVI , No:1, 3/01/1961, s. 62-101

- "Siyasi Parti Rejimimizin Her Zamanki ve Şimdiki Çıkması Üzerine" **Forum** No:168, 4/01/1961, s.10-11
- "Demokratik Prensiplerle Yeni Bir Anaya Düzeni" **Bayram Gazetesi** 5/27/1961, s.3
- "Demokrasimizin Başarı ve Yenilgi İhtimalleri" **Dost** No:3, 6/01/1961, s.1-10
- "Anayasa'nın Getirdiği Siyasi İktisadi Meselelerde Yenileşme" **Dost** No:4, 7/01/1961, s.1-2
- "%39'a Rağmen Anayasa'ya Gelen" **Dost** No:5, 8/01/1961, s.1
- "A Glance at The Military Component of State Practice and Its Influence In Turkey" (Çeviren Dr. Şerif Mardin) **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XVI , No:3, 10/01/1961, s. 47-54
- "Türkiye'de Devlet Hayatında Askeri Mahiyetin ve Tesirin Seyrine Bir Bakış" **A.Ü. S . B . F . D .** , Cilt:XVI , No:3, 10/01/1961, s. 39-45
- "Aktüel Olaylar: "Milletlerarası Siyasi İlimler Derneği"nin Beşinci Dünya Kongresi" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XVI , No:3, 10/01/1961, s.131-137
- "Aktüel Olaylar: Yuvarlak Masa" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XVI No:3, 10/01/1961, s.107-130
- "Yeni Anayasa Rejimine Doğru Gelişmeler" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XVI , No:4, 12/01/1961, s. 95-145
- "Aktüel Olaylar: "Mukayeseli Devlet İdaresi ve Türkiye" Üzerine Bir Seminer" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XVI , No:4, 12/01/1961, s.189-190

- "Tiyatro: Ankara'da Mevsim Başı" **Yeditepe** No:52, 12/01/1961, s.14
- "Aktüel Olaylar: "Kanun Tekniği İle İlgili Meseleler" Üzerinde Bir Seminer" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XVI , No:4, 12/01/1961, s.205-215
- "Anayasaların Muhtevası ve Alan Genişliği" **Türk Hukuk Ansiklopedisi** (Ankara: Balkanoğlu Matbaacılık, 1962) , Cilt:I s.1092-1094
- "Demokratik Siyasi Mekanizmanın Zaruriliği ve Değeri Üzerine Bir Tahlil-1" **Forum** No:186, 1/01/1962, s.7-9
- "Anayasaların Nev'ileri" **Türk Hukuk Ansiklopedisi** (Ankara: Balkanoğlu Matbaacılık, 1962) , Cilt:I, s.1085-1090
- "Atatürk'ten Gelenler" **Yeditepe** No:54, 1/01/1962, s.3-14
- "Anayasaların Üstünlüğü" **Türk Hukuk Ansiklopedisi** (Ankara: Balkanoğlu Matbaacılık, 1962) , Cilt:I, s.1094-1118
- "Aydınların Önderliği Çağı" **Dost** No:10, 1/01/1962, s.1-2
- "Anayasa (Kavram)" **Türk Hukuk Ansiklopedisi** (Ankara: Balkanoğlu Matbaacılık, 1962) , Cilt:I, s.1045-1047
- "Anayasa Şekilleri" **Türk Hukuk Ansiklopedisi** (Ankara: Balkanoğlu Matbaacılık, 1962) , Cilt:I, s.1063-1074
- "Türk Devriminde Siyasal Hukuk Alanında Olanlar" 1/01/1962, s.425-508"

- "Anayasa ve Kuralların Karakteri" **Türk Hukuk Ansiklopedisi** (Ankara: Balkanoğlu Matbaacılık, 1962) , Cilt:I, s.1060-1063
- "Anayasa Hukuku" **Türk Hukuk Ansiklopedisi** (Ankara: Balkanoğlu Matbaacılık, 1962) , Cilt:I, s.1047-1055
- "Anayasaların Konusu" **Türk Hukuk Ansiklopedisi** (Ankara: Balkanoğlu Matbaacılık, 1962) , Cilt:I, s.1090-1092
- "Anayasaların Meydana Çıkış Yolları" **Türk Hukuk Ansiklopedisi** (Ankara: Balkanoğlu Matbaacılık, 1962) , Cilt:I, s.1074-1085
- "Anayasa Hukukunun Kaynakları" **Türk Hukuk Ansiklopedisi** (Ankara: Balkanoğlu Matbaacılık, 1962) , Cilt:I, s.1055-1060
- "Demokratik Siyasi Mekanizmanın Zaruriliği ve Değeri Üzerine Bir Tahlil-2 **Forum** No:187, 1/15/1962, s.5-7
- "Açıkoturum" **Yön** No:7, 1/31/1962, s.1
- "Biçim Demokrasisinden İçerik Demokrasisine" **Dost** No:11, 2/01/1962, s.1
- "Yeni Anayasa Rejimine Doğru Gelişmeler" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XVII , No:1, 3/01/1962, s. 21-87
- "Anayasa Nizamını, Milli Güvenlik ve Huzuru Koruyacak Kanun Üzerine Düşünceler" **Ulus** No:13837, 3/08/1962, s.3
- "Bozukluk da Umut da Partiler de" **Forum** No:192, 4/01/1962, s.13-14

- "Bir Demokratik Sosyalist Eğilimli Kuruluşun Dayanakları ve Yararları **Forum** No:193, 4/15/1962, s.10-11
- "Anayasa Dersi" **Yön** No:21, 5/09/1962, s.7
- "AP'ye Tarihin Kurduğu Tuzak" **Forum** No:195, 5/15/1962, s.10-12
- "Laik Görüş Açısından "Anayasada İnanç Hürriyeti"nin Mütalaası" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XVII , No:2, 6/01/1962, s.179-195
- "Bezgin Ruhlar ve Otoriteryanizm Hasreti" **Forum** No:198, 7/01/1962, s.8-9
- "Çıkar Yol Demokrasi İçindedir" **Forum** No:199, 7/15/1962, s.10-11
- "**Cumhuriyet** Senatosu Başkanlık Divanı Seçimleri Üzerinde Anlaşmazlıklar" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XVII , No:3-4, 9/01/1962, s.135-174
- "Aktüel Olaylar: A.P.'nin İlk Genel Kongresi" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XVII , No:3-4, 9/01/1962, s.468-476
- "Aktüel Olaylar: C.H.P., Cilt:XIV. Kurultayı" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XVII , No:3-4, 9/01/1962, s.477-482
- "Aktüel Olaylar: C.H.P. İçindeki Buhran" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XVII , No:3-4, 9/01/1962, s.453-467
- "Milli İrade ve Muhtevası" **Cumhuriyet** No:13713, 10/07/1962, s.2
- "Üç Akım Ortasında Demokrasimiz" **Cumhuriyet** No:13725, 10/19/1962, s.2

- "Demokrasilerimizi Durduran Sebebler" **Cumhuriyet**
No:13745, 11/18/1962, s.2
- "Demokrasi Güçlüklerinin Kaynakları" **Cumhuriyet**
No:13771, 12/04/1962, s.2
- "AP Kongresinde Bazı Yanlış Görüşler" **Cumhuriyet**
No:13779, 12/12/1962, s.2
- "CHP İçin Vazife Sorumluluğu Nerededir?" **Cumhuriyet**
No:13799, 1/01/1963, s.2
- "Bir Siyasi Eğitimin Unsurları, Prensipleri veya
İstikametleri" **Eğitim Hareketleri** No:103-4,
1/01/1963, s.1-6
- "Üç Akımın Ortasında Demokrasimiz..." **Kemalizm**
Cilt:I ,No:10, 1/05/1963, s.17
- "Sosyal Muhtevaya" Kapanış" **Cumhuriyet** No:13815,
1/17/1963, s.2
- "Bu Anayasayı Kavramak Gerek" **Cumhuriyet** No:13850,
2/21/1963, s.2
- "Aktüel Olaylar: Türkiye'nin "Cemiyet İşi" ve
"Hükümet Ödevi" Olarak Baş Meselesi" **A.Ü.**
S.B.F.D. , Cilt:XVIII , No:1, 3/01/1963, s.343-347
- "Aktüel Olaylar: Husursuzluğun Amilleri" **A.Ü.**
S.B.F.D. , Cilt:XVIII , No:1, 3/01/1963, s.349-381
- "Aktüel Olaylar: Siyasi Af Meselesi" **A.Ü. S.B.F.D.** ,
Cilt:XVIII , No:1, 3/01/1963, s.383-403
- "Aktüel Olaylar: Gençlik İçin Çıkar Yol" **A.Ü. S.B.F.D.** ,
Cilt:XVIII , No:1, 3/01/1963, s.333-341

- "Aktüel Olaylar: Hava Kuvvetlerimizdeki Olay" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XVIII , No:1, 3/01/1963, s.413-420
- "Aktüel Olaylar: D.P. Mirası Üzerinde Partileşme Çabaları" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XVIII No:1, 3/01/1963, s.405-412
- "Gerçeklerimize Aykırılıklar" **Cumhuriyet** No:13869, 3/14/1963, s.2
- "Üç Akım Ortasında Demokrasimiz" **Kemalizim** No:10, 5/01/1963, s.17
- "Demokrasiden Sapmalar Üzerine" **Cumhuriyet** No:13923, 5/10/1963, s.2
- "Din Konusundaki Devlet İşlerinin Alanı" **Cumhuriyet** No:13939, 5/26/1963, s.2
- "Mustafa Kemalciğin Siyasal Anlamı" **Kemalizim** No:11, 6/01/1963, s.17
- "Türk Devletinde Tarihi Akışı İçinde İnsan Hakları" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XVIII , No:2, 6/01/1963, s. 83-99
- "Üniversite Meselesinin Gerçek Yönü" **Cumhuriyet** No:13973, 6/29/1963, s.2
- "Sosyal Devlet Üzerine" **Cumhuriyet** No:13983, 7/07/1963, s.2
- "Atatürk'te Çok Parti Sistemi" **Cumhuriyet** No:14003, 7/29/1963, s.2
- "Millet Savunmasında Anayasamızın Prensipleri" **Cumhuriyet** No:14026, 8/21/1963, s.2

- "Bir Siyasi Eğitimin Unsurları, Prensipleri" A.Ü. S.B.F.D. , Cilt:XVIII , No:3-4, 9/01/1963, s. 61-69
- "Yenilgi ve Sürgün" **Yeditepe** No:89, 9/01/1963, s.5
- "Kronik: Devlet Başkanı-Meclis Çatışması" A.Ü. S.B.F.D. , Cilt:XVIII , No:3-4, 9/01/1963, s.319-340
- "Bir Otoriter İdeoloji Denemesi Üzerine Mütalaalar" A.Ü. S.B.F.D. , Cilt:XVIII , No:3-4, 9/01/1963, s. 71-103
- "Sosyal Görüş Noksanı" **Cumhuriyet** No:14058, 9/22/1963, s.2
- "1963'de Cumhuriyetimiz" **Cumhuriyet** No:14096, 10/30/1963, s.2
- "Atatürk'te Temel Dayanak ve Fikir" **Yeditepe** No:91, 11/01/1963, s.4
- "1963'de Atatürk İnkırlar-Düzenleme" **Cumhuriyet** No:14111, 11/14/1963, s.2
- "Oyunlar Ortasından Gerçeğe Doğru" **Cumhuriyet** No:14149, 12/22/1963, s.2
- "Millet Savunmasında Anayasamızın Presibleri" **ANAYASA ve MİLLİ SAVUNMA** (Hizmete Özel: J. Matbaası, 1964) s.
- "İnönü'de Sosyal Tema ve Karşılaştığı Çıkmaz" **Cumhuriyet** No:14208, 2/21/1964, s.2
- "Aktüel Olaylar: Siyasi Partiler kanun Tasarısı Dolayısıyla Bazı Mütalaalar-I" A.Ü. S . B . F . D . Cilt:XIX , No:1, 3/01/1964, s.301-319

- "Aktüel Olaylar: D.P. Mirası Üzerinde Partileşme"
S.B.F.D. , Cilt:XVIII , No:1, 3/01/1963, s.413-420
- "Aktüel Olaylar: Yeni Üniversiteler Meselesi" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XIX , No:1, 3/01/1964, s.221-246
- "Yayın Yapan Memurların "Siyaset İçi Bir Alana Girme" Durumuna Müteallik Bir Örnek Olay Tahlili" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XIX , No:1, 3/01/1964, s. 59-74
- "Aktüel Olaylar: Yabancı Öğrenci ve Stajyerlerin Avrupa Ülkelerinde Kabul ve İkametleri Üzerine Bir Kollok(Paris 1-9 Ocak 1964" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XIX , No:1, 3/01/1964, s.247-290
- "Aktüel Olaylar: İnönü'de Sosyal Tema ve Karşılaştığı Çıkmaz-I" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XIX , No:1, 3/01/1964, s.291-299
- "Partileri Anayasa Alanına ALmanın Prensipleri"**Cumhuriyet** No:14236, 3/20/1964, s.2
- "Devrimciler De Yanılıyor" **Cumhuriyet** No:14248, 4/01/1964, s.2
- "Bir Demokrasi Savaşının Masraflarını Kontrol" **Ulus** No:13874, 4/07/1964, s.2
- "Köy Enstitüleri ve Devrimler" **Birlik** No:64, 5/01/1964, s.18-21
- "Şeriat İsteğinin Temelindeki Dilek" **Cumhuriyet** No:14283, 5/09/1964, s.2
- "Laiklik Prensibinin Türkiye Şartları İçinde Mütalaası-I" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XIX , No:2, 6/01/1964, s.139-153
- "İktidarla Münasebeti Bakımından Hürriyet Problemi" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XIX , No:2, 6/01/1964, s.155-174

- "Siyasal Oluşmamızdan Öğrendiklerimiz-I" **Cumhuriyet** No:14328, 6/23/1964, s.2
- "Siyasal Oluşmamızdan Öğrendiklerimiz-II" **Cumhuriyet** No:14331, 6/26/1964, s.2
- "Laiklik Prensibinin "Türkiye Şartları" İçinde Mütalaası" **Cumhuriyet** No:14367, 8/01/1964, s.2
- "Kıbrıs İçinde Temel İlke: Dayanmak" **Cumhuriyet** No:14381, 8/15/1964, s.2
- "Kıbrıs Anlaşmazlığında Sovyet Rusya'nın Yeri" **Cumhuriyet** No:14394, 8/28/1964, s.2
- "1961 Anayasasının Müdür Prensiplerine ve Müesseselerine Mukayeseli Kısa Bir Bakış- I" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XIX , No:3-4, 9/01/1964, s. 11-36
- "Amerika'nın Kısır, Haksız Yeri" **Cumhuriyet** No:14405, 9/08/1964, s.2
- "Türkiye'de Bir Çıkar Demokrasisinin Dayanakları" **Cumhuriyet** No:14418, 9/21/1964, s.2
- "Sosyal Düzenleme" **Varlık** No:633, 11/01/1964, s.5
- "Atatürk Laikliğinin Gerçek Amacı ve Anlamı" **Türk Dili** No:158, 11/01/1964, s.67-78
- "Demokraside, Amerikan-Türk Çıkarları ve Çıkmazları" **Cumhuriyet** No:14517, 12/29/1964, s.2
- "Partilerimizin Meşruiyet Temelinin Yönleri" **Cumhuriyet** No:14526, 1/07/1965, s.2
- "Toprak Reformunun Gerçek Açısı" **Cumhuriyet** No:14538, 1/19/1965, s.2

- "Toprak Sınırlamasının Önemi ve Anayasadaki Yeri" **Cumhuriyet** No:14550, 1/31/1965, s.2
- "Tehlikeli Bir Tarif, Yararlı Bir Usul" **Cumhuriyet** No:14560, 2/12/1965, s.2
- "Hükümet Buhranı Normal Değildir" **Cumhuriyet** No:14565, 2/17/1965, s.2
- "Koalisyon Protokolü" **Cumhuriyet** No:14572, 2/24/1965, s.2
- "Kronik: "Siyasi Partiler Kanun Tasarısı"" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XX , No:1, 3/01/1965, s.375-417
- "Kronik: Toprak Reformu Üzerine" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XX , No:1, 3/01/1965, s.365-374
- "Üniversite Meselesi" **Forum** No:262, 3/01/1965, s.15"
- "Türkiye'nin Şartları Açısından Siyasi Partiler Rejimine Bir Bakış-I" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XX , No:1, 3/01/1965, s.147-197
- "Kronik: Öncü ve Zinde Kuvvetlerin Rahatsızlığı" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XX , No:1, 3/01/1965, s.359-363
- "Hükümet Programı" **Cumhuriyet** No:14578, 3/02/1965, s.2
- "Programın Başarı Şansı ve Şartı" **Cumhuriyet** No:14588, 3/12/1965, s.2
- "Her Bakımdan "Kapalı" Toplumuz" **Cumhuriyet** No:14605, 3/29/1965, s.2
- "Siyasal Rejimimizin Unsurları" **Cumhuriyet** No:14606, 3/30/1965, s.2

- "Muhtar Kurumlar Alerjisi" **Cumhuriyet** No:14620, 4/16/1965, s.2
- "Türkiye'de Sosyalizm" **Cumhuriyet** No:14650, 5/16/1965, s.2
- "Gençliğin Siyasi Hayata Hazırlanması" **Cumhuriyet** No:14656, 5/22/1965, s.2
- "Genç Siyasetçinin Bilgi Kültürü" **Cumhuriyet** No:14657, 5/23/1965, s.2
- "Le Probleme de la Liberte du Point de Vue Sa Relation le Pouvoir" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XX , No:2, 6/01/1965, s.477-493
- "İhtilalin liberal-Burjuva Yönüne Sosyal Muhalefet Akımının Gelişme Çizgisi" **A.Ü. S . B . F . D .** , Cilt:XX , No:2, 6/01/1965, s.761-827
- "Gençliğin Siyasal Hayata Hazırlanması" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XX , No:2, 6/01/1965, s.829-853
- "Aydın Liberal" Üzerine" **Cumhuriyet** No:14671, 6/06/1965, s.2
- "Kendini Bulamayan Küçük Partilerimiz" **Cumhuriyet** No:14696, 7/01/1965, s.2
- "Bir İntikam Seçimi İhtimali Karşısında" **Cumhuriyet** No:14705, 7/10/1965, s.2
- "Bir Görev" **Cumhuriyet** No:14711, 7/16/1965, s.2
- "Giden Meclisten Gelecek Meclislere" **Cumhuriyet** No:14718, 7/23/1965, s.2

- "Toprak Sınırlamasının Önemi ve Anayasadaki Yeri" **Cumhuriyet** No:14550, 1/31/1965, s.2
- "Halkın Uyanması Güçlüğü" **Cumhuriyet** No:14729, 8/03/1965, s.2
- "Sol Olayı" ve Siyaseti Etkilemesi" **Cumhuriyet** No:14737, 8/11/1965, s.2
- "İslam Devletinden Medet Umma" **Cumhuriyet** No:14757, 8/31/1965, s.2
- "Devlet Başkanı-Meclis Çatışması" Üzerine" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XX , No:3, 9/01/1965, s.141-152
- "İdarenin Muhafazacılığı: Diyanet İşleri Başkanlığı Görevleri Üzerine Bir Kanun Tasarısı" **A . Ü . S.B.F.D.** , Cilt:XX , No:3, 9/01/1965, s.119-139
- "Seçim Savaşında Ön Devre" **Cumhuriyet** No:14764, 9/07/1965, s.2
- "Milli İrade Anlayışı" **Cumhuriyet** No:14778, 9/21/1965, s.2
- "Mutlak İktidar"ın Temelleri" **Cumhuriyet** No:14784, 9/27/1965, s.2
- "Atatürk Devrimi" **Türk Dili** No:170, 11/01/1965, s.90-94
- "Hükümet Programı - Reform ve Rejim Anlayışı" **Cumhuriyet** No:14827, 11/09/1965, s.2
- "Bilinçlenme Başlayacak" **Cumhuriyet** No:14834, 11/16/1965, s.2
- "Türkiye'de Reform Hareketlerinin Bir Analizi" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XX , No:4, 12/01/1965, s.105-123

- "Aktüel Olaylar: 1965 Milletvekilleri Seçimi Üzerinde Bir Analiz" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XX , No:4, 12/01/1965, s.177-218
- "Kurtuluş Yolu" **Milliyet** No:6479, 12/07/1965, s.2
- "Memur Elitin Hürriyeti" **Vatan** No:7730, 12/17/1965, s.6
- "Elverişsiz Ön Durum" **Cumhuriyet** No:14569, 12/21/1965, s.2
- "Kültüre Saldırı" **Dost** No:15, 1/01/1966, s.15
- "Genel Görüşme Sınırlanmamalıdır" **Cumhuriyet** No:14881, 1/02/1966, s.2
- "Seçim Kanununa Dikkat" **Cumhuriyet** No:14891, 1/12/1966, s.2
- "Reform - Reform Zorunu" **Cumhuriyet** No:14898, 1/19/1966, s.2
- "Reform - Reformlar İçin Dayanak Fikirler ve İlkeler" **Cumhuriyet** No:14899, 1/20/1966, s.2
- "Af, Gerçek Hedefini Bulmalı" **Cumhuriyet** No:14900, 1/21/1966, s.2
- "Devlet Başkanlığının Yeni Safhası" **Cumhuriyet** No:14912, 2/04/1966, s.2
- "Yanlış Düşünceler Üzerine" **Cumhuriyet** No:14917, 2/09/1966, s.2
- "Günümüzde Devlet Başkanı" **Cumhuriyet** No:14928, 2/20/1966, s.2

- "Bilgi-Davranış İlişkileri" A.Ü. S.B.F.D. , Cilt:XXI , No:1, 3/01/1966, s.125-141
- "Osmanlı Türk Reformlarının (Islahat Hareketlerinin) Bir Batı Demokrasisi Doğurma Çabaları" A . Ü . S.B.F.D. , Cilt:XXI , No:1, 3/01/1966, s.107-124
- "Rejim Konusundaki Gerçek" **Cumhuriyet** No:14942, 3/06/1966, s.2
- "Hükümetler ve Felsefe - Hükümetlerin Niteliği"**Cumhuriyet** No:14957, 3/21/1966, s.2
- "Hükümetler ve Felsefe - Demirel Hükümetinin Niteliği" **Cumhuriyet** No:14958, 3/22/1966, s.2
- "Sunay Üzerine Gerçekler" **Cumhuriyet** No:14976, 4/12/1966, s.2
- "AP Grupları ve Başkanı" **Cumhuriyet** No:14991, 4/27/1966, s.2
- "Seçim Sistemlerinin Saçmalıkları" **Cumhuriyet** No:15002, 5/08/1966, s.2
- "Meclisin Aranması Olayı" **Cumhuriyet** No:15007, 5/13/1966, s.2
- "Siyasal Buhran Var Mı?" **Cumhuriyet** No:15018, 5/24/1966, s.2
- "Anayasa Bilinci Hareketleri" **Cumhuriyet** No:15028, 6/03/1966, s.2
- "Demokrasiyi Korumalıyız" **Cumhuriyet** No:15036, 6/11/1966, s.2

- "Rejim Buhranı Üzerine" **Cumhuriyet** No:15045, 6/20/1966, s.2
- "CHP Elbette Sosyalist Değildir" **Cumhuriyet** No:15063, 7/08/1966, s.2
- "Halkın Hükümeti" **Cumhuriyet** No:15069, 7/14/1966, s.2
- "Bitmeyecek Af Meselesi" - **Cumhuriyet** No:15081, 7/26/1966, s.2
- "Anayasa Kurumları Üzerine Spekülasyon" **Cumhuriyet** No:15086, 7/31/1966, s.2
- "Türkiye - ABD Üzerine" **Cumhuriyet** No:15090, 8/04/1966, s.2
- "AP Liderinin Anlaşmazlıkları ve Bir Sorusu" **Cumhuriyet** No:15093, 8/07/1966, s.2
- "İktidarın Rejim ve Uygulamalar Üzerine Bazı Görüşleri" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XXI , No:3, 9/01/1966, s.125-159
- "1966 Kısmi Senato Seçimleri Tahlili" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XXI , No:3, 9/01/1966, s.161-169
- "Rejim Üzerine Eleştiri: Bazı Meselelerin Gerçek Niteliği" **Cumhuriyet** No:15133, 9/16/1966, s.2
- "Türkiye'deki Akımlar" **Cumhuriyet** No:15134, 9/17/1966, s.2
- "Cumhuriyeti Yeniden Değerlendirme Sorunu" **Cumhuriyet** No:15156, 10/09/1966, s.2
- "Rejim Üzerine Eleştiri: Muhalefetin Durumu" **Cumhuriyet** No:15131, 10/15/1966, s.2

- "Rejim Konusundaki Gerçek" **Cumhuriyet** No:14942, 3/03/1966, s.2
- "Rejim Üzerine Eleştiri: Bir Nizamın Hayat Şartları" **Cumhuriyet** No:15132, 10/16/1966, s.2
- "Burjuva Ötesinde Sola Açılış" **Cumhuriyet** No:15190, 11/08/1966, s.2
- "Atatürk'ü Yeniden Değerlendirme" **Cumhuriyet** No:15190, 11/12/1966, s.2
- "Kongresine Giderken AP" **Cumhuriyet** No:15205, 11/27/1966, s.2
- "Yanılığlar" **Cumhuriyet** No:15230, 12/22/1966, s.2
- "Keyfilige, İndilige Karşı, Hukuk Devleti" **Cumhuriyet** No:15239, 12/31/1966, s.2
- "Öğretim Ailesindeki Tedirginlik" **Cumhuriyet** No:15246, 1/07/1967, s.2
- "Demokrasiye Veda Çizgisi" **Cumhuriyet** No:15268, 1/31/1967, s.2
- "Diktatoryaya Dayanak" **Cumhuriyet** No:15283, 2/15/1967, s.2
- "Devrimci Cebheden Bakanlığa Bir Öneri" **Cumhuriyet** No:15295, 2/27/1967, s.2
- "Dokunulmazlık Konusunda Anayasa Mahkemesinin Yeri Ve Rolü" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XXII , No:2, 3/01/1967, s. 73-81
- "A.P.'nin Fikir Beyanını Deyimleyen Bazı Görüşler" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XXII , No:2, 3/01/1967, s. 43-72
- "Başkan Politikası - İktidar Politikası" **Cumhuriyet** No:15303, 3/07/1967, s.2

- "Baskı Grupları - Fikir Yuvaları" **Cumhuriyet** No:15323, 3/30/1967, s.2
- "Bu Tasarı Formüle Edilemez" **Cumhuriyet** No:15337, 4/13/1967, s.2
- "Devletin Değil, Rejimin Şekli Değişiyor" **Cumhuriyet** No:15345, 4/21/1967, s.2
- "Sosyalleşme Akımı ve "Atatürk'e Dayanmak"" **Cumhuriyet** No:15350, 4/26/1967, s.2
- "Statükocu Kemalizm Olmaz" **Forum** , Cilt:XX 315, 5/15/1967, s.8-9
- "Türkiye'de Sosyalizm" **Cumhuriyet** No:15370, 5/16/1967, s.2
- "Türk ve Yunan İhtilalleri" **Cumhuriyet** No:15377, 5/23/1967, s.2
- "Güven Paritisi: Bir Yeni Burjuva Liberalizmi" **Milliyet** No:7007, 5/29/1967, s.2
- "27 Mayıs'ın Getirdiği Anayasal Değerler Üzerine" **Forum** Cilt:XX No:316, 6/01/1967, s.10-11
- "Çıkan Ders: Ulusal Savunma Zorunlu" **Cumhuriyet** No:15402, 6/17/1967, s.2
- "Başbakanın Amacı ve Gücünün Sınırı" **Cumhuriyet** No:15408, 6/23/1967, s.2
- "Parlamenter İmtiyazın Gerçek Saiki" **Cumhuriyet** No:15421, 7/06/1967, s.2
- "Dokunulmazlığın Kaldırılması Koşulları" **Cumhuriyet** No:15422, 7/07/1967, s.2

- "Bir Ülkücü Aydını Kaybettik" Kim No:466, 7/07/1967, s.4
- "Elbet İptal Edilecekti" **Milliyet** No:7080, 8/10/1967, s.2
- "AP Çıkmazındaki Türkiye: Plan Konuşmasında Beliren Çıkmaz" **Cumhuriyet** No:15460, 8/14/1967, s.2
- "Sosyal Adalet ve Özel Teşebbüs Konusundaki Çıkmaz" **Cumhuriyet** No:15461, 8/15/1967, s.2
- "Basın Toplantısında Beliren Çıkmaz" **Cumhuriyet** No:15462, 8/16/1967, s.2
- "Demokrasimizi Yaratma Problemimiz: Çağdaş Parlamenterizm Ortamı" **Cumhuriyet** No:15477, 8/31/1967, s.2
- "Diyanet İşleri Teşkilatının Gelişmeleri" **A.Ü. S.B.F.D.**, Cilt:XXII, No:3, 9/01/1967, s. 85-102
- "Az Gelişmiş Türkiye'deki Durum" **Cumhuriyet** No:15478, 9/01/1967, s.2
- "Çağdaş Parlamenterizm Ortamı" **27 Mayıs Atatürkçülerindir** No:31, 9/01/1967, s.6- 11
- "Siyasal Tasviye" **Cumhuriyet** No:15488, 9/11/1967, s.2
- "Anayasa Kurumlarına Karşı" **Cumhuriyet** No:15498, 9/21/1967, s.2
- "Atatürk Devrimleri: Sosyal Düzenleme" **Kemalizim** No:63, 10/01/1967, s.19
- "Öğretmenin Dertleri" **Cumhuriyet** No:15524, 10/17/1967, s.2

- "Çağdaşlaşmada Mustafa Kemal Çizgisi" **Türk Dili** No:194, 11/01/1967, s.100
- "Parlamentoya Suikast Teşebbüsü" **Akis** No:5, 11/13/1967, s.9
- "Özel Okul Yoluyla Bilim Ticareti" **Ulus** No:15872, 11/20/1967, s.2
- "Kıbrıs Davasının Dinamiği" **Cumhuriyet** No:15573, 12/05/1967, s.2
- "Bilim ve Bilginleri Soyutlaştırma" **Cumhuriyet** No:15599, 12/31/1967, s.2
- "Arı Bir Dil ve Bir Dil Akademisinin Vazgeçilmez Koşulu Üzerine" **Türk Dili** No:196, 1/01/1968, s.534
- "İnsan Hakları Yılı Başlarken: İnsan Hakları Meselesine Bir Bakış" **Cumhuriyet** No:15615, 1/18/1968, s.2
- "İnsan Hakları Yılı Başlarken: Az Gelişmiş Ülkelerde Hürriyet Problemi" **Cumhuriyet** No:15616, 1/19/1968, s.2
- "Bir Değişici Toplumda Öğretmen Anlayışı" **Ulus** No:15933, 1/22/1968, s.2
- "Gelecek Günler Tehlikeli Mi?" **Cumhuriyet** No:15623, 1/26/1968, s.2
- "Seçim Sistemi Altındaki Gerçek" **Cumhuriyet** No:15640, 2/12/1968, s.2
- "Çirkin Siyasetçi - İrtica İlişkileri" **Cumhuriyet** No:15657, 2/29/1968, s.2

- "Bir Ülkücü Aydını Kaybettik" **Milliyet** No:7080, 8/10/1967, s.2
- "Elbet İptal Edilecekti" **Milliyet** No:7080, 8/10/1967, s.2
- "Toplumsal Gerçeğin Uzağında Dolaşmalar" **Cumhuriyet** No:15679, 3/25/1968, s.2
- "Sağ'a Mahkum Bir Demokrasi Çıkmazı" **Cumhuriyet** No:15688, 4/03/1968, s.2
- "Köy Enstitüleri Ve Halk Eğitimi" **Cumhuriyet** No:15703, 4/18/1968, s.2
- "Temelsiz İsnatlar" **Cumhuriyet** No:15730, 5/15/1968, s.2
- "Gerici Siyasetçiliğe Rağmen" **Cumhuriyet** No:15745, 5/30/1968, s.2
- "Sosyal Değişim İçinde Hukukcular" **Cumhuriyet** No:15764, 6/15/1968, s.2
- "Nizam" Üzerine" **Cumhuriyet** No:15778, 7/02/1968, s.2
- "Bu Düzen Savunulmaz" **Cumhuriyet** No:15791, 7/15/1968, s.2
- "Radyo Dili Üzerine Soruşturma" **Türk Dili** No:204, 9/01/1968, s.594
- "Tarafsızlık ve Devrim Bekçiliği" **Cumhuriyet** No:15873, 10/05/1968, s.2
- "İşçi Partisi'nin Kongresinden" **Cumhuriyet** No:15879, 10/11/1968, s.2
- "Sol, Kaderi ve Çıkar Yolu" **Dost** No:49, 11/01/1968, s.3
- "Muhafazakarlıkta Son Durum: Korku ve Saldırı Güdüsü" **Cumhuriyet** No:15919, 11/20/1968, s.2
- "Muhafazakarlıkta Son Durum: "Kapitalizme Dönüş"e Sarılma" **Cumhuriyet** No:15920, 11/21/1968, s.2

- "Muhafazakarlıkta Son Durum: Kısırlık ve Tutarsızlık" **Cumhuriyet** No:15921, 11/22/1968, s.2
- "Yeni Devletlerde Demokrasi" (Yazan Leon Hamon, Çev: Prof. Bahri Savcı) **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XXIII , No:4, 12/01/1968, s.159-173
- "Sol, Kaderi ve Çıkar Yolu" **Cumhuriyet** No:15935, 12/06/1968, s.2
- "Bu Direnmeyi Aşmalıyız" **Türk Dili** No:208, 1/01/1969, s.571
- "The Role of President in Modernization" **PROF. DR. YAVUZ ABADAN'A A R M A Ğ A N** (Ankara: A.Ü.S.B.F.Y. No:280, 1969) s.205-239
- "Devlet Anlayışında İhtilal: Somut Yanlıklar" **Cumhuriyet** No:15972, 1/14/1969, s.2
- "Devlet Anlayışında İhtilal: Meseleye Genel Bakış" **Cumhuriyet** No:15971, 1/31/1969, s.2
- "Aynı Batış Çizgisi" **Cumhuriyet** No:15990, 2/01/1969, s.2
- "Adı Konmamış Anarşizm" **Cumhuriyet** No:16017, 3/03/1969, s.2
- "Anayasa Nizamı Tasarısı" **Cumhuriyet** No:16036, 3/22/1969, s.2
- "İhtilal Ne Getirdi?" **Cumhuriyet** No:16106, 5/31/1969, s.2
- "Tutuculuğun Parçaları" **Cumhuriyet** No:16133, 6/27/1969, s.2
- "Devrimciliğe Saldırı" **Cumhuriyet** No:16148, 7/12/1969, s.2

- "AP'nin Karşı İhtilal Seçimi" **Cumhuriyet** No:16235, 10/07/1969, s.2
- "Tarih Tasviye Edecektir Elbet..." **Cumhuriyet** No:16239, 10/11/1969, s.2
- "Seçim Yorumları" **Cumhuriyet** No:16258, 10/30/1969, s.2
- "Sorunları Çoğaltan Bir Hükümet" **Cumhuriyet** No:16286, 11/27/1969, s.2
- "Tarihin Koşulları İçinde Devrimci Oluşma" **Cumhuriyet** No:16298, 12/09/1969, s.2
- "Orman Oyunu" **Cumhuriyet** No:16309, 12/22/1969, s.2
- "Tarihin Akışı İçinde İnönü: Koşullara Uygun Düşerken..." **Cumhuriyet** No:16330, 1/12/1970, s.2
- "Tarihin Akışı İçinde İnönü: Koşullara Ters Düşerken..." **Cumhuriyet** No:16331, 1/13/1970, s.2
- "Neye Yaradı?" **Devrim** No:14, 1/20/1970, s.1,7
- "Sol Muhtevaya Kapalılık" **Milliyet** No:7964, 1/24/1970, s.2
- "Bazı Özerk Kurumlar Üzerine: ODTÜ Bunalımı" **Cumhuriyet** No:16358, 2/09/1970, s.2
- "Bazı Özerk Kurumlar Üzerine: TRT Bunalımı" **Cumhuriyet** No:16359, 2/10/1970, s.2
- "Seçime Gitme Hakları Yok" **Cumhuriyet** No:16374, 2/28/1970, s.2

- "Kronik: Parti İçi Bunalımdan Hükümet Bunalımına...ve, Rejim Bunalımı" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XXV , No:1, 3/01/1970, s.253-289
- "Kişi Hakları Kavramının ve Teorisinin Tarihde Kuruluşu" (Prof. Walire'den Özetleyen Prof. Bahri Savcı) **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XXV , No:1, 3/01/1970, s. 95-134
- "Bir Kez Demirel Gitmelidir" **Cumhuriyet** No:16385, 3/11/1970, s.2
- "Bu Sonuçla, Bu Mantıkla Hükümet Olur Mu?" **Cumhuriyet** No:16392, 3/18/1970, s.2
- "Hükümeti Uyarma ve Bir Dilek" **Cumhuriyet** No:16408, 3/26/1970, s.2
- "Milli Güvenlik Kurulu'nun Açıklaması" **Cumhuriyet** No:16408, 4/03/1970, s.2
- "Anayasacılık Oportünizmi" **Cumhuriyet** No:16418, 4/13/1970, s.2
- "23 Nisan Üzerine" **Cumhuriyet** No:16428, 4/23/1970, s.2
- "Yanlış Kafa ve Alamadığı Gerçek" **Cumhuriyet** No:16443, 5/08/1970, s.2
- "Mazlum Milletimizin Direnci: 19 Mayıs" **Cumhuriyet** No:16454, 5/19/1970, s.2
- "Devrimciler Dikkat" **Cumhuriyet** No:16462, 5/27/1970, s.2
- "Az Gelişmiş Ulusaların Siyasal ve İdeolojik Eğilimleri" (Yazan Prof. J. D. B. Miller Çev: Prof. Bahri Savcı) **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XXV , No:2, 6/01/1970, s.143-154

- "Kronik: Devrimci Radikalizm, Yolunu Buluyor" A.Ü. S.B.F.D. , Cilt:XXV , No:2, 6/01/1970, s.275-283
- "Kronik: 27 Mayıs Dinamiğinden Yönelimler" A.Ü. S.B.F.D. , Cilt:XXV , No:2, 6/01/1970, s.285-293
- "İngiliz İşçi Partisi'nin Gelişmesi" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XXV , No:2, 6/01/1970, s.1-13
- "Çözüm Yolları Aranırken" **Cumhuriyet** No:16479, 6/13/1970, s.2
- "Ulusumuz Durumu Bilmeli ve Düşünmeli" **Cumhuriyet** No:16502, 7/06/1970, s.2
- "Ortanın Solundaki Problemler: Belirgin Çizgiler"**Cumhuriyet** No:16518, 7/22/1970,s.2
- "Zor Nokta" **Cumhuriyet** No:16519, 7/23/1970, s.2
- "Yazık Oluyor Bu Dünyaya" **Cumhuriyet** No:16580, 9/22/1970, s.2
- "Bir Ortamın Demokrasisi: Genel Olarak Demokrasiye Bakış" **Cumhuriyet** No:16601, 10/13/1970, s.2
- "Bir Ortamın Demokrasisi: Batı Süreci ve Doğu Demokrasisi" **Cumhuriyet** No:16602, 10/14/1970, s.2
- "Bir Ortamın Demokrasisi: Türkiye'de Durum" **Cumhuriyet** No:16603, 10/15/1970, s.2
- "Demirel'in Asıl Muhalifi" **Cumhuriyet** No:16612, 10/24/1970, s.2
- "Yitik Cumhuriyet" **Cumhuriyet** No:16617, 10/29/1970, s.2

- "Devlet Tiyatrosundaki Oyunlar" **Dost** No:73, 11/01/1970, s.20
- "Atatürksüz Bir Türkiye" **Türk Dili** No:230, 11/01/1970, s.119-123
- "Atatürk Olayında" Gerçeğin Yüzü" **Cumhuriyet** No:16629, 11/10/1970, s.2
- "Tarih Ödetecektir" **Cumhuriyet** No:16644, 11/25/1970, s.2
- "Yeni Bir İktidar Biçimi Mİ Aranıyor?" **Cumhuriyet** No:16656, 12/03/1970, s.2
- "Gençlik Hareketleri" **Cumhuriyet** No:16679, 1/01/1971, s.2
- "Kim Dinler Anayasa Mahkemesini" **Cumhuriyet** No:16698, 1/20/1971, s.2
- "Demirel'in "Law and Order"ı Yasa ve Düzen" **Cumhuriyet** No:16724, 2/18/1971, s.2
- "Öğrenci Devrim İlişkileri" **Dost** No:77, 3/01/1971, s.3
- "Kronik: Bazı Yanılgılar" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XXVI , No:1, 3/01/1971, s.323-328
- "Kronik: Cumhuriyeti Koruma" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXVI No:1, 3/01/1971, s.329-333
- "Tek Yönlü Sınıf Savaşı" **Cumhuriyet** No:16736, 3/02/1971, s.2
- "Böyle, Böyle Hanisliğe Düşülür" **Cumhuriyet** No:16742, 3/08/1971, s.2

- "Devrim Doğrultusunun Prensipleri" **Cumhuriyet** No:16750, 3/16/1971, s.2
- "Reformcu - Devrimci Hükümet Üzerine" **Cumhuriyet** No:16758, 3/24/1971, s.2
- "Program Yapılırken" **Cumhuriyet** No:16765, 3/31/1971, s.2
- "Parlamento Dışı İktidar, Parlamento İçi Destek" **Cumhuriyet** No:16781, 4/16/1971, s.2
- "Rejimin Doğrultusu ve Kayması" **Cumhuriyet** No:16790, 4/25/1971, s.2
- "Cici Demokrasi Elbet Tartışılacaktır" **Devrim** No:79, 4/27/1971, s.1.7
- "Ödül Seçici Kurulları Üzerine" **Türk Dili** No:241, 10/01/1971, s.22-26
- "Bilimsel-Teknolojik Devrim Çağında Atatürk Demokrasisi" **Türk Dili** No:242, 11/01/1971, s.100-105
- "Çile Üzerine" **Türk Dili** No:245, 2/01/1972, s.312-317
- "Önyargıcılık ve Kökeni" **Türk Dili** No:250, 7/01/1972, s.310-315
- "Atatürkçü Demokrasi-Bilim Politikası" **A.Ü. S.B.F.D. Doç. Dr. CEM SAR'A ARMAĞAN**, Cilt:XXVII, No:3, 9/01/1972, s.457-464
- "Hükümete Yardımcılık" Meselesinden Doğan Meseleler" **A.Ü. S.B.F.D.**, Cilt:XXVIII No:1-2, 3/01/1973, s. 11-42

- "Kronik. "Özel-Görev Düşünü"" **A.Ü. S.B.F.D. ,**
Cilt:XXVIII , No:3-4, 9/01/1973, s.239-245
- "Türkiye'nin Yeni Bir Saati" **Cumhuriyet** No:17642,
9/13/1973, s.2
- "Yeni Bir Saatin Başladığı Türkiye" **Cumhuriyet**
No:17643, 9/14/1973, s.2
- "Demokrasiden Soyunmak " **Cumhuriyet** No:17654,
9/25/1973, s.2
- "Anayasa'ya Ters Düşen Bir Lider" **Cumhuriyet**
No:17662, 10/03/1973, s.2
- "İyi Kavramalıyız" **Cumhuriyet** No:17670, 10/11/1973, s.2
- "Uyanık Durma Zorunu" **Cumhuriyet** No:17684,
10/25/1973, s.2
- "Uluscu, Halkçı Eğilim De" **Cumhuriyet** No:17693,
11/03/1973, s.2
- "CHP'siz Koalisyon" **Cumhuriyet** No:17704, 11/14/1973,
s.2
- "Sağ Hükümet Aykırılığı" **Cumhuriyet** No:17714,
11/24/1973, s.2
- "Gelişme Dramı İçinde Evrensel Kültürün Durumu"
A.Ü. S.B.F. B.Y.Y.O. YILLIK- 1973 No:1, 12/01/1973,
s.1-14
- "Rejimi Veto Ediyorlar" **Cumhuriyet** No:17721,
12/01/1973, s.2
- "Devlet Başkanı Formülü" **Cumhuriyet** No:17728,
12/08/1973, s.2

- "Ulusal Yarar" Kavramı" **Cumhuriyet** No:17735, 12/15/1973, s.2
- "Sandığa Yöneliş" **Cumhuriyet** No:17746, 12/26/1973, s.2
- "Bir Koalisyon İlkeleri" **Cumhuriyet** No:17767, 1/19/1974, s.2
- "Muhalefetteki Demirel" **Cumhuriyet** No:17791, 2/12/1974, s.2
- "Ulusal Niteli ve Laik Toplumlu Demokrasinin Kuruluşu" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XXIX No:1-2, 3/01/1974, s.19-32
- "Batılı İlkeler Altında Demokrasileşme" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XXIX , No:1-2, 3/01/1974, s.1-18
- "Ölü Denge" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XXIX , No:1-2, 3/01/1974, s. 33-36
- "Demokratik Yapı Sorunumuz" **Cumhuriyet** No:17812, 3/05/1974, s.2
- "İstikrar - Erken Seçim" **Cumhuriyet** No:17820, 3/13/1974, s.2
- "Güvenilir Hükümet" **Cumhuriyet** No:18192, 3/25/1974, s.2
- "Siyasal İlişkiler: Koalisyonun Zayıflığı ve Gücü" **Cumhuriyet**No:17839, 4/01/1974, s.2
- "Siyasal İktidar Yenileşmesi" **Cumhuriyet** No:17849, 4/11/1974, s.2
- "İkinci Meclislerin Yeri" **Cumhuriyet** No:17864, 4/26/1974, s.2

- "Hedef Tahtası Türkiye" **Vatan** No:10111, 5/01/1974, s.3
- "Evrensel Kültüre Dayanma, Onu Yaratma Koşulları" **Türk Dili** No:272, 5/01/1974, s.616-620
- "Bayar'ın Senatörlüğü" **Cumhuriyet** No:17870, 5/02/1974, s.2
- "İktidar Sorumluluğu" **Cumhuriyet** No:17883, 5/15/1974, s.2
- "Fırsat Verilmemeli" **Cumhuriyet** No:17890, 5/22/1974, s.2
- "Bütçe Muhalefetinden Çıkan Sonuçlar" **Cumhuriyet** No:17902, 6/03/1974, s.2
- "Gensoru ve Asıl Amacı" **Cumhuriyet** No:17911, 6/12/1974, s.2
- "Bayarizm ve Ulusçu Sağcı Koalisyon" **Vatan** No:10155, 6/12/1974, s.3
- "Yunanistan Sorunu" **Cumhuriyet** No:17951, 7/22/1974, s.2
- "Yunanistan ve Gelişmeler" **Cumhuriyet** No:17959, 7/30/1974, s.2
- "Düş'ten Uzak Gerçeğe Yakın Bir Kıbrıs Tezi" **Milliyet** No:9609, 7/31/1974, s.2
- "Bir Sevgi Bildirimecisinin Ölümü (Ulvi Uraz)" **Türk Dili** No:275, 8/01/1974, s.695-696
- "Tarih Bilinci İçinde" **Cumhuriyet** No:17972, 8/12/1974, s.2

- "Artık Sorumluluk BM'de" **Cumhuriyet** No:17982, 8/22/1974, s.2
- "Durum ve Zorlukları" **Cumhuriyet** No:17988, 8/28/1974, s.2
- "Bir Çağcıl Demokrasiyi Arayış" **A.Ü. S.B.F.D. ,** Cilt:XXIX , No:3-4, 9/01/1974,
- "Demokrasi-Düşün-Toplum İlişkileri" **Türk Dili** No:276, 9/01/1974, s.697-703
- "ENOSİS'ten Dengeye Doğru" **Cumhuriyet** No:17996, 9/05/1974, s.2
- "Hükümet Etme" Çelişkisi" **Cumhuriyet** No:18002, 9/11/1974, s.2
- "Kıbrıs'ta Onurlu Çözüm" **Cumhuriyet** No:18007, 9/16/1974, s.2
- "Seçimden Gelmişliği" Yitirme" **Cumhuriyet** No:18025, 10/04/1974, s.2
- "Güvenilir Hükümet Yolları" **Milliyet** No:9675, 10/09/1974, s.2
- "Atatürkçülükte Devlet - Sosyal İçerik" **Cumhuriyet** No:18048, 10/29/1974, s.2
- "Atatürkçülükte Devlet - Sosyal İçerik" **Cumhuriyet** No:18049, 10/30/1974, s.2
- "Atatürkçülükte Devlet - Sosyal İçerik" **Cumhuriyet** No:18050, 10/31/1974, s.2

- "Atatürk Düşünü"nün Felsefe ve Toplumsal Özü Üzerine" **Türk Dili** No:278, 11/01/1974, s.848-859
- "Atatürkçülükte Devlet - Sosyal İçerik" **Cumhuriyet** No:18051, 11/01/1974, s.2
- "Atatürkçülükte Devlet - Sosyal İçerik" **Cumhuriyet** No:18052, 11/02/1974, s.2
- "Atatürkçülükte Devlet - Sosyal İçerik" **Cumhuriyet** No:18053, 11/03/1974, s.2
- "Bankalar!" **Cumhuriyet** No:18057, 11/07/1974, s.2
- "Bu Pazartesi" **Cumhuriyet** No:18061, 11/11/1974, s.2
- "Başbakanlık - Gelişimler - Çelişimler" **Cumhuriyet** No:18073, 11/23/1974, s.2
- Mart ve Polemik" **Cumhuriyet** No:18083, 12/03/1974, s.2
- "Fesih Hakkında Başka Bir Bakış" **Cumhuriyet** No:18087, 12/07/1974, s.2
- "CHP Kurultayı Nedeniyle Halkçılık" **Cumhuriyet** No:18095, 12/15/1974, s.4
- "CHP Kurultayı Nedeniyle Halkçılık" **Cumhuriyet** No:18096, 12/16/1974, s.4
- "CHP Kurultayı Nedeniyle Halkçılık" **Cumhuriyet** No:18097, 12/17/1974, s.4
- "CHP Kurultayı Nedeniyle Halkçılık" **Cumhuriyet** No:18098, 12/18/1974, s.4
- "CHP Kurultayı Nedeniyle Halkçılık" **Cumhuriyet** No:18098, 12/19/1974, s.4

- "CHP Kurultayı Nedeniyle Halkçılık" **Cumhuriyet** No:18100, 12/20/1974, s.4
- "Bir İrdeleme, Bir Öneri" **Cumhuriyet** No:18112, 1/04/1975, s.2
- "Kuşku - Umut İkilisi" **Cumhuriyet** No:18120, 1/12/1975, s.2
- "Eski DP'lilerin Yeri Ağırlığı" **Cumhuriyet** No:18131, 1/23/1975, s.2
- "Halkçılık" **Halkevleri Dergisi** No:100, 2/01/1975, s.9
- "Yeni Boyutlar" **Cumhuriyet** No:18142, 2/03/1975, s.2
- "Önümüzdeki Yıllarda" **Cumhuriyet** No:18159, 2/20/1975, s.2
- "Atatürk Devrimciliğinin Dinamiğinde Red-Kabul İkilemesi" **Türk Dili** No:282, 3/01/1975, s.165-173
- "Türk Sağının Şanssızlığı" **Cumhuriyet** No:18201, 4/03/1975, s.2
- "Özgürlüğün Modern Anlamı ve Kefili" **Emek** No:240, 4/15/1975, s.8-9
- "Ters Bir Tercih" **Cumhuriyet** No:18220, 4/22/1975, s.2
- "Sendikacılığın Modern Boyutu: Siyaset" **Emek** No:241, 5/01/1975, s.9
- "Kıbrıs Anayasası" **Cumhuriyet** No:18241, 5/13/1975, s.2
- "Rejimin Demokratikleşmesinin Temel Kozu" **Emek** No:243, 6/01/1975, s.8-9

- "Çağdaş Olgu ve Tersine Gidişimiz" **Emek** No:248, 8/15/1975, s.4
- "Geleceği Belirleyen Sorunlar" **Emek** No:250, 9/15/1975, s.6
- "Ulusal - Özgürlüklü Bir Sosyalizm Arama Deneyleri" **Emek** No:251, 10/01/1975, s.6
- "Bilim ve Sanatın Kesiştiği Yer" **Türk Dili** No:289, 10/01/1975, s.543-548
- "Endistrüyel Demokraside İşçinin Yeri" **Emek** No:252, 10/15/1975, s.6,15
- "Kıbrıs Olayının Dinamikleri" **Cumhuriyet** No:18409, 10/30/1975, s.2
- "Atatürk'de Çağdaş Bir Demokrasinin Boyutları" **Türk Dili** No:290, 11/01/1975, s.621-629
- "Boynu Bükükler" Değil!" **Cumhuriyet** No:18421, 11/11/1975, s.2
- "Sorumluluk Silinmez" **Cumhuriyet** No:18439, 11/29/1975, s.2
- "Ekonomik Demokrasi"yi Geliştirme" **Emek** No:255, 12/01/1975, s.4
- "Arayışlar" **Cumhuriyet** No:18450, 12/10/1975, s.2
- "Demokraside Çağcıl Çizgi" **Emek** No:256, 12/15/1975, s.4,15
- "Siz Demirel'i Bilir Misiniz?" **Cumhuriyet** No:18464, 12/27/1975, s.2

- "CHP Kurultayı Nedeniyle Halkçılık" **Cumhuriyet** No:18100. 12/20/1974 s.4

- "İdari Yargı Kararlarının Uygulanması" Sempozyumuna Katılan Sayın Prof. Bahri Savcı'nın Konuşma Özeti" **Danıştay Dergisi** No:20-21, 1/01/1976, s.90-92
- "Eskil İktidarın Saldırısı" **Cumhuriyet** No:18475, 1/07/1976, s.2
- "Toptan Muhalefet" **Cumhuriyet** No:18483, 1/15/1976, s.2
- "Eskil (Arkaik) Siyasal İktidarcılık "Çalışan Sınıflar"ı Bölmesi-1: Eskil Siyasal İktidarcılığın Kökeni-1" **Emek** No:258, 1/15/1976, s.4
- "Gidiş Kötü" **Cumhuriyet** No:18496, 1/28/1976, s.2
- "Eskil (Arkaik) Siyasal İktidarcılık "Çalışan Sınıflar"ı Bölmesi-2: Çalışan Sınıfları Bölme Çabası" **Emek** No:259, 2/01/1976, s.4
- "Bu İşin Üstesinden Gelinir" **Cumhuriyet** No:18513, 2/14/1976, s.2
- "Emek-Siyasi Parti Sorunu" **Emek** No:261, 3/01/1976, s.4
- "Çözümün Temel İlkeleri" **Cumhuriyet** No:18532, 3/04/1976, s.2
- "Politikanın İlkelleştirilmesi" **Cumhuriyet** No:18544, 3/16/1976, s.2
- "Parlamentonun İtibarı" **Cumhuriyet** No:18566, 4/07/1976, s.2
- "Doruktan Önce" **Cumhuriyet** No:18580, 4/21/1976, s.2
- "Yönetime Katılma Siyasaya Katılma" **Emek** No:265, 5/01/1976, s.4

- "CHP'den Korkanlar" **Cumhuriyet** No:18602, 5/13/1976, s.2
- "Onları Uyarma Görevi" **Cumhuriyet** No:18615, 5/26/1976, s.2
- "Cumhurbaşkanının Yeri, Kararname İmzalama Sorunu" **Günümüzde Yargı** No:2, 6/01/1976, s.17-19
- "Hukuk ve Siyasete Bulaşma-1" **Emek** No:267, 6/01/1976, s.5
- "Hukuk ve Siyasete Bulaşma-2" **Emek** No:268, 6/15/1976, s.6
- "İtalya'da Seçimler" **Cumhuriyet** No:18639, 6/19/1976, s.2
- "Muhalefet Boşluğu" **Cumhuriyet** No:18650, 6/30/1976, s.2
- "Sol Bölünmüş Değil Toplayıcıdır" **Emek** No:269, 7/01/1976, s.5
- "Özgürlük Masalı" **Cumhuriyet** No:18659, 7/09/1976, s.2
- "Huzursuzluk Kaynağı" **Cumhuriyet** No:18676, 7/26/1976, s.2
- "Anayasanın Sahipliği" **Emek** No:272-73, 8/15/1976, s.4
- "Eskil ve Ulusculuk" **Cumhuriyet** No:18704, 8/23/1976, s.2
- "Çürütülen Parlamenterizm" **Cumhuriyet** No:18720, 9/08/1976, s.2
- "Türkiye'nin Hastalığı" **Cumhuriyet** No:18732, 9/20/1976, s.2
- "Seçenekler" **Cumhuriyet** No:18753, 10/13/1976, s.2

- "Keyfe Bırakılmaz" **Cumhuriyet** No:18772, 11/01/1976, s.2
- "Atatürk Deneyimi" **Türk Dili** No:302, 11/01/1976, s.566-573
- "Toplumcu Rayı Üzerinde Bir **Cumhuriyet**" **Emek** No:278, 11/15/1976, s.6
- "Sonun Başlangıcı" **Cumhuriyet** No:18799, 11/28/1976, s.2
- "Türk Ulusçuluğu ve Türk İşçisi-1" **Emek** No:279, 12/01/1976, s.5
- "Halkı Arayış" **Cumhuriyet** No:18809, 12/11/1976, s.2
- "İktidarı Sürdürme Günahı" **Cumhuriyet** No:18820, 12/22/1976, s.2
- "TCK 141-142. Maddelerinin Hukuksal Anlamsızlığı ve Onların Yerine Getirilebilecek Yeni Formülasyonların Özü ve Niteliği" **Ankara Barosu Dergisi** No:34, 1/01/1977, s.485-489
- "Anlaşılmayan Bir Deneyim" **Cumhuriyet** No:18837, 1/08/1977, s.2
- "Müslüman Ülkelerle İlişki Eksenini" **Cumhuriyet** No:18859, 1/30/1977, s.2
- "Başbakanın İsteddiği" **Cumhuriyet** No:18877, 2/17/1977, s.2
- "Yaşam Hakkından Doğan Sorunlar" **A.Ü. S.B.F.D.** , Cilt:XXXII , No:1-4, 3/01/1977, s.1-21
- "Yeni Amerikan Yöntemi" **Cumhuriyet** No:18890, 3/02/1977, s.2

- "100 Yıllık Parlamentomuz" **Cumhuriyet** No:18907, 3/19/1977, s.2
- "Tablo ve Hükümet" **Cumhuriyet** No:19003, 6/23/1977, s.2
- "Ülkenin Hükümeti Üzerine" **Cumhuriyet** No:19010, 6/30/1977, s.2
- "Bu Anayasanın Hükümeti" **Cumhuriyet** No:19023, 7/13/1977, s.2
- "Neden Böyle Oldu?" **Cumhuriyet** No:19037, 7/27/1977, s.2
- "Beyhude Bir Hükümet" **Cumhuriyet** No:19054, 8/13/1977, s.2
- "İpotekli Bir Parlamentoculuk" **Cumhuriyet** No:19067, 8/26/1977, s.2
- "AP'den Kalan" **Cumhuriyet** No:19085, 9/13/1977, s.2
- "Parlamentoculuğun Böylesi" **Cumhuriyet** No:19104, 10/04/1977, s.2
- "Umutlu Sancılar" **Cumhuriyet** No:19148, 11/17/1977, s.2
- "Yaşam Hakkı ve Toplum" **İNSAN HAKLARI ARMAĞANI (XXX. Yıl)** (Ankara: Sevinç Matbaası, 1978) s.1-23
- "Türkiye'de Kamu Özgürlükleri" **ARMAĞAN KANUN-U ESASİ'NİN 100. YILI** (Ankara: A.Ü.S.B.F.Y. No:423, 1978) s.99-127
- "Le Droit de Vivre" **Milletlerarası Münasebetler Türk Yılı** No:18, 1/01/1978, s.1

- "Önsöz Yerine: Bir Eleştiri-Bir Değerlendirme" **ARMAĞAN KANUN-U ESASİ'NİN 100. YILI** (Ankara: A.Ü.S.B.F.Y. No:423, 1978) s.III-XVII"
- "Yaşam Hakkı Ve Uzantılarıyla İlgili Yasal Durumlar" **İNSAN HAKLARI ARMAĞANI (XXX. Yıl)** (Ankara: Sevinç Matbaası, 1978) s.24-34
- "Olmayacak Dua" **Cumhuriyet** No:19229, 2/09/1978, s.2
- "Liberalizme Bile Sadakatsizlik" **Cumhuriyet** No:19241, 2/21/1978, s.2
- "Batının Oyunu" **Cumhuriyet** No:19255, 3/07/1978, s.2
- "Karşı Devrimci Muhalefet" **Cumhuriyet** No:19264, 3/16/1978, s.2
- "Muhalefetin Durumu" **Cumhuriyet** No:19275, 3/27/1978, s.2
- "Tiyatro Anıları Üzerine (Haldun Dormen: Sürc-ü Lisan Ettikse; Vasfı Rıza Zobu: O günden Bu Güne) **Türk Dili** No:319, 4/01/1978, s.349-351
- "Muhalefet Seçenek Değil" **Cumhuriyet** No:19285, 4/06/1978, s.2
- "Nasıl Bir Çoğulcu Toplum?" **Cumhuriyet** No:19298, 4/19/1978, s.2
- "Toplumsal Değişim Gerçeği" **Cumhuriyet** No:19311, 5/02/1978, s.2
- "Ezbere Biliyormuş!" **Cumhuriyet** No:19324, 5/15/1978, s.2
- "Siyasal Uzmanlık Mahkemeleri" **Cumhuriyet** No:19352, 5/27/1978, s.2

- "Sosyalleşme Dalgaları" **Cumhuriyet** No:19352, 6/12/1978, s.2
- "Parlamenter Dokunulmazlığı" **Cumhuriyet** No:19373, 7/03/1978, s.2
- "Anayasa Düşmanlığı" **Cumhuriyet** No:19382, 7/12/1978, s.2
- "Toplumsal Anlaşma" **Cumhuriyet** No:19406, 8/05/1978, s.2
- "Gücü ve Gücsüzlüğü" **Cumhuriyet** No:19430, 8/29/1978, s.2
- "Sütçü Baba Olmamak!" **Cumhuriyet** No:19446, 9/16/1978, s.2
- "1978 Sonlarında Türkiye'nin Durumu" **Milliyet** No:11105, 10/01/1978, s.2
- "Düşün Politikası Eksikliği" **Cumhuriyet** No:19466, 10/06/1978, s.2
- "Anayasa Hukuku Eğitiminde Üç Boyut" **Günümüzde Yargı** No:31, 11/01/1978, s.20-22
- "Demirel İle Gelen" **Cumhuriyet** No:19511, 11/23/1978, s.2
- "CHP'nin Çıkmazı" **Cumhuriyet** No:19529, 12/11/1978, s.2
- "Gereksinme Var" **Cumhuriyet** No:19545, 12/27/1978, s.2
- "Gerçek Değerlendirmelere Doğru" **Türk Dili** No:328, 1/01/1979, s.1-7
- "Law and Order" **Cumhuriyet** No:19551, 1/02/1979, s.2

- "Sıkıyönetim'in Doğası Üzerine" **Cumhuriyet** No:19574, 1/25/1979, s.2
- "Gözlemci Gözüyle" **Cumhuriyet** No:19602, 2/22/1979, s.2
- "Taban Kurtarılabildi" **Cumhuriyet** No:19611, 3/03/1979, s.2
- "Özgürlüklerde Yeni Boyutlar" **Cumhuriyet** No:19621, 3/13/1979, s.2
- "Sivil Aydınslz Devrim Olmaz" **Cumhuriyet** No:19644, 4/05/1979, s.2
- "Siyasal Özgürlükte Yeni Boyutlar" **Cumhuriyet** No:19660, 4/21/1979, s.2
- "Unutulmaz" **Cumhuriyet** No:19679, 5/10/1979, s.2
- "Türkiye'nin Ortadoğu'daki Yeri" **Cumhuriyet** No:19783, 5/22/1979, s.2
- "Kurultay Öncesi" **Cumhuriyet** No:19692, 5/23/1979, s.2
- "Gemi Azıya Almış" **Cumhuriyet** No:19709, 6/09/1979, s.2
- "Sorumsuz Tabanlı ve Başkanlı Hükümetler" **Cumhuriyet** No:19732, 7/02/1979, s.2
- "Meşrusuzluğun Anatomisi: Diyaloğun Niteliği" **Cumhuriyet** No:19755, 7/25/1979, s.2
- "Bir Başka Diyalog" **Cumhuriyet** No:19763, 8/02/1979, s.2
- "Alçakgönüllü Bir Gezi" **Cumhuriyet** No:19798, 9/08/1979, s.2
- "Ateştir, Yakar!" **Cumhuriyet** No:19826, 10/06/1979, s.2

- "Atatürk Demokrasisi" **İlgaz** No:19, 11/01/1979, s.6-8
- "Somut Öneriler" **Cumhuriyet** No:19854, 11/06/1979, s.2
- "Yeni Strateji" **Cumhuriyet** No:19877, 11/29/1979, s.2
- "Atatürk Deneyimi" **Türk Dili** No:339, 12/01/1979, s.321-329
- "İşbirliğinin Koşulu" **Cumhuriyet** No:19890, 12/12/1979, s.2
- "[Başlığı Yok]" **Cumhuriyet** No:19895, 12/17/1979, s.2
- "Devleti, Devlet Yapan..." **Cumhuriyet** No:19903, 12/25/1979, s.2
- "İnsan Hakları Üzerine, Uluslararası Alanda, "Norm-İlke"ler ve Türk İç Hukuku" **A.Ü. S . B . F . D .** , Cilt:XXXV , No:1-4, 1/01/1980, s. 7-18
- "İnsan Hakları ve Temel Özgürlükler ile İlgili Eğitim Boyutları" **İnsan Hakları Yılı** No:2, 1/01/1980, s.77-93
- "Education Relative Aux Droits de L'Homme Pour la Compr,hension la Coope,ration et l a P a i x Internationales"**Turkish Yearbook of Human Rights** No:2, 1/01/1980, s.63-78
- "Yaşam Hakkı" "Felsefesal Açıdan Pratiğe Doğru" **A.Ü. S.B.F.D. ,** Cilt:XXXV , No:1-4, 1/01/1980, s. 19-27
- "Bir "Evet, ve Bir "Hayır" **Cumhuriyet** No:19927, 1/18/1980, s.2

- "Yitikleşme - Yabancılaşma" **Cumhuriyet** No:19942, 2/02/1980, s.2
- "Bu İş, Seçimde Biter" **Cumhuriyet** No:19960, 2/20/1980, s.2
- "Anayasayı Bozma Girişimi" **Cumhuriyet** No:19996, 3/27/1980, s.2
- "Bir Padişahlık Aranıyor!" **Cumhuriyet** No:20034, 5/05/1980, s.2
- "Sermaye Devleti" İçin" **Cumhuriyet** No:20045, 5/15/1980, s.2
- "Cumhurbaşkanlığına Oynuyor" **Cumhuriyet** No:20058, 5/28/1980, s.2
- "Yaşam Hakkı" Felsefesal Açıdan Pratiğe Doğru" **İnsan Haklarının Felsefi Temelleri Uluslararası Semineri 9-13 Haziran 1980** 6/01/1980, s.57-63
- "Devlet Olmak"" **Cumhuriyet** No:20108, 7/17/1980, s.2
- "Cumhurbaşkanlığı Vekilliği" **Cumhuriyet** No:20119, 7/28/1980, s.2
- "Bu Zat İle Demokrasi Güç" **Cumhuriyet** No:20135, 8/15/1980, s.2
- "Bakalım Ulus Hazır Mı?" **Cumhuriyet** No:20148, 8/28/1980, s.2
- "Evet Biz Bir Demokrasiyiz" **Cumhuriyet** No:20180, 9/29/1980, s.2
- "Yarım Yüzyıl Sonra Atatürkçülük" **Türk Dili** No:347, 11/01/1980, s.451-461

- "Gerçekçi, Çağdaş, Cesur Olma Dönemi" **Cumhuriyet** No:20215, 11/06/1980, s.2
- "İki Ön İlke" **Cumhuriyet** No:20232, 12/08/1980, s.2
- "Les Normes Principes Internationales Relatives Aux Droits de l'homme et le Droit Interne les Normes Internationales" **PROF. DR. AHMED ŞÜKÜR ESME'E ARMAĞAN** (Ankara: A.Ü.S.B.F.Y. No:468, 1981) s.259-270
- "Atatürk'te Halkçılığa Bir Bakış" **A.Ü. S.B.F. B.Y.Y.O. YILLIK-1981** No:6, 1/01/1981, s.61-69
- "Sosyal-Siyasal Sorunların Çözümünde Atatürk'den Temel İlke: Demokrasi" **International Conference on Atatürk-Uluslararası Atatürk Konferansı 9-13 Kasım 1981** (İstanbul: Boğazici Üniversitesi Yayınları,1981) s.1-21"
- "Atatürk Düşününün Özündeki Temel Öğeler" **A.Ü. S.B.F.D. , Cilt:XXXVI , No:1-4, 1/01/1981, s.263-270**
- "Sosyal Alanda Atatürk Düşününe Bir Bakış" **A.Ü. S.B.F.D. , Cilt:XXXVI , No:1-4, 1/01/1981, s.271-279**
- "Atatürk'te Çağdaşlaşma Kalkınmacılığın Yöntemi: Devletçi Sosyalci Bir Oluşma" **A.Ü. S.B.F. B.Y.Y.O. YILLIK-1981** No:6, 1/01/1981, s.41-59
- "Yenileşme ve Sistemi" **Cumhuriyet** No:20272, 1/12/1981, s.2
- "Tarihsel Kurumlaşmalar" **Cumhuriyet** No:20359, 4/09/1981, s.2
- "Avrupa ile Diyalog" **Cumhuriyet** No:20377, 4/27/1981, s.2

- "Yitikleşme - Yabancılaşma" **Cumhuriyet** No:19942, 2/02/1980, s.2
- "Temel İlkeler, Yöntemler Beliriyor" **Cumhuriyet** No:20394, 5/14/1981, s.2
- "Anayasacılık Üzerine" **Cumhuriyet** No:20428, 6/17/1981, s.2
- "Önlem Başına" **Cumhuriyet** No:20467, 7/26/1981, s.2
- "Yelpazenin Geniş İçeriğinde İnsalcıl (İnsan Hakları Üzerine)" **Bilim ve Sanat** No:8, 8/01/1981, s.4-5
- "Kimi Yanlışlar" **Cumhuriyet** No:20502, 9/01/1981, s.2
- "Yapılış Yolunda" **Cumhuriyet** No:20523, 9/22/1981, s.2
- "Danışma Meclisi Göreve Başlarken" **Cumhuriyet** No:20550, 10/22/1981, s.2
- "Temel İlke: Demokrasi" **Türk Dili** No:359, 11/01/1981, s.271-279
- "(Prof. Bahri Savcı Hakkında) Atatürk ve Çağdaş Türkiye: Konur Ertop" **Varlık** No:890, 11/01/1981, s.24-25
- "1981Umutlar, Karmaşalar ve Gene Umutlar Yılı" **Varlık Yıllığı** (İstanbul:Varlık Yayınları,1982)s.7-20
- "Le Droit De Vivre" **The International Seminar on The Philosophical Foundation Human Right** 9-13/6/1980 s.61-66
- "Esmer ve Karal'ın Ardından" **Cumhuriyet** No:20842, 1/22/1982, s.2
- "O Bilinmez İnsan Hakları ve O Müthiş Gelişme ve İşlev Kazanma İstidadı" **Bilim ve Sanat** No:17, 5/01/1982, s.5-6

- "Yanlış!, Yanlış!" **Cumhuriyet** No:20863, 11/02/1982, s.2
- "1982'nin Getirdikleri" **Varlık Yıllığı**, (İstanbul:Varlık Yayınları, 1983) s.7-44
- "1982'nin Getirdikleri" **PROF. DR. FADIL HAKKI SUR'UN ANISINA A R M A Ğ A N** (Ankara: A.Ü.S.B.F.Y. No:522, 1983) s.533-550
- "Başka Türüsü Olmaz" **Cumhuriyet** No:21088, 5/13/1983, s.2
- "Hoşgeldiniz Partiler" **Cumhuriyet** No:21103, 5/28/1983, s.2
- "İleriye Yol ALırken" **Cumhuriyet** No:21179, 8/14/1983, s.2
- "Kolaylıklar" **Cumhuriyet** No:21243, 10/20/1983, s.2
- "Günaydın Meclis" **Cumhuriyet** No:21278, 11/24/1983, s.2
- "Özal'ın Başarısı" **Cumhuriyet** No:21299, 12/15/1983, s.2
- "Türkiye, Amerika ve Avrupa" **Cumhuriyet** No:21356, 2/10/1984, s.2
- "Demokrasi, Demokrasiye Karşı" **Cumhuriyet** No:21380, 3/05/1984, s.2
- "Umut Kapıları" **Cumhuriyet** No:21522, 7/27/1984, s.2
- "Tarihin, Asıl Getirdiği" **Cumhuriyet** No:21559, 11/02/1984, s.2
- "Liberallik Üzerine" **Mülkiyeliler Birliği Dergisi** Cilt:X No:77, 2/01/1985, s.16-25

- "Anılar "Montaigne"" **Mülkiyeliler Birliği Dergisi** Cilt:X No:77, 2/01/1985, s.1-
- "Umutlar, Beklentiler" **Cumhuriyet** No:21713, 2/06/1985, s.2
- "Affın Anahtar Sorunları" **Bilim ve Sanat** No:51, 3/01/1985, s.8-9
- "Türkiye'de Demokrasi Olur Mu?" **Cumhuriyet** No:21784, 4/18/1985, s.2
- "Avrupa İle Bütünleşme" **Cumhuriyet** No:21843, 6/16/1985, s.2
- "Bir Yasanın "Demokrasi Açısı"ndan Anatomisine Bir Bakış" **Mülkiyeliler Birliği Dergisi** Cilt:X No:79, 8/01/1985, s.4-10
- "Sevgisizlik Gütmesi Mi?" **Cumhuriyet** No:21907, 8/21/1985, s.2
- "İnsan Haklarını Sevmiyorlar" **Cumhuriyet** No:22051, 1/15/1986, s.2
- "Yeni Bir Toplumsal Sözleşme!..1920'den 1982'ye Anayasa Tartışması" **Somut** No:66, 1/17/1986, s.1,7
- "Bir Teze Dikkat" **Cumhuriyet** No:22092, 2/25/1986, s.2
- "Başkanlara Güvensizlik" **Somut** No:72, 2/28/1986, s.1,7
- "Batılı Demokrasi Bize Göre Değil"miş" **Somut** No:76, 3/28/1986, s.1,10
- "Finans Dünyamızın Düşü" **Cumhuriyet** No:22139, 4/13/1986, s.2

- "Bir Denklemin Çözümü" **Cumhuriyet** No:22215, 6/30/1986, s.2
- "Reva Mı?" **Cumhuriyet** No:22273, 8/30/1986, s.2
- "Kadın"ın Da Çağdaşlaşması" **Cumhuriyet** No:22371, 12/06/1986, s.2
- "Muzaffer Buyrukçu: Hüzünlü Kar Çiçekleri" **Milliyet Sanat** No:189, 4/01/1987, s.44
- "Beyhude Referandum" **Cumhuriyet** No:22617, 8/14/1987, s.2
- "Seçim Hukuku" Yine Uzakta!" **Cumhuriyet** No:22692, 10/28/1987, s.2
- "Ay Gözetleme Komitesi" **Milliyet Sanat** No:204, 11/01/1987, s.51
- "Şaşılasi Durum ve Seçmen" **Cumhuriyet** No:22718, 11/23/1987, s.2
- (Cem Eroğul;) "Prof. Bahri SAVCI'nın Özyaşam Öyküsü ve Kişiliği" **BAHRİ SAVCI'YA ARMAĞAN** (Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, 1988) s.1-32
- (Cem Eroğul;) "Prof. Bahri SAVCI'nın Anayasa ve Türk Siyasal Yaşamına İlişkin Bazı Görüşleri" **BAHRİ SAVCI'YA ARMAĞAN** (Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, 1988) s.37-53
- "Konsensüs Demokrasisi" Üzerine" **MURAT SARICA ARMAĞANI** (İstanbul: Aybay Yayınları, (1988) s.295-306
- "Şakadan Anayasacılık" **Cumhuriyet** No:22774, 1/18/1988, s.2

- "Anılar "Montaigne"" **Mülkiyeliler Birliği Dergisi**
Cilt:X No:77, 2/01/1985, s.1-
- "Siyasal Yapılaşma Operasyonu" **Cumhuriyet** No:22817,
3/01/1988, s.2
- "Tarihimize Terslik" **Cumhuriyet** No:23059, 10/03/1988,
s.2
- "Islak Kibrit" ve Seçenekler" **Cumhuriyet** No:23129,
1/12/1989, s.2
- "Abdülhamid Bile Böyle Direnmedi" **Cumhuriyet**
No:23276, 6/10/1989, s.2
- "Bir "Kıdem"liden "Yeni" Öyküler" **Milliyet Sanat**
No:219, 7/01/1989, s.52
- "Kuram, Zerzebil; Uygulama, Perişan" **Cumhuriyet**
No:23357, 9/02/1989, s.2
- "Bir "Hukuk-u Hükümrani-i Padişahi" **Cumhuriyet**
No:23400, 10/15/1989, s.15
- "İnsanı Çatlatan Yanlışlar..." **Cumhuriyet** No:23402,
10/17/1989, s.2
- "Cumhurbaşkanı Seçiminin Kalbi" **Cumhuriyet**
No:23414, 10/29/1989, s.2
- "Stockholm Öyküleri **Milliyet Sanat** No:227, 11/01/1989,
s.45-46
- "Siyasal Kurumlar Alanında Hukuksal Yenileşme:
Devrimleşme Üzerine" **PROF. DR. CAHİT TALAS**
ARMAĞANI (Ankara: Mülkiyeliler Birliği Yayınları,
1990)s.405-452
- "Arkasında Halk Olmama" **Cumhuriyet** No:23478,
1/01/1990, s.2

- "Şiiri Öykülemeler" **Milliyet Sanat** No:232, 1/15/1990, s.51-52
- "Özgürlük ve Demokrasi Yolunda Bir Şehit Daha" **Milliyet Sanat** No:234, 2/15/1990, s.2-5
- "İki Sürecin Çatışması" **Cumhuriyet** No:23536, 2/28/1990, s.2
- "Umuttan da Ötede Bir Gerçek" **Milliyet Sanat** No:235, 3/01/1990, s.52
- "26 Mart Seçimi ve Ertesi" **Cumhuriyet** No:23562, 3/26/1990, s.2
- "Roman"... "Hoca Efendinin Sandukası" **Milliyet Sanat** No:238, 4/15/1990, s.52
- "Kendi Yanıtımı Vereyim" **Cumhuriyet** No:23607, 5/12/1990, s.17
- "30 Yıl Sonra 27 Mayıs" **Cumhuriyet** No:23635, 6/09/1990, s.6
- "Gazi ve Ötekiler" **Cumhuriyet** No:23683, 7/30/1990, s.2
- "Parlamentarizmin İçindeki Totaliteryalizmin Geçersizliği" **Cumhuriyet** No:23696, 8/12/1990, s.15
- "Asker Gönderme O Kadar Kolay Mı?" **Cumhuriyet** No:23722, 9/07/1990, s.17
- "SHP'ye Bir Devrim Gerekıyor" **Cumhuriyet** No:23744, 9/29/1990, s.17
- "Bir Siyasi Olgunun Romanı" **Milliyet Sanat** No:249, 10/01/1990, s.52-53

- "Siyasal İdamın Reddi" Anıtı" **Cumhuriyet** No:23751, 10/06/1990, s.2
- "Geç Kalmış Bir İstifa" **Cumhuriyet** No:23759, 10/14/1990, s.18
- "İçsel'liğin Öyküleri" **Milliyet Sanat** No:250, 10/15/1990, s.52-53
- "Başkanlı Hükümete Bakın" **Cumhuriyet** No:23768, 10/23/1990, s.2
- "Kendini İfşa Ediyor" **Cumhuriyet** No:23776, 10/31/1990, s.17
- "İsveç Üzerine Çeşitlemeler" **Milliyet Sanat** No:252, 11/15/1990, s.45-46
- "Tanrı Aşkına" **Cumhuriyet** No:23807, 12/01/1990, s.2
- "Körfez'in "Kerrakesi"" **Cumhuriyet** No:23836, 12/30/1990, s.15
- "Evrenin "Merceği" İnsan Üzerine **A.Ü. S.B.F.D. Prof. Dr. MUAMMER AKSOY'A ARMAĞAN** Cilt:XLVI , No:1-2, 1/01/1991, s.1-19
- "Bir Fiske" **Cumhuriyet** No:23839, 1/02/1991, s.2
- "İşçiler, Davayı Açıyor Musunuz?" **Cumhuriyet** No:23846, 1/09/1991, s.17
- "Arkasında Halk Olmayınca" **Cumhuriyet** No:23552, 1/15/1991, s.17
- "Özgürlüğün Sorunları Üstüne" **Milliyet Sanat** No:256, 1/15/1991, s.37-38

- "Yedirmezler" **Cumhuriyet** No:23876, 2/09/1991, s.15
- "Kılına Dokunamazlar!.. **Cumhuriyet** No:23878, 2/11/1991, s.2
- "İşi Bitik"in Çırpınışları" **Cumhuriyet** No:23897, 3/02/1991, s.15
- "Bunlarla Demokrasi Olmaz..." **Cumhuriyet** No:23900, 3/05/1991, s.2
- "Bir "Eylül Kardeleni"nin "Acı"dans "Umut"a Açılışı" **Milliyet Sanat** No:260, 3/15/1991, s.45
- "Tarihsel Zorunluluklar" **Cumhuriyet** No:23915, 3/20/1991, s.17
- "Gizemde Birleşim" **Milliyet Sanat** No:261, 4/01/1991, s.52
- "Anayasa Sorununun "Kalbi" Nerededir?" **Cumhuriyet** No:23931, 4/05/1991, s.15
- "Keşke "Roman"a Açılseydı" **Milliyet Sanat** No:262, 4/15/1991, s.44
- "Amerika'nın Süperlik Ehliyetsizliğı" **Cumhuriyet** No:23941, 4/15/1991, s.15
- "Boşluklar"lı Cumhuriyet" **Cumhuriyet** No:23953, 4/29/1991, s.2
- "Bugünden Yarına Umutlarla Öyküler" **Milliyet Sanat** No:263, 5/01/1991, s.46
- "Veyl Bize!"" **Cumhuriyet** No:23956, 5/02/1991, s.15

- "Doğu Gerçeklerinden İçtenlikli Söylemler" **Milliyet Sanat** No:264, 5/15/1991, s.44-45
- "Özal'ı Kimse Yerde Tutamaz" **Cumhuriyet** No:23977, 5/23/1991, s.17
- "Bir Müflisin Düşü" **Cumhuriyet** No:23980, 5/26/1991, s.17
- "Ayakta Durma"nın Gizi" **Cumhuriyet** No:23988, 6/03/1991, s.2
- "Bir Hanedanlık Karizmasının Çöküşü" **Cumhuriyet** No:23993, 6/08/1991, s.17
- "Gizem'in -Burukluğun- Umudun Çelişkilerinden Öyküler" **Milliyet Sanat** No:268, 7/15/1991, s.52-53
- "Sath-ı Nail"deki Hızlanma" **Cumhuriyet** No:24039, 7/27/1991, s.2
- "Bir İstanbul Güzellemesi" **Milliyet Sanat** No:269, 8/01/1991, s.54
- "Tahakküm Endeksli Bir Seçime Doğru" **Cumhuriyet** No:24071, 8/28/1991, s.15
- "Bakan'a Anayasa Dersi..." **Cumhuriyet** No:24072, 8/29/1991, s.2
- "Düşün"den "Sanat"a Bir Uzanış" **Milliyet Sanat** No:271, 9/01/1991, s.54
- "Gemiye Doğrultmak" **Cumhuriyet** No:24098, 9/24/1991, s.16
- "Siyasal Meşruluk" Tartışması" **Cumhuriyet** No:24114, 10/10/1991, s.2

- "Kırlangıcsız Geçti Yaz" **Milliyet Sanat** No:275, 11/01/1991, s.52-53
- "Seçim: Halkı, Partileri, Kimi Yorumcularıyla" **Cumhuriyet** No:24136, 11/01/1991, s.16
- "Yaşanmışlığa Uzanı" **Milliyet Sanat** No:276, 11/15/1991, s.44
- "Yaşanmışın Öyküleri" **Milliyet Sanat** No:281, 2/01/1992, s.44
- "Yeni Bir Anayasaya Doğru Giderken Çağdaşlığın Anayasal Öğeleri Üzerine" **TARIK ZAFER TUNAYA'YA ARMAĞAN** (İstanbul: İstanbul Barosu Yayınları, 1992) s.225-258
- "Biraz Geçikmiş Konular..." **Cumhuriyet** No:24304, 4/19/1992, s.2
- "Yazarında Bütünleşmiş Öyküler" **Milliyet Sanat** No:287, 5/01/1992, s.50
- "Konunun Kalbinde..." **Cumhuriyet** No:24340, 5/25/1992, s.2
- "82 Kafası" **Cumhuriyet** No:24357, 6/11/1992, s.2
- "Demokrasi Sürecimizde Birkaç Sorun" **Cumhuriyet** No:24365, 6/12/1992, s.2
- "Özal'ın Son Fantazisi" **Cumhuriyet** No:24380, 7/07/1992, s.2
- "Güneydoğu Panoramasının Özeti" **Cumhuriyet** No:24389, 7/16/1992, s.2

- "Savulun, İkinci Cumhuriyet Geliyor!" **Cumhuriyet** No:24435, 8/31/1992, s.2
- "Büyük Düşünmek" **Cumhuriyet** No:24522, 10/27/1992, s.2
- "Cumhuriyet ve Demokrasi" **Cumhuriyet** No:24542, 11/16/1992, s.2
- "İhtilalci Özal ve Geleceği" **Cumhuriyet** No:24555, 11/26/1992, s.2
- "Mustafa Kemal'den Kalanlar" **Cumhuriyet'in 70. Yıldönümü Geçmişten Geleceğe ATATÜRK** (İstanbul: Ç.Y.D.D.,1993) s.127-137
- "Ragıp Sarıca" **Cumhuriyet** No:24581, 1/24/1993, s.2
- "Sosyal Demokratları Bütünleştirme" **Cumhuriyet** No:24624, 3/08/1993, s.2
- "Arenaya Çıkamayacak Başkanlar" **Cumhuriyet** No:24699, 5/22/1993, s.2
- "Şu "Kaybolup Gitme" Konusu" **Cumhuriyet** No:24731, 6/23/1993, s.2
- "Tansu'ya Tarihçe Yüklenen Görev" **Cumhuriyet** No:24755, 7/17/1993, s.2
- "Hükümet Kurmada Seçenek Zenginliği" **Cumhuriyet** No:24764, 7/26/1993, s.2
- "İşçinin Demokrasi İçindeki İşlevi" **Cumhuriyet** No:24790, 8/21/1993, s.2
- "Demokratikleşme Hangi "Fasl-ı Bahar"a" **Cumhuriyet** No:24797, 8/28/1993, s.2

- "Bayarcılık Hafifliği - Suç Ortaklığı" **Cumhuriyet** No:24805, 9/25/1993, s.2
- "Boşuna Tartışma: Parlamenterliğin Sona Ermesi" **Cumhuriyet** No:24835, 10/05/1993, s.2
- "Sorunlar ve Konular Yumağından" **Cumhuriyet** No:24879, 11/18/1993, s.2
- "Zordur. Ama, Tarihi Okuyabilmeliyiz" **Cumhuriyet** No:24887, 11/26/1993, s.2
- "Aziz Nesin Değil Düşün Tehlikede" **Cumhuriyet** No:, 1/03/1994, s.2
- "Bıktım "İnsan Hakları"ndan" **Cumhuriyet** No:24897, 1/04/1994, s.2
- "39 Kişi ve Demirel" **Cumhuriyet** No:, 1/17/1994, s.2
- "Meclissiz - Yargısız Bir Demokrasi" **Cumhuriyet** No:, 2/08/1994, s.2
- "Parlamentarizmimizi Yıkmacılığa Düşmeyelim" **Cumhuriyet** No:, 3/01/1994, s.2
- "Devlet Başkanlığının Yeri" **Cumhuriyet** No:, 4/13/1994, s.2
- "Tarihsel Veriler İçinde" **Cumhuriyet** No:, 6/30/1994, s.2
- "İnsan Hakları "Buyruk"tur" **Cumhuriyet** No:, 9/27/1994, s.2
- "Boyutlarıyla - Sınırsızlığıyla" **Cumhuriyet** No:, 10/20/1994, s.2

- "Mustafa Kemal Ekseninde" **Cumhuriyet** No:, 11/14/1994, s.2
- "Demokrasinin Demogojisi" **Cumhuriyet** No:, 12/08/1994, s.2
- "Yine mi Kısmi Değişimler..." **Cumhuriyet** No:, 1/26/1995, s.2
- "Bir Yeni" Misak-ı Milli" Arama" **Cumhuriyet** No:, 3/01/1995, s.2
- "İnsan Hakları Dersleri" **Cumhuriyet** No:, 3/30/1995, s.2
- "Hala, Avrupa'nın "Hasta Adamı" mı?" **Cumhuriyet** No:, 4/01/1995, s.2
- "Tansu Hanım'ın Suyu Isındı mı?" **Cumhuriyet** No:, 5/31/1995, s.2

YAYIN ADINA GÖRE

- "Gelişme Dramı İçinde Evrensel Kültürün Durumu" A.Ü. S.B.F. B.Y.Y.O. YILLIK-1973, No:1, 12/01/1973, s.1-14
- "Atatürk'te Çağdaşlaşma Kalkınmacılığın Yöntemi: Devletçi Sosyalci Bir Oluşma" A.Ü. S.B.F. B.Y.Y.O. YILLIK-1981, No:6, 1/01/1981, s.41-59
- "Atatürk'te Halkçılığa Bir Bakış" A.Ü. S.B.F. B.Y.Y.O. YILLIK-1981, No:6, 1/01/1981, s.61-69
- "Kitap Tahlili: La garantie internationale des droits de l'homme, d'apres la charte de San Francisco" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:VI No:1-4, 1/01/1951, s.374-411
- "Türkiye'de İnsan Haklarının Gelişmesi İle İlgili Hareketler (1952 Yılında)" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:VIII No:1-4, 1/01/1953, s.178-184
- "Türkiye'de İnsan Haklarının Gelişmesi İle İlgili Hareketler (1951 Yılında)" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:VIII No:1-4, 1/01/1953, s.165-178
- "Kronik: Türkiye'de 1954 Yılında İnsan Haklarının Sağlanmasına Meallik Hareketler" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:X No:4, 12/01/1955, s.219-227
- "Siyasi İktidarı Hukukla Bağlama Çabasının Geçirdiği Seyir" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XII No:4, 12/01/1957, s. 64-127
- "Partilerimizde Tabakalaşmanın Gerçek Mahiyeti ve Sosyal Muhtevalı Politika Meyli(I)" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIII No:1, 3/01/1958, s. 42-80

- "Aktüel Olaylar: Laikliğin Sınırları" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIII No:2, 6/01/1958, s.247- 251
- "Aktüel Olaylar: Hürriyet Partisi İstişari Kongresi" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIII No:2, 6/01/1958, s.262-269
- "Aktüel Olaylar: Hürriyet Partisi'nin Seçim Kanunu Tadil Teklifi" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIII No:2, 6/01/1958, s.255-262
- "Aktüel Olaylar: Siyasette Faallik ve İlmilik" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIII No:2, 6/01/1958, s.240-247
- "Aktüel Olaylar: Seçim Güvenliği" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIII No:2, 6/01/1958, s.251- 254
- "Aktüel Olaylar: İhtilalcilik Meşruiyetçilik" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIII No:3, 9/01/1958, s.263-269
- "Aktüel Olaylar: Meclis'de Başkanlık Divanı Meseleleri" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIII No:3, 9/01/1958, s.256-259
- "Aktüel Olaylar: Gensoruların Reddi ve Murakabenin Sahibi Üzerine" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIII No:3, 9/01/1958, s.259-262
- "Aktüel Olaylar: Ara Seçimleri Üzerinde Tartışmalar" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIII No:3, 9/01/1958, s.244-252
- "Aktüel Olaylar: Parti Gençlik Kollarının İrtica İle Müşterek Savaşı" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIII No:3, 9/01/1958, s.252-254
- "Aktüel Olaylar: Meclis Dışı Siyasi Tartışmalar" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIII No:3, 9/01/1958, s.269-275

- "Aktüel Olaylar: Hükümet Üyesi Kimin Vekilidir" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIII No:3, 9/01/1958, s.255-256
- "Aktüel Olaylar: Demokrasiyi Var Kılan Fikir ve Müesseseler Üzerine" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIII No:4, 12/01/1958, s.193-199
- "Aktüel Olaylar: Meclis'in İkinci Olağanüstü Toplantısının Sebebi Ve Şekli" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIII No:4, 12/01/1958, s.211-224
- "Aktüel Olaylar: Partilerin Birleşmeleri ve Siyasi Güç Birliği" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIII No:4, 12/01/1958, s.200-210
- "Aktüel Olaylar: Bakanların İstifaları" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIII No:4, 12/01/1958, s.225-231
- "Türkiye'de Amme Hürriyetinin Mütalaasına Bir Bakış" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIV No:2-3, 7/01/1959, s.167-181
- "Kongreler: Teşrii- İcra Arasındaki Münasebetleri Meselesinin Tartışılmasından Ortaya Çıkan Gerçekler" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIV No:2-3, 7/01/1959, s.209-216
- "Aktüel Olaylar: Politika-Din-Devrimler Veya Metafizik Kıpırdanmalar" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIV No:4, 12/01/1959, s.159-170
- "Aktüel Olaylar: Muhalefetin Görevi" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIV No:4, 12/01/1959, s.144-149
- "Aktüel Olaylar: İsbat Hakkı" A.Ü. S.B.F.D. XIV No:4, 12/01/1959, s.170-172

- "Aktüel Olaylar: Ara Seçimlerinin Mecburi Mahiyetini Tahkim Etmek" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XIV No:4, 12/01/1959, s.198-203
- "Aktüel Olaylar: D.P.'de Hizipleşme" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XIV No:4, 12/01/1959, s.187-192
- "Aktüel Olaylar: Parlamenter Mücadele Dışı Bir Seçim Taktiği" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XIV No:4, 12/01/1959, s.173-178
- "Aktüel Olaylar: Basın Hürriyeti-Radyo Rejimi" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt: XIV No:4, 12/01/1959, s.193-198
- "Aktüel Olaylar: Meclis Gündemine Girmeyen Önerge ve Meclis Başkanlığının Sorumluluğu" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XIV No:4, 12/01/1959, s.203-215
- "Aktüel Olaylar: Milletvekili Tazminatı ve Yarattığı Problem" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XIV No:4, 12/01/1959, s.150-159
- "Aktüel Olaylar: İktidarı Devretmeme Psikozu ve Davet Ettiği Tehlike" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XIV No:4, 12/01/1959, s.184-187
- "Aktüel Olaylar: C.K.M.P.'nin Arabuluculuğu ve Partiler Arasında Yaklaşma Hareketleri" **A.Ü. S.B.F.D.** XIV No:4, 12/01/1959, s.178-184
- "Anayasaya Aykırılık Meselesi ve Bir Özel Kanun Yolu İle Düzenlenmesi" **A.Ü. S.B.F.D.** XV No:1, 3/01/1960, s.334-346
- "Tecrid Edilmiş Üniversite" **A.Ü. S.B.F.D.** XV No:1, 3/01/1960, s.310-316

- "C.H.P.'nin Trakya ve Ege Gezisi" A.Ü. S.B.F.D. XV No:1, 3/01/1960, s.317-333
- "C.H.P. İçinde Kıpırdamalar" A.Ü. S.B.F.D. XV No:1, 3/01/1960, s.347-370
- "Yeni Bir Anayasa Rejimine Doğru Gelişmeler" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XVI No:1, 3/01/1961, s. 62-101
- "Aktüel Olaylar: "Milletlerarası Siyasi İlimler Derneği"nin Beşinci Dünya Kongresi" A.Ü. S.B.F.D. Cilt: XVI No:3, 10/01/1961, s.131-137
- "Türkiye'de Devlet Hayatında Askeri Mahiyetin ve Tesirin Seyrine Bir Bakış" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XVI No:3, 10/01/1961, s. 39-45
- "Aktüel Olaylar: Yuvarlak Masa" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XVI No:3, 10/01/1961, s.107- 130
- "A Glance at The Military Compenent of State Practice and Its Influence In Turkey" (Çeviren Dr. Şerif Mardin) A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XVI No:3, 10/01/1961, s. 47-54
- "Yeni Anayasa Rejimine Doğru Gelişmeler" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XVI No:4, 12/01/1961, s. 95-145
- "Aktüel Olaylar: "Mukayeseli Devlet İdaresi ve Türkiye" Üzerine Bir Seminer" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XVI No:4, 12/01/1961, s.189-190
- "Aktüel Olaylar: "Kanun Tekniği İle İlgili Meseleler" Üzerinede Bir Seminer" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XVI No:4, 12/01/1961, s.205-215
- "Yeni Anayasa Rejimine Doğru Gelişmeler" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XVII No:1, 3/01/1962, s. 21-87

- "Laik Görüş Açısından "Anayasada İnanç Hürriyeti"nin Mütalaası" **A.Ü. S.B.F.D.** XVII No:2, 6/01/1962, s.179-195
- "Aktüel Olaylar: C.H.P. İçindeki Buhran" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XVII No:3-4, 9/01/1962, s.453-467
- "Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanı Seçimleri Üzerinde Anlaşmazlıklar" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt: XVII No:3-4, 9/01/1962, s.135-174
- "Aktüel Olaylar: A.P.'nin İlk Genel Kongresi" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XVII No:3-4, 9/01/1962, s.468-476
- "Aktüel Olaylar: C.H.P. XIV. Kurultayı" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XVII No:3-4, 9/01/1962, s.477-482
- "Aktüel Olaylar: Gençlik İçin Çıkar Yol" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XVIII No:1, 3/01/1963, s.333-341
- "Aktüel Olaylar: Siyasi Af Meselesi" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XVIII No:1, 3/01/1963, s.383-403
- "Aktüel Olaylar: D.P. Mirası Üzerinde Partileşme Çabaları" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XVIII No:1, 3/01/1963, s.405-412
- "Aktüel Olaylar: Türkiye'nin "Cemiyet İşİ" ve "Hükümet Ödevi" Olarak Baş Meselesi" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XVIII No:1, 3/01/1963, s.343-347
- "Aktüel Olaylar: Hava Kuvvetlerimizdeki Olay" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XVIII No:1, 3/01/1963, s.413-420
- "Aktüel Olaylar: Husursuzluğun Amilleri" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XVIII No:1, 3/01/1963, s.349-381

- "Türk Devletinde Tarihi Akışı İçinde İnsan Hakları" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XVIII No:2, 6/01/1963, s. 83-99
- "Kronik: Devlet Başkanı-Meclis Çatışması" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XVIII No:3-4, 9/01/1963, s.319-340
- "Bir Otoriter İdeoloji Denemesi Üzerine Mütalaalar" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XVIII No:3- 4, 9/01/1963, s. 71-103
- "Bir Siyasi Eğitimin Unsurları, Prensipleri" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XVIII No:3-4, 9/01/1963, s. 61-69
- "Yayın Yapan Memurların "Siyaset İçi Bir Alana Girme" Durumuna Müteallik Bir Örnek Olay Tahlili" A.Ü. S.B.F.D. Cilt: XIX No:1, 3/01/1964, s. 59-74
- "Aktüel Olaylar: Yabancı Öğrenci ve Stajyerlerin Avrupa Ülkelerinde Kabul ve İkametleri Üzerne Bir Kollok(Paris 1-9 Ocak 1964 A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIX No:1, 3/01/1964, s.247-290
- "Aktüel Olaylar: Siyasi Partiler kanun Tasarısı Dolayısıyla Bazı Mütalaalar-I" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIX No:1, 3/01/1964, s.301-319
- "Aktüel Olaylar: İnönü'de Sosyal Tema ve Karşılaştığı Çıkmaz-I" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIX No:1, 3/01/1964, s.291-299
- "Aktüel Olaylar: Yeni Üniversiteler Meselesi" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIX No:1, 3/01/1964, s.221-246
- "Laiklik Prensibinin Türkiye Şartları İçinde Mütalaası-I" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XIX No:2, 6/01/1964, s.139-153

- "İktidarla Münasebeti Bakımından Hürriyet Problemi" A.Ü. S.B.F.D. Cilt: XIX No:2, 6/01/1964, s.155-174
- "1961 Anayasasının Müdür Prensiplerine ve Müesseselerine Mukayeseli Kısa Bir Bakış-I" A.Ü. S.B.F.D. Cilt: XIX No:3-4, 9/01/1964, s. 11-36
- "Kronik: "Siyasi Partiler Kanun Tasarısı"" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XX No:1, 3/01/1965, s.375-417
- "Türkiye'nin Şartları Açısından Siyasi Partiler Rejimine Bir Bakış-I" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XX No:1, 3/01/1965, s.147-197
- "Kronik: Toprak Reformu Üzerine" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XX No:1, 3/01/1965, s.365- 374
- "Kronik: Öncü ve Zinde Kuvvetlerin Rahatsızlığı" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XX No:1, 3/01/1965, s.359-363
- "Le Probleme de la Liberte du Point de Vue Sa Relation le Pouvoir" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XX No:2, 6/01/1965, s.477-493
- "İhtilalin liberal-Burjuva Yönüne Sosyal Muhalefet Akımının Gelişme Çizgisi" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XX No:2, 6/01/1965, s.761-827
- "Gençliğin Siyasal Hayata Hazırlanması" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XX No:2, 6/01/1965, s.829-853
- "İdarenin Muhafazacılığı: Diyanet İşleri Başkanlığı Görevleri Üzerine Bir Kanun Tasarısı" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XX 3, 9/01/1965, s.119-139
- "Devlet Başkanı-Meclis Çatışması" Üzerine" A.Ü. S.B.F.D. Cilt:XX 3, 9/01/1965, s.141-152

- "Aktüel Olaylar: 1965 Milletvekilleri Seçimi Üzerinde Bir Analiz" **A.Ü. S.B.F.D.** XX No:4, 12/01/1965, s.177-218
- "Türkiye'de Reform Hareketlerinin Bir Analizi" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XX No:4, 12/01/1965, s.105-123
- "Bilgi-Davranış İlişkileri" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXI No:1, 3/01/1966, s.125-141
- "Osmanlı Türk Reformlarının (Islahat Hareketlerinin) Bir Batı Demokrasisi Doğurma Çabaları" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXI No:1, 3/01/1966, s.107-124
- "İktidarın Rejim ve Uygulamalar Üzerine Bazı Görüşleri" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXI 3, 9/01/1966, s.125-159
- "1966 Kısmi Senato Seçimleri Tahlili" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXI 3, 9/01/1966, s.161-169
- "Dokunulmazlık Konusunda Anayasa Mahkemesinin Yeri Ve Rolü" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXII No:2, 3/01/1967, s. 73-81
- "A.P.'nin Fikir Beyanını Deyimleyen Bazı Görüşler" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXII No:2, 3/01/1967, s. 43-72
- "Diyanet İşleri Teşkilatının Gelişmeleri" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXII No:3, 9/01/1967, s. 85-102
- "Yeni Devletlerde Demokrasi" (Yazan Leon Hamon, Çev: Prof. Bahri Savcı) **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXIII No:4, 12/01/1968, s.159-173

- "Kişi Hakları Kavramının ve Teorisinin Tarihde Kuruluşu" (Prof. Walire'den Özetleyen Prof. Bahri Savcı) **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXV No:1, 3/01/1970, s. 95-134
- "Kronik: Parti İçi Bunalımdan Hükümet Bunalımına...ve, Rejim Bunalımı" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXV No:1, 3/01/1970, s.253-289
- "Kronik: 27 Mayıs Dinamiğinden Yönelimler" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXV No:2, 6/01/1970, s.285-293
- "Az Gelişmiş Ulusaların Siyasal ve İdeolojik Eğilimleri" (Yazan Prof. J. D. B. Miller Çev: Prof. Bahri Savcı) **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXV No:2, 6/01/1970, s.143-154
- "Kronik: Devrimci Radikalizm, Yolunu Buluyor" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXV No:2, 6/01/1970, s.275-283
- "İngiliz İşçi Partisi'nin Gelişmesi" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXV No:2, 6/01/1970, s. 1-13
- "Kronik: Bazı Yanılgılar" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXVI No:1, 3/01/1971, s.323-328
- "Kronik: Cumhuriyeti Koruma" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXVI No:1, 3/01/1971, s.329-333
- "Hükümete Yardımcılık" Meselesinden Doğan Meseleler" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXVIII No:1-2, 3/01/1973, s. 11-42
- "Kronik: "Özel-Görev Düşünü"" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt: XXVIII No:3-4, 9/01/1973, s.239-245
- "Ulusal Niteli ve Laik Toplumlu Demokrasinin Kuruluşu" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXIX No:1-2, 3/01/1974, s. 19-32

- "Ölü Denge" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXIX No:1-2, 3/01/1974, s. 33-36
- "Batılı İlkeler Altında Demokrasileşme" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXIX No:1-2, 3/01/1974, s.1-18
- "Bir Çağcıl Demokrasiyi Arayış" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXIX No:3-4, 9/01/1974, s. 53- 64
- "Yaşam Hakkından Doğan Sorunlar" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt: XXXII No:1-4, 3/01/1977, s.1-21
- "İnsan Hakları Üzerine, Uluslararası Alanda, "Norm-İlke"ler ve Türk İç Hukuku" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXXV No:1-4, 1/01/1980, s. 7-18
- "Yaşam Hakkı" "Felsefesini Açısından Pratiğe Doğru" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt: XXXV No:1- 4, 1/01/1980, s. 19-27
- "Atatürk Düşününün Özündeki Temel Öğeler" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXXVI No:1-4, 1/01/1981, s.263-270
- "Sosyal Alanda Atatürk Düşününe Bir Bakış" **A.Ü. S.B.F.D.** Cilt:XXXVI No:1-4, 1/01/1981, s.271-279
- "Atatürkçü Demokrasi-Bilim Politikası" **A.Ü. S.B.F.D.** Doç. Dr. CEM SAR'A ARMAĞAN Cilt:XXVII No:3, 9/01/1972, s.457-464
- "Evrenin "Merceği" İnsan Üzerine **A.Ü. S.B.F.D. Prof. Dr. MUAMMER AKSOY'A ARMAĞAN** Cilt:XLVI No:1-2, 1/01/1991, s. 1-19
- "Seçmenlik Şartları Bakımından Seçim Rejimi" **A.Ü. S.B.O.D** Cilt:II No:3-4, 1/01/1947, s.217-234

- "Laiklik Prensibi Karşısında Öğretim ve Öğretim Hürriyeti" A.Ü. S.B.O.D Cilt:II No:3-4, 1/01/1947, s.277-294
- "Korkudan Ve Yoksullukdan Kurtulma Hürriyeti" A.Ü. S.B.O.D Cilt:II No:1-2, 1/01/1947, s.36-49
- "Kitap Tahlili: Devletler Hukukunda Yeni Gelişmeler, Yazan Z.Mesut Alsan" A.Ü. S.B.O.D Cilt:III No:3-4, 1/01/1948, s.350-366
- "Kitap Tahlili: Amme Hukukumuzda İkinci Meşrutiyet Devri, G. Okandan" A.Ü. S.B.O.D Cilt:III No:3-4, 1/01/1948, s.367-382
- "Kanuniyet Prensibi Yolu İle Ferdi Hakların Korunmasında Açıkta Kalan Noktalar" A.Ü. S.B.O.D Cilt:III No:1-2, 1/01/1948, s.32-47
- "Umumiyyet ve Mücerrediyet Yolu İle Hükümler Koyma İşinde Devleti Hukuka Riayet Ettirme Vasıtaları" A.Ü. S.B.O.D Cilt:III No:3-4, 1/01/1948, s. 1-32
- "Kitap Tahlili: Devletler Hukuku Dersleri, Yazan Z. Mesut Alsan" A.Ü. S.B.O.D Cilt:III No:1-2, 1/01/1948, s.343-358
- "Parlamenter Rejimde Hükümetin Unsurları" A.Ü. S.B.O.D Cilt:IV , 1/01/1949, s.24-67
- "Kitap Tahlili: L'individualisme et le droit, Marcel Waline" A.Ü. S.B.O.D Cilt:IV , 1/01/1949, s.511-534
- "Murakabe Organı Nedir?" Akis, No:7, 6/26/1954, s.4
- "Üniversite Asistanlığı" Akis, No:53, 5/14/1955, s.24-25

- "Parlamentoya Suikast Teşebbüsü" **Akis**, No:5, 11/13/1967, s.9
- "En Kuvvetli Harb Edebiyatını Yaratanlar" **Anadolu**, No:7397, 1/01/1938, s.2
- "Tiyatrosuz İzmir" **Anadolu**, No:7403, 1/08/1938, s.2
- "Küçük Davalar" **Anadolu**, No:7404, 1/09/1938, s.2
- "Bir Şairin Hikayeleri" **Anadolu**, No:7406, 1/12/1938, s.2
- "Eski Bir Eserin Yeniden Yazılışı" **Anadolu**, No:7407, 1/13/1938, s.2
- "Yahya Kemal'in Şiiri Dolayısıyla" **Anadolu**, No:7411, 1/18/1938, s.2
- "Atmosfer" **Anadolu**, No:7412, 1/19/1938, s.2
- "Okumak" **Anadolu**, No:7413, 1/20/1938, s.2
- "Telifciliğe Doğru" **Anadolu**, No:7416, 1/23/1938, s.2
- "Kral Düğünleri" **Anadolu**, No:7417, 1/25/1938, s.2
- "Mihenk Taşı" **Anadolu**, No:7419, 1/27/1938, s.2
- "Röportaj Edebiyatı" **Anadolu**, No:7422, 1/30/1938, s.2,8
- "Münakaşa Ruhu" **Anadolu**, No:7423, 2/01/1938, s.2
- "Amatör Temsilleri" **Anadolu**, No:7424, 2/02/1938, s.2
- "Unutmak" **Anadolu**, No:7432, 2/11/1938, s.2
- "Modern" **Anadolu**, No:7435, 2/17/1938, s.2
- "Kendini Ammeye Kabul Ettirme" **Anadolu**, No:7436, 2/18/1938, s.2

- "Volter'in Babası Yanılmış mıdır?" **Anadolu**, No:7438, 2/20/1938, s.2
- "Tanıtmak" **Anadolu**, No:7443, 2/26/1938, s.2
- "Artık Nasıl Birleşecekler?" **Anadolu**, No:7446, 3/02/1938, s.2
- "Polemik Noksanı" **Anadolu**, No:7448, 3/04/1938, s.2
- "Unutulan Kahramanlar" **Anadolu**, No:7449, 3/05/1938, s.2
- "Okuma Şekli" **Anadolu**, No:7450, 3/06/1938, s.2
- "Anlamak" **Anadolu**, No:7451, 3/07/1938, s.2
- "Şeyh Küşteri'nin Eseri" **Anadolu**, No:7459, 3/17/1938, s.2
- "Mısra Edebiyatı" **Anadolu**, No:7461, 3/19/1938, s.2
- "Şiirin Lisanı" **Anadolu**, No:7462, 3/20/1938, s.2
- "Hasta Bir Müessese Fakat Sağlam Bir Fikir" **Anadolu**, No:7467, 3/26/1938, s.2
- "Muhit" **Anadolu**, No:7468, 3/27/1938, s.2
- "Kimler Yaşayacak" **Anadolu**, No:7469, 3/29/1938, s.2
- "Şekil ve Muhteva" **Anadolu**, No:7473, 4/02/1938, s.2
- "İki Türlü Tenkid" **Anadolu**, No:7475, 4/05/1938, s.2
- "Bir Konferans Dolayısıyla" **Anadolu**, No:7477, 4/07/1938, s.2
- "Bir Ziyafetten Sonra" **Anadolu**, No:7480, 4/10/1938, s.2
- "Hukuk Zihniyeti" **Anadolu**, No:7481, 4/15/1938, s.2

- "Nazari Bilgi mi, Nazariyeci Zihniyet mi?" **Anadolu**, No:7483, 4/17/1938, s.2
- "Meselenin Ruhu" **Anadolu**, No:7487, 4/22/1938, s.2
- "Tipler ve Benzerlikler" **Anadolu**, No:7491, 4/27/1938, s.2
- "En Asli Zevk" **Anadolu**, No:7492, 4/28/1938, s.2
- "Tedailer" **Anadolu**, No:7494, 4/30/1938, s.2
- "Hadisesiz Geçen Hadiseler" **Anadolu**, No:7499, 5/07/1938, s.2
- "Jestler" **Anadolu**, No:7500, 5/08/1938, s.2
- "Realist Siyaset" **Anadolu**, No:7501, 5/09/1938, s.2
- "Bir Adam Yaratmak" Dolayısıyla" **Anadolu**, No:7504, 5/13/1938, s.3
- "Bir Adam Yaratmak" Dolayısıyla" **Anadolu**, No:7505, 5/14/1938, s.2
- "Tiyatro Eserine, Aktör ve Marangoza Dair"" **Anadolu**, No:7510, 5/20/1938, s.2
- "Alaturka Adam, Alafranga Adam ve... Adam" **Anadolu**, No:7519, 5/31/1938, s.2
- "Nargile İçin Onsekizyaş" **Anadolu**, No:7522, 6/03/1938, s.2
- "Sözler ve S kutlar" **Anadolu**, No:7523, 6/04/1938, s.2
- "Tarifelere ve Milli Edebiyata Dair" **Anadolu**, No:7424, 6/05/1938, s.2
- "Rasyonel Çalışma" **Anadolu**, No:7530, 6/14/1938, s.2

- "Konferanslar" **Anadolu**, No:7532, 6/16/1938, s.2
- "Taşra Kokusu" **Anadolu**, No:7535, 6/18/1938, s.2
- "Tolerans" **Anadolu**, No:7537, 6/21/1938, s.2
- "Konuşan "Ne" Olmalıdır?" **Anadolu**, No:7550, 6/24/1938, s.2
- "Bir Hassasiyetin Manası" **Anadolu**, No:7551, 6/25/1938, s.2
- "Sathi Ve Derin" **Anadolu**, No:7555, 6/30/1938, s.3
- "Avrupaperestlik" **Anadolu**, No:7556, 7/01/1938, s.2
- "Fildişi Kule" Meselesi" **Anadolu**, No:7559, 7/06/1938, s.2
- "Mahalli Renk" **Anadolu**, No:7561, 7/08/1938, s.2
- "Şöhret ve Hakikat" **Anadolu**, No:7563, 7/10/1938, s.2
- "Düşünen San'at" **Anadolu**, No:7596, 8/17/1938, s.2
- "Can Sıkıntısı" **Anadolu**, No:7597, 8/18/1938, s.2
- "Hiciv" **Anadolu**, No:7600, 8/21/1938, s.2
- "Tahlili Tenkidden Terkibi Tenkide" **Anadolu**, No:7602, 8/24/1938, s.2
- "İki Tipten: 1) Alkışlayıcı Adam" **Anadolu**, No:7603, 8/25/1938, s.2
- "İki Tipten: 2) Menfi Adam" **Anadolu**, No:7604, 8/26/1938, s.2
- "Mütearifeci ve Doğmatik Zihniyet" **Anadolu**, No:7608, 8/31/1938, s.2

- "Tenkidin Zaruriliği" **Anadolu**, No:7609, 9/01/1938, s.2
- "Yazıcı ve Okuyucu Seviyesi" **Anadolu**, No:7621, 9/03/1938, s.2
- "Böyle Adamlar Lazım" **Anadolu**, No:7625, 9/08/1938, s.2
- "Realizmin İçinde Fakat Realizmin Üstünde" **Anadolu**, No:7627, 9/11/1938, s.2
- "Aktüalite ve San'atkar" **Anadolu**, No:7636, 9/22/1938, s.2
- "Toprağın Üstü ve San'atkar" **Anadolu**, No:7637, 9/23/1938, s.2
- "Sosyal Fonksiyon" **Anadolu**, No:7670, 11/02/1938, s.2
- "Fikir Müsamahası, Nizam Otoritesi" **Anadolu**, No:7672, 11/04/1938, s.2
- "Türk Kalabilmek" **Anadolu**, No:7675, 11/08/1938, s.2
- "Şiirin Hüviyeti" **Anadolu**, No:7677, 11/10/1938, s.2
- "Taşımızla Toprağımızla ve Erkekçesine" **Anadolu**, No:7680, 11/12/1938, s.2
- "Bir Dünya Şuuru ve Saygısı" **Anadolu**, No:7683, 11/15/1938, s.2
- "Atatürksüz Dünya" **Anadolu**, No:7687, 11/19/1938, s.2
- "Akademiye Dair" **Anadolu**, No:7768, 3/01/1939, s.2
- "Kanun ve Ötesi" **Anadolu**, No:7769, 3/02/1939, s.2
- "Felsefesiz Felsefe" **Anadolu**, No:7783, 3/18/1939, s.2

- "Müsbet Düşünme, Mistik Düşünme" **Anadolu**, No:7784, 3/19/1939, s.2
- "Emniyet ve Hüsnüniyet Siyaseti" **Anadolu**, No:7790, 3/26/1939, s.2
- "Sanat ve Dava" **Anadolu**, No:7792, 3/29/1939, s.2
- "Mihvele Karşı Blok" **Anadolu**, No:7798, 4/05/1939, s.2
- "Siyasi Muharirler" **Anadolu**, No:7799, 4/06/1939, s.2
- "Savulun (Medeniyet!..) Geliyor" **Anadolu**, No:7803, 4/11/1939, s.2
- "Türk Ümanizması" **Anadolu**, No:7804, 4/12/1939, s.2
- "Bir Dilek" **Anadolu**, No:7819, 4/29/1939, s.2
- "Açılacak Kapılar" **Anadolu**, No:7820, 4/30/1939, s.2
- "Kıymetli Adam!" **Anadolu**, No:7851, 6/06/1939, s.2
- "Tenkid ve İhtar Ahlakı" **Anadolu**, No:7852, 6/07/1939, s.2
- "Arkadaş "Namık"a" **Anadolu**, No:7853, 6/08/1939, s.2
- "Şeref Yarışı Değil İş Başı" **Anadolu**, No:7856, 6/11/1939, s.2
- "Mektebler Kapanırken" **Anadolu**, No:7857, 6/13/1939, s.2
- "Türk Kuşunu Seyrederken" **Anadolu**, No:7863, 6/20/1939, s.2
- "Bir Nota Meselesi" **Anadolu**, No:7864, 6/21/1939, s.2
- "Bir Küçüğe Mekktup -Acı Bir Fantazi-" **Anadolu**, No:7867, 6/24/1939, s.2

- "İkinci Mektup -Acı Fantazinin Devamı-" **Anadolu**, No:7868, 6/25/1939, s.2
- "Türk Alfabesine Dair" **Anadolu**, No:7869, 6/27/1939, s.2
- "Kan Yerine Şampanya" **Anadolu**, No:7872, 6/30/1939, s.2
- "Tedris Kitabı Meselesi" **Anadolu**, No:7873, 7/01/1939, s.2
- "San'atın Aczi" **Anadolu**, No:7879, 7/08/1939, s.2
- "Tinorossi; Büyük Vals" **Anadolu**, No:7880, 7/09/1939, s.2
- "Milletlerin Nezaketi" **Anadolu**, No:7882, 7/12/1939, s.2
- "San'at ve Paradoks" **Anadolu**, No:7884, 7/14/1939, s.2
- "Üsluba Dair" **Anadolu**, No:7885, 7/15/1939, s.2
- "Ut ve Çümbüş" **Anadolu**, No:7893, 7/25/1939, s.2
- "Hadiseler ve San'atkar" **Anadolu**, No:7894, 7/26/1939, s.2
- "Kitaplar Arasında: Sevdığım Adam" **Anadolu**, No:7896, 7/28/1939, s.2
- "Kitaplar Arasında: Sevdığım Adam-2" **Anadolu**, No:7897, 7/29/1939, s.2
- "Münakaşa İhtiyacı" **Anadolu**, No:7901, 8/03/1939, s.2
- "Aman Baban Gibi Olma" **Anadolu**, No:7903, 8/05/1939, s.2
- "Kendini Arayan Dünya" **Anadolu**, No:7904, 8/06/1939, s.2
- "San'atkar Estet midir, Filozof mudur?" **Anadolu**, No:7907, 8/10/1939, s.2

- "Kim Kaybeder, Kim Kazanır!" **Anadolu**, No:7908, 8/11/1939, s.2
- "San'atda Reel Duygusu" **Anadolu**, No:7911, 8/15/1939, s.2
- "Geleceği Avrupası" **Anadolu**, No:7912, 8/16/1939, s.2
- "Halka Dair-1 Halk Kim?" **Anadolu**, No:7913, 8/17/1939, s.2
- "Halka Dair-2 Halk Nerede?" **Anadolu**, No:7916, 8/20/1939, s.2
- "Romanda Tip Meselesi" **Anadolu**, No:7919, 8/23/1939, s.2
- "Klasizme Varmak" **Anadolu**, No:7920, 8/24/1939, s.2
- "Gene Avrupa'nın Geleceğine Dair!" **Anadolu**, No:7921, 8/25/1939, s.2
- "Cumhuriyet'in Emrinde" **Anadolu**, No:7985, 10/29/1939, s.2
- "Radyo Başında" **Anadolu**, No:8023, 12/06/1939, s.2
- "Kazan Karışıyor" **Anadolu**, No:8024, 12/07/1939, s.2
- "Neredesin Avrupa" **Anadolu**, No:8025, 12/08/1939, s.2
- "Hazin Bir Toplantı" **Anadolu**, No:8030, 12/13/1939, s.2
- "Beynelmilel Kundakçılık" **Anadolu**, No:8031, 12/14/1939, s.2
- "Cebhelerin Psikolojisi" **Anadolu**, No:8044, 12/27/1939, s.2
- "İçtimai Tesanüd" Duygusu ve Derecesi" **Anadolu**, No:8048, 12/31/1939, s.2

- "Not Karneleri Alınırken -Talebe Velilerine" **Anadolu**, No:8049, 1/01/1940, s.2
- "Öksüzler Hakkında" **Anadolu**, No:8055, 1/07/1940, s.3
- "Kaçanlar mı Var?" **Anadolu**, No:8058, 1/10/1940, s.3
- "Diplomaside Müşterek Bir Avrupa" **Anadolu**, No:8062, 1/14/1940, s.2
- "Avrupalı Vicdan" **Anadolu**, No:8063, 1/15/1940, s.2
- "Fikir Avrupası, Aksiyon Avrupası" **Anadolu**, No:8064, 1/16/1940, s.2
- "Nazari Hak Fikri ve Reel Kıymeti" **Anadolu**, No:8067, 1/19/1940, s.2
- "Hayır! Şerefsiz ve Faydasız Değildir.." **Anadolu**, No:8073, 1/28/1940, s.3
- "Fizik Bünyenin Zaferi" **Anadolu**, No:8074, 1/29/1940, s.3
- "Redde İnkâr Karışmasın!" **Anadolu**, No:8076, 2/01/1940, s.3
- "Söz Artık Diplomasinin Değildir" **Anadolu**, No:8078, 2/04/1940, s.2
- "Mes'ele, Muharrir, Sistem" **Anadolu**, No:8079, 2/05/1940, s.2
- "Liseli ve Sinema" **Anadolu**, No:8084, 2/10/1940, s.2
- "İnsanın Kıymeti" **Anadolu**, No:8085, 2/11/1940, s.3
- "Taktik Hataları" **Anadolu**, No:8086, 2/12/1940, s.2
- "Şikayete Paydos!.." **Anadolu**, No:8092, 2/18/1940, s.2

- "Filimciliğimizin Yolu" **Anadolu**, No:8093, 2/19/1940, s.2
- "İlim Halinde Siyaset" **Anadolu**, No:8096, 2/22/1940, s.2
- "Gürültüler ve Papuçlar!" **Anadolu**, No:8098, 2/24/1940, s.2
- "Bir Şahasır" **Anadolu**, No:8099, 2/25/1940, s.2
- "Bir Vazifenin Karakteri" **Anadolu**, No:8106, 3/03/1940, s.3
- "Nizam İhtiyacı ve Vasıtaları" **Anadolu**, No:8107, 3/04/1940, s.3
- "Eskiye Diploması" **Anadolu**, No:8109, 3/06/1940, s.3
- "Hukuka Dönüş" **Anadolu**, No:8111, 3/08/1940, s.2
- "Hangi Hukuk?" **Anadolu**, No:8112, 3/09/1940, s.2
- "Bir Destan ve Sonu" **Anadolu**, No:8119, 3/16/1940, s.2
- "Uzak Politikası, Yakın Politikası" **Anadolu**, No:8120, 3/17/1940, s.2
- "Mahiyeti Eşyanın Sulhü" **Anadolu**, No:8121, 3/18/1940, s.2
- "Buhransız Bir Kabine Buhranı" **Anadolu**, No:8126, 3/23/1940, s.3
- "Sarahata Hasret!" **Anadolu**, No:8127, 3/24/1940, s.2
- "Devletlerin İradesi" **Anadolu**, No:8132, 3/29/1940, s.2
- "Küçük Devletlerin Kaderi" **Anadolu**, No:8132, 3/31/1940, s.2

- "Hitler Medeniyete Hizmet Ediyor" **Anadolu**, No:8165, 5/04/1940, s.3
- "Avrupa'nın Kendini Buluşuna Doğru" **Anadolu**, No:8167, 5/06/1940, s.2
- "Münevver ve San'at Kültü" **Anadolu**, No:8169, 5/08/1940, s.3
- "Metafiziğin Değil Müspetin Mucizesi" **Anadolu**, No:8189, 5/29/1940, s.3
- "Harb Potansiyeli" **Anadolu**, No:8191, 5/31/1940, s.3
- "Milletleri Tanımak" **Anadolu**, No:8192, 6/01/1940, s.2
- "O Saat Çalmalıdır" **Anadolu**, No:8201, 6/11/1940, s.3
- "Tehlike Şuuru" **Anadolu**, No:8219, 6/29/1940, s.2
- "Millet Savunmasında Anayasamızın Presibleri" **ANAYASA ve MİLLİ SAVUNMA** (Hizmete Özel: J. Matbaası, 1964) s.
- "TCK 141-142. Maddelerinin Hukuksal Anlamsızlığı ve Onların Yerine Getirilebilecek Yeni Formülasyonların Özü ve Niteliği" **Ankara Barosu Dergisi**, No:34, 1/01/1977, s.485-489
- "San'atta An'ane" **Aramak**, No:6, 9/01/1939, s.8
- "San'atta Müşahade" **Aramak**, No:8, 11/01/1939, s.15
- "Folklor ve Edebiyat" **Aramak**, No:9, 12/01/1939, s.15
- "Çocuk Ve Allah" **Aramak**, No:15, 8/01/1940, s.11

- "Önsöz Yerine: Bir Eleştiri-Bir Değerlendirme" **ARMAĞAN KANUN-U ESASİ'NİN 100. YILI** (Ankara: A.Ü.S.B.F.Y. No:423, 1978) s.III-XVII"
- "Türkiye'de Kamu Özgürlükleri" **ARMAĞAN KANUN-U ESASİ'NİN 100. YILI** (Ankara: A.Ü.S.B.F.Y. No:423, 1978) s.99-127
- (Cem Eroğul;) "Prof. Bahri SAVCI'nın Özyaşam Öyküsü ve Kişiliği" **BAHRİ SAVCI'YA ARMAĞAN** (Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, 1988) s.1-32
- (Cem Eroğul;) "Prof. Bahri SAVCI'nın Anayasa ve Türk Siyasal Yaşamına İlişkin Bazı Görüşleri" **BAHRİ SAVCI'YA ARMAĞAN** (Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, 1988) s.37-53
- "Demokratik Prensiblerle Yeni Bir Anaya Düzeni" **Bayram Gazetesi**, No: 5/27/1961, s.3
- "Yelpazenin Geniş İçeriğinde İnsalcı (İnsan Hakları Üzerine)" **Bilim ve Sanat**, No:8, 8/01/1981, s.4-5
- "O Bilinmez İnsan Hakları ve O Müthiş Gelişme ve İşlev Kazanma İstidadı" **Bilim ve Sanat**, No:17, 5/01/1982, s.5-6
- "Affın Anahtar Sorunları" **Bilim ve Sanat**, No:51, 3/01/1985, s.8-9
- "Köy Enstitüleri ve Devrimler" **Birlik**, No:64, 5/01/1964, s.18-21
- "Milli İrade ve Muhtevası" **Cumhuriyet**, No:13713, 10/07/1962, s.2

- "Üç Akım Ortasında Demokrasimiz" **Cumhuriyet**, No:13725, 10/19/1962, s.2
- "Demokrasilerimizi Durduran Sebebler" **Cumhuriyet**, No:13745, 11/18/1962, s.2
- "Demokrasi Güçlüklerinin Kaynakları" **Cumhuriyet**, No:13771, 12/04/1962, s.2
- "AP Kongresinde Bazı Yanlış Görüşler" **Cumhuriyet**, No:13779, 12/12/1962, s.2
- "CHP İçin Vazife Sorumluluğu Nerededir?" **Cumhuriyet**, No:13799, 1/01/1963, s.2
- "Sosyal Muhtevaya" Kapanış" **Cumhuriyet**, No:13815, 1/17/1963, s.2
- "Bu Anayasayı Kavramak Gerek" **Cumhuriyet**, No:13850, 2/21/1963, s.2
- "Gerçeklerimize Aykırılıklar" **Cumhuriyet**, No:13869, 3/14/1963, s.2
- "Demokrasiden Sapmalar Üzerine" **Cumhuriyet**, No:13923, 5/10/1963, s.2
- "Din Konusundaki Devlet İşlerinin Alanı" **Cumhuriyet**, No:13939, 5/26/1963, s.2
- "Üniversite Meselesinin Gerçek Yönü" **Cumhuriyet**, No:13973, 6/29/1963, s.2
- "Sosyal Devlet Üzerine" **Cumhuriyet**, No:13983, 7/07/1963, s.2
- "Atatürk'te Çok Parti Sistemi" **Cumhuriyet**, No:14003, 7/29/1963, s.2

- "Millet Savunmasında Anayasamızın Prensipleri" **Cumhuriyet**, No:14026, 8/21/1963, s.2
- "Sosyal Görüş Noksanı" **Cumhuriyet**, No:14058, 9/22/1963, s.2
- "1963'de Cumhuriyetimiz" **Cumhuriyet**, No:14096, 10/30/1963, s.2
- "1963'de Atatürk İnkırlar-Düzenleme" **Cumhuriyet**, No:14111, 11/14/1963, s.2
- "Oyunlar Ortasından Gerçeğe Doğru" **Cumhuriyet**, No:14149, 12/22/1963, s.2
- "İnönü'de Sosyal Tema ve Karşılaştığı Çıkılmaz" **Cumhuriyet**, No:14208, 2/21/1964, s.2
- "Partileri Anayasa Alanına ALmanın Prensipleri" **Cumhuriyet**, No:14236, 3/20/1964, s.2
- "Devrimciler De Yanılıyor" **Cumhuriyet**, No:14248, 4/01/1964, s.2
- "Şariat İsteğinin Temelindeki Dilek" **Cumhuriyet**, No:14283, 5/09/1964, s.2
- "Siyasal Oluşmamızdan Öğrendiklerimiz-I" **Cumhuriyet**, No:14328, 6/23/1964, s.2
- "Siyasal Oluşmamızdan Öğrendiklerimiz-II" **Cumhuriyet**, No:14331, 6/26/1964, s.2
- "Laiklik Prensiplerinin "Türkiye Şartları" İçinde Mütalaası" **Cumhuriyet**, No:14367, 8/01/1964, s.2
- "Kıbrıs İçinde Temel İlke: Dayanmak" **Cumhuriyet**, No:14381, 8/15/1964, s.2

- "Kıbrıs Anlaşmazlığında Sovyet Rusya'nın Yeri" **Cumhuriyet**, No:14394, 8/28/1964, s.2
- "Amerika'nın Kısır, Haksız Yeri" **Cumhuriyet**, No:14405, 9/08/1964, s.2
- "Türkiye'de Bir Çıkar Demokrasisinin Dayanakları" **Cumhuriyet**, No:14418, 9/21/1964, s.2
- "Demokraside, Amerikan-Türk Çıkarları ve Çıkmazları" **Cumhuriyet**, No:14517, 12/29/1964, s.2
- "Partilerimizin Meşruiyet Temelinin Yönleri" **Cumhuriyet**, No:14526, 1/07/1965, s.2
- "Toprak Reformunun Gerçek Açısı" **Cumhuriyet**, No:14538, 1/19/1965, s.2
- "Toprak Sınırlamasının Önemi ve Anayasadaki Yeri" **Cumhuriyet**, No:14550, 1/31/1965, s.2
- "Tehlikeli Bir Tarif, Yararlı Bir Usul" **Cumhuriyet**, No:14560, 2/12/1965, s.2
- "Hükümet Buhranı Normal Değildir" **Cumhuriyet**, No:14565, 2/17/1965, s.2
- "Koalisyon Protokolü" **Cumhuriyet**, No:14572, 2/24/1965, s.2
- "Hükümet Programı" **Cumhuriyet**, No:14578, 3/02/1965, s.2
- "Programın Başarı Şansı ve Şartı" **Cumhuriyet**, No:14588, 3/12/1965, s.2
- "Her Bakımdan "Kapalı" Toplumuz" **Cumhuriyet**, No:14605, 3/29/1965, s.2

- "Siyasal Rejimimizin Unsurları" **Cumhuriyet**, No:14606, 3/30/1965, s.2
- "Muhtar Kurumlar Alerjisi" **Cumhuriyet**, No:14620, 4/16/1965, s.2
- "Türkiye'de Sosyalizm" **Cumhuriyet**, No:14650, 5/16/1965, s.2
- "Gençliğin Siyasi Hayata Hazırlanması" **Cumhuriyet**, No:14656, 5/22/1965, s.2
- "Genç Siyasetçinin Bilgi Kültürü" **Cumhuriyet**, No:14657, 5/23/1965, s.2
- "Aydın Liberal" Üzerine" **Cumhuriyet**, No:14671, 6/06/1965, s.2
- "Kendini Bulamayan Küçük Partilerimiz" **Cumhuriyet**, No:14696, 7/01/1965, s.2
- "Bir İntikam Seçimi İhtimali Karşısında" **Cumhuriyet**, No:14705, 7/10/1965, s.2
- "Bir Görev" **Cumhuriyet**, No:14711, 7/16/1965, s.2
- "Giden Meclisten Gelecek Meclislere" **Cumhuriyet**, No:14718, 7/23/1965, s.2
- "Halkın Uyanması Güçlüğü" **Cumhuriyet**, No:14729, 8/03/1965, s.2
- "Sol Olayı" ve Siyaseti Etkilemesi" **Cumhuriyet**, No:14737, 8/11/1965, s.2
- "İslam Devletinden Medet Umma" **Cumhuriyet**, No:14757, 8/31/1965, s.2

- "Seçim Savaşında Ön Devre" **Cumhuriyet**, No:14764, 9/07/1965, s.2
- "Milli İrade Anlayışı" **Cumhuriyet**, No:14778, 9/21/1965, s.2
- "Mutlak İktidar"ın Temelleri" **Cumhuriyet**, No:14784, 9/27/1965, s.2
- "Hükümet Programı - Reform ve Rejim Anlayışı" **Cumhuriyet**, No:14827, 11/09/1965, s.2
- "Bilinçlenme Başlayacak" **Cumhuriyet**, No:14834, 11/16/1965, s.2
- "Elverişsiz Ön Durum" **Cumhuriyet**, No:14569, 12/21/1965, s.2
- "Genel Görüşme Sınırlanmamalıdır" **Cumhuriyet**, No:14881, 1/02/1966, s.2
- "Seçim Kanununa Dikkat" **Cumhuriyet**, No:14891, 1/12/1966, s.2
- "Reform - Reform Zorunu" **Cumhuriyet**, No:14898, 1/19/1966, s.2
- "Reform - Reformlar İçin Dayanak Fikirler ve İlkeler" **Cumhuriyet**, No:14899, 1/20/1966, s.2
- "Af, Gerçek Hedefini Bulmalı" **Cumhuriyet**, No:14900, 1/21/1966, s.2
- "Devlet Başkanlığının Yeni Safhası" **Cumhuriyet**, No:14912, 2/04/1966, s.2
- "Yanlış Düşünceler Üzerine" **Cumhuriyet**, No:14917, 2/09/1966, s.2

- "Günümüzde Devlet Başkanı" **Cumhuriyet**, No:14928, 2/20/1966, s.2
- "Rejim Konusundaki Gerçek" **Cumhuriyet**, No:14942, 3/06/1966, s.2
- "Hükümetler ve Felsefe-Hükümetlerin Niteliği" **Cumhuriyet**, No:14957, 3/21/1966, s.2
- "Hükümetler ve Felsefe - Demirel Hükümetinin Niteliği" **Cumhuriyet**, No:14958, 3/22/1966, s.2
- "Sunay Üzerine Gerçekler" **Cumhuriyet**, No:14976, 4/12/1966, s.2
- "AP Grupları ve Başkanı" **Cumhuriyet**, No:14991, 4/27/1966, s.2
- "Seçim Sistemlerinin Saçmalıkları" **Cumhuriyet**, No:15002, 5/08/1966, s.2
- "Meclisin Aranması Olayı" **Cumhuriyet**, No:15007, 5/13/1966, s.2
- "Siyasal Buhran Var Mı?" **Cumhuriyet**, No:15018, 5/24/1966, s.2
- "Anayasa Bilinci Hareketleri" **Cumhuriyet**, No:15028, 6/03/1966, s.2
- "Demokrasiyi Korumalıyız" **Cumhuriyet**, No:15036, 6/11/1966, s.2
- "Rejim Buhranı Üzerine" **Cumhuriyet**, No:15045, 6/20/1966, s.2
- "CHP Elbette Sosyalist Değildir" **Cumhuriyet**, No:15063, 7/08/1966, s.2

- "Halkın Hükümeti" **Cumhuriyet**, No:15069, 7/14/1966, s.2
- "Bitmeyecek Af Meselesi" **Cumhuriyet**, No:15081, 7/26/1966, s.2
- "Anayasa Kurumları Üzerine Spekülasyon" **Cumhuriyet**, No:15086, 7/31/1966, s.2
- "Türkiye - ABD Üzerine" **Cumhuriyet**, No:15090, 8/04/1966, s.2
- "AP Liderinin Anlaşmazlıkları ve Bir Sorusu" **Cumhuriyet**, No:15093, 8/07/1966, s.2
- "Rejim Üzerine Eleştiri: Bazı Meselelerin Gerçek Niteliği" **Cumhuriyet**, No:15133, 9/16/1966, s.2
- "Türkiye'deki Akımlar" **Cumhuriyet**, No:15134, 9/17/1966, s.2
- "Cumhuriyeti Yeniden Değerlendirme Sorunu" **Cumhuriyet**, No:15156, 10/09/1966, s.2
- "Rejim Üzerine Eleştiri: Muhalefetin Durumu" **Cumhuriyet**, No:15131, 10/15/1966, s.2
- "Rejim Üzerine Eleştiri: Bir Nizamın Hayat Şartları" **Cumhuriyet**, No:15132, 10/16/1966, s.2
- "Burjuva Ötesinde Sola Açılış" **Cumhuriyet**, No:15190, 11/08/1966, s.2
- "Atatürk'ü Yeniden Değerlendirme" **Cumhuriyet**, No:15190, 11/12/1966, s.2
- "Kongresine Giderken AP" **Cumhuriyet**, No:15205, 11/27/1966, s.2

- "Yanılığlar" **Cumhuriyet**, No:15230, 12/22/1966, s.2
- "Keyfilige, Indilige Karşı, Hukuk Devleti" **Cumhuriyet**, No:15239, 12/31/1966, s.2
- "Öğretim Ailesindeki Tedirginlik" **Cumhuriyet**, No:15246, 1/07/1967, s.2
- "Demokrasiye Veda Çizgisi" **Cumhuriyet**, No:15268, 1/31/1967, s.2
- "Diktatoryaya Dayanak" **Cumhuriyet**, No:15283, 2/15/1967, s.2
- "Devrimci Cebheden Bakanlığa Bir Öneri" **Cumhuriyet**, No:15295, 2/27/1967, s.2
- "Başkan Politikası - İktidar Politikası" **Cumhuriyet**, No:15303, 3/07/1967, s.2
- "Baskı Grupları - Fikir Yuvaları" **Cumhuriyet**, No:15323, 3/30/1967, s.2
- "Bu Tasarı Formüle Edilemez" **Cumhuriyet**, No:15337, 4/13/1967, s.2
- "Devletin Değil, Rejimin Şekli Değişiyor" **Cumhuriyet**, No:15345, 4/21/1967, s.2
- "Sosyalleşme Akımı ve "Atatürk'e Dayanmak"" **Cumhuriyet**, No:15350, 4/26/1967, s.2
- "Türkiye'de Sosyalizm" **Cumhuriyet**, No:15370, 5/16/1967, s.2
- "Türk ve Yunan İhtilalleri" **Cumhuriyet**, No:15377, 5/23/1967, s.2

- "Çıkan Ders: Ulusal Savunma Zorunlu" **Cumhuriyet**, No:15402, 6/17/1967, s.2
- "Başbakanın Amacı ve Gücünün Sınırı" **Cumhuriyet**, No:15408, 6/23/1967, s.2
- "Parlamentar İmtiyazın Gerçek Saiki" **Cumhuriyet**, No:15421, 7/06/1967, s.2
- "Dokunulmazlığın Kaldırılması Koşulları" **Cumhuriyet**, No:15422, 7/07/1967, s.2
- "AP Çıkmazındaki Türkiye: Plan Konuşmasında Beliren Çıkmaz" **Cumhuriyet**, No:15460, 8/14/1967, s.2
- "Sosyal Adalet ve Özel Teşebbüs Konusundaki Çıkmaz" **Cumhuriyet**, No:15461, 8/15/1967, s.2
- "Basın Toplantısında Beliren Çıkmaz" **Cumhuriyet**, No:15462, 8/16/1967, s.2
- "Demokrasimizi Yaratma Problemimiz: Çağdaş Parlamentarizm Ortamı" **Cumhuriyet**, No:15477, 8/31/1967, s.2
- "Az Gelişmiş Türkiye'deki Durum" **Cumhuriyet**, No:15478, 9/01/1967, s.2
- "Siyasal Tasviye" **Cumhuriyet**, No:15488, 9/11/1967, s.2
- "Anayasa Kurumlarına Karşı" **Cumhuriyet**, No:15498, 9/21/1967, s.2
- "Öğretmenin Dertleri" **Cumhuriyet**, No:15524, 10/17/1967, s.2
- "Kıbrıs Davasının Dinamiği" **Cumhuriyet**, No:15573, 12/05/1967, s.2

- "Bilim ve Bilginleri Soyutlaştırma" **Cumhuriyet**, No:15599, 12/31/1967, s.2
- "İnsan Hakları Yılı Başlarken: İnsan Hakları Meselesine Bir Bakış" **Cumhuriyet**, No:15615, 1/18/1968, s.2
- "İnsan Hakları Yılı Başlarken: Az Gelişmiş Ülkelerde Hürriyet Problemi" **Cumhuriyet**, No:15616, 1/19/1968, s.2
- "Gelecek Günler Tehlikeli Mi?" **Cumhuriyet**, No:15623, 1/26/1968, s.2
- "Seçim Sistemi Altındaki Gerçek" **Cumhuriyet**, No:15640, 2/12/1968, s.2
- "Çirkin Siyasetçi - İrtica İlişkileri" **Cumhuriyet**, No:15657, 2/29/1968, s.2
- "Toplumsal Gerçeğin Uzağında Dolaşmalar" **Cumhuriyet**, No:15679, 3/25/1968, s.2
- "Sağ'a Mahkum Bir Demokrasi Çıkmazı" **Cumhuriyet**, No:15688, 4/03/1968, s.2
- "Köy Enstitüleri Ve Halk Eğitimi" **Cumhuriyet**, No:15703, 4/18/1968, s.2
- "Temelsiz İsnatlar" **Cumhuriyet**, No:15730, 5/15/1968, s.2
- "Gerici Siyasetçiliğe Rağmen" **Cumhuriyet**, No:15745, 5/30/1968, s.2
- "Sosyal Değişim İçinde Hukukcular" **Cumhuriyet**, No:15764, 6/15/1968, s.2
- "Nizam" Üzerine" **Cumhuriyet**, No:15778, 7/02/1968, s.2

- "Bu Düzen Savunulmaz" **Cumhuriyet**, No:15791, 7/15/1968, s.2
- "Tarafsızlık ve Devrim Bekçiliği" **Cumhuriyet**, No:15873, 10/05/1968, s.2
- "İşçi Partisi'nin Kongresinden" **Cumhuriyet**, No:15879, 10/11/1968, s.2
- "Muhafazakarlıkta Son Durum: Korku ve Saldırı Güdüsü" **Cumhuriyet**, No:15919, 11/20/1968, s.2
- "Muhafazakarlıkta Son Durum: "Kapitalizme Dönüş"e Sarılma" **Cumhuriyet**, No:15920, 11/21/1968, s.2
- "Muhafazakarlıkta Son Durum: Kısırlık ve Tutarsızlık" **Cumhuriyet**, No:15921, 11/22/1968, s.2
- "Sol, Kaderi ve Çıkar Yolu" **Cumhuriyet**, No:15935, 12/06/1968, s.2
- "Devlet Anlayışında İhtilal: Somut Yanlışlar" **Cumhuriyet**, No:15972, 1/14/1969, s.2
- "Devlet Anlayışında İhtilal: Meseleye Genel Bakış" **Cumhuriyet**, No:15971, 1/31/1969, s.2
- "Aynı Batış Çizgisi" **Cumhuriyet**, No:15990, 2/01/1969, s.2
- "Adı Konmamış Anarşizim" **Cumhuriyet**, No:16017, 3/03/1969, s.2
- "Anayasa Nizamı Tasarısı" **Cumhuriyet**, No:16036, 3/22/1969, s.2
- "İhtilal Ne Getirdi?" **Cumhuriyet**, No:16106, 5/31/1969, s.2

- "Tutuculuğun Parçaları" **Cumhuriyet**, No:16133, 6/27/1969, s.2
- "Devrimciğe Saldırı" **Cumhuriyet**, No:16148, 7/12/1969, s.2
- "AP'nin Karşı İhtilal Seçimi" **Cumhuriyet**, No:16235, 10/07/1969, s.2
- "Tarih Tasviye Edecektir Elbet..." **Cumhuriyet**, No:16239, 10/11/1969, s.2
- "Seçim Yorumları" **Cumhuriyet**, No:16258, 10/30/1969, s.2
- "Sorunları Çoğaltan Bir Hükümet" **Cumhuriyet**, No:16286, 11/27/1969, s.2
- "Tarihin Koşulları İçinde Devrimci Oluşma" **Cumhuriyet**, No:16298, 12/09/1969, s.2
- "Orman Oyunu" **Cumhuriyet**, No:16309, 12/22/1969, s.2
- "Tarihin Akışı İçinde İnönü: Koşullara Uygun Düşerken..." **Cumhuriyet**, No:16330, 1/12/1970, s.2
- "Tarihin Akışı İçinde İnönü: Koşullara Ters Düşerken..." **Cumhuriyet**, No:16331, 1/13/1970, s.2
- "Bazı Özerk Kurumlar Üzerine: .ODTÜ Bunalımı" **Cumhuriyet**, No:16358, 2/09/1970, s.2
- "Bazı Özerk Kurumlar Üzerine: TRT Bunalımı" **Cumhuriyet**, No:16359, 2/10/1970, s.2
- "Seçime Gitme Hakları Yok" **Cumhuriyet**, No:16374, 2/28/1970, s.2

- "Bir Kez Demirel Gitmelidir" **Cumhuriyet**, No:16385, 3/11/1970, s.2
- "Bu Sonuçla, Bu Mantıkla Hükümet Olur Mu?" **Cumhuriyet**, No:16392, 3/18/1970, s.2
- "Hükümeti Uyarma ve Bir Dilek" **Cumhuriyet**, No:16408, 3/26/1970, s.2
- "Milli Güvenlik Kurulu'nun Açıklaması" **Cumhuriyet**, No:16408, 4/03/1970, s.2
- "Anayasacılık Oportünizmi" **Cumhuriyet**, No:16418, 4/13/1970, s.2
- "23 Nisan Üzerine" **Cumhuriyet**, No:16428, 4/23/1970, s.2
- "Yanlış Kafa ve Alamadığı Gerçek" **Cumhuriyet**, No:16443, 5/08/1970, s.2
- "Mazlum Milletimizin Direnci: 19 Mayıs" **Cumhuriyet**, No:16454, 5/19/1970, s.2
- "Devrimciler Dikkat" **Cumhuriyet**, No:16462, 5/27/1970, s.2
- "Çözüm Yolları Aranırken" **Cumhuriyet**, No:16479, 6/13/1970, s.2
- "Ulusumuz Durumu Bilmeli ve Düşünmeli" **Cumhuriyet**, No:16502, 7/06/1970, s.2
- "Ortanın Solundaki Problemler: Belirgin Çizgiler" **Cumhuriyet**, No:16518, 7/22/1970, s.2
- "Zor Nokta" **Cumhuriyet**, No:16519, 7/23/1970, s.2

- "Yazık Oluyor Bu Dünyaya" **Cumhuriyet**, No:16580, 9/22/1970, s.2
- "Bir Ortamın Demokrasisi: Genel Olarak Demokrasiye , Bakış" **Cumhuriyet**, No:16601, 10/13/1970, s.2
- "Bir Ortamın Demokrasisi: Batı Süreci ve Doğu Demokrasisi" **Cumhuriyet**, No:16602, 10/14/1970, s.2
- "Bir Ortamın Demokrasisi: Türkiye'de Durum" **Cumhuriyet**, No:16603, 10/15/1970, s.2
- "Demirel'in Asıl Muhafızı" **Cumhuriyet**, No:16612, 10/24/1970, s.2
- "Yitik Cumhuriyet" **Cumhuriyet**, No:16617, 10/29/1970, s.2
- "Atatürk Olayında" Gerçeğin Yüzü" **Cumhuriyet**, No:16629, 11/10/1970, s.2
- "Tarih Ödetecektir" **Cumhuriyet**, No:16644, 11/25/1970, s.2
- "Yeni Bir İktidar Biçimi Mİ Aranıyor?" **Cumhuriyet**, No:16656, 12/03/1970, s.2
- "Gençlik Hareketleri" **Cumhuriyet**, No:16679, 1/01/1971, s.2
- "Kim Dinler Anayasa Mahkemesini" **Cumhuriyet**, No:16698, 1/20/1971, s.2
- "Demirel'in "Law and Order"ı Yasa ve Düzen" **Cumhuriyet**, No:16724, 2/18/1971, s.2
- "Tek Yönlü Sınıf Savaşı" **Cumhuriyet**, No:16736, 3/02/1971, s.2

- "Böyle, Böyle Hanislişe Düşülür" **Cumhuriyet**, No:16742, 3/08/1971, s.2
- "Devrim Doğrultusunun Prensipleri" **Cumhuriyet**, No:16750, 3/16/1971, s.2
- "Reformcu - Devrimci Hükümet Üzerine" **Cumhuriyet**, No:16758, 3/24/1971, s.2
- "Program Yapılırken" **Cumhuriyet**, No:16765, 3/31/1971, s.2
- "Parlamento Dışı İktidar, Parlamento İçi Destek" **Cumhuriyet**, No:16781, 4/16/1971, s.2
- "Rejimin Doğrultusu ve Kayması" **Cumhuriyet**, No:16790, 4/25/1971, s.2
- "Türkiye'nin Yeni Bir Saati" **Cumhuriyet**, No:17642, 9/13/1973, s.2
- "Yeni Bir Saatin Başladığı Türkiye" **Cumhuriyet**, No:17643, 9/14/1973, s.2
- "Demokrasiden Soyunmak " **Cumhuriyet**, No:17654, 9/25/1973, s.2
- "Anayasa'ya Ters Düşen Bir Lider" **Cumhuriyet**, No:17662, 10/03/1973, s.2
- "İyi Kavramalıyız" **Cumhuriyet**, No:17670, 10/11/1973, s.2
- "Uyanık Durma Zorunu" **Cumhuriyet**, No:17684, 10/25/1973, s.2
- "Uluscu, Halkçı Eğilim De" **Cumhuriyet**, No:17693, 11/03/1973, s.2

- "CHP'siz Koalisyon" **Cumhuriyet**, No:17704, 11/14/1973, s.2
- "Sağ Hükümet Aykırılığı" **Cumhuriyet**, No:17714, 11/24/1973, s.2
- "Rejimi Veto Ediyorlar" **Cumhuriyet**, No:17721, 12/01/1973, s.2
- "Devlet Başkanı Formülü" **Cumhuriyet**, No:17728, 12/08/1973, s.2
- "Ulusal Yarar" Kavramı" **Cumhuriyet**, No:17735, 12/15/1973, s.2
- "Sandığa Yöneliş" **Cumhuriyet**, No:17746, 12/26/1973, s.2
- "Bir Koalisyon İlkeleri" **Cumhuriyet**, No:17767, 1/19/1974, s.2
- "Muhalefetteki Demirel" **Cumhuriyet**, No:17791, 2/12/1974, s.2
- "Demokratik Yapı Sorunumuz" **Cumhuriyet**, No:17812, 3/05/1974, s.2
- "İstikrar - Erken Seçim" **Cumhuriyet**, No:17820, 3/13/1974, s.2
- "Güvenilir Hükümet" **Cumhuriyet**, No:18192, 3/25/1974, s.2
- "Siyasal İlişkiler: Koalisyonun Zayıflığı ve Gücü" **Cumhuriyet**, No:17839, 4/01/1974, s.2
- "Siyasal İktidar Yenileşmesi" **Cumhuriyet**, No:17849, 4/11/1974, s.2

- "İkinci Meclislerin Yeri" **Cumhuriyet**, No:17864, 4/26/1974, s.2
- "Bayar'ın Senatörlüğü" **Cumhuriyet**, No:17870, 5/02/1974, s.2
- "İktidar Sorumluluğu" **Cumhuriyet**, No:17883, 5/15/1974, s.2
- "Fırsat Verilmemeli" **Cumhuriyet**, No:17890, 5/22/1974, s.2
- "Bütçe Muhalefetinden Çıkan Sonuçlar" **Cumhuriyet**, No:17902, 6/03/1974, s.2
- "Gensoru ve Asıl Amacı" **Cumhuriyet**, No:17911, 6/12/1974, s.2
- "Yunanistan Sorunu" **Cumhuriyet**, No:17951, 7/22/1974, s.2
- "Yunanistan ve Gelişmeler" **Cumhuriyet**, No:17959, 7/30/1974, s.2
- "Tarih Bilinci İçinde" **Cumhuriyet**, No:17972, 8/12/1974, s.2
- "Artık Sorumluluk BM'de" **Cumhuriyet**, No:17982, 8/22/1974, s.2
- "Durum ve Zorlukları" **Cumhuriyet**, No:17988, 8/28/1974, s.2
- "ENOSİS'ten Dengeye Doğru" **Cumhuriyet**, No:17996, 9/05/1974, s.2
- "Hükümet Etme" Çelişkisi" **Cumhuriyet**, No:18002, 9/11/1974, s.2

- "Kıbrıs'ta Onurlu Çözüm" **Cumhuriyet**, No:18007, 9/16/1974, s.2
- "Seçimden Gelmişliği" Yitirme" **Cumhuriyet**, No:18025, 10/04/1974, s.2
- "Atatürkçülükte Devlet - Sosyal İçerik" **Cumhuriyet**, No:18048, 10/29/1974, s.2
- "Atatürkçülükte Devlet - Sosyal İçerik" **Cumhuriyet**, No:18049, 10/30/1974, s.2
- "Atatürkçülükte Devlet - Sosyal İçerik" **Cumhuriyet**, No:18050, 10/31/1974, s.2
- "Atatürkçülükte Devlet - Sosyal İçerik" **Cumhuriyet**, No:18051, 11/01/1974, s.2
- "Atatürkçülükte Devlet - Sosyal İçerik" **Cumhuriyet**, No:18052, 11/02/1974, s.2
- "Atatürkçülükte Devlet - Sosyal İçerik" **Cumhuriyet**, No:18053, 11/03/1974, s.2
- "Bankalar!" **Cumhuriyet**, No:18057, 11/07/1974, s.2
- "Bu Pazartesi" **Cumhuriyet**, No:18061, 11/11/1974, s.2
- "Başbakanlık - Gelişimler - Çelişimler" **Cumhuriyet**, No:18073, 11/23/1974, s.2
- "12 Mart ve Polemik" **Cumhuriyet**, No:18083, 12/03/1974, s.2
- "Fesih Hakkında Başka Bir Bakış" **Cumhuriyet**, No:18087, 12/07/1974, s.2

- "CHP Kurultayı Nedeniyle Halkçılık" **Cumhuriyet**, No:18095, 12/15/1974, s.4
- "CHP Kurultayı Nedeniyle Halkçılık" **Cumhuriyet**, No:18096, 12/16/1974, s.4
- "CHP Kurultayı Nedeniyle Halkçılık" **Cumhuriyet**, No:18097, 12/17/1974, s.4
- "CHP Kurultayı Nedeniyle Halkçılık" **Cumhuriyet**, No:18098, 12/18/1974, s.4
- "CHP Kurultayı Nedeniyle Halkçılık" **Cumhuriyet**, No:18098, 12/19/1974, s.4
- "CHP Kurultayı Nedeniyle Halkçılık" **Cumhuriyet**, No:18100, 12/20/1974, s.4
- "Bir İrdeleme, Bir Öneri" **Cumhuriyet**, No:18112, 1/04/1975, s.2
- "Kuşku - Umut İkili" **Cumhuriyet**, No:18120, 1/12/1975, s.2
- "Eski DP'lilerin Yeri Ağırlığı" **Cumhuriyet**, No:18131, 1/23/1975, s.2
- "Yeni Boyutlar" **Cumhuriyet**, No:18142, 2/03/1975, s.2
- "Önümüzdeki Yıllarda" **Cumhuriyet**, No:18159, 2/20/1975, s.2
- "Türk Sağının Şanssızlığı" **Cumhuriyet**, No:18201, 4/03/1975, s.2
- "Ters Bir Tercih" **Cumhuriyet**, No:18220, 4/22/1975, s.2
- "Kıbrıs Anayasası" **Cumhuriyet**, No:18241, 5/13/1975, s.2

- "Kıbrıs Olayının Dinamikleri" **Cumhuriyet**, No:18409, 10/30/1975, s.2
- "Boynu Bükükler" Değil!" **Cumhuriyet**, No:18421, 11/11/1975, s.2
- "Sorumluluk Silinmez" **Cumhuriyet**, No:18439, 11/29/1975, s.2
- "Arayışlar" **Cumhuriyet**, No:18450, 12/10/1975, s.2
- "Siz Demirel'i Bilir Misiniz?" **Cumhuriyet**, No:18464, 12/27/1975, s.2
- "Eskil İktidarın Saldırısı" **Cumhuriyet**, No:18475, 1/07/1976, s.2
- "Toptan Muhalefet" **Cumhuriyet**, No:18483, 1/15/1976, s.2
- "Gidiş Kötü" **Cumhuriyet**, No:18496, 1/28/1976, s.2
- "Bu İşin Üstesinden Gelinir" **Cumhuriyet**, No:18513, 2/14/1976, s.2
- "Çözümün Temel İlkeleri" **Cumhuriyet**, No:18532, 3/04/1976, s.2
- "Politikanın İlkelleştirilmesi" **Cumhuriyet**, No:18544, 3/16/1976, s.2
- "Parlamentonun İtibarı" **Cumhuriyet**, No:18566, 4/07/1976, s.2
- "Doruktan Önce" **Cumhuriyet**, No:18580, 4/21/1976, s.2
- "CHP'den Korkanlar" **Cumhuriyet**, No:18602, 5/13/1976, s.2

- "Onları Uyarma Görevi" **Cumhuriyet**, No:18615, 5/26/1976, s.2
- "İtalya'da Seçimler" **Cumhuriyet**, No:18639, 6/19/1976, s.2
- "Muhalefet Boşluğu" **Cumhuriyet**, No:18650, 6/30/1976, s.2
- "Özgürlük Masalı" **Cumhuriyet**, No:18659, 7/09/1976, s.2
- "Huzursuzluk Kaynağı" **Cumhuriyet**, No:18676, 7/26/1976, s.2
- "Eskil ve Ulusculuk" **Cumhuriyet**, No:18704, 8/23/1976, s.2
- "Çürütülen Parlamenterizm" **Cumhuriyet**, No:18720, 9/08/1976, s.2
- "Türkiye'nin Hastalığı" **Cumhuriyet**, No:18732, 9/20/1976, s.2
- "Seçenekler" **Cumhuriyet**, No:18753, 10/13/1976, s.2
- "Keyfe Bırakılmaz" **Cumhuriyet**, No:18772, 11/01/1976, s.2
- "Sonun Başlangıcı" **Cumhuriyet**, No:18799, 11/28/1976, s.2
- "Halkı Arayış" **Cumhuriyet**, No:18809, 12/11/1976, s.2
- "İktidarı Sürdürme Günahı" **Cumhuriyet**, No:18820, 12/22/1976, s.2
- "Anlaşılmayan Bir Deneyim" **Cumhuriyet**, No:18837, 1/08/1977, s.2
- "Müslüman Ülkelerle İlişki Eksenini" **Cumhuriyet**, No:18859, 1/30/1977, s.2
- "Başbakanın İsteddiği" **Cumhuriyet**, No:18877, 2/17/1977, s.2

- "Yeni Amerikan Yöntemi" **Cumhuriyet**, No:18890, 3/02/1977, s.2
- "100Yıllık Parlamentomuz" **Cumhuriyet**, No:18907, 3/19/1977, s.2
- "Tablo ve Hükümet" **Cumhuriyet**, No:19003, 6/23/1977, s.2
- "Ülkenin Hükümeti Üzerine" **Cumhuriyet**, No:19010, 6/30/1977, s.2
- "Bu Anayasanın Hükümeti" **Cumhuriyet**, No:19023, 7/13/1977, s.2
- "Neden Böyle Oldu?" **Cumhuriyet**, No:19037, 7/27/1977, s.2
- "Beyhude Bir Hükümet" **Cumhuriyet**, No:19054, 8/13/1977, s.2
- "İpotekli Bir Parlamentoculuk" **Cumhuriyet**, No:19067, 8/26/1977, s.2
- "AP'den Kalan" **Cumhuriyet**, No:19085, 9/13/1977, s.2
- "Parlamentoculuğun Böylesi" **Cumhuriyet**, No:19104, 10/04/1977, s.2
- "Umutlu Sancılar" **Cumhuriyet**, No:19148, 11/17/1977, s.2
- "Olmayacak Dua" **Cumhuriyet**, No:19229, 2/09/1978, s.2
- "Liberalizme Bile Sadakatsizlik" **Cumhuriyet**, No:19241, 2/21/1978, s.2
- "Batının Oyunu" **Cumhuriyet**, No:19255, 3/07/1978, s.2
- "Karşı Devrimci Muhalefet" **Cumhuriyet**, No:19264, 3/16/1978, s.2

- "Muhalefetin Durumu" **Cumhuriyet**, No:19275, 3/27/1978, s.2
- "Muhalefet Seçenek Değil" **Cumhuriyet**, No:19285, 4/06/1978, s.2
- "Nasıl Bir Çoğulcu Toplum?" **Cumhuriyet**, No:19298, 4/19/1978, s.2
- "Toplumsal Değişim Gerçeği" **Cumhuriyet**, No:19311, 5/02/1978, s.2
- "Ezbere Biliyormuş!" **Cumhuriyet**, No:19324, 5/15/1978, s.2
- "Siyasal Uzmanlık Mahkemeleri" **Cumhuriyet**, No:19352, 5/27/1978, s.2
- "Sosyalleşme Dalgalanmaları" **Cumhuriyet**, No:19352, 6/12/1978, s.2
- "Parlamentar Dokunulmazlığı" **Cumhuriyet**, No:19373, 7/03/1978, s.2
- "Anayasa Düşmanlığı" **Cumhuriyet**, No:19382, 7/12/1978, s.2
- "Toplumsal Anlaşma" **Cumhuriyet**, No:19406, 8/05/1978, s.2
- "Gücü ve Güçsüzlüğü" **Cumhuriyet**, No:19430, 8/29/1978, s.2
- "Sütçü Baba Olmamak!" **Cumhuriyet**, No:19446, 9/16/1978, s.2
- "Düşün Politikası Eksikliği" **Cumhuriyet**, No:19466, 10/06/1978, s.2

- "Demirel İle Gelen" **Cumhuriyet**, No:19511, 11/23/1978, s.2
- "CHP'nin Çıkmazı" **Cumhuriyet**, No:19529, 12/11/1978, s.2
- "Gereksinme Var" **Cumhuriyet**, No:19545, 12/27/1978, s.2
- "Law and Order"" **Cumhuriyet**, No:19551, 1/02/1979, s.2
- "Sıkıyönetim'in Doğası Üzerine" **Cumhuriyet**, No:19574, 1/25/1979, s.2
- "Gözlemci Gözüyle" **Cumhuriyet**, No:19602, 2/22/1979, s.2
- "Taban Kurtarılabildi" **Cumhuriyet**, No:19611, 3/03/1979, s.2
- "Özgürlüklerde Yeni Boyutlar" **Cumhuriyet**, No:19621, 3/13/1979, s.2
- "Sivil Aydınslz Devrim Olmaz" **Cumhuriyet**, No:19644, 4/05/1979, s.2
- "Siyasal Özgürlükte Yeni Boyutlar" **Cumhuriyet**, No:19660, 4/21/1979, s.2
- "Unutulmaz" **Cumhuriyet**, No:19679, 5/10/1979, s.2
- "Türkiye'nin Ortadoğu'daki Yeri" **Cumhuriyet**, No:19783, 5/22/1979, s.2
- "Kurultay Öncesi" **Cumhuriyet**, No:19692, 5/23/1979, s.2
- "Gemi Azıya Almış" **Cumhuriyet**, No:19709, 6/09/1979, s.2
- "Sorumsuz Tabanlı ve Başkanlı Hükümetler" **Cumhuriyet**, No:19732, 7/02/1979, s.2

- "Meşrusuzluğun Anatomisi: Diyalogun Niteliği" **Cumhuriyet**, No:19755, 7/25/1979, s.2
- "Bir Başka Diyalog" **Cumhuriyet**, No:19763, 8/02/1979, s.2
- "Alçakgönüllü Bir Gezi" **Cumhuriyet**, No:19798, 9/08/1979, s.2
- "Ateştir, Yakar!" **Cumhuriyet**, No:19826, 10/06/1979, s.2
- "Somut Öneriler" **Cumhuriyet**, No:19854, 11/06/1979, s.2
- "Yeni Strateji" **Cumhuriyet**, No:19877, 11/29/1979, s.2
- "İşbirliğinin Koşulu" **Cumhuriyet**, No:19890, 12/12/1979, s.2
- "[Başlığı Yok]" **Cumhuriyet**, No:19895, 12/17/1979, s.2
- "Devleti, Devlet Yapan..." **Cumhuriyet**, No:19903, 12/25/1979, s.2
- "Bir "Evet, ve Bir "Hayır"" **Cumhuriyet**, No:19927, 1/18/1980, s.2
- "Yitikleşme - Yabancılaşma" **Cumhuriyet**, No:19942, 2/02/1980, s.2
- "Bu İş, Seçimde Biter" **Cumhuriyet**, No:19960, 2/20/1980, s.2
- "Anayasayı Bozma Girişimi" **Cumhuriyet**, No:19996, 3/27/1980, s.2
- "Bir Padişahlık Aranıyor!" **Cumhuriyet**, No:20034, 5/05/1980, s.2

- "Sermaye Devleti" İçin" **Cumhuriyet**, No:20045, 5/15/1980, s.2
- "Cumhurbaşkanlığına Oynuyor" **Cumhuriyet**, No:20058, 5/28/1980, s.2
- "Devlet Olmak"" **Cumhuriyet**, No:20108, 7/17/1980, s.2
- "Cumhurbaşkanlığı Vekilliği" **Cumhuriyet**, No:20119, 7/28/1980, s.2
- "Bu Zat İle Demokrasi Güç" **Cumhuriyet**, No:20135, 8/15/1980, s.2
- "Bakalım Ulus Hazır Mı?" **Cumhuriyet**, No:20148, 8/28/1980, s.2
- "Evet Biz Bir Demokrasiyiz" **Cumhuriyet**, No:20180, 9/29/1980, s.2
- "Gerçekçi, Çağdaş, Cesur Olma Dönemi" **Cumhuriyet**, No:20215, 11/06/1980, s.2
- "İki Ön İlke" **Cumhuriyet**, No:20232, 12/08/1980, s.2
- "Yenileşme ve Sistemi" **Cumhuriyet**, No:20272, 1/12/1981, s.2
- "Tarihsel Kurumlaşmalar" **Cumhuriyet**, No:20359, 4/09/1981, s.2
- "Avrupa ile Diyalog" **Cumhuriyet**, No:20377, 4/27/1981, s.2
- "Temel İlkeler, Yöntemler Belirliyor" **Cumhuriyet**, No:20394, 5/14/1981, s.2
- "Anayasacılık Üzerine" **Cumhuriyet**, No:20428, 6/17/1981, s.2

- "Önlem Başına" **Cumhuriyet**, No:20467, 7/26/1981, s.2
- "Kimi Yanlışlar" **Cumhuriyet**, No:20502, 9/01/1981, s.2
- "Yapılış Yolunda" **Cumhuriyet**, No:20523, 9/22/1981, s.2
- "Danışma Meclisi Göreve Başlarken" **Cumhuriyet**, No:20550, 10/22/1981, s.2
- "Esmer ve Karal'ın Ardından" **Cumhuriyet**, No:20842, 1/22/1982, s.2
- "Yanlış!, Yanlış!" **Cumhuriyet**, No:20863, 11/02/1982, s.2
- "Başka Türüsü Olmaz" **Cumhuriyet**, No:21088, 5/13/1983, s.2
- "Hoşgeldiniz Partiler" **Cumhuriyet**, No:21103, 5/28/1983, s.2
- "İleriye Yol Alırken" **Cumhuriyet**, No:21179, 8/14/1983, s.2
- "Kolaylıklar" **Cumhuriyet**, No:21243, 10/20/1983, s.2
- "Günaydın Meclis" **Cumhuriyet**, No:21278, 11/24/1983, s.2
- "Özal'ın Başarısı" **Cumhuriyet**, No:21299, 12/15/1983, s.2
- "Türkiye, Amerika ve Avrupa" **Cumhuriyet**, No:21356, 2/10/1984, s.2
- "Demokrasi, Demokrasiye Karşı" **Cumhuriyet**, No:21380, 3/05/1984, s.2
- "Umut Kapıları" **Cumhuriyet**, No:21522, 7/27/1984, s.2
- "Tarihin, Asıl Getirdiği" **Cumhuriyet**, No:21559, 11/02/1984, s.2

- "Umutlar, Beklentiler" **Cumhuriyet**, No:21713, 2/06/1985, s.2
- "Türkiye'de Demokrasi Olur Mu?" **Cumhuriyet**, No:21784, 4/18/1985, s.2
- "Avrupa İle Bütünleşme" **Cumhuriyet**, No:21843, 6/16/1985, s.2
- "Sevgisizlik Gütmesi Mi?" **Cumhuriyet**, No:21907, 8/21/1985, s.2
- "İnsan Haklarını Sevmiyorlar" **Cumhuriyet**, No:22051, 1/15/1986, s.2
- "Bir Teze Dikkat" **Cumhuriyet**, No:22092, 2/25/1986, s.2
- "Finans Dünyamızın Düşü" **Cumhuriyet**, No:22139, 4/13/1986, s.2
- "Bir Denklemin Çözümü" **Cumhuriyet**, No:22215, 6/30/1986, s.2
- "Reva Mı?" **Cumhuriyet**, No:22273, 8/30/1986, s.2
- "Kadın"ın Da Çağdaşlaşması" **Cumhuriyet**, No:22371, 12/06/1986, s.2
- "Beyhude Referandum" **Cumhuriyet**, No:22617, 8/14/1987, s.2
- "Seçim Hukuku" Yine Uzakta!" **Cumhuriyet**, No:22692, 10/28/1987, s.2
- "Şaşılası Durum ve Seçmen" **Cumhuriyet**, No:22718, 11/23/1987, s.2

- "Şakadan Anayasacılık" **Cumhuriyet**, No:22774, 1/18/1988, s.2
- "Siyasal Yapılaşma Operasyonu" **Cumhuriyet**, No:22817, 3/01/1988, s.2
- "Tarihimize Terslik" **Cumhuriyet**, No:23059, 10/03/1988, s.2
- "Islak Kibrit" ve Seçenekler" **Cumhuriyet**, No:23129, 1/12/1989, s.2
- "Abdülhamid Bile Böyle Direnmedi" **Cumhuriyet**, No:23276, 6/10/1989, s.2
- "Kuram, Zerzebil; Uygulama, Perişan" **Cumhuriyet**, No:23357, 9/02/1989, s.2
- "Bir "Hukuk-u Hükümrani-i Padişahi" **Cumhuriyet**, No:23400, 10/15/1989, s.15
- "İnsanı Çatlatan Yanlışlar..." **Cumhuriyet**, No:23402, 10/17/1989, s.2
- "Cumhurbaşkanı Seçiminin Kalbi" **Cumhuriyet**, No:23414, 10/29/1989, s.2
- "Arkasında Halk Olmama" **Cumhuriyet**, No:23478, 1/01/1990, s.2
- "İki Sürecin Çatışması" **Cumhuriyet**, No:23536, 2/28/1990, s.2
- "26 Mart Seçimi ve Ertesi" **Cumhuriyet**, No:23562, 3/26/1990, s.2
- "Kendi Yanıtımı Vereyim" **Cumhuriyet**, No:23607, 5/12/1990, s.17

- "30 Yıl Sonra 27 Mayıs" **Cumhuriyet**, No:23635, 6/09/1990, s.6
- "Gazi ve Ötekiler" **Cumhuriyet**, No:23683, 7/30/1990, s.2
- "Parlamentarizmin İçindeki Totaliteryalizmin Geçersizliği" **Cumhuriyet**, No:23696, 8/12/1990, s.15
- "Asker Gönderme O Kadar Kolay Mı?" **Cumhuriyet**, No:23722, 9/07/1990, s.17
- "SHP'ye Bir Devrim Gerekıyor" **Cumhuriyet**, No:23744, 9/29/1990, s.17
- "Siyasal İdamın Reddi" Anıtı" **Cumhuriyet**, No:23751, 10/06/1990, s.2
- "Geç Kalmış Bir İstifa" **Cumhuriyet**, No:23759, 10/14/1990, s.18
- "Başkanlı Hükümete Bakın" **Cumhuriyet**, No:23768, 10/23/1990, s.2
- "Kendini İfşa Ediyor" **Cumhuriyet**, No:23776, 10/31/1990, s.17
- "Tanrı Aşkına" **Cumhuriyet**, No:23807, 12/01/1990, s.2
- "Körfez'in "Kerrakesi"" **Cumhuriyet**, No:23836, 12/30/1990, s.15
- "Bir Fiske" **Cumhuriyet**, No:23839, 1/02/1991, s.2
- "İşçiler, Davayı Açıyor Musunuz?" **Cumhuriyet**, No:23846, 1/09/1991, s.17
- "Arkasında Halk Olmayınca" **Cumhuriyet**, No:23552, 1/15/1991, s.17

- "Yedirmezler" **Cumhuriyet**, No:23876, 2/09/1991, s.15
- "Kılına Dokunamazlar!.. **Cumhuriyet**, No:23878, 2/11/1991, s.2
- "İşi Bitik'in Çırpınışları" **Cumhuriyet**, No:23897, 3/02/1991, s.15
- "Bunlarla Demokrasi Olmaz..." **Cumhuriyet**, No:23900, 3/05/1991, s.2
- "Tarihsel Zorunluluklar" **Cumhuriyet**, No:23915, 3/20/1991, s.17
- "Anayasa Sorununun "Kalbi" Nerededir?" **Cumhuriyet**, No:23931, 4/05/1991, s.15
- "Amerika'nın Süperlik Ehliyetsizliği" **Cumhuriyet**, No:23941, 4/15/1991, s.15
- "Boşluklar"lı **Cumhuriyet**" **Cumhuriyet**, No:23953, 4/29/1991, s.2
- "Veyl Bize!"" **Cumhuriyet**, No:23956, 5/02/1991, s.15
- "Özal'ı Kimse Yerinde Tutamaz" **Cumhuriyet**, No:23977, 5/23/1991, s.17
- "Bir Müflisin Düşü" **Cumhuriyet**, No:23980, 5/26/1991, s.17
- "Ayakta Durma"nın Gizi" **Cumhuriyet**, No:23988, 6/03/1991, s.2
- "Bir Hanedanlık Karizmasının Çöküşü" **Cumhuriyet**, No:23993, 6/08/1991, s.17
- "Sath-ı Nail'deki Hızlanma" **Cumhuriyet**, No:24039, 7/27/1991, s.2

- "Tahakküm Endeksli Bir Seçime Doğru" **Cumhuriyet**, No:24071, 8/28/1991, s.15
- "Bakan'a Anayasa Dersi..." **Cumhuriyet**, No:24072, 8/29/1991, s.2
- "Gemiye Doğrultmak" **Cumhuriyet**, No:24098, 9/24/1991, s.16
- "Siyasal Meşruluk" Tartışması" **Cumhuriyet**, No:24114, 10/10/1991, s.2
- "Seçim: Halkı, Partileri, Kimi Yorumcularıyla" **Cumhuriyet**, No:24136, 11/01/1991, s.16
- "Biraz Geçikmiş Konular..." **Cumhuriyet**, No:24304, 4/19/1992, s.2
- "Konunun Kalbinde..." **Cumhuriyet**, No:24340, 5/25/1992, s.2
- "82 Kafası" **Cumhuriyet**, No:24357, 6/11/1992, s.2
- "Demokrasi Sürecimizde Birkaç Sorun" **Cumhuriyet**, No:24365, 6/12/1992, s.2
- "Özal'ın Son Fantazisi" **Cumhuriyet**, No:24380, 7/07/1992, s.2
- "Güneydoğu Panoramasının Özeti" **Cumhuriyet**, No:24389, 7/16/1992, s.2
- "Savulun, İkinci **Cumhuriyet** Geliyor!" **Cumhuriyet**, No:24435, 8/31/1992, s.2
- "Büyük Düşünmek" **Cumhuriyet**, No:24522, 10/27/1992, s.2

- "Cumhuriyet ve Demokrasi" **Cumhuriyet**, No:24542, 11/16/1992, s.2
- "İhtilalci Özal ve Geleceği" **Cumhuriyet**, No:24555, 11/26/1992, s.2
- "Ragıp Sarıca" **Cumhuriyet**, No:24581, 1/24/1993, s.2
- "Sosyal Demokratları Bütünleştirme" **Cumhuriyet**, No:24624, 3/08/1993, s.2
- "Arenaya Çıkamayacak Başkanlar" **Cumhuriyet**, No:24699, 5/22/1993, s.2
- "Şu "Kaybolup Gitme" Konusu" **Cumhuriyet**, No:24731, 6/23/1993, s.2
- "Tansu'ya Tarihçe Yüklenen Görev" **Cumhuriyet**, No:24755, 7/17/1993, s.2
- "Hükümet Kurmada Seçenek Zenginliği" **Cumhuriyet**, No:24764, 7/26/1993, s.2
- "İşçinin Demokrasi İçindeki İşlevi" **Cumhuriyet**, No:24790, 8/21/1993, s.2
- "Demokratikleşme Hangi "Fasl-ı Bahar"a" **Cumhuriyet**, No:24797, 8/28/1993, s.2
- "Bayarcılık Hafifliği - Suç Ortaklığı" **Cumhuriyet**, No:24805, 9/25/1993, s.2
- "Boşuna Tartışma: Parlamenterliğin Sona Ermesi" **Cumhuriyet**, No:24835, 10/05/1993, s.2
- "Sorunlar ve Konular Yumağından" **Cumhuriyet**, No:24879, 11/18/1993, s.2

- "Zordur. Ama, Tarihi Okuyabilmeliyiz" **Cumhuriyet**, No:24887, 11/26/1993, s.2
- "Aziz Nesin Değil Düşün Tehlikede" **Cumhuriyet**, No:, 1/03/1994, s.2
- "Bıktım "İnsan Hakları"ndan" **Cumhuriyet**, No:24897, 1/04/1994, s.2
- "39 Kişi ve Demirel" **Cumhuriyet**, No:, 1/17/1994, s.2
- "Meclissiz - Yargısız Bir Demokrasi" **Cumhuriyet**, No:, 2/08/1994, s.2
- "Parlamentarizmimizi Yıkmacılığa Düşmeyelim" **Cumhuriyet**, No:, 3/01/1994, s.2
- "Devlet Başkanlığının Yeri" **Cumhuriyet**, No:, 4/13/1994, s.2
- "Tarihsel Veriler İçinde" **Cumhuriyet**, No:, 6/30/1994, s.2
- "İnsan Hakları "Buyruk"tur" **Cumhuriyet**, No:, 9/27/1994, s.2
- "Boyutlarıyla - Sınırsızlığıyla" **Cumhuriyet**, No:, 10/20/1994, s.2
- "Mustafa Kemal Ekseninde" **Cumhuriyet**, No:, 11/14/1994, s.2
- "Demokrasinin Demogojisi" **Cumhuriyet**, No:, 12/08/1994, s.2
- "Yine mi Kısmi Değişimler..." **Cumhuriyet**, No:, 1/26/1995, s.2

- "Bir Yeni" Misak-ı Milli" Arama" **Cumhuriyet**, No:, 3/01/1995, s.2
- "İnsan Hakları Dersleri" **Cumhuriyet**, No:, 3/30/1995, s.2
- "Hala, Avrupa'nın "Hasta Adamı" mı?" **Cumhuriyet**, No:, 4/01/1995, s.2
- "Tansu Hanım'ın Suyu Isındı mı?" **Cumhuriyet**, No:, 5/31/1995, s.2
- "Mustafa Kemal'den Kalanlar" **Cumhuriyet'in 70. Yıldönümü Geçmişten Geleceğe ATATÜRK** (İstanbul: Ç.Y.D.D.,1993), s.127-137
- "İdari Yargı Kararlarının Uygulanması" Sempozyumuna Katılan Sayın Prof. Bahri Savcı'nın Konuşma Özeti" **Danıştay Dergisi**, No:20-21, 1/01/1976, s.90-92
- "Neye Yaradı?" **Devrim**, No:14, 1/20/1970, s.1,7
- "Cici Demokrasi Elbet Tartışılacaktır" **Devrim**, No:79, 4/27/1971, s.1.7
- "Çöl Faresi"" **Dost**, No:10, 7/01/1958, s.27
- "Ramp Işığında 1959 **Dost** VI 28, 1/01/1960, s.25-31
- "27 Mayıs ve Sonrası Üzerine Düşünceler" **Dost** VII 34, 7/01/1960, s.13-15
- "Demokrasimizin Başarı ve Yenilgi İhtimalleri" **Dost**, No:3, 6/01/1961, s.1-10
- "Anayasa'nın Getirdiği Siyasi İktisadi Meselelerde Yenileşme" **Dost**, No:4, 7/01/1961, s.1-2

- "%39'a Rağmen Anayasa'ya Gelen" **Dost**, No:5, 8/01/1961, s.1
- "Aydınların Önderliği Çağı" **Dost**, No:10, 1/01/1962, s.1-2
- "Biçim Demokrasısından İçerik Demokrasisine" **Dost**, No:11, 2/01/1962, s.1
- "Kültüre Saldırı" **Dost**, No:15, 1/01/1966, s.15
- "Sol, Kaderi ve Çıkar Yolu" **Dost**, No:49, 11/01/1968, s.3
- "Devlet Tiyatrosundaki Oyunlar" **Dost**, No:73, 11/01/1970, s.20
- "Öğrenci Devrim İlişkileri" **Dost**, No:77, 3/01/1971, s.3
- "Bir Siyasi Eğitimin Unsurları, Prensipleri veya İstikametleri" **Eğitim Hareketleri**, No:103-4, 1/01/1963, s.1-6
- "Özgürlüğün Modern Anlamı ve Kefili" **Emek**, No:240, 4/15/1975, s.8-9
- "Sendikacılığın Modern Boyutu: Siyaset" **Emek**, No:241, 5/01/1975, s.9
- "Rejimin Demokratikleşmesinin Temel Kozu" **Emek**, No:243, 6/01/1975, s.8-9
- "Çağdaş Olgu ve Tersine Gidişimiz" **Emek**, No:248, 8/15/1975, s.4
- "Geleceği Belirleyen Sorunlar" **Emek**, No:250, 9/15/1975, s.6
- "Ulusal - Özgürlüklü Bir Sosyalizm Arama Deneyleri" **Emek**, No:251, 10/01/1975, s.6

- "Endistrüyel Demokraside İşçinin Yeri" **Emek**, No:252, 10/15/1975, s.6,15
- "Ekonomik Demokrasi"yi Geliştirme" **Emek**, No:255, 12/01/1975, s.4
- "Demokraside Çağcıl Çizgi" **Emek**, No:256, 12/15/1975, s.4,15
- "Eskil (Arkaik) Siyasal İktidarcılık "Çalışan Sınıflar"ı Bölmesi-1: Eskil Siyasal İktidarcılığın Kökeni-1 **Emek**, No:258, 1/15/1976, s.4
- "Eskil (Arkaik) Siyasal İktidarcılık "Çalışan Sınıflar"ı Bölmesi-2: Çalışan Sınıfları Bölme Çabası" **Emek**, No:259, 2/01/1976, s.4
- "Emek-Siyasi Parti Sorunu" **Emek**, No:261, 3/01/1976, s.4
- "Yönetime Katılma Siyasaya Katılma" **Emek**, No:265, 5/01/1976, s.4
- "Hukuk ve Siyasete Bulaşma-1 **Emek**, No:267, 6/01/1976, s.5
- "Hukuk ve Siyasete Bulaşma-2 **Emek**, No:268, 6/15/1976, s.6
- "Sol Bölünmüş Değil Toplayıcıdır" **Emek**, No:269, 7/01/1976, s.5
- "Anayasanın Sahipliği" **Emek**, No:272-73, 8/15/1976, s.4
- "Toplumcu Rayı Üzerinde Bir Cumhuriyet" **Emek**, No:278, 11/15/1976, s.6
- "Türk Ulusçuluğu ve Türk İşçisi-1 **Emek**, No:279, 12/01/1976, s.5

- "İnsan"ı Bulmak" **Fikirler**, No:205, 9/01/1940, s.3
- "Türk İnsan"ı Bulmak" **Fikirler**, No:206, 9/15/1940, s.2
- "Yeni"lerin İzah Edilmeğe İhtiyacı var" **Fikirler**, No:207, 10/15/1940, s.11
- "O"nun 1939-40 Harbi Karşısındaki Manası" **Fikirler**, No:208, 11/15/1940, s.8
- "San'atın Cemiyete Teması" **Fikirler**, No:209, 12/01/1940, s.2
- "Milli Vasıf ve Ümanizmacı karakter" **Fikirler**, No:210, 12/15/1940, s.1
- "Sosyal Kadro İçerisinde Sanat" **Fikirler**, No:211, 1/01/1941, s.2
- "Edebiyatın İstikbali" **Fikirler**, No:212, 2/15/1941, s.6
- "Yalnız Kelimelerde Değil, Cümlede Dilcilik-1" **Fikirler**, No:226, 1/01/1942, s.12
- "Yalnız Kelimelerde Değil, Cümlede Dilcilik-2" **Fikirler**, No:227, 2/01/1942, s.12
- "İktidarın temerküzünden Doğan Tehlikeler"ve Çaresi" **Forum**, No:17, 12/01/1954, s.7-8
- "İktidarın Temerküzünden Doğan Tehlikeler ve Çaresi" **Forum**, No:18, 12/15/1954, s.9-10
- "Meclis Her Şeyi Yapabilir mi?" **Forum**, No:19, 1/01/1955, s.10-11
- "Bir Forumcunun Cevabı" **Forum**, No:19, 1/01/1955, s.16

- "Türkiye'de Demokratik Savaşın Şekli Prensipleri" **Forum**, No:20, 1/15/1955, s.8-9
- "Türkiye'de Demokratik Savaşın Şekli Prensipleri" **Forum**, No:21, 2/01/1955, s.9-10
- "İstanbul'da Sahne Hareketleri" **Forum**, No:21, 2/01/1955, s.20-22
- "Tasfiye Kanunu ve Üniversite" **Forum**, No:24, 3/15/1955, s.9-10
- "Oyun Olmasaydı" **Forum**, No:24, 3/15/1955, s.20-21
- "Dil, Değiş, Anlayış Üzerine Bazı Düşünceler" **Forum**, No:25, 4/01/1955, s.18-19
- "Avara Mu..." **Forum**, No:28, 5/15/1955, s.21-22
- "Murakabe Müessesesinin Korunması" **Forum**, No:29, 6/01/1955, s.9-10
- "Tilki" **Forum**, No:30, 6/15/1955, s.21
- "Murakabe Müessesesinin Korunması" **Forum**, No:31, 7/01/1955, s.11-13
- "İktidar Savaşı Yapmadan Siyaset" **Forum**, No:32, 7/15/1955, s.21
- "Seçim İklimi Yoktur" **Forum**, No:33, 8/01/1955, s.10-11
- "Bühan İstidatları ve Önleme Yolları" **Forum**, No:34, 9/01/1955, s."
- "Siyasi Mücade Hayatımızın Seyrinden Çıkan Ders" **Forum**, No:35, 10/01/1955, s."

- "Seçmanın Yaptığı Iskat" **Forum**, No:37, 11/15/1955, s."
- "Parti Mutlakiyeti Üzerine" **Forum**, No:42, 12/15/1955, s.9-10
- "Konuşabiliriz" **Forum**, No:44, 1/15/1956, s.7
- "Demokratik Bir Düzendeki Meclisin Gerçek Yeri" **Forum**, No:45, 2/01/1956, s.9
- "Batılı Demokrasinin Bazı Temel Kavramları Üzerine" **Forum**, No:47, 3/01/1956, s.10
- "Siyasi Parti Rejimimizin Her Zamanki ve Şimdiki Çıkmazı Üzerine" **Forum**, No:168, 4/01/1961, s.10-11
- "Demokratik Siyasi Mekanizmanın Zaruriliği ve Değeri Üzerine Bir Tahlil-1" **Forum**, No:186, 1/01/1962, s.7-9
- "Demokratik Siyasi Mekanizmanın Zaruriliği ve Değeri Üzerine Bir Tahlil-2" **Forum**, No:187, 1/15/1962, s.5-7
- "Bozukluk da Umut da Partiler de" **Forum**, No:192, 4/01/1962, s.13-14
- "Bir Demokratik Sosyalist Eğilimli Kuruluşun Dayanakları ve Yararları" **Forum**, No:193, 4/15/1962, s.10-11
- "AP'ye Tarihin Kurduğu Tuzak" **Forum**, No:195, 5/15/1962, s.10-12
- "Bezgin Ruhlar ve Otoriterizm Hasreti" **Forum**, No:198, 7/01/1962, s.8-9
- "Çıkar Yol Demokrasi İçindedir" **Forum**, No:199, 7/15/1962, s.10-11

- "Üniversite Meselesi" **Forum**, No:262, 3/01/1965, s.15
- "Statükocu Kemalizm Olmaz" **Forum** XX 315, 5/15/1967, s.8-9
- "27 Mayıs'ın Getirdiği Anayasal Değerler Üzerine" **Forum** XX 316, 6/01/1967, s.10- 11
- "Cumhurbaşkanının Yeri, Kararname İmzalama Sorunu" **Günümüzde Yargı**, No:2, 6/01/1976, s.17-19
- "Anayasa Hukuku Eğitiminde Üç Boyut" **Günümüzde Yargı**, No:31, 11/01/1978, s.20-22
- "Halkçılık" **Halkevleri Dergisi**, No:100, 2/01/1975, s.9
- "Atatürk Demokrasisi" **İlgaz**, No:19, 11/01/1979, s.6-8
- "Sosyal-Siyasal Sorunların Çözümünde Atatürk'den Temel İlke: Demokrasi" **International Conference on Atatürk-Uluslararası Atatürk Konferansı 9-13 Kasım 1981** (İstanbul: Boğazici Üniversitesi Yayınları,1981), 1/01/1981, s.1-21
- "Devletin Esas Teşkilat Rejiminin Kaynağı (Teşkilat-ı Esasiye Kanunu) **İdare Dergisi**, No:222, 5/01/1953, s.30-68
- "Yaşam Hakkı ve Toplum" **İNSAN HAKLARI ARMAĞANI (XXX. Yıl)** (Ankara: Sevinç Matbaası, 1978) s.1-23
- "Yaşam Hakkı Ve Uzantılarıyla İlgili Yasal Durumlar" **İNSAN HAKLARI ARMAĞANI (XXX. Yıl)** (Ankara: Sevinç Matbaası, 1978) s.24-34

- "İnsan Hakları ve Temel Özgürlükler ile İlgili Eğitim Boyutları" **İnsan Hakları Yıllığı**, No:2, 1/01/1980, s.77-93
- "Yaşam Hakkı" Felsefesal Açıdan Pratiğe Doğru" **İnsan Haklarının Felsefi Temelleri Uluslararası Semineri 9-13 Haziran 1980**, No:, 6/01/1980, s.57-63
- "İktidarın Ayrımı Nazariyesi" **Karınca**, No:3, 4/01/1952, s.4
- "Üç Akım Ortasında Demokrasimiz" **Kemalizim**, No:10, 5/01/1963, s.17
- "Mustafa Kemalciğin Siyasal Anlamı" **Kemalizim**, No:11, 6/01/1963, s.17
- "Atatürk Devrimleri: Sosyal Düzenleme" **Kemalizim**, No:63, 10/01/1967, s.19
- "Bir Ülkücü Aydını Kaybettik" **Kim**, No:466, 7/07/1967, s.4
- "Le Droit de Vivre" **Milletlerarası Münasebetler Türk Yıllığı**, No:18, 1/01/1978, s.1
- "Kurtuluş Yolu" **Milliyet**, No:6479, 12/07/1965, s.2
- "Güven Paritisi: Bir Yeni Burjuva Liberalizmi" **Milliyet**, No:7007, 5/29/1967, s.2
- "Elbet İptal Edilecekti" **Milliyet**, No:7080, 8/10/1967, s.2
- "Sol Muhtevaya Kapalılık" **Milliyet**, No:7964, 1/24/1970, s.2
- "Düş'ten Uzak Gerçeğe Yakın Bir Kıbrıs Tezi" **Milliyet**, No:9609, 7/31/1974, s.2

- "Güvenilir Hükümet Yolları" **Milliyet**, No:9675, 10/09/1974, s.2
- "1978 Sonlarında Türkiye'nin Durumu" **Milliyet**, No:11105, 10/01/1978, s.2
- "Muzaffer Buyrukçu: Hüzünlü Kar Çiçekleri" **Milliyet Sanat**, No:189, 4/01/1987, s.44
- "Ay Gözetleme Komitesi" **Milliyet Sanat**, No:204, 11/01/1987, s.51
- "Bir "Kıdem"liden "Yeni" Öyküler" **Milliyet Sanat**, No:219, 7/01/1989, s.52
- "Stockholm Öyküleri" **Milliyet Sanat**, No:227, 11/01/1989, s.45-46
- "Şiiri Öykülemeler" **Milliyet Sanat**, No:232, 1/15/1990, s.51-52
- "Özgürlük ve Demokrasi Yolunda Bir Şehit Daha" **Milliyet Sanat**, No:234, 2/15/1990, s.2-5
- "Umuttan da Ötede Bir Gerçek" **Milliyet Sanat**, No:235, 3/01/1990, s.52
- "Roman"... "Hoca Efendinin Sandukası" **Milliyet Sanat**, No:238, 4/15/1990, s.52
- "Bir Siyasi Olgunun Romanı" **Milliyet Sanat**, No:249, 10/01/1990, s.52-53
- "İçsel"liğin Öyküleri" **Milliyet Sanat**, No:250, 10/15/1990, s.52-53
- "İsveç Üzerine Çeşitlemeler" **Milliyet Sanat**, No:252, 11/15/1990, s.45-46

- "Özgürlüğün Sorunları Üstüne" **Milliyet Sanat**, No:256, 1/15/1991, s.37-38
- "Bir "Eylül Kardeleni"nin "Acı"dan "Umut"a Açılışı" **Milliyet Sanat**, No:260, 3/15/1991, s.45
- "Gizemde Birleşim" **Milliyet Sanat**, No:261, 4/01/1991, s.52
- "Keşke "Roman"a Açılsaydı" **Milliyet Sanat**, No:262, 4/15/1991, s.44
- "Bugünden Yarına Umutlarla Öyküler" **Milliyet Sanat**, No:263, 5/01/1991, s.46
- "Doğu Gerçeklerinden İçtenlikli Söylemler" **Milliyet Sanat**, No:264, 5/15/1991, s.44- 45
- "Gizem'in -Burukluğun- Umudun Çelişkilerinden Öyküler" **Milliyet Sanat**, No:268, 7/15/1991, s.52-53
- "Bir İstanbul Güzellemesi" **Milliyet Sanat**, No:269, 8/01/1991, s.54
- "Düşün"den "Sanat"a Bir Uzanış" **Milliyet Sanat**, No:271, 9/01/1991, s.54
- "Kırlangıcsız Geçti Yaz" **Milliyet Sanat**, No:275, 11/01/1991, s.52-53
- "Yaşanmışlığa Uzanı" **Milliyet Sanat**, No:276, 11/15/1991, s.44
- "Yaşanmışın Öyküleri" **Milliyet Sanat**, No:281, 2/01/1992, s.44
- "Yazarında Bütünleşmiş Öyküler" **Milliyet Sanat**, No:287, 5/01/1992, s.50

- "Siyasi Guruplaşmalar" **Mülkiye**, No:2, 3/01/1952, s.6-7
- "Bedri Rahmi Eyüboğlu ile Bir Konuşma" **Mülkiye**, No:2, 3/01/1952, s.8
- "Modern Kültür Adamı" **Mülkiye**, No:2, 3/01/1952, s.3
- "Politika Kadrolarında Fikir Adamının Yeri" **Mülkiye**, No:3, 4/01/1952, s.3
- "Milletvekili Bağımsızlığı ve Parti Disiplini" **Mülkiye**, No:3, 4/01/1952, s.4
- "Fikirlere mi, Şahıslara mı Oy Vermeli" **Mülkiye**, No:4-5-6, 7/01/1952, s.6-7
- "Medeniyetin Davacısı Bilim" **Mülkiye**, No:4-5-6, 7/01/1952, s.3
- "Yeni İtalyan Anayasasında Sosyal ve İktisadi Haklar Anlayışı" **Mülkiye**, No:7-8-9, 11/01/1952, s.6-7
- "Milli Tiyatronun İlk Şartı: Yazar" **Mülkiye**, No:7-8-9, 11/01/1952, s.3
- "Milli Hakimiyet Prensiplerinin Sonuçları" **Mülkiye**, No:10, 12/01/1952, s.6-7
- "Milli Tiyatronun Şartlarından: Yerli Rejisör" **Mülkiye**, No:10, 12/01/1952, s.3
- "Milli Tiyatronun Şartlarından: Aktör" **Mülkiye**, No:11, 1/01/1953, s.3
- "İnsan Hakları-I" **Mülkiye**, No:12, 2/01/1953, s.4-5
- "Seyirci Meselesi" **Mülkiye**, No:12, 2/01/1953, s.3

- "Sinemanın İmkanları ve Biz-I" **Mülkiye**, No:13, 3/01/1953, s.3
- "İnsan Hakları-II" **Mülkiye**, No:13, 3/01/1953, s.6-7
- "İnsan Hakları-III" **Mülkiye**, No:14, 4/01/1953, s.8-9
- "Sinemanın İmkanları ve Biz-II" **Mülkiye**, No:14, 4/01/1953, s.3
- "Hamlet Temsili" **Mülkiye**, No:29, 11/20/1954, s.8-9
- "Anılar "Montaigne"" **Mülkiyeliler Birliği Dergisi** X 77, 2/01/1985, s."
- "Bir Yasanın "Demokrasi Açısı"ndan Anatomisine Bir Bakış" **Mülkiyeliler Birliği Dergisi** Cilt:X 79, 8/01/1985, s.4-10
- "Liberallik Üzerine" **Mülkiyeliler Birliği Dergisi** Cilt:X 77, 2/01/1985, s.16-25
- "Konsensüs Demokrasisi" Üzerine" **MURAT SARICA ARMAĞANI** (İstanbul: Aybay Yayınları,(1988) s.295-306
- "Les Normes Principes Internationales Relatives Aux Droits de l'homme et le Droit Interne les Normes Internationales" **PROF. DR. AHMED ŞÜKÜR ESME'E ARMAĞAN** (Ankara: A.Ü.S.B.F.Y. No:468, 1981) s.259-270
- "Siyasal Kurumlar Alanında Hukuksal Yenileşme: Devrimleşme Üzerine" **PROF. DR. CAHİT TALAS ARMAĞANI**(Ankara: Mülkiyeliler Birliği Yayınları, 1990) s.405-452

- "1982'nin Getirdikleri" **PROF. DR. FADIL HAKKI SUR'UN ANISINA A R M A Ğ A N** (Ankara: A.Ü.S.B.F.Y. No:522, 1983) s.533-550
- "The Role of President in Modernization" **PROF. DR. YAVUZ ABADAN'A A R M A Ğ A N** (Ankara: A.Ü.S.B.F.Y. No:280, 1969) s.205-239
- "Cumhuriyet'in Tehlikede Kurumu Laiklik" **S.B.F. YÜZÜNCÜ YIL ARMAĞANI** (Ankara: S.B.F. Yayınları, 1959) s.191-212
- "Yeni Bir Toplumsal Sözleşme!..1920'den 1982'ye Anayasa Tartışması" **Somut**, No:66, 1/17/1986, s.1,7
- "Başkanlara Güvensizlik" **Somut**, No:72, 2/28/1986, s.1,7
- "Batılı Demokrasi Bize Göre Değil"miş" **Somut**, No:76, 3/28/1986, s.1,10
- "Osmanlı Tarihinden: Zuyuf Akça" **Tanin**, No:499, 1/20/1945, s."
- "Yeni Bir Anayasaya Doğru Giderken Çağdaşlığın Anayasal Öğeleri Üzerine" **TARIK ZAFER TUNAYA'YA ARMAĞAN** (İstanbul: İstanbul Barosu Yayınları, 1992) s.225-258
- "Le Droit De Vivre" **The International Seminar on The Philosophical Foundation Human Right 9-13/6/1980, 1/01/1982, s.61-66**
- "Atatürk Laikliğinin Gerçek Amacı ve Anlamı" **Türk Dili**, No:158, 11/01/1964, s.67- 78
- "Atatürk Devrimi" **Türk Dili**, No:170, 11/01/1965, s.90-94

- "Çağdaşlaşmada Mustafa Kemal Çizgisi" **Türk Dili**, No:194, 11/01/1967, s.100
- "Arı Bir Dil ve Bir Dil Akademisinin Vazgeçilmez Koşulu Üzerine" **Türk Dili**, No:196, 1/01/1968, s.534
- "Radyo Dili Üzerine Soruşturma" **Türk Dili**, No:204, 9/01/1968, s.594
- "Bu Direnmeyi Aşmalıyız" **Türk Dili**, No:208, 1/01/1969, s.571
- "Atatürksüz Bir Türkiye" **Türk Dili**, No:230, 11/01/1970, s.119-123
- "Ödül Seçici Kurulları Üzerine" **Türk Dili**, No:241, 10/01/1971, s.22-26
- "Bilimsel-Teknolojik Devrim Çağında Atatürk Demokrasisi" **Türk Dili**, No:242, 11/01/1971, s.100-105
- "Çile Üzerine" **Türk Dili**, No:245, 2/01/1972, s.312-317
- "Önyargıcılık ve Kökeni" **Türk Dili**, No:250, 7/01/1972, s.310-315
- "Evrensel Kültüre Dayanma, Onu Yaratma Koşulları" **Türk Dili**, No:272, 5/01/1974, s.616-620
- "Bir Sevgi Bildirimcisinin Ölümü (Ulvi Uraz)" **Türk Dili**, No:275, 8/01/1974, s.695-696
- "Demokrasi-Düşün-Toplum İlişkileri" **Türk Dili**, No:276, 9/01/1974, s.697-703
- "Atatürk Düşünü"nün Felsefe ve Toplumsal Özü Üzerine" **Türk Dili**, No:278, 11/01/1974, s.848-859

- "Atatürk Devrimciliğinin Dinamiğinde Red-Kabul İkilmesi" **Türk Dili**, No:282, 3/01/1975, s.165-173
- "Bilim ve Sanatın Kesiştiği Yer" **Türk Dili**, No:289, 10/01/1975, s.543-548
- "Atatürk'de Çağdaş Bir Demokrasinin Boyutları" **Türk Dili**, No:290, 11/01/1975, s.621-629
- "Atatürk Deneyimi" **Türk Dili**, No:302, 11/01/1976, s.566-573
- "Tiyatro Anıları Üzerine (Haldun Dormen: Sürc-ü Lisan Ettikse; Vasfi Rıza Zobu: O günden Bu Güne)" **Türk Dili**, No:319, 4/01/1978, s.349-351
- "Gerçek Değerlendirmelere Doğru" **Türk Dili**, No:328, 1/01/1979, s.1-7
- "Atatürk Deneyimi" **Türk Dili**, No:339, 12/01/1979, s.321-329
- "Yarım Yüzyıl Sonra Atatürkçülük" **Türk Dili**, No:347, 11/01/1980, s.451-461
- "Temel İlke: Demokrasi" **Türk Dili**, No:359, 11/01/1981, s.271-279
- "Anayasaların Meydana Çıkış Yolları" **Türk Hukuk Ansiklopedisi** (Ankara: Balkanoğlu Matbaacılık, 1962) Cilt:I, s.1074-1085
- "Anayasaların Muhtevası ve Alan Genişliği" **Türk Hukuk Ansiklopedisi** (Ankara: Balkanoğlu Matbaacılık, 1962) Cilt:I, s.1092-1094

- "Anayasaların Konusu" **Türk Hukuk Ansiklopedisi** (Ankara: Balkanoğlu Matbaacılık, 1962) Cilt:I, s.1090-1092
- "Anayasa Şekilleri" **Türk Hukuk Ansiklopedisi** (Ankara: Balkanoğlu Matbaacılık, 1962) Cilt:I, s.1063-1074
- "Anayasa Hukukunun Kaynakları" **Türk Hukuk Ansiklopedisi** (Ankara: Balkanoğlu Matbaacılık, 1962) Cilt:I, s.1055-1060
- "Anayasaların Nev'ileri" **Türk Hukuk Ansiklopedisi** (Ankara: Balkanoğlu Matbaacılık, 1962) Cilt:I, s.1085-1090
- "Anayasa (Kavram)" **Türk Hukuk Ansiklopedisi** (Ankara: Balkanoğlu Matbaacılık, 1962) Cilt:I, s.1045-1047
- "Anayasa ve Kuralların Karakteri" **Türk Hukuk Ansiklopedisi** (Ankara: Balkanoğlu Matbaacılık, 1962) Cilt:I, s.1060-1063
- "Anayasa Hukuku" **Türk Hukuk Ansiklopedisi** (Ankara: Balkanoğlu Matbaacılık, 1962) Cilt:I, s.1047-1055
- "Anayasaların Üstünlüğü" **Türk Hukuk Ansiklopedisi** (Ankara: Balkanoğlu Matbaacılık, 1962) Cilt:I, s.1094-1118
- "Education Relative Aux Droits de L'Homme Pour la Compr,hension la Coope,ration et la Paix Internationales" **Turkish Yearbook of Human Rights**, No: 2, 1/01/1980, s.63-78

- "Anayasa Nizamını, Milli Güvenlik ve Huzuru Koruyacak Kanun Üzerine Düşünceler" **Ulus**, No:13837, 3/08/1962, s.3
- "Bir Demokrasi Savaşının Masraflarını Kontrol" **Ulus**, No:13874, 4/07/1964, s.2
- "Özel Okul Yoluyla Bilim Ticareti" **Ulus**, No:15872, 11/20/1967, s.2
- "Bir Değişici Toplumda Öğretmen Anlayışı" **Ulus**, No:15933, 1/22/1968, s.2
- "Kabahat İnsanlarda mı?" **Varlık**, No:369, 4/01/1951, s.7
- "Sosyal Düzenleme" **Varlık**, No:633, 11/01/1964, s.5
- "Prof. Bahri Savci Hakkında) Atatürk ve Çağdaş Türkiye: Konur Ertop" **Varlık**, No:890, 11/01/1981, s.24-25
- "1981 Umutlar, Karmaşalar ve Gene Umutlar Yılı" **Varlık Yıllığı**, (İstanbul:Varlık Yayınları, 1982) s.7-20
- "1982'nin Getirdikleri" **Varlık Yıllığı**, (İstanbul:Varlık Yayınları, 1983) s.7-44
- "Faal Politika'nın Unsurları ve Bunu Tahlilde Yetkili Organ" **Vatan**, No:6044, 2/07/1958, s.2
- "Meclis Başkanlığı Savaşı" **Vatan**, No:6662, 10/30/1959, s.2
- "İkinci Meclis ve Gerçek" **Vatan**, No:6668, 11/05/1959, s.2
- "Dinci - Muhafazacı Kıpırdanışlar Üzerine" **Vatan**, No:6702, 11/09/1959, s.2

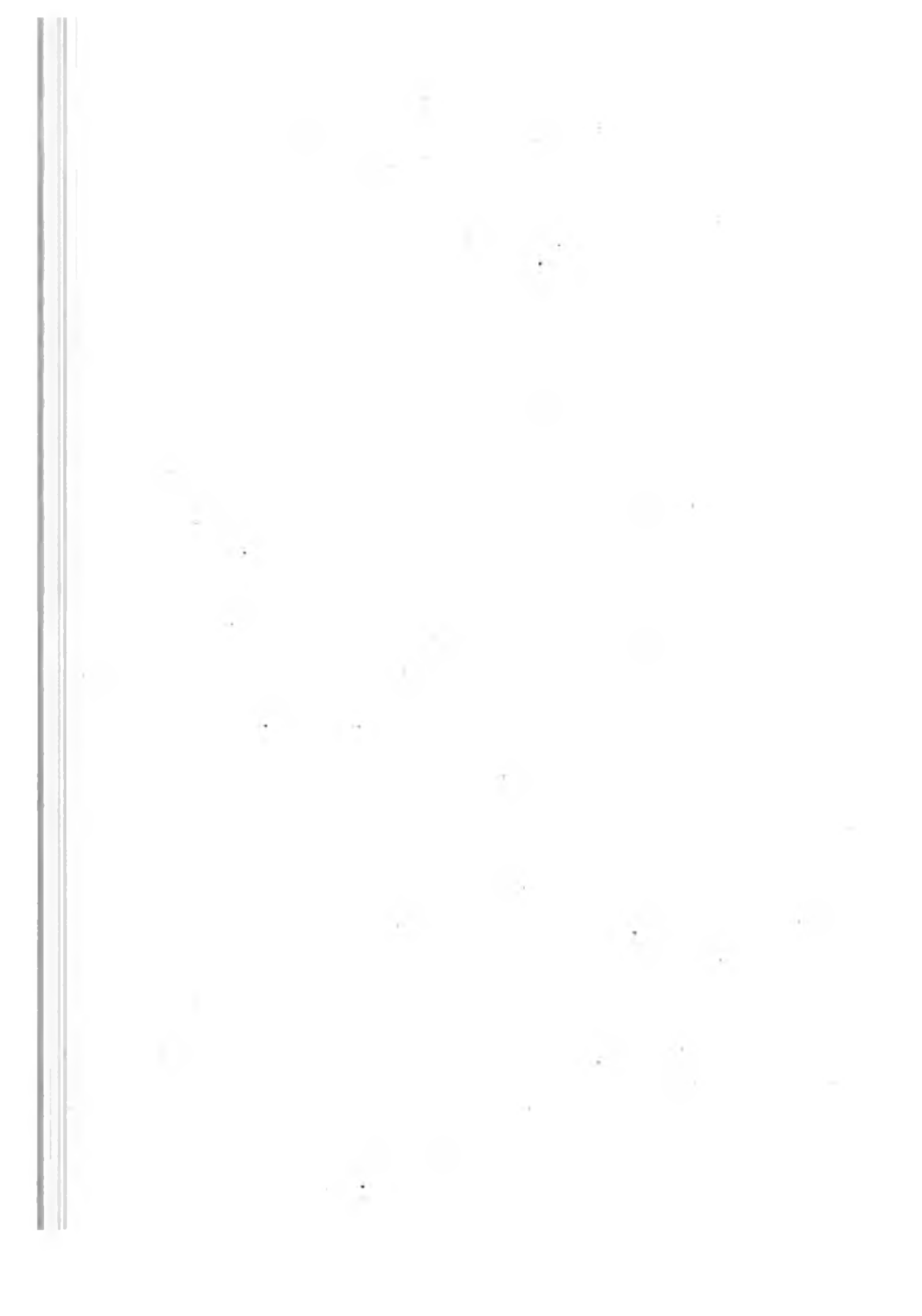
- "Üniversitelerin Siyaset Alanındaki Görevi Üzerine" **Vatan**, No:6679, 11/16/1959, s.2
- "Meclisteki Önergeler Meselesi" **Vatan**, No:6710, 1/07/1960, s.2
- "147'lerin Affı A.Y.'ya Aykırı mıdır?" **Vatan**, No:7039, 12/25/1960, s.2
- "Memur Elitin Hürriyeti" **Vatan**, No:7730, 12/17/1965, s.6
- "Hedef Tahtası Türkiye" **Vatan**, No:10111, 5/01/1974, s.3
- "Bayarizm ve Ulusçu Sağcı Koalisyon" **Vatan**, No:10155, 6/12/1974, s.3
- "Ankara'da Sanat Hareketleri" **Yeditepe**, No:10, 3/01/1952, s.5
- "Ankara'da Sanat Hareketleri "Branda Bezi"" **Yeditepe**, No:11, 4/01/1952, s.5
- "Ankara'da Sanat Hareketleri "Köşe Başı"" **Yeditepe**, No:12, 5/01/1952, s.5
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Taşkıran Jübilesi"" **Yeditepe**, No:14, 6/01/1952, s.5
- "Ankara'da Sanat Hareketleri "Yarasa"" **Yeditepe**, No:15, 6/15/1952, s.5
- "Bilim ve Sanat Hürriyetlerinin Özelliği ve Şartları" **Yeditepe**, No:23, 10/15/1952, s.1-3
- "Ankara'da Sanat Hareketleri" **Yeditepe**, No:24, 11/01/1952, s.5

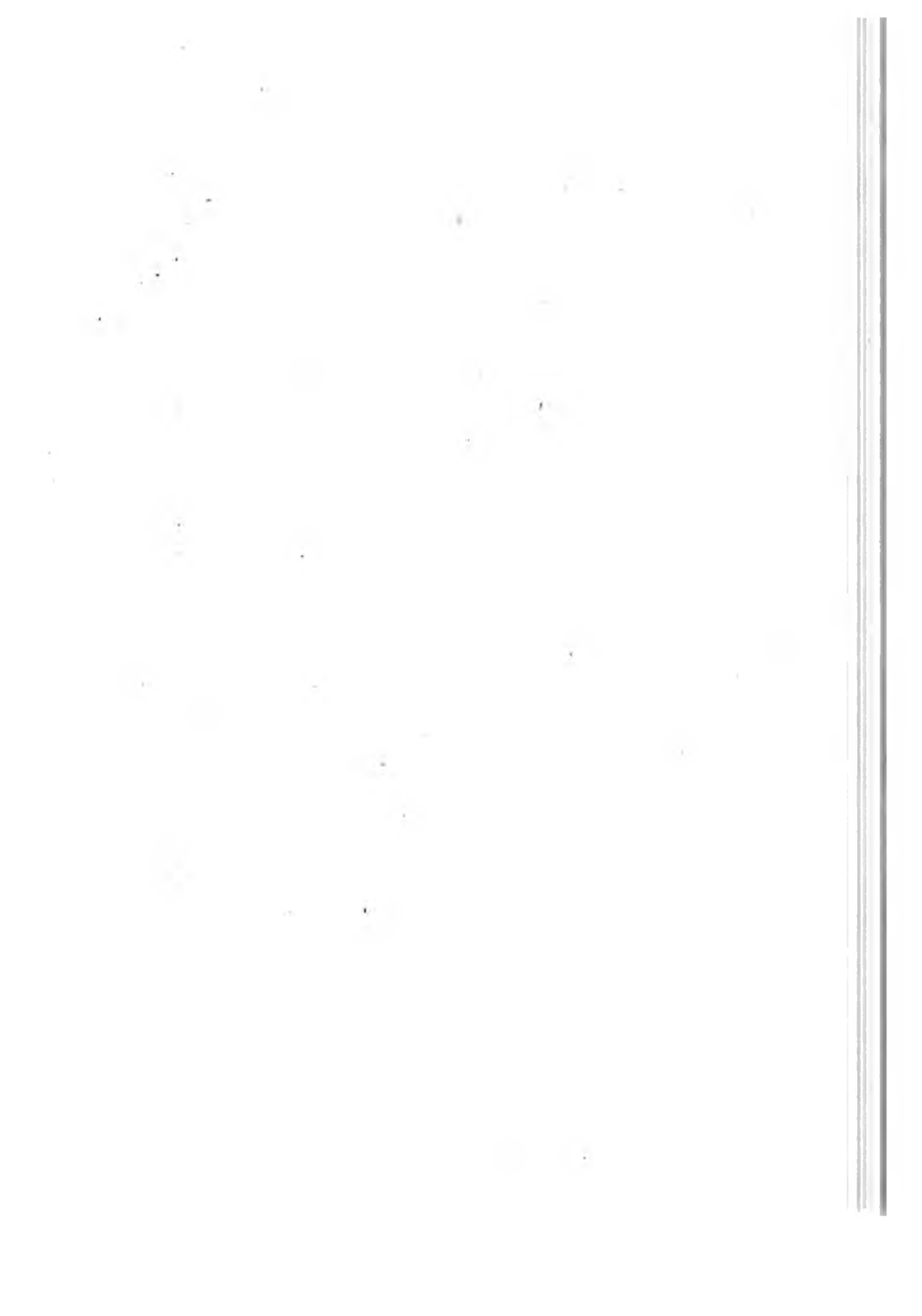
- "Ankara'da Sanat Hareketleri" **Yeditepe**, No:25, 11/15/1952, s.5
- "Ankara'da Sahne Hareketleri" **Yeditepe**, No:26, 12/01/1952, s.5-7
- "Konsolos" Operası Üzerine..." **Yeditepe**, No:30, 2/01/1953, s.5
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Yanlış Yanlış Üzerine"" **Yeditepe**, No:30, 2/01/1953, s.5-7
- "Ankara'da Sanat Hareketleri "Ölü Kraliçe"" **Yeditepe**, No:31, 2/15/1953, s.5-6
- "Ankara'da Sanat Hareketleri" **Yeditepe**, No:34, 4/01/1953, s.7
- "Ankara'da Sanat Hareketleri" **Yeditepe**, No:35, 4/15/1953, s.5
- "Devlet Tiyatrosunda" **Yeditepe**, No:36, 5/01/1953, s.8
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Sahne Dışındaki Oyun"" **Yeditepe**, No:38, 6/01/1953, s.5
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Çığ"" **Yeditepe**, No:39, 6/15/1953, s.5
- "Fildişi Kule, Tek Tip Sanat ve Düşünceye Dair" **Yeditepe**, No:42, 8/01/1953, s.1-7
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Şemsiyeli Adam"" **Yeditepe**, No:49, 11/15/1953, s.7
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Derin Mavi Deniz"" **Yeditepe**, No:50, 12/01/1953, s.5-7

- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Batak"" **Yeditepe**, No:52, 1/01/1954, s.5
- "Ankara'da Sahne hareketleri: "Maria Stuart"" **Yeditepe**, No:53, 1/15/1954, s.5
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Güzel Helena"" **Yeditepe**, No:54, 2/01/1954, s.5-7
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Gelin"" **Yeditepe**, No:55, 2/15/1954, s.5
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Lady Frederick"" **Yeditepe**, No:59, 4/15/1954, s.5
- "Ankara'da Sahne Hareketleri" **Yeditepe**, No:61, 5/15/1954, s.7
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Tanrıdağı Ziyafeti"" **Yeditepe**, No:73, 11/15/1954, s.5-7
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Keçiler Adası"" **Yeditepe**, No:75, 12/15/1954, s.5
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Tanrılar ve İnsanlar" (Gılgamesh)" **Yeditepe**, No:76, 1/01/1955, s.5
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Yaslı Aile" "Onikinci Gece"" **Yeditepe**, No:78, 1/30/1955, s.5
- "Ankara'da Sahne Hareketleri" **Yeditepe**, No:80, 3/01/1955, s.4
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Bir Ümit İçinde (Montserrat)"" **Yeditepe**, No:83, 4/15/1955, s.4
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Mevsim Sonu"" **Yeditepe**, No:87, 7/01/1955, s.5

- "Ankara'da Sahne Hareketleri Küçük Tiyatro'da "Akif Bey"" **Yeditepe**, No:95, 11/15/1955, s.5
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Harput'ta Bir Amerikalı"" **Yeditepe**, No:96, 12/01/1955, s.5
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Ruhlar Gelirse"" **Yeditepe**, No:98, 1/01/1956, s.5
- "İngiltere Mektubu Avrupalı Aktörde Birlik Duygusu" **Yeditepe**, No:111, 7/15/1956, s.5
- "Ankara'da Sahne Hareketleri" **Yeditepe**, No:149, 2/15/1958, s.5
- "Duvarların Ötesi" **Yeditepe**, No:171, 2/28/1958, s.5-6
- "Kraliçe ve Asiler" **Yeditepe**, No:152, 4/01/1958, s.5
- "Ankara'da Sahne Hareketleri "Sevmek"" **Yeditepe**, No:153, 4/15/1958, s.5-7
- "Ankara'da Sahne Hareketleri" **Yeditepe**, No:155, 5/15/1958, s.5-7
- "Gönül Avcısı" **Yeditepe**, No:172, 3/18/1959, s.5
- "Ankara'da İki Oyun" **Yeditepe**, No:14, 12/01/1959, s.10
- "Ankara Sahnelerinde" **Yeditepe**, No:22, 4/01/1960, s.2
- "Albert Camus" **Yeditepe**, No:32, 12/01/1960, s.14
- "Tiyatro: Ankara'da Mevsim Başı" **Yeditepe**, No:52, 12/01/1961, s.14
- "Atatürk'ten Gelenler" **Yeditepe**, No:54, 1/01/1962, s.3-14
- "Yenilgi ve Sürgün" **Yeditepe**, No:89, 9/01/1963, s.5

- "Atatürk'te Temel Dayanak ve Fikir" **Yeditepe**, No:91, 11/01/1963, s.4
- "Sarhoşlarla Mücadele" **Yeşilay**, No:243, 3/01/1953, s.5
- "Çağdaş Parlamenterizm Ortamı" **27 Mayıs Atatürkçüleridir**, No:31, 9/01/1967, s.6-11
- "Açıkoturum" **Yön**, No:7, 1/31/1962, s."
- "Anayasa Dersi" **Yön**, No:21, 5/09/1962, s.7
- "**Cumhuriyet**'in Tehlikede Kuruluşu: Laiklik" **YÜZÜNCÜ YIL ARMAĞANI** (Ankara: A.Ü.S.B.F.Y. No:15, 1959) s.191-212
- "Türk Devriminde Siyasal Hukuk Alanında Olanlar, 1/01/1962, s.425-508

ISBN 975-7400-03-3